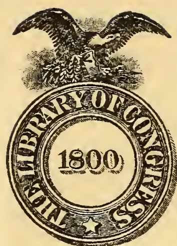

THE LIBRARY OF CONGRESS
1800

JAČKE

ILI

NARODNE PĚSME

PROSTOGA I NEPROSTOGA

PUKA HRVATSKOGA

PO ŽUPAH

ŠOPRUNSKOJ, MOŠONJSKOJ I ŽELĚZNOJ

NA UGRIH.

SKUPIO

FRAN KURELAC

STARINOM OGULINAC A RODOM IZ BRUVNA U KRBAVI.

ZAGREB.

SLOVÌ DRAGUTINA ALBRECHTA.

1871.

JAČKE

ILI

NARODNE PĚSME

PROSTOGA I NEPROSTOGA

PUKA HRVATSKOGA

PO ŽUPAH

ŠOPRUNSKOJ, MOŠONJSKOJ I ŽELĚZNOJ

NA UGRIH.

SKUPIO

FRAN KURELAC

STARINOM OGULINAC A RODOM IZ BRUVNA U KRBAVI.

(Print.)

ZAGREB.

SLOVÌ DRAGUTINA ALBRECHTA.

1871.

PRĚSVĚTLOMU GOSPODINU

VITEZU

BARTOLU ZMAJIĆU SVET-IVANJSKOMU

VITEZU ŽELĚZNE KRUNE

NĚKAD VELIKOMU ŽUPANU ŽUPE RĚČKE I KAPITANU GRADOV RĚČKOGA I BAKARSKOGA

A SAD IZABRANOMU

PORUKU BAKARSKOMU NA ZEMALJSKI SBOR U ZAGREB

ITD. ITD. ITD.

MOJEMU MILOMU I POČTENOMU DOBROTVORU.

Prěsvětli gospodine!
Plemeniti viteže!

Tomu je dvadeset i pet godin, čto me je mlado srdce i ljubav mojega roda zanesla med one Hrvate, koji su ostavili staru postojbinu svoju, strane primorske i Bosanske i nutrnje Hrvatske, te zamakli i otišli pak se nastanili po Ugrskih stranah, oko Dunajske vode i Pinke vodice, oko jezera Novoselskoga, koje biaše zatonulo i evo se opet ujezerilo, oko Šopruna i Požuna, oko Kiseka i Rohunca itd. Čto je po ratu i zlotvoru ostalo pusto i netežano, bez žita i vina, bez stada i ljudskoga stvora, to je Hrvatska ruka po tih stranah opet obsadila i obgradila, uljudila i upitomila. Té sam ljude a svoju krv, Prěsvětli gospodine, poželio vidět, te sam po několiko put med njih zahodio, selo im po selu obišao, te mal da ne dobru polovicu te naselbine razgledao i pěsme joj saslušao.

Te pěsme, plemeniti naš Hrvatski gospodine, cvětak i oduh njihovâ srdca i njihove misli, iza tolikih godin za kojih skrovite biahu, evo sad na vidělo iznosim i Tvojemu ih u nas toli prijatnomu imenu podnosim i podstirem. A i komu je moglo bolje prilikovati, da toliki trošak ne poštedi, nego Tebi, er Ti ne samo da si darežljivost ista, nego si baš one prave korenike Hrvatske,

koje su i ljudi, koji ove pěsme izpěvali; ljudi k tomu, za koje tamo, kdě su, nitko ne troši; ljudi, na koje mi Hrvati ne směmo pozabit; ljudi, za koje tako plemenito srdce, kako ga poznajem u viteza Zmajića, voljno je potrošit.

Nu si, Prěsvětli gospodine! po ovoj knjizi ne samo zadužio one dobre Hrvate naše, kojim to milo i za čudo bude, da smo već jednom i na nje pomislili; a tim milije, čto si Ti, čověk plemić i njihove svržice, početak učinio; nego si zadužio i nauk Slovinski, koji je rad na podlogu narodnom svoju kuću ogradit, a narodne su pěsme pri takvoj raboti kamenom ugalnikom.

Zadužio si napokon, Prěsvětli gospodine, i moje siromaštvo, koje na knjigu spalo, te koja mi do sad koji mali zalogajac na usta davala. Nu sam sad ostario, a staračko pero trudno i mlohavo; naše potuděle oblasti napram čovjeku, u kôga je narodne misli, kamena tvrdje; od škrtice pomoći ne ću, er me ne mile darovi od stiskalice ruke; te mi preostaju ljudi one vrste, koje si Ti, plemeniti Viteže! koji daješ, kdě potrěbu uznaješ; koji razbireš, komu podaješ; koji dara, čto si ga dostojnû dao, ne žališ; koji se svojim darom ne podnosiš, a obdarenika ne pogrdjuješ; niti se na onoga, kôga si obdario, srdiš. Iz takvih rukû dar je sladak i častan, niti nas je stid primiti ga.

Čìm je dakle srěća mi prisudila, da do konca života ostanem ubog i pometnut bez ičijega priznanja ni pomaganja, ni od zemlje, kojoj se sakupit ne dadu, ni od glavarstva, koje se narodnika plaši; čim se dakle ne upirem nego na dobrotu pokděkojega čověka pojedinca, u koga se ohranilo srdce ljudsko: to Ti se, Prěuzvišeni gospodine,

kako i do sad priklanjam i Tvoju toliko put prema meni izkazanu milost i u naprědak zazivljem. Ostani mi onaj, koji si mi bio, te brěme života laglje ponesem; a ja Ti ne, mogu nego zahvaliti onim žarom mojega srdca, koji tako dostojnoga, tako smiljenoga darovnika ide.

Vsaku dobru sréću i naprědak Ti, Presvětli i plemeniti gospodine, od gospoda boga, i Tebi i dětićima Tvojima a harnost i priznanje do groba

od prěponiznoga sluge Tvôga

Frana Kurelca
akademika.

U Zagrebu dne 18. studenoga 1871.

koje su i ljudi, koji ove pěsme izpěvali; ljudi k tomu, za koje tamo, kdě su, nitko ne troši; ljudi, na koje mi Hrvati ne směmo pozabit; ljudi, za koje tako plemenito srdce, kako ga poznajem u viteza Zmajića, voljno je potrošit.

Nu si, Prěsvětli gospodine! po ovoj knjizi ne samo zadužio one dobre Hrvate naše, kojim to milo i za čudo bude, da smo već jednom i na nje pomislili; a tim milije, čto si Ti, čověk plemić i njihove svržice, početak učinio; nego si zadužio i nauk Slovinski, koji je rad na podlogu narodnom svoju kuću ogradit, a narodne su pěsme pri takvoj raboti kamenom ugalnikom.

Zadužio si napokon, Prěsvětli gospodine, i moje siromaštvo, koje na knjigu spalo, te koja mi do sad koji mali zalogajac na usta davala. Nu sam sad ostario, a staračko pero trudno i mlohavo; naše potuděle oblasti napram čovjeku, u kôga je narodne misli, kamena tvrdje; od škrtice pomoći ne ću, er me ne mile darovi od stiskalice ruke; te mi preostaju ljudi one vrste, koje si Ti, plemeniti Viteže! koji daješ, kdě potrěbu uznaješ; koji razbireš, komu podaješ; koji dara, čto si ga dostojnû dao, ne žališ; koji se svojim darom ne podnosiš, a obdarenika ne pogrdjuješ; niti se na onoga, kôga si obdario, srdiš. Iz takvih rukû dar je sladak i častan, niti nas je stid primiti ga.

Čìm je dakle srěća mi prisudila, da do konca života ostanem ubog i pometnut bez ičijega priznanja ni pomaganja, ni od zemlje, kojoj se sakupit ne dadu, ni od glavarstva, koje se narodnika plaši; čim se dakle ne upirem nego na dobrotu pokděkojega čověka pojedinca, u koga se ohranilo srdce ljudsko: to Ti se, Prěuzvišeni gospodine,

kako i do sad priklanjam i Tvoju toliko put prema meni izkazanu milost i u naprědak zazivljem. Ostani mi onaj, koji si mi bio, te brěme života laglje ponesem; a ja Ti ne, mogu nego zahvaliti onim žarom mojega srdca, koji tako dostojnoga, tako smiljenoga darovnika ide.

Vsaku dobru srěću i naprědak Ti, Presvětli i plemeniti gospodine, od gospoda boga, i Tebi i dětićima Tvojima a harnost i priznanje do groba

od prěponiznoga sluge Tvôga

Frana Kurelca
akademika.

U Zagrebu dne 18. studenoga 1871.

Iz mojega života i putovanja

po

Ugrskih Hrvatih.

I. Bilo je to nakon godine 1830 i još koje, da je Hrvatu došlo učiti se Magjarski. Učio se i ja vse od drage volje, er prve nas godine nije sililo, nu je bilo vsakomu na volju učit, ne učit. Učio se ja ne s toga, kao da mi je srdce za tim pošlo;* a još manje s toga, čto sam u istoj krajini našoj slušao, kdě govore: der ungarische Adel hat große Vorrechte, i čto me je imalo nutkat da učim, da mogu postat plemić, te se onda nauživat tih Magjarskih pravic; nu sam učio samo s toga da vidim, kakvo je to čudo taj Magjarski jezik. Kad godina dospěla, to me na izpitu lěpo pohvalilo: Henfner, sa visokâ stolca, glavom mahao; a Ružička, naš učitelj, na velike uznosio moj trud (er sam ga kděkad i u kući pohodio i posebice učio), moj lěpi izgovor, pristojno mi vladanje itd. a kako i ne bi, kad sam bio jedini dragovoljac; a ono drugo, iz konvikta, nije im bilo pod hoćeš ili ne ćeš, nego daj uči!

II. Godinu ili dvě za tim razbio mi se nauk (tadanja filozofia) na matematiki, koja mi nikad srdca osladit ne mogla. Nu ako sam u toj suhoj vodi potonuo, to su me Slovinski jezici, kojim se ja nadao da ih izučim, opet na vrh iznesli: er čim mi gospoda Ogulinskoga suda iza smrti mojega otca (1832) prijavila, da mi nije ničta ostalo (er je trěbalo kućicom u Oštarijah dugove namirit) osim u Beču uloženoga materinstva (koje stotinice forintij město koje tisućice, nu kako je grof Saurau g. 1811 našom financom upravljao, pala je suhòvica na vàs novac ubogâ ni carstva), to ja onda u podzimak 1833 u Beč, tamo da dignem ne znam već u koje trgovačke

---

* Vidj moju knjigu: Fluminensia (Hrvatski pisana) na str. 182.

kuće kojih šest stotin forintij, te u Beču da i ostanem i te toli žudjene Slovinske jezike odistâ izučim. Oh vi jezici, mladosti moje uzdanici, jezici Slovinski, od kojih toliko svět zazire, srdce mi jeste uznosili i misao moju hrabrili, nu na stolac mira i bar kakve srěćice moje posadili me niste, er s ljubavi vaše, pod 60u evo godinu, ni kruha ni stana ne imam; nu to mučeničtvo, prem da vsaki dan čto sam god stariji vse to težje, uz bolest i nevolju, na miru božjem trpim i podnosim. Nu vrnimo se, odkud sam zaišao.

U velikom vozu, čto ga diligenzom ili hitrovozom prozvalo, te u kojem se ja preko Šopruna u Beč koturao, bilo je glumačkoga družtva Němačkoga, i mužkoga i ženskoga, koje u Zagrebu odigralo. Kako je mladost běsne ćudi a mlad rodoljub od pohodov tudje umîtve zazirao i na njih mrčao, to se do skorâ oganj uzpirio, iskre prosipavale. Najveća radost i směh s našega kreševa bila je našemu provozniku, ili kako ga zovu, condottieru, čověku veselû i dobroćudnû. Uzljubio me te mi u Beču ponudio izbu u sebe, dok se nastanim, nu kad smo putem prohodili okraj i kroz někoja sela, ne propustì te mi rečè: „Tu su vam vaši Hrvati, to su vaši zemljaci!“ To mi je bilo prvi put da sam doznao za svoj rod po zemljah tudjih. Nu mlad, větrenjast, skoro sam ja na njih u velikom gradu i pozabio.

III. Ali koje vrěme poslě, kako sam proboravio koju godinu u Pešti i Požunu, te vidio i upamtio, koja li se od Magjarov za Hrvate snuje, osvěstio se mladić te o svojem rodu, čto mu ga onaj dobričina iz kolesin pokazivô, kad i kad pomišljao. Odpremim se ne znam već ni sám koje godine koje li nedělje, něčto pěške něčto po gvozdenici, u Novo Město (Wiener Neustadt) ne pones' sa sobom nego pet forintij, te s naměrom da se prodjem, razgledam i do prilike razveselim. Pohodim tamo od želje i nepoznatâ mi donle profesora na vojničkoj akademii Fialku, rodom Čeha, za koga sam čuo da se od njega i drúga mu, kapetana Buriana, mladi vojnici Češkomu jeziku priučavaju. Burian je sastavio obilniju slovnicu Češkoga jezika, a Fialka je poslě izišao na glas kao prěvodilac Bulverovih romanov. Fialka, čověk visok, ugodan, uljudan, rodoljubiv, pozvà me na oběd, i tuj nam srdca prěticahu, čim su obilovala. Bilo je tuj razgovora vsakojakâ, te ja tuj od njega doznao, da na Ugrskoj strani odmah iza medje, koju uricu hoda, ima Hrvatov, kojih on i pohodio te i několiko pěsmic od njih prěpisao, koje mi pokazao i poklonio. Bì

još i toliko dobrotiv i uslužan, te uzam olovce u ruke stadè mi risovati ona obližnja sela, kako koje prema kojemu, na kojem putu na kojem li brěgu stojahu. Ja, toliko godin ne viděv ikakvih Hrvatov, a kamo li na tudjini razsadjenih, vàs se razgorim i domišljati stanem, kako bim do njih: er sam se plašio, bez putnoga lista, one brklje na cěsti, kdě te pitaju, kudaj ćeš (ne zaboravi, čtioče, da je to bilo onda)? Nu me ohrabrì Fialka, rek' mi od prilike: „Vaše odělo, čto na sebi imate, putničko nije, niti čega nosite, možete brklju proći kao šetalac, i onako naši gradjani i dalje zahode, te vam ne bude, věrujte mi, nitko smetat ni zanovětat.“ Tako je i bilo, nu se šetalac nije onudaj povratio.

IV. Kad ja veselâ srdca medju prěšao te med Ugre zalězao, ne mogah časka dočekati kdě mi trěbovaše s ceste svrnuti i u Hrvatsko selo zavrnuti. Izpnem se napokon na něki humac te ugledam kuće razbrkane, kdě vsaka mal da ne na svoju stranu gleda te začujem ove tad preslastne, er godin i godin neslušane rěči; „kuma! ča delate?“ Malo ti se hoće srdcu prijetljivû i oćutljivû da bude srěćno! Nit sam ja tad gledao staze ni puta nego se oborim stranom te zaletim u něku ogradu, kdě dva vesela pobratima, rukama se podjamša, i o voćku naslonivša, pěsmu pěvahu. Ja priposluhnuv odmah ju prěpišem. Nu čim njih dvoje razpoznà, da su mi pěsme mile a něko gromorno, sdravo i rumeno děvojče mimo nas promačè, uputiše me na nju, da je ona pěvačica puna pěsam, te da ih ona silu zna itd. nu ona to odbivši od sebe odvedè me k svojoj majci i tuj nîsam nasîo. Čim se u selu pročulo, da tuj ima gospodin, Hrvat, koji je rad njihovim pěsmam, ili kako oni to zovu, *jačkam*, skupi se u izbi u starice majke toliko čeljadi nasploh ženske, da se nisi ni maknuti mogao. Tuj se sletile babe i snahe, žene i děvojke, doraslići i doraslice, te vsako kao na jagmu, sad iz ovoga sad iz onoga kuta, svoju mi jačicu ili bud i koju vrsticu samo objavì i izpripovidě, samo da mi učini radost, koja mi se odistâ na licu žarila.

Odem poslě, čim se mrak uhvatio, k učitelju spavat. Kakvi su tamo jadi učiteljski, o tom sad ovdě ne budi govora; neg produljimo čto biaše sutradan u jutro.

Čim se ja probudio i obukao, ostaviv učitelja koji još spavaše, pomislim na jučeranju staricu, te kao po slutnji navedem korak k njezinomu domu. Kako me ona ugledala, stane me dozivati i meni

javljat da dodjem, da mi je ona voljna neku „staru staru jačku povîdat“ a ja joj odvratim: „Tako tako, majčice, stare jačke su najlîplje“ te čim sam u hramak stupio, ona uzamši sirotče děvojče, curičicu svojih deset dvanajst godin, na svoje kolěno (a bila mu je maćehom) uzè pěvati pěsan o nevolji sirotinskoj glasom i uzpěvom tako žalostivim, da bi mi i sad vse ovako starû, pravo li na to pomislim, suza vrcnuti mogla; a pěsam sama tako je živo tu nevolju opisivala, da je děte objednom živo zaplakalo, niti bi ikoji učeni pěsnik, iz zemlje budi kakve pitomine, čto lěpšega ni žalostivijega izpěvao. Maćeha, žena mudra nit i malo one ćudi, čto su ju vikle maćehe prisvojit, uzpočtovà dětećí udes, nit ga zapitá, kako već obično prěkoravaju, je li boso ili gladno, neoprano ili nečešljano itd.? nu ga prenesè milujući u drugu izbu, te mi tu divnu pěsmu do konca izkazà i propěvà (str. 80).

Iz ovoga sela pošad i još ih několiko obišad, dok nije onih pet iz Beča ponesenih otančalo, i vàs u čudu nad mojim onudaj raztresenim rodom, vratim se ne znam već ni sám s koje strane u Beč na povrate.

V. Sad su mi se istom Hrvati duboko u srdce zasěkli; nu mi je sudjeno bilo, prvo nego ih vse redom te ljudski ogledam, dvě godine medju Čehî u Pragu i Krumlovu prěboravit, te onda se istom spravljat, kako da se k njim krenem i odpravim. Bio mi je na ruku mladi tad knjižar Benedikt, koji mi, ne pametim na koju već pogodbu, obećà vsaki měsec posilat po toliko i toliko forintij, dok pěsme ne sakupim, zaoprtim i u Beč ne donesem. Malo je toga novca bilo, pomoć sitna i maljuckana, nu se bez nje ove pěsme, po meni bar, nikad ne skupiše; te mu za to i danas od srdca hvala, čto me u tom poslu pomogao. Naša se do duše pogodba razvrgla, er se poslě našao čověković, koji mi rukopis ovih pěsam ukrao, a iza dugâ istom vrěmena, uviděv, da on s tim bez mojega truda ničta opraviti ne može, po pošti vrnuo; nu sam ja medjutim Benediktu zajam někimi mojih knjižic naplaćivao. Kakva me nevoljica kděkad na putu sustizala, tomu budi evo i ovo svědok. Dinari, čto mi ih knjižar posilao, stizali su dakako ne u koje selo, po kojih sam ja jedinice hodao (er je u gradovih naš jezik zamuknuo) nego po pošti u město kojegod veće. Trěbalo jednom da mi ti novci stignu u Kisek (Güns). Ili mi se knjižar zakasnio ili se ja preranio, ne znam,

ali pošta u Kiseku ne ima za me novac. Čto ću, tužan ti sam? bez novca, bez znanca, bez ikoga! Popnem se na goru prozorne kalvarie, te gladan kako sam bio, stanem zobati kupine i razglédati, ne bi li se pod zvonikî one crkve ili kdě skloniti mogao. Nu se uzmuti vrěme, stane treskati i sěvati, niti ja tuj mogu ugledati zaklona. Spustim se opet u grad, naumiv prijavit se kod popa. Znao sam, da je drugo pop selski a drugo pop gradski tako, da ni razlika med mišom na polju te mišom u gradu veća biti ne može, nu nevolja ni sudi ni prěbire, te ja, čto bog da, k plovanu Kisečkomu, ne bi li tuj prěnoćio. Skupo sam platio; ružno me odpravio. Pročuje se někako za moju nepriliku kod siromašnih ljudij někdě u zagradju, te ženska milost i prošnja izmoli za me u někoga gazde, da mogu spavati u škadnju. Podastru, pokriju, a bog san blagoslovio. Tuj sam, mislim, još koju noć prěspao. Nu ako mi je ugodila zora, a to ne misli dobra poldne, er je i danas pošta mojemu novcu nevěšta. Dogledali se ljudi na pošti da me glad tare, te poštar, smililo mu se, pozvà me na oběd i danas i sutra dok novci ne stignu. Stigoše treći četvrti li dan, te mi na srdcu odlagnù.

Podobna me sudbina snašla (nu taj put bez glada) i u Pamkertu (Baumgarten). Smrkli se oblaci te samo čto nije zapljuštilo, a ja spěške te prema popovû stanu. Čim me pop zagledao, pomisliv (er sam imao torbu o ramenu, kako se je ni danas ne stidim) da sam od kakvâ zanata, te ni u kuću me ne pustiv, vržè pred okno něki patakun, tobože za konak. Obrativ mu ledja poiskah u selu, te se směstih u sudčevoj kući (naměstila me njegova čeljad, a njega ni njegovih ne biaše doma). Kad sudac, s ženom i dćerkom, iz proštenja kući, začudi se kdě mi prostrlo po sred izbe te se ozlovolji, nu lěpa mu dćerka izmoli za me stelju (t. j. postelju) prěko puta u drugoj im kući, te se tamo prěnesem. U jutro podjem u crkvu, iza mise ogledam po crkvi likove i oltare, pak otidjem na groblje (uz crkvu) i pročtijem nadpise; te je bilo, kako sam vidio, ljudem a možebit i popu žao, čto su me tako neuljudno primili. Nu me to nije moglo odobriti te sam otišô niti koje pěsme iz toga sela ponesô. Da te ljude izpričam, koliko mogu, to oni, ako sam pravo upametio, čto mi povîdali, ni ne smědu putnika primit: da se zli ljudi ne kriju po kućah. Baš ta naredba (ne zam čija je, niti daleko li siže i dopire) nije prěmudra: er z l i m ljudem za volju ne trěba

dobrim srdca kvariti, niti ih odtudjivati družtvu i prijateljstvu ter istomu zakonu Hristovû.

VI. Čim sam već ranije, nego sam htio, u pričanje o mojem putovanju zaišao, to mi je nastavit, te ono, čto mi još iza dvadeset i pet godin na pametí ostalo, izpripovědat; er sam one strane, kdě su Hrvati na seljeni s Němcî i Magjarî t. j. županije Šoprunsku, Mošonjsku i Želěznu, proputovao godine 1846e a něki dělak još i 1848e. Trvalo mi je putovanje puna četiri měseca, kdě sam išao, ominuv koliko se ikad moglo gradove, na moju mošnjicu zijatnije, od sela do sela, lugom i livadom, stazom i obronkom, s palicom u ruci, s torbom o ramenu a s pěsmami, košuljicom te još potrěbicom kojom u torbi. Bože moj, veselâ putovanja! Ja vàs blažen, da sam daleko od svoje zemlje a med svojimi, vsaki me grmak i šipak, vsaki potok i curak, vsaka mal da ne travka i cvětak obradovô. Kad bim podranio i božja se rosica lesketala te po granju i kitju migetala, meni se činjaše, da toga slastnoga čuda nikdě po světu ne ima, ni da sam ikada čto takvâ donle ja vidio. Pomislim jednom, kako da ubereš koji struk ili rukovet toga miloga cvětja, ta evo ti sela, sad mu se domakneš, te da zapitaš, kako se po koji cvětak zove? iz domaćih ustiu Hrvatskih koje snahe ili ženčice koje da dočuješ, kako mu je ime? Kad ja u selo te me ljudi na babicu uputili: ali mi je to oficinalno čeljade bolestno; kad me uputili na krajačicu, travaricu na glasu: ali mi je někuđaj k susědom zamakla; nu kad se ja sám uputio, zagledam u razgovoru, na zelenom trnàcu, snahu i děvojku. Kad im ja rukovet pod oči, děvojče maćušno, živo i bistro, vsakomu je cvětu ime naděnulo, to je to, to je to, te napokon bogme, dobro li pametim, vražjemu stricu čto ga zovu ili stričku, njemu: Lovre uz potok; iza toga ona: to raste kraj puta, to izpod grma, to na strništu, to uz potok itd. tako da se ja našao u čudu te ju zapitam: odkuda joj vse to? na čto mi vižlica: „kad smo išle na pašu, ter smo tîle vence plest“ Reknem joj poslě da sam rad ta imena popisat, a ona lěpo u votnjaku tronožac iz veže (kuhinje) poda me, u tren kao strěla smogla odněkud pero i natap, te daj izpripovědj imena, kako ih i malo prě kazivala.

Čto je putničke mi palice, i to, ako i jest sitno nu spomenu milo, i to da izpričam. Prigodì se te kad sam bio u Hrvatskih Šicah u Želěznoj županiji, nabrekle vode te se za koji dan nije moglo

sìmo ni tamo, te ni u crkvu. Sbila se silna čeljad u poveću izbu, te da ne bude u blagdan bez božjega slova, uzmem sveto pismo te im pročitam blagověst onoga dneva: i pridam někoje rěči, koje su trěbovale, da mogu bolje razumět, čto su poslušali. Kad se ja koji dan poslě spremao na put (a bio sam u kući, u koju se Němac priženio) taj Němački pripuz, gledajuć kako me njegova žena i ukućani te i selo prigledaju, a htijuć me, kako se domišljam, nagradit, čto sam narodu kapelanovao, usěčè, orubì te mi dadè na oko priličnu te još svorovitu (tobož apostolsku?) palicu u ruke, pak njezinom pomoćju u ime božje da putujem. Prohodim veselo lětnoga dneva lěpim hladovitim hrastikom, dok ne naprem na něki velik proplanak, po kojem se pasle svilorune ovce ne znam već kojega bogatuna Ugrinskoga. Koliko mi ugodilo sunačce iza dugovite hladovine, toliko mi ugodilo miljahno stadačce, koje iza mira svoju travicu grizka. Dok se ja tako u stado zagledao i milio, skočiše na mene četiri velika běla komusa sa vsake me oblitajuć strane, te mi ne bì druga nego uzmicati dok se mogao uz něki hrěk prisloniti, da sam pone s jedne strane bez straha; te pouzdav se u moju svorovitu bılju, čto mi je za dar dopala, čim mi se komus do živca primaknuo, puknem te oparim njom psinu lěpo po krstovima, a moja toljaga krk! na dvoje, te ja ostanem bez oružja. Da po sreći ovčar, onaj Magjarski juhász, u zadnji čas ne zazviždnù, oni me komusi raztrgaše. Hvala bogu, da je tako prošlo.

VII. Uzmeš li na oko ljude i žene Hrvatskoga roda onih trih županij, to ti je priznati, da su, čto je tělesnoga struka, čeljad sdrava, čvrsta i ponajveć, osobito u Šoprunskoj županiji, visoka i lěpa. Kad je bio vojnički puk njihove strane (Gollner Inf.) u Zagrebu na straži, to su imali i naši ljudi priliku ogledat i začudit se tim lěpim vojnikom. O Hrvaticah Voreštanskih jur je pokojni Čaplovič napisao: „Die Kroatinen von Hornstein sind in ganz Ungarn berühmt wegen ihrer Schönheit." Kad Srezněvski, putujuć po Slovinskih zemljah i jezike im učeć, jednom iz Beča i medju te Šopronske Hrvate zamaknù, da ih zapozna i razgleda, povrnuv se u Beč pun radostnoga čuda ovako mi uzkličè: „ta višji su, lěpši su, bogatiji su nego Němci i Magjari." Uzmi na um, kdě se nastanili: po divnomu polju grada Železnika (Eisenburg), na plodnih te s toga glasovitih obalah vode Pinke (Pinka-Boden), oko žitnoga Mošonja (Wieselburg) i vinovitoga

Kiseka, a k tomu dobri sěmenjaci korena Hrvatskoga, pak te čudo minulo. Vsi su oni tamo iste krvi, istoga plemena, istoga govora, vsi čakavci; osim ono několiko sel, čto je oko Bandola i Parapatić-Brîga, od prilike devet ih na čislu, čto ih zovu Vlahia, te koji, bez ikakve sumnje, plemenom su Srblji, iz Bosne odkuda li tamo se naselili i na katoličku věru prěstupili, te je za njih (valja da ih onda bilo veće) Gjurski biskup (1685-1695) a potonji arcibiskup Bečki Kolonić dao štampati u Trnavi one „Nauke Hristjanske“ čto su ugledali sunce pismom ćurulice. Čakavci su i oni Hrvati, čto se preko Ugrske medje pretočili na Rakušku ili voliš Austrijsku stranu te onudaj prosuli, nu danas obnemogli i po gotovu propali. Danas toga naroda doseljenika, po onom čto sam ga ja pobrojiti mogao, bez onih dakako, čto su starosědioci oko Drave, može biti do svojih sto dvadeset tisuć;* nu za vremena, kad Jurišić Niko Kisek branio (1532) a branio ga Hrvatskom silom i svojim Hrvatskim junačtvom, moglo je našega naroda, ne velju da ga je bilo veće er se ipak razplodio, nu je bio dalje i gušće razsadjen i nastanjen; a tomu žalibože svědoče tolika sela, někad Hrvatska, danas poněmčena ili pomagjarena.** Takvo potudjeno selo ima ne daleko Kiseka, lěpo na cesti, kdě se ljudi još Hrvatski nose nu Němački sbore. Sretnem čověka iz toga sela, posdravim ga po Hrvatski, nu odmah prěvrnem na jezik Němački uz ove rěči; „Znam, reku, da veće ne uměte.“ Onda mi on na to: „Istina. Nagovarao sam ljude iz obližnjega sela izměnjivati dětićke, da naši u njihovom selu nauče Hrvatski a njihovi u nas Němački, nu se nismo mogli pogodit te se je vse razpalo.“

VIII. Čto je možebit razlike u govoru i običaju, u nošnji itd. to oni bližje Šopruna zavlače, kad govore, čim oni čto su nižje, krhko

* Na schematisme se Magjarske pri takvom pobrajanju nitko ne oslanjaj, er se u njih piše »Lingua Croatica« samo još tamo, kdě se Hrvatski propověda; nu kolika su sela, kdě uz neporušen Hrvatski jezik ipak Hrvatskoga popa ni Hrvatske propovědi ne ima! Takva su sela Božck, Nadalj itd.

** Bio sam popisao na tanko vsa ta sela; kako i ona kdě me nije bilo, te iz kojih dakle ovdě pěsam ne ima; popisao sela koja idu u spomenutu Vlahiju, popisao rěči koje se u njih samo ohranile, i progovore čto su u njih obikli, razabrao slovnicu itd. itd. nu vse mi je to progutao plamen, čto je ove godine Hrastje upepelio, kdě sam boravio i pisao. Po tom vsatko lasno mi oprosti, ako u ovoj knjizi učenih bilěžic ne najde, er su od česti nenagradive, van da opet tamo putujem, a od česti ni vrěmenom dospěti ne mogu ono prikupljat, čto mi iza mnogâ truda udesina pokončala.

izgovaraju. Gornjaci, da ih već tako prozovem, i veći su književnici nego doln'aci: er se u njih ženska glava iz knjige bogu moli; u njih ženski spol svoje pěsme piše i prěpisuje, spravlja i čuva; a i učitelj mladi u njih mnogo je prěporučen, ako molitvenike čisto i lěpo prěpiše, likovî omasti, ter onu obdaruje, kojoj srdce priklonio. Oliš narodnih pěsam, kojih još ima, nu koje vse to veće pravi svoj pečat gube, zavrgle se u gornjakov i něke druge pěsme, koje životom mal da ne gradskim odišu i prěvodi se vrěže. Bila mi je kděkad prava muka na srdcu plodove toga novljega kděkad velmi neugodnoga i nenarodnoga pěvanja pridružiti klikom i zvukom starinskih i prvotnih pěsam naših. Vsega toga ne ima u dolnjakov van u toliko, koliko se toga popovî i učiteljî, koji su ponajveć iz gornje strane, unosi i uvlači. I srdce je u gornjakov mekše i u pěsmah Němačkomu sentimentalismu podpalo, čim su dolnjaci stare još ćudi, čto im i pěsma svědoči, koje u njih, kako i u nas, nitko ne prěpisuje, nego ide s ustiu do ustiu. Po tom se može razsudit, kako je s čitanjem. Gornjaci ono malo, čto imaju, baš pomnjivo čitaju. Prohodio sam jednom, u něki blagdan, někim selom, čto ga zovu Klempa (Klingenbach). Vidim staricu, kdě se u hladu na stog prislonila, te čita i čita. Zagledav se u plamen njezinâ čitanja oprosim ju, da mi pokaže knjigu, koju čita. Ugledam: „Hiža zlatna.“ Tu su oni knjigu do onda već do jedanajsti put u Šopronu štampali* a ne opominjem se, da je mnogo med nami hodala, dakle se u njih razprodavala. Upitam ju, kako joj se vidi ta knjiga? Na čto mi odgovori, da jest lěpa, nu da nije tako lěpa, kako je ona stara bila (er se knjiga prvi put u svět iznesla někdě oko godine 1770, kdě su bile one silne zakletve i exorcismi, čim je ta njezina novlja štampala se 1822, te u doba, kdě se takve neshodne stvari izostavljaju). U dolnjakov toga tolikoga čitanja ne ima, ako i nije laž, da si je Kisečki knjigošija Leitner dobro stajao, a to, kako mi kazivahu, uz prodaju molitvenikov Hrvatskih. Kakva blagodět takvû narodu čto lěpâ i koristnä nu, vsakako po njihovu, narodnâ, u ruke podati! Ima tuj, čtono Kolar rečè, ustiu željnih kruha života, nu ne ima, ko da im ga lomi. V. moju „Recimo koju“ str. 150. Ne zamučimo ni toga:

---

* Podao sam svoju bibliografiu njihovih knjig prijatelju Ivanu Kukuljeviću, da i tim svoje dělce podpuni, ako li se i drugi put uzštampa.

popovi gornjački piju u jutro kavu, dolnjački rakiju, čim gazdarice i jednih i drugih, ponajveć Němice, uz kavu pristaju. Nu se od onih 25 godin, čto sam te pěsme skupljao, kděčto i proměnilo. Ob odělu to jednih to drugih, to gornjakov to dolnjakov, samo to jedno još sam zapametio, da je u gornjakov odělo bogatije, u mužkoga i ženskoga, nego u dolnjakov; i da gornjački junaci (momci) pero pěteljsko za klobukom nose. Nu obstoji li u njih običaj porvati se s junakom, koga ne cěne dostojnâ, da ga je za klobuk zaděnuo, toga ne znam. U Tirolcev barem jest toga običaja, da se u takvoj prigodi, te ponajveć kad neděljom pohode iz crkve, med sobom por'vu, zovuće to u svôm jeziku roweln (= raufen, rvati se).

IX. Razgledajmo te naše odseljenike i pobolje, da vidimo kakvi su iznutra, prem da smo se i toga već malko kosnuli: er čim smo napomenuli da rado čitaju, da su odiveni i blagoviti, već smo iz toga mogli razabrat, da su narod uman i prometljiv. Nu ima još inoga dobra u njih. Prem da je tomu svoja dva tri věka, da su se od nas izselili, još im Hrvatsko srdce nije obumrlo; a iz pěsam ugledat se može, kako im jezik ostao čist, pored vsega drugovanja i komešanja s drugimi plemenî. Oni nisu na kupu kako Slovaci, niti, čto bi se reklo, nalog naroda; nu ako i jesu bez medje i kotara razsuti i razhitani, ipak ih něki moralni obruč opasao; te kad pěvaju te se u pěsmi komu rugaju, to oni tako se rugajuće nikad se ne zaděnu ni u Němce ni u Magjare, nego iznose na směh svoja sela, svoje učitelje, svoje děvojke itd., er im Hrvatska etnografia tvrdo u glavu zasěla. — Stignem jednom u něko selo, kuće raztresene po gorskoj visini, a crkva im u ravni, u kôj se propovědalo Němački i Magjarski. Za njih nije bilo propovědi, van da na jeziku tudjem. Kad ih ja žalio i na srdcu uzdahnuo, donesu mi knjižicu, te me prisile, da im odčitam litanije. Klekosmo te se pod vedrim nebom u jeziku, čto im je toliko mil, bogu pomolismo. To isto mi je bilo učinit i u Maloj Nardi.* — Pripovědali mi, kako u něku plovaniju, kdě je bilo Němac i Hrvatov, došao pop novljak, te o vazmu, ne

* Na kraju istoga sela kućica. Unidjem poiskati pěsmu, te nahodim prěmilo děvojče. Bila je sama i podugo se poslujući uz onaj lěpi ženski stid i lěpim Hrvatskim jezikom sa mnom razgovarala; nu kad ja zaiskao pěsmu, udari me kao iz oblaka Němačkim prěkorom: I hoan a Toaitschi Muatta und kan nit krowatisch singa.

znajuć običaja plovanije ili Němcî podgovoren, objavi i uzpěvà světu da je Isus uzkrsnuo (ili, kako tamo vele, *gori vstal*) najprvo na Němačkom, te onda istom na jeziku Hrvatskom. S toga prvenstva došlo je do krvi, niti je bilo mira u plovaniji, dok im se stara pravica ne povratila. — Sědim jednom uz samotnoga bolnika, er se čeljad po polju razišla, te čitam prědgovor něke molitvene knjige. Ugledao me čověk u tom čitanju i k meni se obrnuv rečè glasom kao polaštice něke velmi sladkim; „Jelte gospodine, i to je dobar Hrvat bil, kî je to napisal.“ A bilo je u njoj baš samo několiko rěčic, iz kojih si to dobro mu Hrvatstvo naslutit mogao, nu čovjeku željnû pokrova i zaklona narodu svômu i to několiko rěčic srdca se prihvatilo biaše. — Prilikom někòm stigao moj prijatelj Ivan Kukuljević iz Hrvatske u Beč. Najpreče mi je bilo odvesti ga u obližnja sela, čto su na medji, te pokazat mu naš nesumnjivi gubitak za vsa vrěmena u věke. Kad smo bili na povratu, srětosmo dvě curice, pravi likovi děvojačke nezlobe i neskvari, oděvene po svoju u bělo prteno, te ih već po tom razpoznasmo, da su to naše děvojčice. Kad im Hrvatski progovorismo te ih zapitasmo, jesu li Hrvatice? ono dvoje u čudu i milu, kdě im gospoda tobož Hrvatski progovaraju, te obrazov od stida kao zagorělih, tako nas urekoše okom i pogledom te odgovorom svojim „eh eh, Hrvatice, tu ne daleko, iz toga sela“ da se na odhodu uprav zamislismo u ono istinito: kako je svoje svojemu milo. — Ako se u prostoga naroda klica ljubavi k rodu i jeziku svômu, u srěd onoga tudjinstva, zagušila nije, to je ona ostala živa i u popovstva. Nad tim se čověk tim većma začuditi može, čim je tamo manje prilike rodoljubne ćuti potaknuti; čim u njih ni ognjišta ni sastanka ne ima, ni književnoga ni duhovnoga; čim se njihova knjiga s našom ne udružila a mi jih k sebi primamit ne uměli*; čim je napokon istinitije, da se rodoljubni trudovi Hrvatski ni od biskupa Gjurskoga ni Subotičkoga** nagradi ni pohvali kakvoj nadat ne smîju.*** Tomu rodoljubnomu duhu naših du-

* V. moje Runje i Pahuljice, str. 5. (u bilězi)

** Hrvatskom Suboticom zovu grad Stein am Anger; Agria.

*** Pisao sam, tomu su tri godine, pismo Nj. prěuzvišenosti biskupu Zalki u Gjuru:

Praesul illustrissime ac reverendissime!

Timidus ac haesitabundus ad redigendas has litteras accedo, cum Te, praesul reverendissime, injuria sortis minime noverim discrimenque

hovnikov med Ugrî daju svědočastvo one knjige, čto su ih za svoje stado napisali Knefac, Kragel, Valentić, Galović, Ficko itd. Kad sam bio na groblju, kdě je Ficko plovanovao (Hrv. Židanj) i kdě mu grof Eszterházi spomenik podigao, tako me suze zapljuštile, suze najčistije i najtoplije, čto sam ih ikad plakao, kao da sam otca na njem izgubio: tako mi se tuga srdca zaprimila. Er je od istâ lěpo i pohvalno za onakov se narod svojim perom pobrinuti, koji, zlim osudom izagnan iz postojbine svoje, na tudje je došao, kdě mu ne ima čije podpore ni zagovora čijeg'; kdě se domišljaju i vrebaju,

---

necessario subeam Tibi displicendi. Surgit ergo labor vitandae illisionis parandaeque mihi bonae Tuae opinionis. Hunc in finem minima quaepiam de memet ipso, quum effugi non possunt, plura de re, Tuis pastoralibus vigiliis commendanda, exponam. Litteris nomen dedi, Illustrissime praesul, cujus rei testem habes libellum, quem adjunxi, ipsumque idioma, quo Tecum utor. Vita mihi sustentanda litteris Gallicis, quarum accuratiorem cognitionem juvenis adhuc, sicut moris est, bona sorte mihi paravi; dixi bona sorte: nam ornamento illas mihi fore putabam, non alimento. Nubeculam eorum, quae protuli, paucis dissipabo. Juventuti docendae destinatus bis quidem in hoc munere obeundo naufragium sum passus, quum regnantibus in Croatia Germanis haud perfectus eorum assecla sim visus, rerum potitis vero nunc Hungaris bonus Croata displiceam. Solatium, quod academia scientiarum Zagrabiensis mihi praebere potuit, sponte obtulit, suoque me gremio admisit.

Sed omissis, quae nonnisi me ipsum tangunt, ad epistolae rationem consiliumque mihi redeundum. Libellus, cujus memini, Imitationem Christi exhibet croaticam Thomae Malleoli (Kempensis). Si Croatae Hungarici nobiscum in litteris profecissent, res, de qua agitur, ad librarios recidisset, quibus mei fuisset muneris libros per me exaratos transmittere, eorum vero vendere. Sed, proh dolor, non ita se res habet. Torpent litterae Croaticae in Hungaria tristique squalore neglectae jacent, dum scholae de illis tacent. Mea igitur traductio libri celebratissimi non eam opem spiritualem ovibus Tuis, Illustrissime praesul, ferre posset, quam Christiana mens exoptaret.

Sed ipsum numen providisse videtur. Exstat apud nos manuscriptum in bibliotheca arhi-episcopali, quod hisce ultimis mensibus mente manuque terebam et revolvebam, in quo comprehensa est traductio dicti operis ea dialecto exarata, quae in ditione dioeceseos Tuae familiaris est ac communis. Interpres operis nominatur Joanes Sigismundus Karner, parochus olim Bezoñiensis, qui decessisse jure supponendus, dum titulus manuscripti annum duodecimum hujus saeculi prae se ferrat. Nescio, opusne postumum Zagrabiam pervenerit, vel pius interpres laborem suum, typis exprimendum,

kako s njega donešeno Hrvatstvo da skinu i svuku, a Magjarstvo navuku; kdě od istoga slova božjeg', ako je Hrvatski, zaziru, te ga narodu otet i uklonit nastoje i priziru. — Ne može se ni ob učiteljih reći, da se roda svog' odvrgli; ima ih, koji su baš topli, ugrijani! nu ih žalibože mnogo veće ima ugrijanih vinom nego Hrvatstvom i naukom; a čto je pravi čověk, bit mu je trězvenû, a narodu svôm' privrženû. Ko pije, nije mu do truda ni uspěha kakvog'; a kako bez mézgre dub osahne te ne obrodi, tako se i narodnik bez knjige osuši nit komu koristi. — O trgovcu, vojniku, javnom' službeniku i nasploh

---

episcopo Verhovacz, qui ea aetate in vivis erat, haudque mediocri liberalitatis fama gaudebat, submittendum putârit.

Inspecta accuratius traductione eo majoris mihi faciendus visus est interpres, quod non saltem populares suos libro muneratus fuerit quo, demtis illis, cunctae gentes Christianae gaudent, sed eam potius ob causam laudibus efferendus, quod operam praestiterit, quam genuinam, fidelem, genio culturaeque gentis plane congruam nemo inficias iverit.

Hunc autem, cujus memini, genium me noscere planeque perspectum habere, Tibi, Illustrissime presul, vel exinde patebit, dum certiorem Te fecero, per colonias croaticas iter me quondam fecisse haudque mediocrem nationalis poeseos thesaurum inde retulisse.

Cum igitur rerum linguaeqne Croataram Tuae dioeceseos ignarus judicari nequeam, cordique mihi sit succurere genti, quae vix non jure conqueri potest, quod non habeat, qui panem ei frangat spiritualem, vernaculis illecebris conditum, etiamsi illum appetat valde: his similibusque ductus nemineque mihi succurente, ad Te, Illustrissime praesul, pastorem Croatarum gregis, confugiendum esse ratus omnibus Te votis precor atque obsecro, bonum Te huic gregi exhibeas pastorem, laudatique parochi laborem Tuis impensis at meis curis juris publici fieri permittas velim. Cum codex in meis manibus versetur et Zagrabia typographis non careat, nihil deest, vir dignissime, nisi ut proposito annuas, pro Tuoque in gregem, quem supponere licet, pastorali fervore, licentiam typorum benigne mihi concedas. Hanc dum obtinuero, minoris erit negotii consulere de charta, charaetere, forma exemplorumque numero. Qua quidem re non Tuorum saltem illorumque sub episcopatu Sabariensi degentium, sed Croatarum quoque Murensium imo totius nostrae nationis laudem gratiamque maximam feres.

Vale et fave meique seu potius Tuorum haud immemor sis magnopere exoro. Illustrissimi ac reverendisimi praesulis servus devotissimus ac obedientisimus etc.

I na to pismo nikada mi nikakvâ odgovora, ni za poslanu knjigu nikad ni: hvala ti.

o čeljadi gradskoj ne směm progovorit, er njih tudjinstvo nemilice zoblje i otimlje. Može se po kakvoj sreći pojedinac naći, ali to je běla vrana.

X. Nastavimo progovarat i ob inom dobru, čto ga je u njih, kada li smo već tim putem zapošli. Radi su čověka prîmit, pridržat i prihranit, a toga sam i ja u njih kušao tim veće, čto sam bio njihov plemenik. Učiteljici u Božóku nije bilo na tom dost, da mi spremi dobru večeru, nego je i na to gledala, da bude narodna. A u někom selu, čim se ja u njem pojavio, odmah jedni propitaše, ima li u mene rublja, da mi ga operu; a s druge ozvà se upros: koje mi je jelo najmilije, da mi ga priprave? a něki me odvedoše k ženi pěsmarici, koja vse onako pribolna, te na hladu u škadnju ležeći, pěsme mi kazivala. Mal da ne tako mi susretè i u Malom Borištofu (velikom selu), kdě je učitelj, dobar lovac, po vàs dan lovio, da za me čto ulovi; gospoja mu múku prosijavala, da dobar kruh uměsi i oběd spravi, a meni izručilo rukopise (Aleksandra) da si ih na miru u mojoj izbici prěpisujem. Nu jednom i ja, bez puške i praha, ulovio zeca, ili ga pače odigao kraj dubrave ležećâ i težko dišućâ. Čim ga ja za noge primio, malko se otresè pak se onda smirio. Nosim ga nosim dok ne stignem u Menihov (Mönchhof) te k učitelju kuc na vrata s ponudom, da mu nosim zeca, ako mi dá prěspat. A učitelj uzprimiv moju lovinu, rečè: „Možete vi prěspat i bez zeca, nu hvala vam na njem“. Ogledavše zeca učitelj i ljudi oko kuće rekoše, da ga lisica zaklala i na grlu krv mu izpila. Poslě nam je lěpo pristao za večeru. I s tim učiteljem Menihovskim baš se mogu pohvalit, er ne samo čto me je primio, počastio i sutradan na svojih kolicih k obližnjoj crkvi odvezao, da gledam narod u svojem blagdanjem odělu, pojanje mu čujem i propověd saslušam, nego mi je i tim ugodio, čto mi je u školi pokazao okrupne knjige Hrvatske, čto si ih učenici na njegovo silovanje kúpili. Nú s te velike dvorbe učiteljske ja odoh iz njegovâ sela bez ikakve pěsme. Spomenuv zeca napomenut mi je i to, da imam i šaljivu pěsmu o zecu (str. 220) kojoj se Hrvatska dětca dosta nasmîjat ne mogu, te čim starijim ženam najdražje je bilo, ako sam kojoj prěpisao pěsmu o smrti grofa Nadažda (str. 210) to su dětca vse se smêjala i skakutala od veselja, ako sam im pročtio onu o zecu. Prispěv o poldne u Cindrof i k plovanu svrnuv, čověku starû i puno dostojnû, zadržà me na obědu, te upustiv se sa mnom u razgovor i viděv, da ja podobro poznajem

knjige bogoslovne mal da ne cěle Europe vremena starijeg' i novljeg' (er sam se u Gradcu odistâ mnogo tim bavio, kad sam htio poći u Liguorijane) tako me starac uzljubì, da doznav za moju naměru prikupit pěsam njegove strane, odmah s oběda k stoliću prisědè i pun volje i hitnje onu mi pěsmu o zecu napisà. —

Čto čověka mili, pri tom i boravi. Tako se i meni još koji čas zadržat te napominjat prîmanje i dočekivanje Hrvatsko. Zamrknuv u Novom Marofu, te razgledajuć domak, gospodskomu dvorcu naličan, upitam ljude, kako je ta sgradica med njihove kuće dospěla? Čim ja tako razpitkujem i za koječto o kući i prvanjem nje gospodaru i gradiocu doznajem, ali eto novoga joj gazde prěda me, te mi ju ponudja, da mogu u njoj prěspati, ako sam voljan. Ja tu ponudu dragovoljno prîmim, te čim se u kući obzirem i razgledam te něčto i povečeram, ali se medjutim iz sela čeljadi prikupilo, u povećoj se izbi (po gospodski: u salonu) směstila, te naumila rěpu bělit i uza to pěvat. Nikad bolje, pomislim u sebi, sědem na stolac, čto mi ga u dnu izbe priredili, olovce u ruke, te one pěvaj a ja piši, lěpo do polnoći. Ne znam: ili mi je htěla domaćica povolěti i želju mi smiriti (er sam joj rekao da pěsme skupljam) ili mi je to dobra čest donesla, vsakako bio sam tomu velmi rad, da se ta rěpa gulila i ja uza to tolike pěsme prěpisao. — Došad u Vulka-Proderštof te obašad kovača, crěvljara i tkalca, da od njih pokupim koju rěč njihovâ rukotvora, nadjem se već pod mrak prěd kućicom něčto priličnijom, te mi prěd njom sěde muž i žena, kanoti prěd svojom. Ugledavše mene, kdě se něčto kao obazirem, upità me ono dvoje, mojoj se nevoljici domišljajuć: „Gospodine, ča želite i ča biste radi?“ Kad im spomenuh, da sam rad prěnoćit, to oni: „a morete i kod nas“ te me uvedosta u kuću i pokazasta postelj i pratež i čto je god u kući. Ugledav u njoj red i čistoću te ogledajuć pobrav ono několiko rěčij, čto ih može biti u pokućju i podstilju selskom, pristadoh na to u njiu prěnoćiti, te mi pripravista mal ne gospodsku večericu. Kad mi iza večere i razgovora u postelj, zavrgosta ona razgovor sa mnom (er sta u istoj izbi, dosta prostranoj, spavala) te mi rečè domaćica, da je u nje jednom bio čověk iste moje ćudi, takav i takav, te nosio naočnjake, i da je vsačemu za ime doznavao i za vse razpitkivao itd. Kad ju uprosih za njegovo ime, rečè da već ne zna mu imena, nu da je nje sin sinovac li s njim pošao poslě u Šoprun, te na putu u někom

selu željno gledao, kako se nose i kako igraju Hrvatske děvojke, i da je on to vse pametio i pisao itd. Nadodà pri koncu: „i na istoj postelji je spal, kdě vi sada spite.“ Našao se ja u zabuni kdě još i veće takvih čudovnjakov ima, koji tako po světu hodaju kako i ja, te još na toj istoj postelji spavaju, u zastranku Hrvatskoga sela, te ju zapitah, koliko tomu može biti godin, te joj skočim u pomoć i rečem, da nije 14 godin? a ona kao poplašena, premetnuvši i porazloživši u pameti tih 14 godin, rečè vsa u čudu: jest, gospodine, ali uprav toliko, evo sada petnajsto lěto. A nije li se zvao Kucharski? Na to íme žena vrisnù kao da se pomamila, te u prostoti svojoj ne mogaše razabrati ni k sebi doći od čuda, kako ja mogao za to ime doznati. A meni je bilo drago, čto hodajuć od prilike po istom poslu, po kojem hodao i taj slavni Poljak, na onoj sam postelji i spavao, na kojoj i njegova rodoljubna duša, ter, med mojimi suplemenikî, svoj pokoj nahodila. — Kako sam se eto pohvalio prostim narodom i učiteljî, tako se mogu i duhovnikî, pače njimi najveće. Ne mogu bez mila na srdcu spomenuti popa u Kataleni, bratju Eisnere, kojih Luka biaše plovanom u Ketelju a Stěpan u Velikoj Nardi, koja me po několiko dan u sebe pridržavala i častila; popa Blažkovića u Petrovom Selu, s kojim se ja u Szent-Kut na proštenje vozio, te koji mi tako ljubavno glivam onudanjim, kojih tamo lugovi prěpuni, imena popisivao: stare pope u Velikom Borištofu, u Incédu i Pandrofu (Kociana), koji me srdcem uprav Hrvatskim susrîtali, meni napijali i putnike za me propitkivali, te kojim se ja žalibože ovimi pěsmicami, čto sam u njih ubrao, oddužit ne mogu, er ih već od davnâ crna zemlja krije. Ako je koji živ od onih, u kojih sam bio a ovdě ih ne spomenuo, hvala mu budi na vsakoj dobroti i dočeku njegovom; hvala i kapelanu tada Pandrofskomu, koji me Küzmičevim prěvodom s. pisma obdario; a sladak mi je spomen i na mladog' kapelana te rodjaka plovana Inczédskoga, mladenca tad velmi miljahnâ; sada, hoće li bog, plovana kděgod ili kanonika u biskupiji svojoj. Da mi se može koji taj ozvat od onih, s kojimi se ja prěd toliko godin upoznao, te ih božja zemlja još nosi, mislim da bi se kao prěporodio. Bar se tomu nadam od preč. g. Paleža, plovana Štikapronskoga, novljega znanca, koji, prě několiko godin Zagrebom proputovav, ljubezno me ponutkà ove pěsme čto skorije oglasit.

Možebit da sam komu i dodijô svojimi starimi spomenî, nu sam pustio srdcu mah, te mi se ono prohodi po vrěmenih davno minulih; i po městih, ako 'e božja volja, i danas cvatnih i veselih, po narodu Hrvatskom Ugrske strane: daj mu bog dobro!

XI. A koje li se dobro još o tih naših Hrvatih ne bi napisati moglo? Puno bi me stalo, da stanem opisivati kako su gospodarljivi, rabotljivi, crkovni, mirovni, věrni i pověrni itd. Ako velim, da su gospodarljivi, to ja tako mislim, da su voljni i da uměđu pribavit, a ne gospodarljivi t. j. nikomu ničta ne dat. Naši stari odistâ su samo ovu potonju gospodarljivost poznavali; i dobro se opominjem, kako se jedna moja tetka tomu čudila, da mogu za pismo na pošti novac dati. To smo valjda od Grkov naučili, někadanjih susědov naših. Nu je Grk uza to i prometljiv, a mi žali bože nîsmo. Da su oni i rabotljivi i prometljivi, o tom svědoče njih polja i njive, vrtovi i vinogradi; svědoči njihova vozarija i trgovina, ponajveć sa žitom i svinjami. Gledao sam njihove žene, kdě u blagdane, prvo nego je zora pukla, po lugovih hodaju, plaštanice vrganjev oprte, na dvoru na trpezicah suše a u Beču i kojekud prodavaju. Istina, gospodin plovan ih za to kara, u strahu da mise ne zakasne, nu one i glivic nabrale, čisto se oděnule i k misi prispěle, bud ona i najranija bila. U naroda, kako rekoh, crkovnâ i mirovitâ, slabo je čuti za nasilje, za ubojstvo i tatbinu. * A za njihovu věru, to se odistâ ni kralj ni Ugrska zemlja na njihovu nevěru potužit ne mogu. Živo je čudo, kako se sa svojimi susědî inorodcî lěpo slažu i pogadjaju.

---

* Ako je kděkad i kděčto tatbine, to su drva, čto ljudi iz jednoga sela otimlju drugomu. Tomu svědoče ova pisma, čto sam ih prepisao iz pretinac sudnice selske.

Dragoljubni sused i sudac!

Ovo vam na znanje davam, da one pîneze za onoga vašega suseda Ferenc Kačića, kî je va našoj lozi ulovljen postal i kaštigan ziz 15imi dukatî (= forintî), na vredi k meni pošaljete; ar seda račun se potrîbuje. Zato do osam dan skrbite, ar je jur dost dugo, i zato nekate jur već na dalje odvlačiti, nego mislite, da je čas termina jur sdavno prošal i preminul. Ako ovo vse jôš malu hasan bude načinjalo, tako tê se oni držat čvrsto, kî su za njega dobri stali. Pozdravljam vas

Muš k o v i ć
sudac.

V Velikom Borištofi 30a 9bra 1840

Slažu, er su pověrljivi u životu javnom i kućnom, pored vse zasěde i nepravde, čto im je to od Němac to li od Magjarov. A čto je pověrljivosti kućne, to su oni danas mal da ne kako su nam bili i stari Slovinci na sěveru Němačkom t. j. niti su od koga zazirali, niti vrat zapirali niti ladic zaklipali. Kad bi ja došao lěti, kad je žetva, u koje selo, to su ljudi, po polju raztrešeni, s drage volje vse mi pustili otvoreno, da mogu na miru progledati, čto je njihovih knjižic ili rukopisa kojeg'; a ja bih onda svraćao od jedne puste kuće do druge, ili se lěstor na dětence koje i čuvara mu zibara naměravao; ako nije bilo koje staro i kašljavo čeljade, čto već ra-

---

Dragi sused!

Pokehdob da smo mi vašega človika, po jimenu Antona Buzetskoga njegovoga pastorka, va našoj sîči, kî je nam kvara učinil, ono mlado šiblje na koše rîzal, ulovili: zato prosim poštovanoga sudca, da bi njemu na znanje dali, da bi on zutra k našoj pravici došal, ino za onu falingu, kû je on učinil, kod pravice jedinšćinu načinil.

Vaš veran susîd
Albert Farkaš sudac.

Perva (?) na 25tog marte 1840.

Poštovane Gerištofske gmajne poštovani sudac!

Pokihdob, kada su kod mene bili na jiskanje hruškovoga drîva, kod Jamrić Antona: to su bile rîči, da ono nî ono drîvo, kô je 'zginulo va Geristofskoj lozi, nit nikdor nî nas ulovil niti videl; kî nas je prodal, i on je sbog nenavidnosti učinil; neka prvlje priseže, da smo iz Gerištofskoga kotara neg najmanje drîvce dovezli, tako smo platnjiki. Ali pokihdob mi se ne spoznavamo za krivce, zato nismo dužni se va podlog dati a manje pogoditi. Takovih drvij je va vsakoj lozi, kô su vidili va mojem dvori. Kî nas je vidil, zač se nî javil ali neg pokazal, tako bi verovali — a 'zpovîdat nis' se dužan, kadi sam je odsîkal. Z ovim ostajemo

vaši susedi
Jamrić Anton i Pavkin.

Költ Šuševo 12a novemb. 1837.

(Odgovor.)

Pokihdob su Šuševci takovi susedi, da se oni, kad se va krivici nahajaju, gor va podlog ne daju, neg bi radi mene i vse moje purgare, kî su drîvo va stani po sledi našli kod Antona Jamrića za norca držat: a ja morem priseć na to, da je je on odvezal, ar sam ga z mojimi očimi vidil ali ur je bil mrvu dalje. ter nîsam bîžat za njim til. Zato da budete znali,

botat ne moglo. Nu mi je bilo žalno takvom prilikom ugledat, da je u njih vsake naše starije knjige Hrvatske, isti me „Sokač Hrvatski" s něke gredice pod stropom posdravio, nu čto je mladjih knjig naših, poroda iza godine 1834e nikdě nîsam ugledati mogao. Istina, da je to čeljad s većega děla balava i zamusana, ali: ko prěbire, taj nahodi; i kao da nam se naumio jezik, pored vse neslasti i nesmoka, čto ga je u knjigah sudbenih i zakonskih i mal da ne vsudaj, ipak izpravit i prikladnijim stvorit.

XII. Progovoriv toliko o dobru, čto ga je u tih priseljenikov naših, prizvanih radi hrabrosti i težatljivosti svoje u strane ratom

---

da od sih dob mi već još ni za pîneze Ševcem drv prodat ne ćemo, nego koga od sih dob va našoj lozi, ako neg po šušanj dojde, ulovimo, tako joj njemu! će gvišno za vse platit. Kad ste takovi susedi, ter nas neg za norce držite, da budete znali, da z ovim mi s mirom nismo: ar nî njemu ovo prvo drîvo, neg je ur četira drîva posîkal, za kâ dobro znamo, a vi ga još zagovarate. Zato kanili smo vam pisat i vam drv va našoj lozi prodat, ali kad ste takovi susedi, tako ne. Pak povîjte vsakomu, da mu se ne bude težčalo, kad bude platit moral za nje, ar će neg kî tá nateć, ali joj njemu!

Martin Buranić, rihter.

Pridodajem još i ovo pismo istoga sudca, koje do duše ne glasi o kradji, ali vsakako svědoči, da su drva najveća neprilika onomu puku, čto je u susědstvu Gerištofa, Borištofa itd.

Poštovani sused rihter!

Prosim zapovîjte vašim susedom Jivi Krizmaniću pak Mati Šekulinu, kî su va našoj lozi drv kupili, da oni ov tajedan dojdu vsakojački ona platit i dele onako 'zčistit kot su obećali. Sram bi je moralo bit kot poštene muže, da oni nj'eve čvrsto obećane rîči ne držû. Naša gmajna je njim prodala kot vrlim i poštenim mužem, ali moram reć: nîsu vrli, ar ne držû rîči, kot se dostoji. Ne znadu onoga, da su se naši ljudi bili ur zagovorili vašim ljudem ča p odat, ar jako špotno činû; ali 'zopet se je ono ur bilo zabilo, a sad se pak 'zopet ponavlja. Zato, prosim, povîjte jim, da oni ove dneve oš drva platû, i do osam dan da budu čisti naši deli; ar ako ne, tako morete povîdat vsim vašim ljudem, da se neka ne nadije nédan već kada va Gerištofski lozi ča kupit. Ar to je mrazno: kupit, pak va pol leti ne platit.

Z ovim vas pozdravljam vse dobro želeći

Martin Buranić, rihter.

V Gerištofi dan 19oga fbr. 1839.

opustěle, med ljude tudje i našemu rodu neprijazne, napomenimo koju i o nedobru, čto ga u njih biti može; odistâ ne zato da ih zastidim, nego s toga da pomožem t. j. one, koji tuj pomoći mogu, opomenem. Prohodeć po onih stranah, htio li sam k učitelju, to mi nije bilo pitat kdě je škola, nego kdě je krčma? A koga sam nahodio u njihovom družtvu? prisežnike. V. Selska pravica (str. 240). Něki ljudi onudaj misle, da je vino piti gospodski običaj, a ne znadu, da je to vrlo zal običaj i bezposličan, budi on gospodski il težački, učiteljski il popovski. Od naroda, koji pije, nikada ničta. Čim Hrvatski učitelj pije, to se zna da mu knjiga smrdi, nit mu je kada za nju ni odkud. A kad selo vidi, da mu sudac pije, veliki i mali, da prisežniki piju, da škola i učitelji piju, onda nije nikakovo čudo, da težaci i drugi seljaci, kojim se takodjer barilo vina s ustiju ne odbija, s prave istine pomišljavaju, da je pijančovat isto čto i gospodovat. Tu im sramotnu misao, vi gospodo. i světska i duhovna, vašom dobrom prilikom iz glave izbijte, nu im to u glavu zavrtite, da je dělat i trěznovat po gospodski, a lokat i lěnčovat da je po prostački; upiljte im, najpak učiteljem, dobro u mozak, da čtogod naučit, bud i pod starost, lěpo je i dično; nu da praznoglav učiteljevat drugo bit ne može nego směh i sramota, da nije ubojstvom za tolike mlade glave, koje uz pijanîcu svoju mladost gube a njegovim se pijanstvom truju. Kad se ljudi o tom uvěre, onda bude selo voljnije učitelja plaćat, dětetu knjig nabavljat, bolje ga oděvat, u školu posilat. Tad bude selo mirnije i počtenije, umnije i bogatije, glasovitije, bogu i ljudem ugodnije.

Osim toga čto napomenuh, da gospoda i pametnjaci selski odveć na vince škiljaju i u čašice gvire; da obćine selske malo za školu haju i slabo učitelje plaćaju; da se učitelji tako rado propijaju (str. 253) te im knjiga bude devetom brigom; osim toga, reku, moglo bi oštrije oko još i drugo koje zlo ili zalce ugledat i to bez naočnjakov; nu mi se ne će mnogo koječemu prigovarat, er žalibože ni u nas stvari bolje ne stoje. A i svrnut mi je na ono zlo, čto ga oni trpe, ne kako ljudi, kako vsi i vsudaj trpimo; ne kao podložnici nedobrih kděkad zakonov, nepravde i nereda i slabâ gospodarstva u državi; nu sam rad ob onom zlu progovoriti, koje ih tišti kako narod, kako Hrvate uz nebratju Magjarsku.

XIII, Kad se ja, dohodeć iz Kiseka, u sumrak žurio, da prihvatim još selo Božočko, koje ne mogaše biti daleko, ugledah s puta, kdě se na polju něčto běli. Kad me put primaknuo, razaznah děvojčicu, čto uz otca ili strica stoji, te mu pomaže krumpir, čto li je bilo, izkapat, te u vrěću ga strpat. Progovorim Hrvatski, čim sam znao, da se k Hrvatskomu selu primičem, te zapitam za njihovâ popa, er sam bio naumio u njega prěnoćit, (ne znav da tamo crkve, čto ju zovu farnom, ne ima, dakle ni plovana, nu da je gospodin taj podalje u drugom selu). Kad mi taj čověk uzè pričat, sgrozih se nad pastirstvom njihovâ plovana. „Ja mogu, rečè (da ne spominjem ono drugo) k njemu dojt, predanj kleknut, i vse najtežje grîhe mojega života 'zpovîdat; ja mu mogu reć, da sam kral, da sam varal, da sam robil, da sam palil, da sam ženam i dîvojkam cice izrezaval ter ih mrcvaril, da sam ljude umaral i bog zna koje zlo i koji grîh još učinil: to je njemu vse ništ, on mi veljen vse oprosti i prekriži, prez nauka, prez pokore, prez molitve, ništ; ač čagod mu ja govorim, on je kako gluh, on me ništ ne razumi, on Hrvatski ne zna". Tim ubogim ljudem samo se jednom u godini, kad je crkvi god, Hrvatski propověda. Nahodiv se jednom u Božoku kod učitelja na večeri (er sam bio već put tamo) razveselì me tim glasom, da je sutra god u obližnjem selu, u Inczédu (něki izgovaraju: u Vincetu) i da mogu sutra tamo pojt i naroda se nagledat itd. Kad ja sutra dan u Božočku crkvu, er sam vidio, da se narod skuplja, a i učitelj sinoć rekao, da narod povede na prošćenje, te sam i ja htio s narodom ujedno; kad al čudo na me, kad mi učitelj rečè, da mi je poći drugim putem, da on ne smě s narodum med Hrvate u Vincét, da se ne poměšaju, nego da mu ga je vodit ne znam već u koje daleko selo Nemačko, kad se Magjarski god kdě blizu ne desio. Uzmi tu paklenu ako i dosta plitku domisal!* Kad ja opet jednom s večera u Božók, al me srětnu něki ljudi iz krčme se vraćajući nu trězni. Čim oni ugledaše čověka u gradskih haljinah, kdě im Hrvatski sbori, te još veli, da je iz Hrvatske rodom, oni vsi nazad, te me povuku sa sobom, da dočuju i propitaju, a možebit da ih i napojim. Naručiv něčto vina i s njimi se porazgovoriv zadjem poslě u čeljad, koja vsa poplašena, matere s dětetom na prsim, kleti se i na vsaku me ruku

* V. Fluminensia. str. 230.

uvěravati stadoše, da one **nikad ne govore Hrvatski**, da **uvěk s dětcom po Magjarski** itd. Imali su ljudi poslě muke, da tu sirotčad umire, njim dokazujuće, da sam ja Hrvat i prijatelj govoru Hrvatskomu, i da mi nije ničta manje u glavi nego nagonit ih na Magjarski jezik; da sam pače rad, da Hrvatski jezik ostane i da se uzčuva itd. Kad sam izišao iz te krčme, da kdě legnem i pospavam. te promislio, čto sam vidio: suze me oblile i bilo mi je žao moje krvi, kdě joj pomoći ne mogu. Idué jednom opet cestom u Rohunac, kdě je grad Bátyánski, zadědoh na putu ženu Hrvaticu, kdě vodi za ruku hlapčića svôga, i Hrvatski s njim se razgovara. Kad to čuje něki službenik iz grada, koji nas zastigao, izdere se na tu ženu, te ju okori pitajuć ju, da čto govori tim **pasjim jezikom**? I tuj mi je opet slušati bilo jade, kdě se materinsko srdce za ono izpričati i kao krivicu ono priznati ima, na čto ga ista ruka božja uputila i naguala.— Kad sam bio na godu crkvenom u Szent-Kutu, crkvi samostanskoj na samini, doznavši někako za me ili upućeni, dodjè několiko starijih i dostojnijih ljudij preda me, Nadaljci, ne daleko Subotice Hrvatske, misleći da je možebit koje vlasti i zapověsti u mene, te mi se stanu tužit i jadikovat, kako su bez propovědi u svôm jeziku, kako su dali na svoj trošak Nadaljskog' junoha školat i izučit, samo da im bude domaćeg' slova božjeg, pak kako im ga biskup sada ne da; da ga jest naměstilo u njihovoj fari, u Subotici, kamo oni pripadaju, i da im on dohodi propovědat, nu da pod živu glavu Hrvatski propovědat ne smě; da su u to ime i prěd biskupa dohodili i prosili, nu da im vse to ničta pomoglo nije.

XIV. Dodjem jednom na blagdanji popoldan u něko selo (već mu za ime ne znam) ne daleko od Vel. Narde, te zatečem pri hramu iza večernice još něčto ženske čeljadi, kdě se razgovara. Zaprosim ih da mi zapěvaju, ili kako se tamo veli, da mi *zajače* koju *jačku.* Ne znam, koliko je dobre volje u mladjih biti moglo (a recimo pravo, baš nisam najsgodnije město odabra)) al' se nasupì i nasutorì něka starica na me, te po gotovu prěteći stadè me opominjat i prizivat mi, „da božje božje jačke skupljam, a ne itd.“ Zaludu ja njoj odvratio, da ja i božje jačke pišem, samo ako su iz njihove glave protekle, nu me ni ove ni druge moje rěči nisu spasiti mogle: ja ostadoh bez pěsam. Kad ja sutra u jutro k plovanu, al' se bogme i plovan na me namrskao i nagrondio, začuvši valjda za ono, čto je

sinoć bilo, te zaište od mene putni list. Kad mu ja pod oči veliki arak Bečke general-komande, te koju s njim progovorio, moj se popo smirì i razvedrì, te mi ponudì i čašicu rakije. Sa mnom se u još veće razgovore spustiv, pozvà me na oběd. Něčto rěči s jedne i s druge, něčto vince i dobri zalogaji, te se med nama zavrzlo prijateljstvo, i ponutkà me da dodjem sutra u Veliku Nardu, da je tamo godovnjak Stěpan, kdě bude prihodnikov duhovnih i neduhovnih vsake vrste, te da mu bude drago čto me može svojoj bratji pokazat, a i meni opet, da se malko upoznam s Hrvatskimi duhovnikî. Izišad sutra dan iz crkve i na put spreman, al' se ja osumnjio: stazom li da udarim ili da pojdem cestom, er je bilo pod noć primoklo, te se ja htio ukloniti blatu. Moj novi prijatelj ugledav s okna, da se ja dibam i sad na cestu se navodim, sad na stazu, stade me dozivat i ponudjat, da se s njim povezem. Kad mi u Nardu, al' tamo vse puno gostov, koji došli da se godovniku naraduju i čestitaju. Mene u družbu uvelo kao Hrvatskoga književnika, mnogomu one Magjarske gospode stvar nečuvena i mal da ne zlokobna. Usvěstiv se ja, da mi s njimi kakvâ razgovora biti ne može, stadoh oko sebe prikupljati mladje duhovnike i njih pomoćnike, kojim još směš čtogod ljubavnoga pročtit i pokazat, te iznesem preda nje moje *jačke.* Ljubav je mladû srdcu odveć zamamljiva, da se ne bi něka oslast oćutila i u duhovnih grudih; bud one i raztrovane bile omrazom i nazlobom prema onomu jeziku, u kojem se ljubav javlja. Te tako i ta mladost, stidna i plašljiva, uz te pěsmice pristajala; tim dragovoljnije, čto su one ubrane po njezinih stranah; i čto kděkoja ni njim nije mogla nepoznata biti. Ta mladost i u starijih popov prosula glas, da u mene ima baš lěpih pěsmic, te je već i to, dok me i bolje ne spoznadu, duhovnike k meni naklonilo. Kad je bilo da prisědemo k stolu, postave u začelje županijskoga fizika, uz njegovu desnu nadzornika Batyánievih imanj, a uz lěvu mene. Niz jednu stranu stola nanizalo s veće česti gospodu světsku, a niz drugu duhovnu, mojega prijatelja zapalo města kraj mene. Čim sam ja već po městu, na koje me posěli, vidio, da naš godovnik nije Magjarsko ulagivalo, to su i meni krila porasla, te su razgovori pri stolu o tom svědočili: er su bili takvi, kakvi mogahu biti dvě godine prěd ratom. Govorilo se po Hrvatski, er Magjarskih popov ne biaše mislim ni jednoga, a gospoda světska poněčto su Hrvatski jezik razbirala: něki

možebit rodjeni Hrvati, a něki mu se po drugovanju s ljudî priučivše. Nu se govorilo i Němački i Magjarski, kako to već ona měšovita zemlja donosi.* Kad je bilo okolo zelja, stadè me moj sused nagovarat, da napijem godovnjaku sdravicu. Kojim jezikom? rekoh. Hrvatskim, odrečè. Tad se ozvà g. fizik, da on Hrvatski ne umě; ali ga uputì g. nadzornik, da toliko razumě, da može sdravicu ponimit. Kad ja sdravicu napijat, obuzmu me i podgriju tako rodoljubne ćuti, da sam bio kao živi plamen; i vse se pri stolu prenulo i glave k meni navrnulo. Nu kad dodah onu kiticu: Još Hrvatska itd. vrste, koje tad vsakomu nas na ustima nu onudaj povse nepoznate biahu, tad se činjaše, kao da je plamen i Hrvatskim gostom u grudi zalězao i kao da ih novo sunce obasjalo. Dvigne se stari nu mnogo po vsoj okolici cěnjeni plovan iz Inczéda, te prihvativ kupicu, i svojim drhtavim glasom, nu čto mu ikad grlo donosi, nasdravì mi: „Bog da živi našega Hrvatskoga mudroznanca". Dao mi se malo na směh taj arbaistički mudroznanac, i ne uzev u razlog, da me ta visoka čast ne ide, nu mi je milo bilo motriti usjano narodno čustvo u starca Hrvata. Iza oběda prizvaše me něki stariji duhovnici i zaprosiše, da i njim čtogod mojih pěsam pročtijem i pokažem. Ja znajuć, da se isto ne čita starû i mladû, i da se plovanu kděkad ne ljubi, čto se ljubi njega pomoćniku, probiruć moje pěsni, uzčitah im onu ob učiteljih, er su im ti ljudi dobro poznati, a satira na njih tim ugodnija, čto se to dvoje, pop i učitelj, malo kad pogadjaju. Popi se odistâ tomu dost uasmîju i začude se, kako mi je rukû dopasti moglo, o čem oni. u narodu živeći, ničta ne znaju. Kad im ja poslě rekao, da idem u selu poiskat, uzmahaše glavom ob uspěhu sumnjivom. Spustim se ulicom u selo i srětnem kdě ide iz kuće milu děvojčicu, te ima staklenu plosku u ruci, da donese vina. Ja, nikada je ne viděv, rečem joj mal da ne zapovědačke i kao da je ona bog zna kakva poznanica moja: „mala! dovedi mi prijateljice tvoje, pak da mi čtogod zapěvate!" To děte neposumnjivo, čim ja u kuću unišao, za koji časak svoje mi privedè drugarice, mladu suvrst svojih trinajst do četrnajst godin. Stari me otac posadi za orahovi stol, a mladice iza stola u věnac, te mi stanu pěvati premilim glasom sad jednu pěsmu

---

* U Pešti slušao sam ovakav posdrav: Herr von Molnár, servus humillimus, jó estét kivánok, jak sa majú?

sad drugu, a iza dopěvane vsaki put nastalo bi šaptavo světovanje, koju da mi pěsmu pěvaju sad; i bilo im je za čudo, da čim su izpěvale koju, ona već i napisana bila. Kad je htělo da se smrkne i da se razidjemo, poklonì mi stari tkalac rukopis pěsme o Biogradu (str. 205). Kad ja sutradan da podjem u crkvu, ugledaše me popi kartaši (cělu se noć kartali), te me zapitaše, kako mi sręća poslužila? Kad zaočiše, čudo ih prěuzelo. Uputiše me u Čatar, dćerku duhovnu Velike Narde, ne bi li tamo čto našao. Pošad u Čatar i tamo našad, kako ni sumnjao nîsam, naidjem tuj na někoga djaka, gotovâ jur prěći iz Latinskih u školu mudrijašku. Zametnem s njim razgovor, hlapac mi se sviknuo, te ga stanem nagovarat, čim je on rodjeni Hrvat, da po vrěmenu i u svoje doba svojemu se narodu smiluje, čtogod napiše, i zanj čtogod učini, čim je tako zapušten i žalostan. Mi baš u najlěpšem razgovoru, kad al preda me visok pandur, kdě mi veli, da dodjem k gospodinu nadzorniku (onomu, s kojim sam se častio u Nardi). Taj me tako dočekà, da se ja vuhlosti njegovoj ni domislit ne mogah. Pokazav mi svoje gospodarstvo, dětcu te napokon i ženu, bolujuću i ležeću, prisědemo k stolu, te tuj ti on stane svoje zamke razapinjati. Rečè, porazpitav prě za kděkoje stvari u Hrvatskoj „da ima u susědstvu gospodin, koji rado Slovinske stvari razbire, mislim da i jest Slovak, i taj, čim sam mu za vas spomenuo i vas m a l k o o p i s a o, živo je poželio s vami se upoznati i od vas doznati, kako je i čto je s Turopoljcî i s tim Josipovičem itd. er mi do duše o tom i u naših novinah čitamo, ali se u to ne možemo tako pouzdat, kako u čověka one strane i ruke. Moja je gospoja, kako vidite, bolestna, po poldne ja dam upregnuti, te onoga fizika dovesti, s kojim ste něki dan u Nardi se upoznao, te vas može tom prilikom moj kočiaš k tomu gospodinu odvesti. Kućica mu je na putu, vi unidjite i recte, da sam vas ja k njemu poslao, i odistâ, on vas dobro prîme i drago mu bude, da vas vidi i s vami se porazgovori.“ Tako i bilo. János upregnuo, ja na kola, te goni dok ne doždeneš prěd Slovakova (?) vrata. Istom mi tamo, sidjem i ulězem, a kočijaš dalje. Čim ja u vežu t. j. kuhinju, (er se uprav s puta, kako i u seljačkih kućah, u nju dopire) a to se žeravica žari, klade i ugarci razhitani, kotli i lonci kojekud razbrkani itd. tako da sam ja viděti mogao, da se u toj kućici obavila něka poveća čast. Unišad u izbu, u lagašnom lětnom haljincu, s torbicom o ramenu, ugledam ja

svcjih od prilike 15 Magjarskih gostov, te zasluhnem njihov *gyakorlás*. Ne znam, tko nas je veće ostao iznebušen, ili ja, koji u tom běsnom žamoru Magjarskom baš nisam oslutiti mogao toga tihoga Slavofila, tim manje, čto mi se nitko ni gospodarom kuće objavio nije (to se zna u Magjarskoj csárdi) ili oni, kojim se ja ne vidjah biti čověkom, o kom bi se čto reći ili na kôm čtogod opisivati moglo, a još manje od njeg' zazirati. Ponudiše mi voća, grozdja, posrkao sam kavu, te onda zametnu razgovor ili bolje propit. — Jelte, gospodine, kako smo čuli, vi skupljate pěsme? — Istina, gospodo. — Ali vi to ne činite javno.— Javno, gospodo moja. — Vi se skrijete za kakav zid, za kakav plot, za kakvo drvo, te tako napišete, da vas nitko ni vidio nije? — A za čto da se krijem? Ne činim kakvo zlo. Ta vsi narodi svoje pěsme skupljaju. Kděkad još i onomu, koji mi pově pěsmu, čtogod i podam: dětetu paprenjak, snahi ili děvojci rubčac, junaku platim vino itd.— Pak kakvih ste vi to pěsam nabrao? — Vsakojakih, kako ih več narod ima i pěva: ima ih porugljivih, ima šaljivih i ljubavnih, ima i pripovědak i spomena o Zrinjskom, o Rákóczu, o Nadaždu (str. 210), o Karloviću (str. 160)*

* Pěsam o Zrinjskom i Rákóczu nîsam štampati htîo, er su odveć slabe; nu evo sam směstio ovdě něku pěsmu o Karloviću Ivi, žalibože nepodpunu, za koju ne znam kdě sam ju ubrao, ako nîsam za mojega boravka u primorju.

Nî u Liki snahe ni dîvojke,
Kû ne ljubi Karloviću Ive
Neg ča mi je Marica dîvojka.
Nemore ju prošnjčm izprositi
Niti kakvim darom prevariti.
Pak on grede staroj majki svojoj,
Da mu poda světa i nauka
Da prevari Maricu dîvojku,
Majka mu je dobar nauk dala:
„Ne hod z kuće do tri leta, Ive,
Vzgoji kosu kako i dîvojka,
Opleti se kako i dîvojka,
Kladi košić na tvû belu ruku,
Pak ti hodi Mari pod poneštru
Zazovi ju glasom dîvojačkim:
Hodi Mare, hodmo po rožice.“
Do tri leta Ive z kuće ne 'šal
Vzgojil kosu kako i dîvojka,
Oplital se kako i dîvojka
Klal je košić na svû bêlu ruku
Pak je hodil Mari pod poneštru
I zazval ju glasom dîvojačkim:
„Hodi, Mare, hodi po rožice.“
Mare njemu 'z kuće odgovara:
„„Šla bin, drugo, bojin se Ivana.““
„Ne boj se ga vîrna drugo moja,
„Danas ima tri godine dana,
„Da je Ive na vojnicu pošal,
„Od njega nî glasa ni pominka.“
Mare mlada tako odgovara:
„„Ako 'e pošal, da bi s nje ne došal!““
Pak su prošli v rumene rožice.
Prvu rožu, kû je utrgala,
Klala ju je na suhi javorak:
„„Sahni, velmi, rožo na javorku;
„„Kako sahne roža javorova,
„„Da bi tako glava Ivanova!“.“

opisuju se ratovi Turski i tolika obsědanja Beča (str. 209), Budima (str. 201), Biograda (str. 205) itd. Kad gospoda viděla, da mi s te strane ne mogu na rep stati, onda se jedan iza drugog podignu sa stola, okupe me i obkole me, te stanu razgovor na politiku navoditi, i opitaju me odistâ za onu silnu kukavicu, za mejdandžiju Turopoljskoga, za Josipovića. Čim sam znao, da za njega uprašan budem, to sam već putem kolačić uměsio krhak i dobro izpečen. Nu Magjarskoj se gospodi prividělo, kao da je u njem otrova. Vse to bližje na mene napru, vse to življe me stisnu, strěle vse to gušće na me odapnu, nu srdca kresnâ i živâ, uma previjatnâ, ćudi premamljive, usrěd tolike trěske i rogobora takvog' ipak sam ih odgovorî sgodnî, kratkî i strělo-

Drugu rožu, kû je utrgnula,
Klala ju je na mrzlu stenčicu:
„„Sahni, vehni, roža na stenčici;
„„Kako sahne roža na stenčici,
„„Da bi tako telo Ivanovo!““
Tretu rožu, kû je utrgnula,
Tu 'e polegla na črnu zemljicu:
„„Sahni, vehni, roža na zemljici;
„„Kako sahne roža na zemljici,
„„Da bi tako srîtja Ivanova!““
Pak se šeću po tom polju ravnom.
Progovori verna druga Mari:
„Ča bis sada učinila Mare,
„Da bi prišal Karloviću Ive?“
„„Skočila bin va jezero mutno,
„„Al bin zvala devet bratac mojih.““
Pak joj veli Karloviću Ive:
„Delaj, Mare, čagoder ti drago,
„Ovo ti je Karloviću Ive.
„Sada skoči va jezero mutno,
„Sada zovi devet bratac svojih!“
Pak ju ljubi tri dni i tri noći.
Ljubil ju je i ostavil ju je
Kakonoti livadu zelenu,
Pokošenu pak i ostavljenu,
Pak odšetà belû dvoru svômu.
Kad je bilo do malo vrîmena,
Kad je bilo do kojeg' mîseca,
Stara joj je govorila majka:
„Vaj me, Mare, drago dîte moje!
„Ča su tvoja ličca ublednula?“
Ona majke tiho odgovara:
„„Boga tebe, mila majko moja,
„„Ne pitaj me, stara moja majko!
„„Prevaril me Karloviću Ive,
„„Ljubil me je tri dni i tri noći,
„„Ljubil me je i ostavil me je,
„„Pa mi se neč po trbuhu valja,
„„Kako glava od jalovâ brava.““
(Pisalo je devet mile bratje
Liste piše Karloviću Ivu:)
„Kupi svatju, hodi po dîvojku!“
Ali Ive njima odgovara:
„Ona se je s manon porugala,
„Da me ne bi ni za slugu vzela
„Kamo da bi za vernoga druga.“
Pak mu piše sama dîvojčica;
Ne piše ga, čim se listi pišu,
Neg' ga piše s krvcom od srdačca:
„„Hodi po me, Karloviću Ive,
„„Hodi po me k belû dvoru mômu,
„„Ter me peljaj k staroj majki tvojoj.““
(Dojahal je Karloviću Ive)
Pak ju vzame za prebelu ruku,
Pak ju hiti preda se na konja,
Ter ju vodi k belû dvoru svômu.

Čto je oključeno, to sam ja umetnuo, da se pěsma ne razpada.

*

vitî napokon utažio, umirio i mal da ne smirio. Kad se valovi slegli, ter iza vihra i bibavice nastala tišina, zametnem sad s ovim sad s onim, kako je koji pristupao, razgovore krotke i pomirljive, nu ipak im reknem na razstanku: „Ovako li s Hrvatî budete postupat kako i dosad, našega prava ne priznavat, Magjarski jezik nametavat: to i ne sumnjajte, da se do koje godine krvavo ne pokoljemo (kako se i jesmo). Okante se politike Pesti-Hirlapa — (Kosuthovoga lista) . . . Na to oni: „A mi smo vsi Pešti-Hirlapisti.““ — „Tim gorje po vas, reku, nego gledajte da poprimite onu, čto vam ju glasi Buda-Pesti-Hiradó.“ Jedva ja to izgovorio, al se izturi jedan čověk mirniji i plemenitiji, te mi se odjavi: „Pravo govorite, gospodine, i ja sam te misli, i ja držim taj list (izname iz džepa te mi ga pokaže).“ Gospodi se pokloniv i na vrata izašad kad al eto ga za mnom, toga mirovitijega člana běsnoga družtva, te mi rečè glasom umilnim i prijaznim: „Oprostite, gospodine, nam něki ljudi dokazali, da vi narod bunite, od svoje ga zemlje odvraćete i nemir zamećete, ali smo se uvěrili, da ste vi čověk (i tuj me obasuo velikimi pohvalami) . . . nu vas molimo, da vi vaše pěsme skupljate, ali u naš narod ne dirate itd.“ Rekoh mu: „Hvala vam na vašoj dobrotivoj opomeni i na vašem priznanju, ali ja s prostim narodom nikad politike ne zaděvam, a još manje da ga bunim; med izobraženî svoje misli ne tajim, kako je evo malo prvo ni prěd vami zatajio nîsam; nu ako vi i u napredak u Hrvatska sela mislite posilat Magjarske pope i učitelje, te narod odvraćat od krvi i jezika svôga, to se narod i sam pobuni, niti mu trěba mene izčekivat itd.“ Tako se s tim uljudnim čověkom razstav (a bila su dva pandura spremna, da me vode u vármegyu) prědjem cestu te udarim stazicom uprěk one kućice, te se stanem izpinjati na něko brdačce. Zadubem se u misli nad tim čto je to bilo, te mi se duša tihim grohotom smîjala. Na glavici zagledaju me pastiri, pristupe ter me požalostivo ukore: „Gospodine, va Velikoj Nardi ste bil, a va našoj Maloj Nardi niste bil!“ — „„Ter vaša Mala Narda nit ne zna jačit.““ — „Zna, gospodine, zna“ i za koji čas prikupi se još i veće pastirov, obkole me i pěvaju, a ja pišem. Dok mi tako dětca pěvaju i meni se raduju, al' eto mojega fizika, kojemu je pod silu bilo razumět Hrvatsku sdravicu. Taj čověk možebit cěloga puta, čto ga János vozio, blaženo snio, kako me panduri svezali i pod stražom vode; provozeć se mimo onoga csárdaškoga praetoriuma od čuda se prene, kdě me zagledà onkraj puta

na glavici, te mi još pastiri, lěpo na paši, pěsme pěvaju. Ako sam ikada svojega věka čto nezlobnâ i milosrdâ vidio, to biahu ti pastiri iz Male Narde. Prihvate me za ruku, te me odvedu u svoje selce, veseli na srdcu, kao da su čitavomu selu veselje i uslugu učinili. Čim se o meni po onih stranah dobar glas raznesao, to někakvo Magjarsko ubogarče, u selu se priženivše, čim je o mojem prihodu doćulo, svoju kravicu pomuzlo, mlěko svarilo, těsta nadrobilo i lěpo u sred sela preda me izneslo da pojedem. Čudno li je siromaštvo! iz vana, da ti se ga mili i da ga ne mož' pogledati bez muke, a na duši puno lěpote i milosti! Taj siromah čověk uz tudji hlěv svojemu živinčetu, jedino bogatstvo, iz šiblja pleter opleo i tuj ga od nepogode i zlâ vremena branio i ohranjivao. Svrnuv někom prilikom opet u Veliku Nárdu zatečem tamo u plovana dva kopnoměra iz onoga Magjarskoga družtva, a jedan njih biaše sin glasovitoga književnika Mártona, čtono je sastavio slovnik i slovnicu Magjarskoga jezika i kroz toliko godin u Beču ga na visokih školah učio. Ne biahu još povse doužinali, prisědem, te se zapoděo razgovor o mnogočem, te napokon i o rodu g. Mártona, někom slastičaru Bečkom, kojega bublice ja prěhvalit ne mogao. Rěč po rěč, kap o kap, nas dvoje vse to bolji prijatelji, te napokon ne htědè inako, nego da me poveze u Rohunac, i tamo da mi pokaže ženu, dětcu, svojega tasta itd. Tamo se g. Márton postarao, da večer čto ugodnije provedem; molio me, da mu koju Hrvatsku zapěvam, koju on uz fortepiano izpratio, a iza večere, kdě se upoznah s njegovom čeljadju, uvedè u ložnicu uprav gospodsku. Sutradan razgledavše i prošetavše vàs Rohunac odvedè me u Magjarsku čtivnicu, k svojemu tastu itd., te tako ja prisudjenu, ili bar namišljenu tamnicu zaměnih gospodskim dočekom u Bátyánskom gradu. Ne mogu dosta zahvalit g. Mártonu na prěvelikoj uljudnosti njegovoj.

XV. Nu je bila druga s ovom, koju sad izpričati mislim. Kod Luke Reiznera, plovana Ketheljskoga, ugodne sam danke proživio i s milî se gostî za njegovim stolom upoznao. Nu jednom šteta donesè k njemu něko orudje popovsko, koje imalo je pomagjarit obližje něko selo Hrvatsko, a baš mu imena ne znam. Taj me nesrětni pop stadè nagovarat, da odem i u njegovo selo, ne daleko od Kethelja, možebit da i tamo čto nadjem. Lagko me je bilo nagovorit, čim sam za tim poslom i hodio. Kad ja u to selo, a to vsako na me zja, kao da sam strašilo kakvo. Čitavo selo govori Hrvatski, nu se nitko k Hrvat-

stvu ne priznaje; a kad sam zamolio něke snahe i děvojke, da mi izpěvaju il' izpovîju koju pěsmu, kako su mi u tolikih selih i druge učinile, stanu mi se uprav u brk smîjati. Ili ja s ove ili s one: ništa ne opravih. Kad se smrklo, ja k učitelju, povečeramo něčto, te se dadoh na pokoj, ne bude li nepokoj.

Prenem se iza prvoga sna, čujem buku, viku, natucaju po mojih oknih, kunu i doslušam vse takve stvari, kojim smo vikli u pijanih ljudij, samo čto okna prasnula nisu. Doleti poslě učitelj te mi dokaže, da na me navaljuju, da na kućna vrata napiru, i da su radi silom provalit. Ja mu prěporučim, da ih dobro prěgradi, ne bi li, kad vide, da ne mogu unutar, krenuli dalje. Kad al' vraga: pučè puška, pučè i druga, ne znam nije l' i treća, i ne mogu tajit: strah me obuzeo. Bez oružja sam bio, poběći ne mogu, a prěgovarati se nije mi po ćudi; upućivati ljude vsakako ne trězne, a k tomu vrlovite i srdovite, bez koristi; er Magjara ne uputì da je bog zna koliko trězan, a kamo li pijanâ ili bar natrušenâ. Pomislim, ako provale, na zlo smo udarili ja i učitelj; i bila mi je muka, kdě vidim, da je s mene neprilike dopao. Uzeo se on napokon s njimi dogovarat, a ja ni mičuć ni dišuć osluhivat, ne bude li kakve spasi iz te nevolje. Žamor vse to veći i bog ti ga sám zna, po čem se utišao i ti zlosrětni ljudi odmakli.

Sutradan, dok ja u izbi něčto prěpisivao, al' eto u dvorište něki mesar, možebit vojvoda sinotnje junačke čete, posadi se na tronog, te stane propitkivat, kdě sam ja, čto me je doneslo, čto ja dělam itd. Kad se ja pojavio, uzeo po svoju prostačku trěskat i gromotat, ružit i prětit, te mi dokazivat, kakve bi strahote trěbalo sa mnom učinit, te na koji način iz sela propudit. Uprav bi čtiocu dogrdio, da ga stanem zakadjivat tim mesarskim miloduhom magjarskim. Obvonjali smo to milinje do sitâ, nije tomu ni davno, a i sad nam je k njemu pridahnut, ne samo, kad službene novine uzčitamo, nego i uz prilike, kojih ni spominjat dobro nije. Magjaron ostaje povsud onaj gnjusni, izdajnički, a uza to i ponajveć glupi smrdljivac, ili je nikao ovkraj ili onkraj Drave, s tom ipak razlikom, da onokrajni, ako se i jest odrekao krvi i jezika svôga, bar svoju zemlju zagovara, čim je ovokrajni istu domovinu svoju, koja ga rodila, koja ga nosi i hrani, zametnuo i pod njom rovati stao.

Popoldne, čim se ja na put spremio i k selskomu hataru prispîo, nadjem tamo starca, il suludastâ (kako mi kazivahu) il podgovorenâ, koji me tamo očekivao: pušku na me naperio i opalio, ali mu ne sastavila; te ja sretno promakoh i na životu ostah. Vsa je prilika pomislit, da je taj cěli posal s tim starcem bila komedija, ne bi li me uplašili i od putovanja kroz Hrvatska sela odvratili.

XVI. Čto sam do sad pripovědao, to su s veće česti vse dogodjaji godine 1846, ter iz županij Šopronske i Želězne. Jesen zahladila, ter iza četirih měsecij putovanja vratim se prěko Laxenburga u Beč. Bio sam zadovoljan s onim, čto sam pokupio, nu me je bolělo, da taj put županije Mošonjske nisam obići mogao. Prispěv u Beč pohodim něke naše književnike, koji se tomu, čto ja skupih, velmi obradovaše i na izdavanje tih pěsam ponutkaše. Starcu Vuku i s toga milo je bilo sa mnom se o tih pěsmah i o tih ljudih razgovarat, er je rado slušao, kdě mi jezik, kao po někom čudu, povse udario po njihovu, a pokojnik kao filolog rado je prihvatao razlike, čto ih je u našem govoru južnom. Godine 1847. boravio sam uz Ruskoga generala Čertkova u Lindewiese i u Mlětcih, te mi se vrěme za putovanje po Mošonju omaklo. Nu godine 1848e, kad se ja iz Beča spremao nazad u domovinu, pomislim, ne bi li se mogla dva posla u jedno obavit, te prilikom povratka palětkovat i ono pěsam, čto me je moglo prěklani ominut, po Mošonjskih stranah pokupit. Nije stvar povse tako izpala, kako sam namislio, nu sam rad ob onom, čto me je zaprěčilo i preugodno pěšno putovanje (meni mal da ne još i danas najsladje) ométalo, u suslědnoj glavizni progovorit. Nemirna vrěmena nije moglo drugako ni biti.

XVII. Pošad iz Beča, da se u Hrvate vratim, poprimio sam put kroz Ugre, te zalězao u strane Mošonjske župe. Obišad několiko sel stignem i u Novo Selo. Tuj se něčto dogodì, čto mi je zlim plodom urodilo, a moglo me i života státi. Unišad u krčmu Novoselsku zapoděnem tu razgovor s někimi dobrî i počtenî ljudî, Hrvatî; te kako je vrěme tad nemirno bilo (prvoga měseca iza Bečke bune) to su oni razpitivali za ovo za ono, kako je u Beču, kako na Hrvatih itd. a ja im odgovarao, kako čověk, komu je prah zadahnuo, koji o nastajućoj vojni ne sumnjao, a Magjaru nikad prijatelj ne bio; pripovědao im, kake se u nas vse na rat spravlja, naboji (ili fišeci) pripripravljaju, vojnici upisuju i oružju svicaju itd. te da je vsa prilika, da ćemo ovaj

put Magjarom gaće podpalit. Uz ove rěči pojavio se na vrata někì gušavac, te čim ga ugledali, oni mi drugi mignuli, da prěd njim ne govorim, nu je po moju nesgodu ove zadnje rěči jur bio prihvatio. Čim se razgovor s njegovâ prihoda dotrgao, to mi gúšo bude kivan i čekao priliku, da mi napari. Ta mu se valjda do skorâ i namakla, er čim ja koji dan poslě u Mošonju uz kavu prisîo, eto u kavanu cafa, koji me odvedè pred poglavare. Oko njih se tuj skupilo mlade Magjarije, te je tuj nastao huk i urnebes, navalilo na me da pita, da prometne i progleda, te napokon da me i svuče. Progledavše moja pisma i ničega ne našadše, čto bi zlo o meni svědočilo, nit imajuće ičega, ćim da me okrive, do ono několiko rěčij, čto im gušavac prinesô: ipak me daše pod stražu, dva pandura s nabijenî puškami uza me, te pod njihovom pratnjom u Stari Grad (Ungarisch-Altenburg) župnomu sudu. Tu me u prvi mah bacili u čitavi kup uznikov, nu za koji čas odonud me iznelo i pridružilo k dostojnû drugu.

XVIII. Taj dostojni drug bio Němac, Požunske župe, tatina koji, kako mi i sám pripovědao, svojega mal da ne cěloga života ničta nego krao. Kraduć obišao čitavo carstvo, gornje Vlahe (Italiu) i veći děl sadanje Pruske i Němačkih zemalj, te mi se mogao pravom pohvalit, rekuć: „Ich bin schon viel in der Welt herumgestiefelt". O svojoj věštini mi rečè: „Schauen', ich bin ein Mordkerl, kaum bin ich paar Stunden in einer Stadt, und gleich brauchens etliche Panduren mehr." To se zna, da mi je on vse to obilatî priměrî iz svojega života potvrdio. O njegovoj mudrosti ne trěba ni sumnjati, er mi rečè, da je mnogo krao a malo tamnovao, nu ga ovaj put okovalo u tvrdo gvozdje. Da može i bolje krasti, vodao po světu i něku ženetinu, koja mu pomagala. I tu je uhvatilo i priprlo, te ju naměstilo u istom uzahnom hodniku, u kojem i mi tamnovasmo, a klět joj biaše čelò nas. Obrh vsake kleti biaše nad vratcî gvozdena rešetka, i kroza nju on njoj na uzici vsaki dan dohitavaše, čto bi kděkad, pileć po gradu drva, budi zaslužio budi mimogredom ukrao. Od mene htîo doznati, čto sam já skrivio, pak kad mu se ja na izpověd ne dao, htědè čto grdnoga, čtogod krupnoga o meni posumnět, nu mu ne dadè čto na meni gvozdja ne biaše, a za drugo, rečè: „Sie haben kein Aussehen darnach." Sad sam znao, da nîsam za veliko stvoren. Pored vsega toga lěpo me světovà: „Nur laugnen, nix eing'stehn."

XIX. Osim toga lěpoga družtva bilo je u toj tamnici još i drugih ugodnostij, kojih mi se je u kratko doděsti. Da je tamnica kuća neobična, to znamo, ali kakve su tamnice po Ugrih, toga možebit vsatko ne zna; nu čim je poznato, da je Ugrska zemlja u mnogom te mnogom zaostala, to se je vsakomu lagko domislit, kakvi su joj ti ex offo strahotni i rugotni stanovi, t. j. tamni, vlažni, gnjusni, smrdljivi, bez vëtra i sunca, bez stola i stolca, bez postelje i naslona, bez umivala i bez ručnika, te bez ičega, čemu ljudi u kući navikli. Vrč vode, to je najveće bogatstvo te žalostne uze. Drugoga vrča ni spomenut ne směm. Četiri brvna na četirih kolcih: na tom lezi, na tom počivaj. Drvo je golo, niti je čega da podastreš niti se čim da pokriješ. Na takvoj tužnoj nepostelji kroz deset dan ja nikad sna uhvatit ne mogao, ne spominjuć toga, da su mi gvozdja onoga lotra, čim bi se krenuo, zašklocala i san mi razbijala, ako ga je kada, za koji časak, biti moglo. S toga nesna tako sam oslabio, da me je trěbalo podupirat, kad smo se išli zračit na dvorište. Něki Hrvatski uznik, u tom me družtvu viděv i o meni doznav, da sam iz Hrvatske, premda sam sužanj bio kako i on, i onaj tužni kruh io koji i on, meni se dodjè poklonit i službu ponudjat. Kad se ja, vse onako jadan kako sam bio, na tu njegovu ponudu malko osměhnuo i na njoj se zahvaljivao, čim se ja ničemu ne domišljah, čto bi on meni učiniti mogao, uzè on mene nutkati, da, čim se već vsega zaričem, barem ono vino, čto mi ga on donesti misli, ne odbijem. To se zna, da ni uza to nîsam pristati mogao, er mi je bilo věrovatnije, da ga kdě silom ne otme, nego u koga izprosi. Taj čověk, u kôga se još tako živo ohranila milost k plemenikom svojim, dopao tamnice radi ubojstva. Bavio se i od toga živio, čto je kúplju (robu) kriomice prěnosio, te je imao u tom poslu ortaka, koji, kad je došlo do diobe dobitka, osvojiv nepravedan děl, umačè. Ovaj ljut, vržè se za njim kamenom, zaděđè ga na zlû městu, te mu ortak ostao mrtav. U toga čověka bilo ne samo milosti, kako već rekoh, nego i podnosa narodnoga. Čuo sam ga jednom, kdě je govorio drugovom tamničarskim: „Mislite vi, da je on (mene misleć) kako ste i vi? Viděste li, kako ga pozdravlja veliki bilěžnik, kad prohodi dvorom? a nas vragutoga da bi jednim samo okom pogledat!“

XX. Još jednu o tom, kako je sladko boravit u tamnici. Nîsam napomenuo hrane. Koliko se opominjem, hranilo nas je najveć lećom,

donesenom na nečistoj crepulji někoj, u kôj ni smoka ni soli, nu kao da je drobnim pěskom podasuta. Mesa nikada. Nije mi kruh na pameti. Valjda ga nikad ni okusio nisam, er sam i izvan zatvora slab kruhojedja. Ali da mi se u tamnicu bog zna koje plemenito jestivo doneslo, okusit ga ne mogah: er sam bio od tako dugâ nesna povse onemogao i omlitavio. Čto bi tuj bila zavrědila sdělica dobre juhe, da je koga bilo, da mi ju poda! Danju sam čitao, nu velikom mukom i naporom očiu: tamnica tamna. O svěći u večer ni pomislit. Čitao sam i mozgom upirao na pisma s. Pavla, Küzmičevâ prěvoda, čto mi ga dao kapelan Pandrofski. Poslě iza pročitanoga Pavla zaprosih našega popa tamničarskoga, da mi poda dvě knjige s. Augustina: *De gratia* i *Contra Manichaeos*. Iz ove poslědnje uviděh, da je taj svetac vrlo ostrouman i dosětljiv, i da se umě prěgovarat, kako jedva koji drugi; a iz one prvanje uvěrih se, da je taj sveti i toliko světli crkovni otac ostrouman čak do one najskrajnje ludosti, ili da barem, čitajuć ga, poludět možeš: toliko je stvar zamakla od razuma pravâ i sdravâ. Čto ga vrědi prosta blagověst prema tim hitlenim i učenim lukavštinam! I onako trudnâ i iztomljenâ takvo me naporito čitanje još većma oborilo. To je bila moja duhovna hrana iz knjige za mojega prvotnoga tamnovanja, nu me nije ominula ni ona iz ustiu, t. j. bilo mi je u nedělju ići na propověd. Stojim u srěd onoga stadačca vse samih pobožničkih ljudij, te slušam popa, kdě velikim uzklikom veli: „ihr, die ihr so gerne die Hand nach fremden Gute ausstreket itd.“ Mogu reći, takve propovědi do onda ne čuh, i oćutih živo, u koje sam nedostojno družtvo dospîo.

XXI. Prosio sam několiko put našega popa, da izprosi u gospode drugu koju klět za me, i da bude u njoj na čem bi zaspati mogao, er da mi nije uzmožno na golû drvetu zadrěmat; da su me sile povse ostavile, i da se jedva dižem i mičem. Ne věm, po njegovom li nastojanju ili kako, nu eto na jednom radostnâ glasa, da se imam odonud prěselit. Otvore mi izbu povse pristojnu, u njoj postelj s slamnjačom, s podstiračem, plahtom i pokrivačem, jasnu s visokim oknom, čistu i suhu i koječim snabdivenu. Rečè mi pandur, čto me uvodio, da je to baš lěpa izba. Rekoh mu šaleć se: „daj mi ključ od nje, bude još lěpša.“ Razumio me, te se malko nasměšio. U toj izbi, tik do sborišta župe, bilo mi je sudjeno doživět dan, koji ide med najzadovoljnije, najveselije i najbadrije cělog' mi života. Čega

drugi ljudi ocěnit ne uměđu, i čemu se možebit kdětko i nasmîje, tomu poznaje cěnu nebogi tamničar, koji deset dan, ali da bi ikakvâ sna, zahvatit ne mogao. Iza toga rajskoga počitka, čto sam ga imao na dobroj postelji, bio sam onaj dan zatim rad božjemu suncu, toliko dan nevidjenû; veselio se vsakomu stvoru, koji mi se oku nakmaknuo, i dobra mu htîo; vsaka mi žilica igrala i srdce se smîjalo; te sam oćutio život pun, radostan i slastan. Bože, i danas ti hvala na tom danu! Priskočilo i ufanje te moju radost umnožilo, ufanje svobodice mile ako i siromašne, er odpoklě god živim, vasda sam bio siromah, a sad pod starost najveći. U toj novoj tamnici ili pače světnici * često k meni dohodio g. Pintér, draga duša i plemenito srdce, službenik župe Mošonjske. Taj me hrabrio i badrio, te čim nikakvih novin čitao niti ičesa doznavao nisam, to mi je on kděkad donosio glasove i pripovědao čto kud biva i kako iznovice Bečan se bune itd. Donosio mi i knjig, a uz bezposlicu, nehod i čamež čitanje budi koje knjige puno me sladilo i moju mi nevolju iz pameti odbijalo. Spominjem se, da mi je donesô i slovnik političkih naukov od Rottecka i Welckera, koji su onda vsačije ruke premetavale te sam i ja željno po njem prěbirao. Pohodio me jednom i g. Kroner, prvi podžupan, te već po tom, čto je k meni u zatvor došao, srdce mi podvigao, da i ne spominjem umirljive i blage mu rěči i dobrâ njegovâ lica. Spomenuo mi Metela Ožegoviča, s kojim se od sabora Požunskoga dobro poznavao, i koji mu radi mene iz Požuna i pisao. Iste pralje, sužnjice i družice moje, kao da su mi ugoditi htěle, er se tanahne košulje moje bělile kako sněg, te mi gospoda pronesli, da sam labud Hrvatski.

XXII. Nu mi je do skorâ nastala velika žalost: navěstili mi, da mi je sud za koji dan. Ta misao sada velmi me je uznemirila i bučilo mi je po glavi dan i noć; ne s toga, kao da na me ima bog zna kako tegotnâ svědočastva, nego s toga, er si ja mišljah sudnicu nagnjetenu mlade te běsne čeljadi Magjarske, kako je i u Mošonju bilo, a u oči narodne běsnote Magjarske nikakva pravednost běla ne ostà, nego ju mute dok ju dobro ne uzmute, dok i največi pravednik ne bude kalan i nečist. Magjarska, osobito mladja, světina ne zna drugoga suda, nego onaj Žudijski: propni ga. A i s toga mi je bila

* Česi izbu baš i zovu *světnicom.*

misao mučna, čto sam dočuo, da su našli Hrvatov, koji su voljni i gotovi prisegnut ter na me izreći. Duboko mi tuga srdcem pronirala promislivšû, da oni, koje sam tako milovao, i koji do sad vsa srěća i razkoš mojega puta biahu, da ti sad na me ustanu i k mojoj propasti dopomognu, i da se tako za tolike njih zatare i zaguši ono malo dobrâ sěmena, čto im ja u duše zasadio; er ako i jesam samo pěsme kupio, itako opet propustio nîsam ono im na dušu klasti, čega se hoće narodu u narodnom bitku svojem tako zapušćenû i zanemarenû. Nu kad me na sud dozvalo i ja u sudnicu stupio te vidio, da u toj velikoj stanici nikoga ne ima do sudca i sudišta, t. j. do deset koliko li prisežnikov sudbenoga stola i podpune tišine, odmah se umirih i ovedrih. Ne znam nikad, čto me je prvoga suda zapitalo, čto li sam na to odgovorio, ele mi reku iza někojega časa, da izidjem iz sudnice. Kad ja van, a to iza mene u sudbenom zasědu velika svar i uzbuna iza one velike tišine, čto je malo prě bila. Stigne k meni, koji čas iza toga, g. Pintér, koji se već danas mojoj svobodi nadao, te mi rečè i još zaprosì me glasom pravoga prijateljstva, da se potrpim samo još za osam dan, er da podje několiko njih u Novo Selo, tamo da propitaju, i onda istom da mi sude.

XXIII. Te rěči, koje me imale ukrěpit i odstrašit, u velik me strah i zlovolju pogruziše. Naumih ničta ne jesti, ne bi li me glad skončao, i kroz četiri dana odistâ ničesa ne okusih. Postadoh malodušan i plačan, te napisah olovcem na koricu mojega Küzmiča (N. zavět) ovako od prilike: „Oh Zrinjski et Jurišić, fortissimi Croatarum, patroni et defensores harum regionum, adeste mihi pauperi!“ Kako se vidi, htîo sam poludět. Dohodio k meni i glavar pandurski, te me uzeo nagovarat da jedem, i još tim razgovarat, da se ne plašim odaslanikov u Novo Selo, er da ima med njimi „auch ein Kroat“ i taj da me bude branit i zagovarat. Kad me ni tim nagnati ne mogao, da čto pojedem, poslà svoju gospoju, ne bi li me ona pregnula i s mojom odlukom razkrstila. To čeljade, čim k meni pristupilo, uzelo po izbi skakutat, rukama plěskat, smîjati se i na veselje me nutkat, obećavši na koncu: „wert ich ihnen palacsinken machen.“ I te njezine palačinke, ako je i stidno reći, mene prěmamiše, i vsim je bila radost, da sam opet počeo jesti. Sam bi sebe ponizio, ne rekuć, da nije jestivo po sebi toliko na meni uzmoglo, koliko srdačna prostota te žene i prilog te nastojanje něke gospode u župi oko mene i moje

svobode. Koji dan poslě doneslo mi oglas o prěkom sudu na jeziku Něnačkom, da ga prěvedem na Hrvatski. Ne znam je li donle župa ikad na tom jeziku čto oglasivala, nu meni je bilo drago baviti se mojim jezikom, bud se i takve žalosti ticalo, kakva je prěki sud; a bilo mi je drago i s toga, da moji onudanji suplemenici osim molitve i čto drugo na svôm jeziku čuju. Nu najveću je radost s toga oćutio moj jelonoša, onaj nehotički ubojica ortaka svôga, kôga već spomenuh. Taj, čim je dočuo, da mi župa takvo dělo pověrila, odmah uvěravat me uzè: da je to dobro, da se jur ičega plašit ne imam, i da se uze za koji dan osvobodim. I odistâ nije zlo proricao.

XXIV. Koji dan iza toga, kako se odaslanici iz Novoga Sela povratili, svědoci se našli i prisegli; otvori se sud te mene drugi put prěd sud. Na sudu vse kako i prvi put, samo čto sam ugledao Hrvate svědoke iz Novoga Sela, oděvene u svoje narodno odělo, u modre hlače i modre dolmane s modrikastî vrvcami, a uza nje i onoga pokrpanoga gušavca kao glavnoga svědoka. U začelju Kroner. Upità me: „Nun was haben Sie in Neudorf gesprochen?" Na taj upros na srdcu mi odlagnulo, er sam bio istovit, da oni o drugom kojem razgovoru mojem do onoga u Novom Selu ničta ne znaju; a bilo je i takve prilike za mojega stranovanja, kdě sam koju i življu propustio nego biaše ona iz Novoga Sela. Kad ja sudu odrekao, da sam ono govorio, čto su novine pisale i čto sam čuo od prihodnikov Hrvatskih u Beču, onda se pojavi onaj gušavac, koji moje Němačko pravdanje razumio, te rečè po Hrvatski: „Vi ste rekli, da ćedu Hrvati Magjarom gaće podpalit." Na to se ja otresem te mu rečem: „Ti kukavče jedan ni ne znaš, čto je to *gaće podpalit?* To se veli samo onda, kad se misli reći, da tuj ne bude pravoga boja ni krvi nego samo pustoga pucanja i strašenja itd." Ozvà se glas jednoga prisědnikov: mit mondta (čto je rekao)? Drugi mu prisědnik to iztumačì, te se gospoda smiriše. Tad ga rečè drugi něki svědok; „on je rekal, da je Harrachove sine učil." Odrečè mu taj isti prisědnik tumač (kako se vidi, Hrvat, nu žalim, čto mu imena ne znam): „Pak ča je za to ako je koga učil? to nî nikakvo zlo." Kad svědokom zubi otupěli, a recimo pravo, nisu jako ostri ni bili, er su me ljudi očevidno štedili, tad ih uzè brusit něki prisědnik, mal čověčac, ljutica vragodan, taj uzè zanovětat te rečè (Němački jezîk povse po Magjarski izgovarajuć): „Schauen Sie, diese Lieder hätten

Sie auch in Wien sammeln können; Sie hätten ruhig bei Ihrem Schreibtisch bleiben und an ihre Bekannten, an die Lehrer und Geistlichen schreiben können, und diese hätten ihnen die Lieder geschikt." Nije mi trěbalo toga obilato oprovrgavat, er su mal da ne vsi prisědnici glavom kimali, da to ne ide, i svědočiti, da se to tim putem ovršiti ne da. Drugi zanovět (od istoga): „Schauen Sie, wir haben gehört, Sie haben Geld unter die Leute ausgetheilt, das ist eine gefährliche Sache, mit Geld kann man viel Böses anstiften." Na to sam odgovorio, da ti moji darovi nikada ni do pol forinta dopirali nîsu, a da je vsakomu priznat, da trěba onoga ili napojit ili mu čto podat, koji vrěme gubi i pěsme kazuje, čim bi mogao čtogod koristnijega dělat; zato sam, reku, takve darove podavao samo u težatni dan. I opet zanovět: „Aber Sie haben den Leuten gesagt, eine Gemeinde möchte der andern kroatisch schreiben; das heist die Leute aufwiegeln und zum Ungehorsam verleiten." Kad mu ja odgovorio, da se to pravo obćinam ne može uzeti i da ih to ide, i da tako i po drugih zemljah biva, a da se meni kao rodjenû Hrvatu to baš ne može za zlo primiti, čto bi ja rad da selo selu Hrvatski piše, er me na to već i krv vodi (čto su i prisědnici glavom posvědočili) al se na to izdere moj ljutica, te srdit: „dehogy, das muß man Ihnen sehr für übel nehmen, denn Sie stiften Unfrieden im Lande itd." Za vsega vrěmena toga prěgovaranja mili moj Pintér zamišljen i nokte grizuć hodao po sudnici gorě i dolě, ne znajuć, kako stvar izpane, te za mene u strahu, kad al meni reku da izidjem. Svědoci ostali. Iza někog' časa opet me prizovu, te Kroner da izreče *osud*. Dadè mi se malko na směh kad začuh njegov slavotno izrečeni Sintemalen, a mogao me glave stati. Poslě je tako někako sukao i zaprédao, da mi je već srdce prědalo, nu do skorâ něke veselije rěči probiju oblak, a iza oblaka ogranulo sunce: frei. Tad mi se srdce smirilo i prišělo. Iza izrečene moje svobode Kroner, malo prě lica sudačkoga, sad se zaodîo světlom prijazni ter me zapità, kud sam dalje naumio? Kad mu rekao, da sam rad obići još něka sela Mošonjska pak onda zaći i u župu Gjursku, kdě imaju dva sela Hrvatov, tad me uzè opominjat, da posao čto brže obavim, nu po Gjurskoj župi u sela da ne zahodim, er su tamo Magjari mnogo ljući nego u Mošonjskoj, te da bi mogao na novo dopasti tamnice i kojekakve neprilike.

XXV. Čim ja iz sudbene stanice van, al gle priletě za mnom ona dobra duša, g. Pintér, obradovà se mojoj svobodi, ter me zazvà na oběd. Ja mu se zahvalih i tim izpričah, čto njihova sědnica još dugo potrva, čim sam ja željan i prěželjan druge hrane, nego je ona, čto se u tamnici jede. Tu mi zapriznà ter me zapità, nîsam li potrěban novca za put, da je on voljan u tom mi pomoćì. Trěbalo mi je i tu odbiti te mu reći, da u Gjuru něčto me novca čeka, koji mi može do Zagreba doteći. Bilo mu je žao, čto me nije zadužiti mogao. Tuj se razstanem s tim pravim čověkom, kojemu ne znam, čto je dobrote i miline srdca, da sam ikdě vrstnikov nahodio.

Otidem poslě po moju torbu u pandurskog' glavara, zahvalim gospoji na nje palačinkah, te se tako razstanem s sudom, s tamnicom i sa župnom kućom Staroga Grada, iza punih 40 dan to težje to laglje uze. Unidjem u něku gostilnicu, kdě se baš nîsam častio, er je već mošnja bila na izmaku, a poslě u něku kavanu izvan grada. Dok sam bio u tamnici, plašilo me s Hrabovskim, koji ne znam koliko tisuć vojske na Hrvate povede i tamo vse razori i popali. U toj kavi dakako nisam nahodio nego Magjarskih i Nemačkih novin, te čim se u njih mnogo i krupno lagal, bilo mi se domišljat i razbirat, čto bi moglo istina biti. Čim ja tako dubem i nagadjam, dočujem ob jednom. kdě se dvojica prěd kavanom Hrvatski razgovaraju, jedan Bunjevac, a jedan iz naše strane. Trgnem od novin te zaděnem s njimi razgovor, iz kojega i to razabrah, da je u njih zatvoren Hrvat, kojega misle sutra *ako bog da* oběsit.* Kad im ja rekoh, da sam ja taj, kojega misle věšat, ostà zabun jedan i drugi, te se prěkidè razgovor i odoh. Kad ja poslě prěhitio torbu, da putujem put Mošonja, ne odmakoh, mislim, ni koje tisuće korakov, al sretnem Pintéra i još někoga drúga mu i prijatelja. Udarismo u kojekakve razgovore: o Hrvatih i Magjarih, o Poljacih, o Jelačiću itd. Za našega razgovora omilim ja i Pintérovû drúgu, ako ga nije već prvo Pintér obajao, te mi na razstanku silimice tisnù talir u dlan. Čuo sam da je poslě Pintér putovao po Hrvatih, on i još mu něki drug sa njim, te i za me razpitivao, nu se mi ne našli. Odistâ bih rad, prvo nego u jamu tonem, lice mu gledat, te reći mu: Hvala ti od srdca.

---

* Po N. Gradcu magjaroni raznesli i puni radosti pok. bisk Mojsesu (tadanjemu kanoniku) dokazivali, da jur v i s i m.

XXVI. Prěnoćiv u Mošonju stignem poslě u Hrvatsku Kemlju. Plovan me lěpo primio i kod njega sam prěspao, kad al u jutro, i mi pri kavi, stižè potěra za mnom, něki službenik, koji obišao i sudca i učitelja i čitavo selo, vsudaj razpitivao, čto sam činio i čto sam govorio, te je napokon hrupio i na popovska vrata. Pop ga umirio, te se u ime božje u župu povratio. A to je bilo tako. Iza mojega odpusta iz tamnice bila je župlja skupština, koju otvorio veliki župan Mošonjski, grof Zichy. Kad se u sědnici pročitalo, da su me pustili, tad ih Zichy prěkorio i pitao, kako su to učinit mogli? Ne znam tko me je zagovarao, ali sam dočuo, da su vrlo lěpo i mal da ne slavno o meni svědočili, tako, da je Zichy tim poplašen skupštini rekao: „Ako je on takvo čeljade, kako mi ga vi sad opisali, to ste ga tim manje propustit směli, er takvi ljudi vatru zameću itd.“ te se je odlučilo, odmah poslati koga od župskih ljudij, koji da me na oko uzme. Kad sam vidio da mira ne imam, upustio sam od sabiranja pěsam, te se za to čtilac ne naměri niti na koju pěsmu iz Kemlje nit iz ikojega sela, čto je niže Kemlje u župi Mošonjskoj; nego sam udario cestom put Gjura, kdě mi Kroner rekao, da je na pošti za me pismo od Metela i něčto novca na put. Prosuli Hrvati Mošonjski po Beču, da sam ulovljen i zatvoren, te to od njih dočuo i moj prijatelj, pokojni Andrija Brlić, pak je Metelu, tad još od sabora u Požunu boravećû, pismo napisao i moju mu nevoljicu objavio. Na to Metel ne samo Kroneru da je za me progovorio, nego i pomenuto pismo i novce u Gjur poslao. Idué onom lěpom cestom put Gjura svrnem u něku krčmicu, punu Magjarskih hajošev ili ladjarev. Iz njih se jedan k meni priluči, te zametne sa mnom razgovor Hrvatski. Iza razgovora u velike prěd družinom pohvaliv me i uzvisiv odè i on i njegovi. Kad ja poslje u Gjur, al se odnekle ozivlje *éljen.* Razgledav okolo sebe umotrim one znance od kratkoga doba, one ladjare, kdě su zinuli te mi vrište éljen. Zahvaliv unidjem u grad i upravim korak uprav na poštu. Kad tamo, al pisma tobože ne ima. Zabrinuo se ja kako putovat, ako pisma te u pismu troška ne bude. Odem drzovito sám k prětincem poštarskim i nadjem moje pismo. Iznesav poštaru pod oči moj putni list i taj nadpis na pismu nije mu bilo kud nego dat mi za pravo i pismo prěpustit. Kad otvorim pismo, al u pismu pet forintij. S brige u brigu. Kako s pet forintij Zagreba se dokopat? Izišad iz pošte i susret něku dobru gradjanku Gjursku,

Němicu, zapitam ju, da mi ukaže městance, kdě bi se moglo za malo novca čtogod pojesti. Iztihâ se posmîjavši rečè mi: „Nicht wahr, mein Herr, schlechte Zeiten!" te mi ukazà něku obližnju gostilničicu.

Zametnuv dalji put sad bim na Magjarska kola sîo sad na Němačka, sad opet hodao pěške, dok ne stigoh u Čakovac. Zagledav u njem obilěžja dušmanske sile, kdě se, prem da još iz dalekâ, prikuplja i sprema (měseca lipnja) da udari na moju domovinu, ili da odbije, ako ju prětečemo, ne htědoh tuj noćit, nego podbrusim pete te se popaštim i pobrzim, da stignem u Varaždin. Kad sam došao do polovice Dravskoga mosta, tad sam istom oddahnuo, er sam cěloga puta od Gjura pak vse do Drave mnogo trpio od sumnjivosti i dosadljivosti krčmarov i selskih sudac Magjarskih. Jedan ovih za mnom se zatekô i ubit me htio, čto Magjarski ne uměm. Kad ja na most, al ga već Brodjani straže, a kad im rekoh, da sam bio u sužanjstvu Magjarskom, a oni na me: „Ded' kazuj." Ne znam već koliko je mrvic toga kazivanja Brodjane dopasti moglo od čověka putem trudnâ i sanjivâ; nu sada, životom trudan, evo sam izpripovědao i tamnicu i putovanje moje po Hrvatskih stranah obilato, koliko mi ikad pamet smogla, věrno, u koliko me prěvarila nije. Ako je čto sgrěšeno, nije s moje volje, nego sa starosti i neuměti moje. Zato prosti, i moju knjižicu, bud i nepročtivenu, u dobro městance shrani, er čega se tebi, čto si možebit nehajljiv, sada čtiti ne će, za tim pozdnije tvoj unuk pohlepi. Er komu da mogu ne biti na srdcu stari naši izseljenici Hrvatski, kojih guja tudjinstva obvila, te kojih sudbina mrakom se obkrila.

Pisano u Zagrebu dne 15. studenoga 1871.

Fran Kurelac.

Pripomenak.

Iza tolikoga vrěmena, čto sam ove pěsme skupio, evo ih jednom na viděło. Znam, da bi mnogomu, a i meni, milije bilo, da sam mogao narodne od nenarodnih odděliť, ali se nije dalo izvesti, er se nikdě medjaši narodne i nenarodne ili učene tobož pěsme tako ne stiču i nekrižaju, kako u naših naseljenikov. Istina, ima ih sila takvih, kdě možeš tvrdo reći: ta nije narodna; nu se kod drugih možeš i prěvarit. Pak se u njih jezik škole i života povse izjednačili, čega za Vukovoga doba u Srbalj ne biaše: učeno i neučeno pero ili pěvanje odmah se po jeziku izdavalo, i ono je bio velik majstor, ko je umîo čtogodj tako napisat, da mu nenarodno ne prozjalo. Po tom i lašnje je bilo razaznat pěsmu da reknem selske i gradske ruke.

Bilo bi mnogomu ugodnije, da ne budem vsega u ove pěsme prîmio, čto je prîmljeno. S něke strane i meni. Nije ni mene sladilo prěpisivat něke osobito porugljive pěsme, koje prostačkim tudjinstvom odišu. Nu uzeti je na um naměru moju. Nije mi bilo za tim, da komu usta osladim (prem da i za to prilike ima), er smo se nakušali oslasti narodnih pěsam, skupljenih u narodu gustom i cělovitom, a ne kojekud raztresenom; nu sam pošao za tim spasiti čto se još spasiti moglo iz života ljudij, koji do skorâ zamuknu, te podati obraz čto se može věrniji i podpuniji ako ne vsakad i najlěpši njihove dosadanje žizni. S kim se misliš razstati, a drúg ti je i rodjak, tomu vse opraštaš, i vsaka ti je njegova mila i sveta. A s druge: komu ih štampam ove pěsme? jeda li našim sladokusnikom u volju? ili onomu narodu, koji svojih pěsam (sensu specialissimo) još na štampi ne ima? i kojemu slabo bi ugodilo, da ne nadje pěsam „od Luce ter Petra“ — „od Cujde Šuševskoga“ — „Tužbu na pijane muže“ — „Tužbu na pijane žene“ — „Hrvatske školnike“ — „Hr-

vatske dîvojke“ itd. narodu k tomu, koji drugih, do baš svojih, pěsam ne čita. A i učenomu čověku veća je briga izeti iz njih, čto se još iztegnuti može za jezik, pověst i običaj, nego se jedinice njimi nasladjivat: er mu je dobitak za nauk nasladom.

One ovih pěsam, čto ih Vuk prozvao da su ženske, odistâ nisu slabije ikojih drugih na jugu. Ima ih, kděkad dvě samo vrstice, pak da rečeš: to je diamant. Al’ trěba da ih poište čověk prave ćudi i pravoga uma, a ne kakvo pusto zundalo brundalo. Takvi sršljeni sad po školah niču, te su po njihovoj mudrosti neslastne Virgilove ekloge, Horacieve ode itd. a na pustoš njihovâ mozga i njihovâ srdca, čim tako govore, i ne smišljaju. Takvi se čtioci mojoj knjizi uklonte.

Junačkih pěsam u ovom sborniku ne ima. Već mi se pok. Vuk pritužio, da na njih s ove strane Save nikdě naišao nije. Junačkoj pěsmi drugi se život hoće nego je u nas; onakav, kakvi je po Bosni i danas. S toga na suhoj medji Hrvatskoj něčto takvih pěsam i na našu je stranu prěteklo, te ih Luka Marijanović pokupio.* Čto je Augustinović Gjuro skupio prateć našu vojsku po Vlasih, uz Vukove Srbske** te Miklošičeve Hrvatske pěsme, jedva je i spomena dostojno.*** Naši Ugarski Hrvati ne imaju nego něke priče, koje sam razdělio na světovne (VI), na crkovne (VII) i na priče o ratovih, gradovih, junacih (VIII). Ove poslědnje, koje kao da něčto slute na junačku pěsam, toga su imena povse nedostojne, prěvedene iz kakve Němačke kronike i koječim, čega možebit u izvoru ne ima, podasute. Ali medju pričami pod čislom VI i VII možeš uprav lěpih, uprav narodnih naći. Nu mi je bilo kděkoju nadopunit, er mi je pěvačica ne uměla cěle izpripovidět (n. pr. onu iz Čembe pod č. 45).****

---

* Hrvatske narodne pěsme, čto se pěvaju po gornjoj Hrvatskoj Krajini i u Turskoj Hrvatskoj. Sabrao Luka Marijanović. U Zagrebu 1864.

** Gjurinih pěsam ne znam ikada li u kojoj knjižari biaše, nu kako ih je sám štampao, tako ih sám i razprodavao.

*** Beiträge zur Kenntnisz der Slavischen Volkspoesie. I. Die Volksepik der Kroaten. Von Dr. Franz v. Miklosich, Wien 1870.

**** Po sebi se razumě, da se nîsam ničemu domišljao, nego ono u vrste povezô, čto mi pěvačica bez vrste izpričala.

Medju timi pričami ima jedna, kako se domišljam, prěvedena iz staro-Němačkoga Napisô ju něki, pravo li gatam, Bečki pěsnik. Ja sam ju prěpisao iz dvaju rukopisû, vsaki od ine ruke, te drugi od prilike nastavlja, kdě je prvi prěstao. Pěsmi je u prěvodu nadpis (ako prěvod jest?) „Aleksander", a izvorniku mislim da je ime: „von der schönen Juliane". Pored vsega truda niti sam mogao u Zagrebu o toj Němačkoj pěsmi čto obilatijega doznat a još manje k prěvodu ju prispodobit. Čim su novlje pěsme ili priče naših Hrvatov vikle imat po 12 stop, a to Aleksander ima u vsakoj kitici po tri vrste, a vsaka vrsta po 14 stop. U pisca drugoga rukopisa kitica ima 6 vrstic, te prema tomu vsaka 1a 3a i 5a vrsta 8 stop, vsaka 2a 4a i 6a vrsta 6 stop. Ne mislim, da sam pravo učinio, čto se nîsam držao pisca prvoga rukopisa, i onako pravilnijega. Němačka je pěsma provrla někdě na izmaku srědnjega věka, a Hrvatski je prěvod možebit XVIIa věka. Ko je to prěveo? ne znamo; nu je odista tako prěvedeno, da prěvoda ne oćutiš; a i jezik tako jednak i pravilan, da se Aleksandra odistâ stidět ne směmo. A da prěvodilac med Ugrske Hrvate patri, sudio bim ne samo s toga, čto se pěsma med njimi zatekla, nego i s toga, kad misliš, o čem pěsma pěva: er Hrvati, čto su dalje od Beča, mogu se zanj pobrinut, ako su ga Turci obsěli i obkolili, nu ne mislim, da bi k srdcu prîmali bělu prem da simboličku košulju Aleksandrovu. K tomu se hoće, ne samo da si Beču bližji, nego i to, da med Němcî živeš, koji su tu pěsmu svojeg doba cěnili i držali.

Ne mislim, da nije pokděčto prěvoda i med pěsmami, čto su pod čislom Xim i XIim (n. pr. 598a: Eberhard i Fratar, iz staro-Němačkoga?). Něke mi se prividěle, kao da su iz Blumauera uzete, nu kako sam sada zimičav te s toga i zlovoljan a prěk toga i kruti siromah: niti sam mogao tih knjig nasmagat niti ih prispodabljat. S te moje boležljivosti, koja me mal da ne cělu ovu godinu muči i trapi, čtilac mi oprosti, ako se kděkoja pěsma pod drugo čislo spodmakla, nego joj je město, ili ako sam kděkoju štampao, koja samo je početak veće pěsme, n. pr. ona o ženitbi vojvode Pavla, koja ima prěko stotine vrstij, a u mene je tako kratka, a Pavlu ni spomena. (Dubrovnik za god. 1868. str. 286.) Isto mi tako odpusti, ako mnogo koječega ne spominjem, čega bi se tuj spomenut imalo. Tako bi trěbalo, da o měrilu ovih pěsam progovorim, nu u stanju, u kojem

sam, nîsam za to. Samo to mogu reći, da su pěsme po měrilu razporedjene, i da je nastanak druge měre na koncu pěsme pružkom (—) obîlěžen; a kraća měrila prětiču duglja.

Na koncu pridao sam i několiko pěsam iz Hrastja, kdě sam lanjske godine ove pěsme naših Ugrskih plemenikov prěpisivao i redio. Oni, čto moje knjige čtiju, tim Hrastje nije nepoznato, te znadu, da je to vladanje plemenitoga gospodina Manojla Vraničana, Severinskoga. Pridao sam ih zato, da se vidi, kakve su nam pěsme u provincialu Hrvatskom, te ne bi li koga podbudio, da obidje kraljevinu, te da pribere i pokupi ono, čega bi šteta bilo da pogine, ili bar vlastitost ovih stran dokazuje. U tom Hrastju bio sam i ove godine, da groznicu sa sebe otresem i čtogod učene sprave k ovim pěsmam pridodam. Nu htěla je nesrěća, da u něki dan, kad ja u Karlovac pošao, u dvorcu oganj bukne, te ne samo dvorac izgori, nego i ta moja sprava, čto sam ju vse onako grozničav s velikom mukom iz papirov iz Ugrije donesenih sastavio, po zlu podje.

Napomenimo tom prilikom, da ni pomenute provincialske pěsme bez pěstunov svojih ostale nisu. Ne samo čto ih je pokojni Rakovec skupljao te ne znam komu svoj sbornik ostavio, nego ih imamo i po Kukuljeviću Ivanu sabranih i štampanih i k drugim njegovim spisom pridruženih. Pěsme iz okolice Vrbovca skupio je R. F. Plohl. Nu pored vsega priznanja tim trudovom hoće se skupilac, koji da obidje vsu kraljevinu Hrvatsku.*

Te tako ja ove Jáčke, bud kakva ih sudbina sustizat imala, narodu Hrvatskomu, osobito onomu, čto nas je ostavio te se u tudje strane prěselio, srdačno izručam. Navlaš ih izručam njegovim klinčacem, njegovim rožicam, kojim su jačke tako mile, tako sladke. Primi ih dakle, Hrvatski rode, onim srdcem, kojim ti jih ponudja

tvoj istiniti i stanoviti sin

Fran Kurelac.

---

* Žalim velmi, da mi nikad nije rukû dopasti moglo, čto je prvanjih godin (184-) prof Šembera o tih naših Hrvatih u Časopisu Češkoga Museuma napisao, ako se, mislim, i nije pěsam ticalo, nego topografie i etnografie.

JAČKE HRVATSKE.

I.

Pěsme ljubavne.

1—196.

1.

Cilindol.

Mili ča činiš,
Da k nam ne hodiš?
Mati mi je rekla,
Da me ne ljubiš. —
Da te ne bi ljubil
Ne bi k vam ni hodil,
Ne bi mojih vranih konji
Za tobum nagonil.[1] —

2.

Židanj.

Črni oči dvi?
S kimi smo se poglédali
Snoćka mi.
Črljena usta dvi:
S kimi smo se kuševali
Snoćka mi.
Bele ruke dvi:
S kimi smo se objimali
Snoćka mi. —

3.

Cindrof.

Kupit ću si múke,
Skuhat ću si nuke,[2]
Da mu ih kušat dam,
Kad mili dojde k nam.

4.

Cogerštof.

Klimpah je na brîgu,
Kadi vîštke sîdu;
Cogerštof na dražki,[3]
Kadi 'e mili vlašći.

5.

Hrvatske Šice.

Bîle rože cvatu.
Pred čijom li hižom?
Pred Julinom hižom.
Pred njezinom hižom
Snîga do kolenka:
Kî on snîg pregazi,
On će Julu dostat.
Ive snîg pregazil,
On je Julu dostal.

6.

Kolnof.

Dokle s' k nam dohajal,
Vesel si pohajal;
Pokle ne dohajaš,
Turoban pohajaš.

---

[1] Ova pěsmica lasno da je uzpěvana prema Slovenskoj (ili kako mi govorimo, Slovačkoj) čemu se domišljam već i s toga, čto su vrste tako nejednake.
[2] Nockerln; něko jestivo Němačko.
[3] Vallicula; dolinica.

7.

Petrovo Selo.

Janko kozu doji,
Za njim mila stoji:
Janko, daj mi mlîka,
Ću ti biti lîpa;
Janko, daj mi vrhnja,
Ću ti biti verna;
Janko, daj mi masla,
Ću ti biti slastna.

8.

Veliki Borištof.

Vse veliš ter veliš
Da za me ne mariš.
Kude greš, tude mreš,
Dok me ne zagledneš.
A ja bogu hvalim,
Da za te ne marim.

9.

Incéd.

Oh mila ti mila!
Dok si dobra bila:
Dokle sam te ljubil,
Nit su ljudi znali.
Sad mi dobra nisi,
Sad ću te ostavit:
Vsi te ljudi znati,
Ter nam zamîriti. —

10.

Čatar.

Vsi su ljudi poželi,
A mi nismo začeli;
Drugi ljudi križiće,
Mi nismo ni snopiće.
Kud smo se mi prignuli,
Tud smo se mi kušnuli.

11.

Katalena.

Umreš mili, umrem ja:
Ko nas hoće žalovat?
One drobne ptičice,
Kê su lîtî va lugih;
Lîtî jesu va lugih,
Zimî jesu va selih.

12.

Katalena.

Hodmo mi dva k Dunaju,
Kdî nas ljudi ne znaju;
Kdî nas ljudi ne znaju,
Niti popi poznaju.
Ljudi hotê štimati,
Da je bratac s sestricom;
Da je bratac s sestricom,
Al dîverak s nevîstom.

Tu istu pěsmu pěvaju u Incédu malo drzovitije ovako:

Hodmo, mila, k Dunaju,
Kdî nas ljudi ne znaju.
Kad nas budu pitali,
Ča smo mi dva za ljudi,
Va dne ćemo 'vako reć:
Da smo bratac i sestra.
Va dne ćemo 'vako reć,
V noći ćemo skupa leć.

14.

Kolnof.

Oj Marica srdačce!
Mati kuha rîzance,

Lîpe bele na mlîkî,
Kê moj mili rado ji.

15.

Kolnof.

Oj Marica belih nog!
Ne hod blizo uz potok:
Uz potok je trnjica,
Nabola b' se Marica.

16.

Mala Narda.

Oj ti višnja višnjica!
Kamo si se nagnula? —
A ja sam se nagnula
K boru zelenomu. —
A ti mlada dîvojka!
K komu si se privila? —
A ja sam se privila
K mladomu junaku;
Kot mi se privija
I svila k bumbaku. —
Lîpa ti je ta svila:
Još je lîpša ta mila. —
Lîp ti li je taj bumbak:
Još je lîpši mlad junak. —
Lîpo ti je svilu tkat:
Još je lîpše s milom spat. —
Lîpo ti je s svilom šit:
Još je lîpše s milim bit.[1]

17.

Plajgor.

Kad se bude moj mili
S drugom rožum zaručal:
Onda tê se va crîkvi
Vsi dupljiri ugašat;
Vsi dupljiri ugašat;
Svete knjige zapirat.
Kad se bude moj mili
S manum rožum zaručal:
Onda tê se va crikvi
Vsi dupljiri nažigat;
Vsi dupljiri nažigat,
Svete knjige odpirat.

18.

Lovrenac.

(uz tanac.)

Povîj meni mila ti
Povîj meni mila ti
Povîj meni mila pravo:
Ljubiš li me srdcem pravo?—
Nî ti trîba ni pitat
Nî ti trîba ni pitat
Neg va oči pogledati:
*Ta*ko ćeš mili veljek znati. —

19.

Kolnof.

Lîpo je cvîtje tulipan,
Kêga ja nosim vsaki dan.
Zač ga ne b' nosil vsaki dan,
Kad ga kod rože dost imam?

20.

Mala Narda.

Zaspal je Lovre na ledu,
Išla ga mila 'zbujati:
Vstani se, Lovre, umij se,

---

[1] Slušao sam tu pěsmicu i u Petrovom Selu, te imaju u njoj ove dvě vrste:
Odvijaš se od roda
Kot kitica od bora.
Sudim, da se ona pěva na piru.

Na stolu 'e zelja, najij se,
Na obloku floša, napij se,
V komori stelja, naspij se,
Na stelji duhnja, pokrij se,
Pod duhnjom ljubav, ljubi se.—

21.

Bandol.

Mîsec svîtli, mîsec jasni,
Hodi mili, ter ne kasni.
Ja te, mili, težko čekam
Od večera do polnoći,
Mudre rîči govoreći:
Ne hod, mili, čudo putij,
Niti pitaj čudo ljudij,
Ar su ljudi jako hudi:
Kako vstanu, tako lažu,
Ter dva draga skupa mrazu.

22.

Belo Selo.

Oj Marica, klinčac gusti!
Neg ti mene nutar pusti:
Pa ću ti ča povîdati,
Da ćeš se dost nasmîjati.

23.

Božok.

Lîpa moja črna gora,
Kadi mili drîvo sîče:
Nit ne sîče nit ne kala,
Neg za svojom rožom straja.—
Lîpo moje ravno polje,
Kadi mili s blagom ore:
Nit ne ore nit ne pluži,
Neg za svojom milom tuži. —
Lîpi moji vinogradi,
Kadi kopa mili dragi:
Nit ne kopa nit ne sedi,
Neg za svojom milom gledi.[1] —
Lîpe moje sînokoše,
Kadi mili blago pase.
Nit ne pase nit ne puca,
Neg za svojom rožom šćuca. —
Da bi mi služil Kršćanku,
Neg mi služi Lutoranku:
Lutoranki 'e Cila ime,
Za njom mu pak srdce gine.

24.

Božok.

Lîpa moja črna gora,
Kadi mili drîvo sîče:
Nit on siče nit on kala,
Neg za svojom rožom sdraja.[2]—
Lîpo moje ravno polje,
Kadi mili s blagom ore:
Nit on ore nit on pluži,
Neg za svojom milom tuži. —
Lîpi moji vinogradi,
Kadi kopa mili dragi:
Nit on kopa nit on koli,
Neg za svojom milom sdvoji. —
Lîpe moje sinokoše,
Kadi mili blago pase:
Nit ga pase nit on puca (bičem)
Neg za svojom rožom šćuca. —

[1] Něki pěvaju:

„Nit ne kopa nit ne *stoji*,
Neg za svojom milom *sdvoji*.

[2] *Sdrajati* = stradati, město *strajati* ili stradjati, koje nikdě čuo nisam; entbehren, schmachten.

Lîpi moji Novi Gradi,[1]
Kadi služi mili dragi:
Da bi služil ku Kršćanku,
Neg mi služi Lutoranku. —
Lîpo moje topolišće,
Kadi mili milu viče,
Od Fileža pak do Pulje,
Ter mi dojde do Mikulje.[2]

25.
Cikljin.

Hodi, mila, neg k obloku,
Vrzi ruku k mômu srdcu,
Onda ćeš veljen viditi,
V kakovoj sam turobnosti. —
Ne čin, mili, toga zato,
Ar si moje srebro, zlato.
Srebro, zlato se raztali,
Naša ljubav ne razvali.

26.
Cindrof.

Uz Dunaj se prošetala,
Va Dunaj se uglédala,
Sama 'e sebi govorila:
Mili bože! *ka*ko sam lîpa!
Da b' imala črne oči:
Vse junake bi hinila,
I onoga gospodina,
Kî sám svoju ljubav ima.

27.
Čatar.

Kad sam bila u matere,
Imala sam troju volju:
Prva volja moja bila:
Činila sam, čto sam štila:
Druga volja moja bila:
Hodila sam, kud sam štila;
Treta volja moja bila:
Ljubila sam, kog' sam štila.
A sad moram neg jednoga,
Vzami, bože, i ovoga.

28.
Čemba.

Oj joj meni, ča je meni,
Ča se zavidilo[3] meni?
Va Šoproni va kasari
Črljene hlače s žnorami,
Lîpe čižme s ostrugami!

29.
Čemba.

Otca su mi 'zpovîdali,
Mater su mi zakopali.
Još sam junak za to vesel:
Ča će roža moja biti.

30.
Hrvatske Šice.

Moja mila vino toči,
Ona ima črne oči,
Črne oči kot trnjula,
Bela lica kot mandulja.

31.
Hrvatske Šice.

Prošla 'e mila po travicu,
Vzela 'e srpac i plahticu.

[1] Na Štajerskoj medji, u županiji Želěznoj: Güßing.
[2] Izprosit ju te pirovat.
[3] UviděIo, sviklo.

Ča 'e naželа, to 'e svezala,
I na miloga čekala.
Hodi, mili, pomozi mi,
'Vu travicu na glavicu,
Da si sinka ne zagnjavim,
Sama sebe ne pokvarim.

32.
Katalena.

Nit sam lačan nit sam žedan,
Već sam mile gledat željan.
Moje mile črni oči:
To su moje škure noći.
Moje mile žuti vlasi:
To su moji tužni glasi.
Moje mile tanki boki:
To su moji lagki skoki.

33.
Katalena.

Moja mati i moj otac
Oni meni milu kratû,
Ter me nagovaraju,
Da ju junak ja ostavim.
Ja ju junak ne ostavim,
Ona 'e meni jako draga,
Mojem' srdcu je povoljna.
Ničtar mi se mila ne boj,
Dok ti moju sînju vidiš:
Dok ti moju sînju vidiš,
I moje srdačce čuješ.

34.
Katalena.

Nikdir gore bez kitja ni,
Nikdir polja bez kukolja,
Nit junaka bez ženitbe,
Nit dîvojke bez udatbe.
Zato sam si junak 'zprosil
Dîvojčicu kot rožicu.
Rekli ljudi: ne ženi se,
Ar te vzamu med vojšćane.
Volim slušat majku svoju,
Kâ mi veli: oženi se.

35.
Kolnof.

Bog daj sdravje svim ptičicam
I Kolnofskim dîvojčicam.
Jedna 'e veća, druga 'e manja:
Jedna drugu presiganja.

36.
Mala Narda.

Nî mi ono mili dragi,
Kî mi ore v ravnom polji
Na tih dvih šarih volih.
Neg je mili dragi ono,
Kî se vozi sîmo tamo
Na tih dvih vranih konjih.

37.
Mala Narda.

Kada mili travu kosi,
Mila vodu rado nosi.
Kada mili vodu pije,
Mila mu se rado smîje.
Kada mili podkošuje,
Mila rado raztrešuje.

38.
Nova Gora.

Kad sam ja bil mali dîtčak:
Mal' nis' umrl za orîškom.
Sada sam ja mrvu vekši:
Sad si gledam za dîvojkom
Nîki dan mi jedna dala
Meni dala dva orîha.

Druga ljuto ju karala:
„Ja b' mu rubac jabuk dala,
A ne ota dva orîha,
Ki mi nisu za junaka.“

39.

Pandrof.

Grlica je stugivala,
Svôga druga žalovala.
Sedam ga je let iskala
Po dolinah i po skalah.
Proletila 'e na goricu,
Sela 'e hitro na kiticu.
Onde počela 'e spivati,
Svoga druga zazivati.
Na to 'e golub sam doletil.
Jako je lîp i vesel bil.
Sel je na jednu kiticu
Polîg lîpu grličicu.
Ona 'e njemu govorila,
A i željno ga ljubila:
„Sedam let jur si me 'zgubil,
Ali ti si druge ljubil?
Ja sam tvoja grličica,
Lîpa miljahna družica.
Protulîtje lîpo 'e teplo,
Sad nam ovde bude dobro.“

40.

Petrovo Selo.

Lîpo moje ravno polje.
Kadi ore srdce moje.
Lîpe moje sînokoše,
Kadi mili vole pase.
Lîpi moji vinogradi,
Kadi kopa mili, dragi.
Lîpi moji beli gradi,
V kih se hrani mili, dragi.
Nit ne ležem nit ne spavam,
Kad se srdca ne spomenem.
Kad ja vidim telo tvoje,
Veselo je srdce moje.
Kad ne vidim telo tvoje,
Turobno je srdce moje.
Kada goder k maši hodim,
Vsikdar za te boga molim,
A za se ga nit ne molim. [1]

41.

Petrovo Selo.

Jur je danas četrnajst dan,
Da nî bilo miloga k nam.
Dojdi, mili, neg jedan dan,
Ar je meni dužičak dan.
Rad' bi s tobom govorila,
I rad' bi te 'zprohodila,
Ih! rad bi te 'zprohodila,
Da se ljudij neb' bojala:
Sad su ljudi jako hudi,
Kasno lîžu, rano vstaju,
Kad ustanu, valje lažu.

42.

Prisîka. [2]

Sirova drva, žuhak dim,
Spala bi, roža, nîmam s kîm.
Spala sam, roža, još ću spat,
Miloga ne ću podvorit.

---

[1] Prispodobi k ovoj pěsmici one dvě Božočke pod čislom 23 i 24.

[2] Ova se pěsma simo zatepla a druge je měre nego i prvanje i potonje: — ⏑⏑| — ⏑| — ⏑| ⏓

Ča mi ga hasni dvoriti,
Kad mi je kose nositi?
Ne ću ga ja već dvoriti,
Još ću papirke[1] nositi.

43.

Sentalek.

Ne hod k meni čuda putij,
Ar te vidi čuda ljudij.
Čuda ljudij, čuda ćutij,
Ar su ljudi jako hudi.
Kadi stanu, totu lažu,
Pak nas dvoje milih mrazu.

44.

Šuševo.

Moje oči jesu pero:
Kad te pogledam veselo.
A suzice jesu tinta:
Kad ti se nagnem na srdce.

45.

Unda.

Majka mene nagovara,
Da ja vzamem udovicu.
A ja ne ću udovicu,
Moram hranit ljudsku dîtcu;
Neg ću vzeti dîvojčicu,
Ter ću hranit svoju dîtcu.

46.

Velika Narda.

Jur je božje sunce trudno,
Hodi k meni na počitak:
Dat ti hoću bîlu plahtu,
A pod glavu pisan vanjkuš.

47.

Veliki Borištof.

Moje 'e srdce tvrdi kamen,
'Z kôga gori žarak plamen:
Zato ča ga odurjava
Moga srdca ljubav prava.

48.

Incéd.

Moja mila vino toči,
Ona ima črne oči;
Črne oči kot kukinja
Tanka lica kot rožica. —
Da b' imala črne oči,
Črne oči kot kukinja,
Tanka lica kot rožica:
Sve b' junake obljubila,
I onoga gospodina,
Kî sám svoju gospu ima.

49.

Incéd.

Mîsec svîti obvrh kleti,
Daj mi mila vinca piti,
Vinca piti črljenoga,
Mesa jisti pečenoga.

50.

Incéd.

Rože cvatu va vrtčakî,
Polivam je sedam putij:
Jedne cvatu, druge sušu.
Kad me mila kâ ostavi,
Moje srdce drugu ljubi.
Ničt se ne boj, mila moja,
Bit ćeš k letu žena moja:

[1] Onaj kruti papir izpod poculíce.

Ar ja imam prstan zlati,
S kim ćemo se zavezati,
Nikdar već ne odvezati.

51.

Vulka-Prodersdorf.

Marica, bela viola!
Bi li mi te mati dala? —
Da zač mene mati hrani,
Da me vzame, kî me kani?
Mati bi me rado dala,
Ali otac djavla stvarja.

52.

Vulka-Prodersdorf.

Šetal sam se po ulicah
I po uzkih tih stazicah.
Vidil jesam tri dîvojke,
Tri prelîpe dîvojke:
Prva 'e bila Julianka,
Druga 'e bila Mariica,
A te treće ne povîm:
To je moja rožica,
To je moja šuhajka.[1]

53.

Židanj.

Sunce sunce visoko si.
Mila moja daleko si.
Kada vidim tvoje lice,
Kot da b' vidil žarko sunce.
Kada vidim telo tvoje,
Veselo je srce moje.
Kad ne vidim tela tvôga.
Nimam danka veseloga.

Vsi ljudi su govorili,
Na te rožu su lagali:
A ja za to ničt ne marim,
Stoprv ću te imat rado.

54.

Židanj.

Da bi nebo papir bilo
A zvîzdice pisci bili:
Još ju nębi popisali
Onu ljubav, kû smo imali.
Došla 'e jedna stara huda
Vsega svîta stara sbluda,
Kâ je nas dva razdružila,
Našu ljubav razkučila.—

55.

Marof.

Ljubila sam tri godine
Dilbera,
Nije znala moja mati
Ni tvoja,
Nego samo višnje nebo
Nad nami,
Ter još ova črna zemlja
Pod nami.

56.

Veliki Borištof.

1.

On. Ne govori, mila, toga
Da ljubiš,
Ar mi nijednoga dobra
Ne željiš.
Hodiš placom gori, doli,
Vsakdir na me zlo govoriš,
Ča misliš?

[1] Draguša, obična rěč u Magjarov i Slovakov.

2.

Ča si misliš ti sis manû,
Rožica?
To te prosim, povîj meni
Od srdca.
Ja sam tebe rado vidil
Tebe v srdcî mojem nosil
Dan i noć.

3.

Ona. Neka bude vsemu konac
I rîčam.
A nikdor nî tomu krivac
Neg ti sám.
Ako bude to vse tako,
Vse ću pozabiti lagko
Rožica.

4

On. Obrn se još, roža, k meni,
Te prosim,
A ja moje srdce k tebi
Još nosim.
Ter prinesi ljubav tvoju
Mômu telu junačkomu,
Roža ti.

5.

Ter mi povîj tuge tvoje
Od srdca,
A ja ću ti opet moje,
Dîvojka.
Ljubimo se va počtenji,
Ter ćemo dojt k zveličenji
Ja i ti.—

57.

Poljanci.

Kad sam bila mlada roža
U matere,
Imala sam troju volju
Dîvojačku;
Prva mi je volja bila:
Hodila sam kud sam štila;
Druga mi je volja bila:
Nosila sam čto sam štila;
Treća mi je volja bila:
Ljubila sam, kog sam štila.
A sad moram neg jednoga,
Kî ni vrîdan vsega toga:
Moj'ga hoda gingavoga,
Moj'ga lica rumenoga,
Moj'ga ruha jolčenoga,
Moj'ga tanca oholnoga,
Moj'ga venca zelenoga.

58.

Marof.

Môga milog belo lice
Mene dodîva:
Kiša kaplje, trava raste,
Bit će godina.

Môga milog' bela ruka
Mene dodîva:
Kiša itd.

Môga milog' belo tîlo
Mene dodîva:
Kiša itd.

Môga milog' bela noga
Mene dodîva:
Kiša kaplje, trava raste,
Bit će godina.

59.

Petrovo Selo.

1.

Služi mene, mladi junak!
Celo leto dan:
Ja ti kupim lîpu kapu,
Kot ju imam sám. —
Lîpo falim, gospodine!
Kapu imam sám.

2.

Služi mene, mladi junak
Celo leto dan:
Ja ti kupim lîpu bundu,[1]
Kot ju imam sam. —
Lîpo falim, gospodine!
Bundu imam sam.

3.

Služi mene, mladi junak!
Celo leto dan:
Ja ti kupim mladu ženku,
Kot ju imam sam. —
Lîpo falim, gospodine,
Toga trîbam ja:
Siromah sam mladi junak:
Ženke nimam ja. —

60.

Klimpah.

Težko ću ja pozabiti
Ovu moju krljačicu,
Kû sam nosil na glavici,
Kad sam htil šetat k rožici
Veselo junak.
A seda se moram šetat
K konjiću va štaličicu.
Njega moram očišćati
Sena, zobi žerat dati,
Bistre vodice. —

61.

Filež.

Jedna 'e kita kod Dunaja,
A druga kod morja:
Kad se kite skupa sklope,
Dore će bit moja.

62.

Nova Gora.

Dîvojčica potok gazi,
Noge joj se belû:
„Gazi gazi dîvojčica,
Bog daj moja bila!"
„„Da bi znala ter bi znala,
Da ću tvoja biti
Šikom bi se opasala,
Da bi tanja bila;
Zlatim srpom travu žela,
Konjka nakrmila:
V žlibi vodu raztakala,
Konjka napojila;
Srebrn prsten razkovala,
Konjka podkovala:
Žutu kosu razstrizala,
Konjku nastirala."" —

[1] Tako se izbrajaju u vsakoj kitici čižme, hlače itd. dok u zadnjoj gospodin slugi ne pogodi u živac.

63.

Belo Selo.

Oj Jelena, jabuka zelena,
Pod njom rasla trava dîtelina,
Kû je žela gizdava dîvojka
S zlatim srpom, s belimi rukami.
Ča 'e nažela, pred konje odnesla.
„Jite, pijte, môga brata konji,
Sutra ćete dalek put putovat,
Prîk Dunaja po mladu nevîstu."

64.

Incéd.

Da bi ja neg krčmarica bila,
Vsakomu bi pravo natočila,
A milomu jada i čemera.

65.

Katalena.

Dîvojka je rozmarinak brala,
K sebi zvala mladoga junaka,
Da ju pelja pod kitu zelenu.
Dîvojka je pod kitom zaspala,
Kita joj je ruku zavezala.
Vrîdna 'e kita žutoga dukata,
A dîvojka mladoga junaka.

66.

Nova Gora.

Dîvojka je na kiti zaspala,
Kita joj je ruku zatišćala.
Kita 'e vrîdna zlatoga šestaka,
A dîvojka mladoga junaka.
Na ruki joj prsteuki zvonkeću,
Na glavi joj zelen venčac stoji,
Izpod glave trački prheću. —

67.

Mala Narda.

Da bi bilo blato vse do grla:
Još bi pošal k miloj, ča je vrla.
Da bi bila voda vse do poda:
Još bi išal k miloj, ča je dobra. —

68.

Bandol.

Željila b' si roža na kraj sela stati,
Kuda mi moj mili na žetvu prohaja.
Redko rukovetje, gusto snoplje veži: [1]
Kod vsakoga snopa ćemo se kušnuti,
Ne jednoč al dva krat, neg va uri sto krat.

69.

Bandol.

Krez goru sam hodil, tamo milu vidil,
Mila me 'e sastala, mene je poznala:
Po tankoj košulji, kû mi je šivala

[1] Kdě trěbaju dva.

Srebrnom iglicom i zlatom žičicom.
Dok ju je šivala, lîpo je spîvala:
Lîpo je spîvala, sladko se smîjala,
Al' kad ju davala, ljuto se plakala.

70.

Bandol.

Da bi moja draga mesarica bila:
Ona bi mi dala mesa pečenoga;
Da bi moja draga pekarica bila:
Ona bi mi dala kruha pšeničnoga:
Da bi moja draga mlinarica bila:
Ona bi mi dala múke i bez ujma;
Da bi moja draga krčmarica bila:
Ona bi mi dala vina črljenoga;
Da bi moja draga vrtlarica bila:
Ona bi mi dala kitu rozmarina.

71.

Božok.

Bažoljak bažoljak drobnoga sîmena,
Ne zabi se mila 'z mojega imena.
Ako se ti 'z mojega, ja ću se 'z tvojega,
Ter ćemo se mi dva jedan ziz drugoga.

72.

Božok.

Na oblok se 'ztaknem, gori doli gledam,
Či moje rožice nikdir ne ugledam.

73.

Božok.

Ako sam neka sam uboge majke sin,
Još se ufam nosit zeleni rozmarin,
Zelenu kiticu va friškoj vodici.
I ako uvene, ne krivi ti mene,
I ako usahne, ne misli ti na me.

74.

Božok.

Ča sam si nakanil, to sam i učinil:
K toj mojoj rožici tri leta sam hodil.
Tri leta su prošla, ćedu bit četira,
S bogom, roža, s bogom, već mi nisi mila.
Kad sam počel junak k rožici hoditi:
Vsi ljudi su rekli, da će moja biti.
Kad sam počel junak rožicu prositi:
Vsi ljudi su rekli, da ne more biti.
Ako je od boga, neka bude s bogom;
Ako 'e od zlih ljudij, neka je bog sudi.

75.

Ciklež.

Pošalji mi mili neg jedan vesel glas,
Da mi se osuši od suzic moj obraz. —
Doslje sam te ljubil kot bčela rožicu,
Strat ću te ostavit kotno siroticu. —
Pojd neg s bogom, klinčac, s drugom va ljubavi,
A z mene rožice nikdar se ne zabi.
Jur sam si rožica čuda krat mislila,
Bi li bolje bilo, da b' te ostavila.
Jur bi te rožica ziz srdca pustila
Da te ne bi tužna tak rado vidila.
Pojd' neg s bogom, klinčac, kamo ti je drago,
A k nam ne dohajaj, kad nî vašim pravo.

76.

Ciklež.

Mati, naša mati! neg nas dvî imate:
Dobro ga poglejte, za koga nas date.
Poglejte mu oči i njegova lica,
Je li je on klinčac, kot sam ja rožica?

77.

Ciklež.

Kad si ja pomislim na klinčaca telo:
*Ta*ko me lagko stoji moje težko delo.

Kad si ja pomislim na klinčaca oči :
*Ta*ko me lagko stoju moje težke noći.

78.

Cikleż.

Bolje da b' me bila mati utopila,
Neg ča me je mati za te odhranila.
Bolje da b' se zvala mlada utopica,
Neg ča se ja zovem 'z Cikleža rožica.

79.

Cindrof.

Kako bi ti mogla suprot meni biti, [1]
Kad ih je još mnogo, kê tê me ljubiti ?
Ar ničt nî va tebi nego 'zvišavanje,
Ter s tvojimi ustî mudro podbadanje.
A ča ti hasni grad na ledu zidati,
Kad znaš, da se ne ćeš po njemu šetati ?
Ar kada prosvîti to žarko sunačce,
Led s gradom premine, turobno t' srdačce!
Želim ti svu srîću još na ovom svîtu,
Ali nikdar dostat, ča misliš va žitku.

80.

Cindrof.

Ziz polja se šećem v selo na vrtlace,
Na kih ničt ne vidim neg cvasti klinčace.
Med njimi je cvala i visoko 'zrasla,
Kû ću imenovat roža tulipana.
Sam si ju nakanil junak odtrgnuti,
Od željbe velike k srdcu pritisnuti :
Ar je ne'zrečeno ona lîpo cvala,
Ne'zrečenu duhu od sebe davala.
Ča me nî lîpota nje k sebi vabila,
To me 'e lîpa duha blizu primutila.

---

[1] Za me prikladna.

81.

Cindrof.

Stani stani mila, da b' kamenna bila,
Ter mi nalož oganj, kot ga prvlje htila.
Stani mila stani, neg za malu uru,
Ćemo si povîdat mi dva našu tugu. —
Okolo velike oko male maše
Ćemo si povîdat mi dva tuge naše.

82.

Cogerštof.

Vse mile po selî mati je sbrojila,
A na moju milu mati je zabila.
Da b' se bila zvala rožica s dukatî,
Ne b' bila zabila junakova mati;
Neg ča se je zvala rožica uboga:
Zato je zabila mati junakova.

83.

Cogerštof.

Ljubljena družica! ča ću ti povîdat:
Nekajmo si seda mi klinčacov zibrat;
Neg na protulîtje, kada nikne listje,
Onda tê nam 'zniknut, kî tê nam se viknut.

84.

Cogerštof.

Dražji mi je sto krat môg' miloga pogled,
Neg moje matere večera i obed.
Obed i večeru to imam vsaki dan,
A miloga pogled jednuč krez mîsec dan.
Večera i obed ničt mi ne zaleže,[1]
Dokle mi moj mili uza me ne leže.

---

[1] Po Němačkom gelegen, kako i dopadati se gefallen u Hrvatov u kraljevini, ali ne u Ugarskih.

85.

Cogerštof.

Moj mili se srdi i srdit se kani:
Srdi se neg, mili, nikdo ti ne brani.
Moj mili je štimal, da će mi natrucat: [1]
Jur imam miloga, kî zna lîpše kucat.

86.

Čajta.

Tvoja mila mati to je vrag rogati:
Ona mi poruča, da nismo bogati.
Ako smo bogati ak' nismo bogati,
Još se ufam vzeti rožicu s dukatî.

87.

Ćajta.

Bolja 'e moja mila neg otac i mati.
Volil bi viditi moje drage lice,
Neg moje matere pečene mastnice.

88.

Čatar.

Ti s' moja kitica, ti s' moja rožica,
Ti si v mojem srdci verno zasajena.
Ti s' mene mutila i k sebi kučila,
I kot sladkim cukrom mene primutila.
Nit se ga narodil nit svîta doživil,
Kî bi mene, roža, od tebe razdružil.
Da bi se na svîtu vse vode scurile,
Još tu moju ljubav ne bi ugasile.
Volil bi na svîtu vse muke trpiti,
Neg tebe rožicu kadar ostaviti.

89.

Čatar.

Ptica moja ptica, bela golubica,
Ja sam tebe hranil, veliku nahranil.

---

[1] Učiniti na žal, trotzen.

Štimal jesam tužan, da ćeš moja biti,
Sada si mi, ptica, drugog' obljubila.
Da si obljubila boljega od mene.
Nego ča si, ptica, gorjega od mene!
Pazi, ptica, pazi, da ti žal ne bude,
Da ne budeš pokon suzice ronila,
Suzice ronila, zvîzdice brojila.

90.
Čemba.

Išla je dîvojka na to ravno polje,
Rožice poiskat, rožice potrgat.
Sunce je grîjnulo, rože su upale:
Nit mi je miloga, niti mi je rožic.
Onda se dîvojka jako razplakala,
Rozmarin iskala, nikdir ga nî našla.

91.
Čemba.

Kudaj sam hodila, tudaj sam molila,
Da b' mi ga Dunajska voda dobrodila.
Dostala ga jesam, vsaki dan me bije
Imala sam milih, kot va lugi drîvij,
A sada mi ga nî, kad mi ga je trîbi.

92.
Čemba.

Daleko je gora od ravnoga polja,
Još je moje srdce dalje od tvojega.
Gora s ravnim poljem nikdar s' ne sastane,
Tako mi se junak s dîvojkom ne vzame.
Težko je umrîti, kôga ničt ne boli,
Još je težje ljubit, ča srdcu drago nî.

93.
Filež.

Dan i noć mi ležiš, klinčac, na srdačci,
Ča si va dne mislim, v noći sanju imam,

Da tebe klinčaca pred očima imam. —
Ne boj se, rožica, na srdci te nosim,
Va dne i va noći, kudaj goder hodim.

94.
Filež.

U Filezkom selu čudo je grmacov,
Kade je zavîtje vsih mladih junakov.
Vsi mladi junaki ondi virostuju,
Ter svojim rožicam ljubav izkažuju.
„Kî k koj v selo hodi, redko krat ju vzame,
„Pazi, mila, pazi, da s' tebi ne stane.“
„„Ako mi se stane, neka mi se stane,
Još će bit junakov va Fileži za me.“ “

95.
Filež.

Ne projde ni ura niti jedan hipac,
Da si neb' mislila na te rudi klinčac.

96.
Filež.

Lîpo je lîpo je na 'voj tratinici,
Neg ča se pripravlja k tihoj godinici.
Tiha godinica, ne načinjaj blata,
Da si budem mogal k rožici pod vrata.

97.
Filež.

Pred našim pred vašim vse po roži duši,
Kad si mili surla, vse selo mu gluši.

98.
Filež.

Lagku noć, lagku noć ali ne vsakomu,
Neg komu ter komu, ter mômu milomu.

99.
Filež.

Visoko je hrastje, široko je kitje,
Kade ću si iskat rožici zavîtje.

100.

Filež.

Ničt mi se ne vidi va tebi rožica
Neg ti črni oči ter rumena lica.
Pak mi se još vidû va tebi rožici
Tvoji tanki boki i prsi visoki.

101.

Frakanava.

Prijel sam ti pismo, kô me 'e veselilo,
I meni junaku srdce ubatrilo.
Poznal sam ziz njega ljubav tvoju k meni,
Željim, da b' ostala med tobum ter v meni.
Dokljek nas razluči naša ura zadnja,
Ćemo se ljubiti toplije od ognja.
Zato šaljem k tebi i željim ti vsa dobra,
Sis perom ti pišem ziz srdca pravoga.
Ako nas neg bude slamni krov pokrival,
Vîndar ja sis tobum neb' se s kraljem mînjal.
Ča ima stališ, red aliti bogatstvo?
Niti mat nit otac niti siromaštvo.
Ako se on ona jednako ljubiju,
Neka njim otac mat nikdar ne skratiju.
Već ti pisat ne ću ter s ovim ostajem
Veran ljubitelj tvoj, mene tebi dajem.
Ljubi mene vsenek, drugoga nikoga:
Ako ćeš me imat na vîk za dragoga.

102.

Hrvatska Čenča.

Ženil bi se junak, da b' se dobro mogal,
Dobro se ne morem, zločesto se ne b' rad.
Sirota sam junak, sirotu ću vzeti.
Ona je povoljna drîvu i kamenu,
Ona hoće biti i meni junaku.

103.

Hrvatske Šice.

Podkovice moje ziz čistoga zlata,
Nekate mi gazit za kimgoder blata,
Za nijednim drugim neg za mojim milim.
Kude mili hodi, tud rozmarin rodi,
Kud se drugi šeće, nit pelinak ne će.

104.

Hrvatske Šice.

Hodmo mi dva, mili, v črnu goru stati,
Ne tê za nas znati naš otac ni mati.
Ljudi tê štimati, da je brat s sestricom.
Nî to brat s sestricom neg mili s rožicom.
Ta črna zemljica: to naša steljica,
Zelena travica: to naša duhnjica,
A kita rakita: to naša strehica.

105.

Hrvatske Šice.

Leti, ptica, leti pod Bečanska vrata,
Ter mi daj posdravi môga Matu bratca,
Ter mu povîj, ptica, da sam mu sestrica,
Da me ničt ne boli, glava niti čelo,
Neg jedna košćica: v srdci polovica.

106.

Hrvatske Šice.

Da suz vašu hižu neb' k maši hodila,
Ur bi te ja, klinčac, zdavnâ pozabila.
Kad idem suza te, nit ne gledam va te.
„A kad ja suza te, neg mrvu ću va te.“

107.

Hrvatske Šice.

Mati moja mati, ja ću se udati,
Ako dojde junak vrli[1] i bogati,

[1] Stattlich, tüchtig, čestit, a ne tugendhaft, kako se šuplja pamet kděkojih ljudij domišlja.

Vrli i bogati s žutimi dukatî,
S žutimi dukatî, tvrdimi tolarî.

108.

Hrvatske Šice.

Sirota sam junak, sirotu ću vzeti,
Niti je prelîpa niti je preružna.
Ako lîpu vzamem, drugi mi ju ljubi,
Ako ružnu vzamem, sám za nju ne marim.

109.

Katalena.

U toj črnoj gori svîtal oganj gori,
Polag njega moja od svih najmilija,
Lîpa kot rožica, tanka kot gužvica,
Belo lice grîje, da je rumenije,
Oči zapaljuje, da bolje vkanjuje.

110.

Katalena.

Ne dajte me, majka, gizdavim junakom.
Gizdavi junaki rad na krčmu hodû,
Rad na krčmu hodû, staro vino piju,
S mladimi snahami stene nagibaju,
A mene rožicu s jadom napajaju.

111.

Katalena.

Moj se mili šeće uza črnu goru,
Uza črnu goru uza hladnu vodu.
Za kapom mi nosi zelenu kiticu,
Zelenu kiticu i bat rozmarina.
„Ko ti ju je dodal zelenu kiticu?
Je li ti ju dodal ota črna gora,
Ali ti ju dodal ota hladna voda?“
„Nit mi ju je dodal' ota črna gora,
„Nit mi ju je dodal' ota hladna voda
„Neg mi ju je dala moja prva mila.“

112.
Klimpah.

Uzke su stazice do male hižice,
Po kih sam se šetal do moje rožice.

113.
Klimpah.

Rado bi v selo šal, mile mi doma nî,
A k drugoj rožici ničt me ne veseli.

114.
Klimpah.

Volim se ostavit vsega roda môga
Neg tebe rožice i ohologa hoda.
Oholo s' hodila, tiho s' govorila,
Da b' mi se klinčacu lîpša navidila.

115.
Kolnof.

Kada se ja nagnem na klinčaca ramen,
Onda se odvali od srdačca kamen.

116.
Kolnof.

Po svem svîtu kralji i svîtli cesari
Ne b' nas razdružili od naše ljubavi.
Klinčac moj, klinčac moj, prava ljubav moja,
S tobom mi se bludi v noći va dne glava.
Po vse noći ne spim, nego odpočivam,
Ter si od klinčaca tugu razmišljavam.
Kada bude Dunaj v našem kraji plaval,
Onda će se razajt, klinčac, naša ljubav.

117.
Kolnof.

Bila sam si bila miloga zibrala,
Došla 'e druga huda, mi ga 'e obljubila.
Da bi se ga gorkalj tužna naljubila!

'Z misli ga odpušćam, 'z srdca ga ne morem.
Da b' se mogla roža bčela učiniti,
Letila bi bčela prîk devet črnih gor,
Prîk devet črnih gor, prîk devet ravnih polj.
Pitala b' ga bčela, boli li ga glava?
Sela bi mu bčela doli na ramena,
Bi ga kuševala na lica rumena

118.

Kolnof.

Strat imam klinčaca, kî mene veseli,
Kî meni čudo put drago srdce veli.

119.

Kolnof.

Ne poslušaj, klinčac, na moju družicu,
Ar me ne ćeš ljubit od srdca rožicu.
Da te rado vidim, istina je prava,
Al je jedna s kraja, kâ ljubav razdvaja.

120.

Kolnof.

Volim učiniti vsoj ljubavi konac,
Neg' da b' pogubila moj zeleni venac.
Moj zeleni venac 'z čiste rozmarije,
A taj mladi junak pun je fališije.

121.

Kolnof.

Išal sam po polju, ničt nisam bil bolji,
Doklje si nis zibral rožicu po volji.
Sad sam si ju zibral tanku i visoku,
S črnimi očima, s belimi licami.

122.

Kolnof.

V sobotu s večera na placi sam stala,
Rudoga[1] klinčaca težko sam čekala.

---

[1] Lěpoga.

Još ga nis' vidila, jur sam ga začula,
I veljek sam mu se na srdce nagnula.

123.

Kolnof.

Bože mi daj, bože, mojoj roži sdravlje,
Moja desna ruka će joj bit uzglavlje.
Nagni telo nagni na moj desni ramen:
Ne će se natišćat, ako 'e kot je kamen.

124.

Kolnof.

Va Kolnofskom zdenci bistra je vodica,
Kadi se napaja klinčac i rožica.

125.

Kolnof.

Ča bi se starali vsi mladi junaki,
Neka se staraju, kî žene imaju,
Kî žene imaju i drobnu dîtčicu,
A ja mladi junak neg jednu rožicu.

126.

Kolnof.

Mila moja mila, ruda rozmarija,
Snoć sam kod tebe bil, rado s' me vidila.
Kad sam domom došal, naši su me bili,
Kad va te pogledam, to mi vse zaceli.

127.

Kolnof.

Kudaj sam hodila, tudaj sam molila,
Da b' mi ga Dunajska voda dobrodila.
Nit mi ga 'e Dunajska, nit mi ga 'e jezerska,
Neg mi g' dobrodila ta lîpa Kolnofska.[1]

---

[1] Iz dalekâ srěći se nadala, a iz blizâ ju našla, er Kolnof ně uz vodu, vanda je pri zdencu svoju srěću našla.

128.

Lovrenac.

Hej ti, moja mila, ča imaš za nadrî? —
Črljeni tulipan, zeleni rozmarin.

129.

Mala Narda.

Ča ti hasni, mila, klinčac va vrtčaki,
Kad nîmaš miloga, komu bi ga đala?

130.

Mala Narda.

Junaki junaki, vsi ste mi jednaki,
Kot da bi vas bila jedna mat rodila,
Jedna mat rodila, na prsih gojila.
Jedan je med vami, kî mi 'e srdce ranil,
Mene vzeti kani, ako me ne vkani.
Da bi ga vi znali, van bi ga zignali,
Ali ga ne znate, ter mi ga ne smîte.

131.

Mala Narda.

Povîdal je meni tulipan črljeni,
Da me već ne ljubi taj junak himbeni. —
Povîdala 'e meni zelena travica,
Da me već ne ljubi ta prva rožica. —
Leti, ptica, leti, doli u dolinu,
Doli u dolinu pred miloga vrata,
Ter mu povîj, ptica, da sam mu rožica.

132.

Mala Narda.

Marica rožica, ti si se hvalila,
Ti si se hvalila, da sam te ja prosil.
Takovu dîvojku neb' za sarom nosil,
Ne da bi te junak na mojem srdahci.
Takovih dîvojak pune su doline,
Pune su doline do gornje ledine. —

Takovih junakov pune su krajine,
Pune su krajine do dolnje ledine.

133.

Mali Borištof.

Oj ti mila moja, tužna golubica,
Ne 'ztuguj turobno kakoti grlica.
Prestan suze točit, va njih me izpirat,
Mene ljubav tvoju, tvrdu veru tvoju,

134.

Mali Borižtof.

Pomisli si mili na 'no prvo vrîme,
Kad smo se ljubili i rado vidili.
Kad si se htil, klinčac, v jutro rano vstati,
Ter meni rožici dobro jutro zvati.
A sada se, klinčac, mimo mene šećeš,
Tvoje črne oči v kraj od mene mećeš.

135.

Mali Borištof.

Jedne ptice druge, još i ribe morske,
Ljubû se, kot znadu, vse stvari zemaljske.
Prez ljubavi vreda svît bi se zapústil,
Prez ljubavi kdo b' se kada razveselil?

136.

Mali Borištof.

Dosle sam ti hodil ja pod tvoja vrata,
Odsle ti već ne ću, ako budu zlata.
Dosle sam ti gazil stazu do komina,
Odsle će ti rasti trava dîtelina. —
Ako mi sporaste, ću si ju pokosit,
A na tebe milog' nikdar ne pomislit.

137.

Mali Borištof.

Pojd neg, mili, pojd neg, kud si se odpravil,
A ja bogu hvalim, da si me ostavil.

Ti ćeš si 'zbirati rožicu nada me,
A ja ću si 'zbirat klinčaca nada te.
Akoprem on nîma ime kot je tvoje,
Vîndar će se zvati milo srdce moje.

138.

Mali Borištof.

Ti si se hvalila, da te mati kara,
Da te mati kara, ča ja k vam dohajam.
Ako mi te kara, *ta*ko te neka kara,
A ja već ne marim, ča te vidim kada.

139.

Marof.

Nit sam iz Cindrofa nit sam iz Pandrofa,
Nit ću se ženiti nit ću 'vako biti.
Dîvojke ću hinit, lîpe male ljubit.
Dîvojke tê mi dat prhke jabučice,
Prhke jabučice, zelene kitice;
A snahe tê mi dat krhke pogačice.
Pogačice hoću sladko pregrizati,
Zelene kitice za škrljak metati.

140.

Marof.

Ničt mi se ne vidi na mladom junaku
Neg tanka košulja svilom našivena,
Kû mu nî šivala mati ni sestrica,
Neg mu ju 'e šivala njega mila, draga.
Na njoj ušivala tîlo dîvojačko,
Tîlo dîvojačko a srdce junačko.

141

Mučindrof.

Grem v gornji kraj rado, va srîdnji još raje,
A va dolnji k roži tamo grem najraje,

142.

Mučindrof

Na tom našem mostu lîp rozmarin rodi,
Ali takovoga milog ne porodi.

Ravno mu je telo kot ravna svîćica
Ima črne oči kot je trnjulica;
To visoko čelo, v kîm su vlasi rudi:
Nî - li dosta vrli, neka vsaki sudi.

143.

Mučindrof.

Hvalim ti, rožica, na tvojoj dobroti,
Ča si mi oprala košulju k roboti,
A rubac k nedîlji, da budem vrliji.

144.

Mučindrof.

Ako sam neka sam uboge majke sin,
Još se ufam nosit za škrljačum pelin,
Za škrljačum pelin i ždraljevo pero,
I ždraljevo pero ter škrljak na hero.

145.

Novo Selo.

Da bi mila znala, kade mili pase,
Onda b' mu odnesla va sdelici prase,
A va staklu piva, a v čuturki vina,
Kad bi se ga napil, bi bil kot kalina.

146.

Novo Selo.

Nač je v lozi borak, kî se ne zeleni,
Nač je majki sinak, kî se ne veseli?
Nač je v lozi drîvo, kô lišća ne rodi,
Nač je majki dćera, kâ k tanci ne hodi?

147.

Oslip.

Marica rožica, drago srdce moje!
Nikdar ne ručujem, kada ne vztugujem,
Nikdar ne obedvam, da se ne oglédam,
Nikdar ne večeram, da te ne pogledam.

Da bi te moć dostat, volil bi neg bel grad:
Beli gradi tê se s časom porušiti,
A naše ljubavi nikdar popustiti.
Kad ideš uza me, ne pogledaj va me,
A kad ja uza te, ću neg mrvu va te.

148.

Pandrof.

Iskal sam si milu, môga srdca radost,
Kad je duša moja upala va žalost.
Vsakorjačku cestu jesam junak hodil,
Nîmčku i Hrvatsku, još nis mile dobil.
Ali sad za milu dostal sam dîvicu,
Kôj svojvoljno dajem telo i dušicu.
Zato ada pojte, rumene dîvice!
'Z črnih vlasij vaših pletite kosice.[1]
Vaše belo telo gizdavo opravte,
Va pisanu pratež vi se oblicite,
Tanke vaše boke s uplećkî oblicte,
I premane[2] halje snažno na se vrzte.

149.

Pandrof.

Obuzdaj mi konja va uzdu črljenu,
Ter mi ga odjaši na travu zelenu.
Onde mi ga pasi, dokljen dojdu glasi,
Da je moja draga druge obljubila.
Sîdiš mi na srdci kot ptica na grmci,
Ideš mi po glavi kot jelen po travi.
Prvo će nestati, sunce ne svîtiti,
Neg ću tebe, mila, kada pozabiti. —
Dojdi, mili, dojdi, ar nimam obstanka,
Od ljubavi stoji odprta ključanka.

---

[1] Zöpfe. — [2] verbrämt.

150.

Petrovo Selo.

Jelena Jelena, kitica zelena!
Pod tobom narasla trava dîtelina. —
Kosite ju, bratci, s srebrnî srpacî,
Ter mi ju nosite moga bratca konjem.
Vrani moji konji, bratca môga konji!
Sutra vam je rano dalek put putovat,
Dalek put putovat po moju nevîstu,
Po moju nevîstu, bratcu po ljubavcu,
Bratcu po ljubavcu, ćaćku po dobrotu,
Ćaćku po dobrotu, majki po lagkotu.
Dobro je nakrmte travom dîtelinom,
Lîpo je napojte zdenčanom vodicom.

151.

Petrovo Selo.

Va peći je lonac, va loncu je žganac:
To će bit večera mojega miloga,
Na stolu je lagva, va lagvi je vino :
To će bit napitak mojega miloga.

152

Petrovo Selo.

Išla sam va luge od velike tuge,
Našla sam miloga pod borom stojeći,
Pod borom stojeći, s drugom govoreći.
Opazila jesam svilan rubac v žepu,
Svilan rubac v žepu, zlat prsten na prstu,
„Kleta mi ga bila, kâ ti ga je dala,
A ja bi ti bila još lîpšega dala.“

153.

Petrovo Selo.

Roža jesam roža, doklje nimam muža,
Kad dostanem muža, spade s mene roža.
Lîpa jesam lîpa, dok nî v meni mlîka,
Kad dostanem mlîka, spade s mene dika.

154.

Petrovo Selo.

Kadi si mi bila i kud si hodila? —
V zelenom vrtlaci rože sam trgala,
Rože sam trgala, kitice vijala. —
Komu si trgala, komu si vijala? —
Našemu brajenku, mojemu dîverku.

155.

Petrovo Selo.

Parta moja parta, ti lîpa koruna,
Lîpi moj prvi dar od moje matere,
Kôga se 'zbavila za tamnog' junaka;
Ih! kad sam si bila kod mile matere,
Slobodna sam bila hodit kud sam htila;
A sad kad si pojdem neg do putnih vratac,
Valjek je za manum: Heiland, teremtete.

156.

Petrovo Selo.

Hodi, mili, hodi, kadi goder jesi,
Ako me kaniš vzeti, jur je sedaj doba.
Jur su, mili, prošli vazmi i božići,
Vazmi i božići i pisani danki.
Ako me kaniš vzeti, jur je sedaj doba.

157.

Petrovo Selo.

Jîla bi jabuku, jabuku črljenu.
Na toj našoj rali cigla je jabuka,
Kî god uz nju ide, vsaki se 'e dodene,
Vsak' se nje dodene, jabuku odkine.
Pojdi i ti, mili, ter se je dodeni,
Jabuku odkini, ter mi ju donesi
Na dno u ladicu, pod belu plahticu.
Onde hoće stati od sad do godišća,
Od sad do godišća, do same jeseni.

158.

Petrovo Selo.

Oj Nadaljski zdenci, kadi voda 'zvire,
Onde si moj mili rožice izbira.
Ne izbiraj, mili, druge mile drage,
Nego se pridrži tvoje Jurske[1] staze.
Mîsec i zvîzdice lîpo mu svîtite,
Kada si moj mili k meni bude išal:
Da si bude vidil pute i stazice,
Pute i stazice i moje hižice.
Mîsec i zvîzdice škuro mu svîtite,
Kada si moj mili k drugim bude išal:
Da ne bude vidil puta ni stazice,
Puta ni stazice niti nje hižice.

159.

Prisîka.

Na oblok se nagnem, gorî dolî gledam,
Još tebe, rud klinčac, nikdîr ne zagledam.
Kada te zagleda moje črno oko:
Srdce mi odskoči kot jelen visoko,
Kot jelen visoko, kot ptica široko.

160.

Pulja.

Moj mili odhaja dolî na vojnicu,
A mene ostavlja turobnu rožicu.
„Čekaj, mila moja, leto i jedan dan,
Dokljen ti ne dojdem iz Ugrskih katan.“
„„Ča bi ja čekala leto i jedan dan,
Kî mi prvi dojde, onomu veru dam.““

161.

Raušeri.

Povîj, mili, povîj, ali mi odpovîj:
Ćeš li me ljubiti, ali ostaviti? —

[1] Gjur t. j. Raab, Győr.

Ja bi tebe ljubil, ja te ne b' ostavil,
Ali meni brani moja stara mati,
Moja stara mati, sestre ino brati. —
Nisi majke pital, kad si k nam dohajal,
Zač ju sada pitaš, kad mene ostavljaš?
Ziber si ju mili 'z kraljevskoga dvora:
Ona će ti hodit va srebri i zlati,
A ja, mili dragi, neg va belom platni.
Prva 'e tvoja mila lica rumenoga,
Lica rumenoga, srdca veseloga:
Druga t' bude mila lica bledovitâ,
Lica bledovitâ, srdca jadovitâ.
Kad te budem, mili, vid'la pojt po placi:
Još ću ti ja, mili, pomoz bog! zazvati,
A ti meni ne ćeš od tug zahvaliti.

162.

Stînjaki.

Na Cerovskih mostih ondî trave dosti,
Kî će ono biti, kî će ju kositi? —
Ono će mili biti, on će ju kositi. —
Kâ će ono biti, kâ će ju grabiti? —
Ono će mila biti, ona će grabiti. —
Kî će ono biti, kî će ju voziti? —
Dragi će voziti, mila poduprîti,
Dvoje dragih milih travu dovoziti.

163.

Stînjaki.

Da bi znala, mili, kad ćete mi dojti,
Kad ćete mi dojti i kîmi ćete putî:
Pute bi rožica svilum preplitala,
Svilum preplitala, ružum posipala:
Da se ne b' šetali po pîsku, po prahu,
Neg da b' se šetali po svili zelenoj,
Po svili zelenoj, po ruži črljenoj.

164.

Stînjaki.

Ti s' moja kitica, ti moja rožica,
Và mojem srdačci tvrdo zasajena.
Ja sam k tebi hodil i školu zamudil,
Vnoge danke s tobum mladenac potrošil.
Ti s' mene mutila i k sebi kučila,
I kot sladkim cukrom mene zaslîpila.
Taj se nî narodil nit sunačca vidil,
Kî bi me od tebe, rožica, razdîlil.
Ar da b' se na svîtu vse vode scurile,
Još moje ljubavi nebi ugasile;
Ter volim na svîtu vse muke trpiti,
Nego tebe dragu kadar ostaviti. [1]

165.

Stînjaki.

Nasadil sam kosu na novo kosišće.
Prošal jesam kosit pod hrušku strnišće,
Izbiranih hrušak da b' mi mila dala.
Jabuk mi je dala, a ja jabuk ne ću.
Da bi jabuke jîl, ja bi obetežal.
Ča bi moja mila, kad b' ja obetežal?
Na me žalovala tri leta i tri dni,
Tri leta i tri dni, na Jurjevo cel dan.

166.

Stînjaki.

Išal sam po polji, još si nis' pri volji,
Kad sam junak zašal v selo Sentalečko:
Onde sam si zibral svômu srdcu druga,
Svômu srdcu druga i tîlu pokoja.

167.

Šuševo.

Moj mili je vrli, takovoga već nî,
Ali ča mi hasni, kad mi ga ovde nî?

[1] Prispodobi 88mu pěsmu Čatarsku.

*

168.

Unda.

Mesopust mesopust, kî ćeš mi sad prispît,
Ter meni rožici srdce razveselit:
Ću l' ti se pofalit, da sam se ja mogla
Venčaca izbavit, poculicu dostat?
Junak će te falit: „Falim ti, mesopust!
Falim ti, mesopust, na tvojoj dobroti,
Kî si me izbavil kitice zelene,
Da bi me dobavil rožice ljubljene.“
Junak će mi pojti, pred oltar će dojti,
Pak će dat dušicu za svoju rožicu.

169.

Velika Narda.

Siromah sam junak, sirotu ću vzeti,
I s njom ću živiti, kot bog zapovîda.
Ak' nas bog razdruži: pravice nî trîbi.

170.

Velika Narda.

Katica rožica, belo telo tvoje
Kako se naleglo na srdahce moje!

171.

Veliki Borištof.

Cilindrof fabrika na ravnici stoji,
Kad va nju pogledam, to me srdce boli.
Poglej, mila, poglej, neg mrvu 'z pod oka,
Neg mrvu 'z pod oka, 'z fabrike obloka.

172.

Veliki Borištof.

Cvala jesam roža, kot na vrti cvetje,
Dokljen su mladenci meni duhu vzeli.
Za tum lîpum duhum oni su hodili,
Dokljen su rumeno cvetje otrunili.

173.

Veliki Borištof.

Noćica, noćica, kako si mi kratka,
Da se ja ne naspim nit moja šuhajka!

174.

Veliki Borištof.

Otajna ljubav.

Ako ćeš mi tvoje srdce prikazati,
Otajno je tada moraš ukrivati,
Da nam naša ljubav i naša nakana
Ne bude prozvana nit med ljude dana.
Ljubav mora kod nas obadvih ostati,
Ter se va srdačca naša zakopati:
Tako će veselje ino lîpa dragost
Med nami ostati a i vsaka radost.
Budi vsakdar tiho i ničt ne govori,
Od naše ljubavi ničtar ne ponovi.
Ča 'e trîba znat svîtu našu ljubav lîpu?
Kâ 'e početak vzela v jednom samo hipu.
Dokljen se otajno skupa kušujemo,
Od nenavidnosti se mi mentujemo.
Tvoja ljubav vzmožna neka va stalnosti
Bude s mojum složna i va otajnosti.
'Vako ne će nikdor 've naše ljubavi
Neg mi skupa znati, nit joj kdo zabavi.
Ako b' te kdo pital, ljubiš li me? 'zvedjal:
Odgovori da ne, v srdci misli da je.
Da si v veke moja, misal mi povîda,
A ti misli: ti s' moj; drugoga nî trîba.
S ovim dokonjavam i ljubav predavam,
Kâ je v srdci mojem kot zakopan koren.

175.

Veliki Borištof.

Zelena kitica va hladnoj vodici:
Ako ti usahne, ne srdi se na me,
Ako ti uvene, ne potvaraj mene.

176.

Veliki Borištof.

Ča mi je po tebi i po tvojem srebri,
Kad nimam ufanje k tvojemu srdačci.

177.

Veliki Borištof.

Daleko je čuti Bečke zvone zvonit,
Još je dalje čuti moju milu jačit.

178.

Veliki Borištof.

Ako sam neka sam ubogog otca sin,
Još se ufam nosit tri ždraljevih perij,
Tri ždraljevih perij, škriljaču na heri.
Prvo pero kaže, da sam junak za nju,
Drugo pero kažo, da k cesaru jašem,
Treto pero kaže, da svîtlum sabljum mašem.
Klobučac na glavi, to je strîha moja,
Kita rakitova, to je stelja moja,
Puška Dimiskija, to je draga moja.

179.

Veliki Borištof.

Štimal si moj mili, da ćeš mi naparit,
Da ćeš mi naparit, ča ćeš me ostavit.
Boga sam molila, da si me obljubil,
A sada mu hvalim, da si me ostavil.
Pojd neg, mili, pojd neg po toj drugoj strani,
Ter neverne oči pod krljaču shrani.
Kad ideš mimo nas, n' oglej se na dvor naš,
Vsi ljudi tê štimat, da si bil s'noć kod nas.
Ničt ti se ne hasni po placi stipati,
Ni na tvoje mile dvor se oglédati.
Jur imam klinčaca, kî mi srdce ljubi,
A moje srdačce od tebe se luči.
Pojd neg, mili, pojd neg, kamo ti je drago,
A ja ću te zabit na srdačci lagko.

Ja imam klinčaca, kî me sad veseli:
Ti nimaš rožice sada va vsem seli.

180.

Veliki Borištof.

Doklen sam nosila svilu ino bumbak,
Rado me je vidil vsaki mladi junak:
A potle si nosim tu črnu šnoricu,
Ne marû junaki za me lončaricu.
Doklen sam nosila gjungje oko vrata,
Dohajali su mi junaki pod vrata:
A potlen ne nosim gjungjev oko vrata,
Ne dohajaju mi junaki pod vrata.
Cvala sam i bila kot lîpi poljski cvet,
Danas lîp i črljen, a sutra bude bled.

181.

Veliki Borištof.

Rekla 'e majka sinku: sinak, oženi se!
Šal sam rožu pitat: rožica, ću li se?
Šal sam k njoj va selo, bili su na veži,
Bili su na veži vsi mladi junaki.
„Junaki, pojdte van, da budem s rožum sam."
Bil sam kod nje v seli s večer' do polnoći,
S polnoći do zore, štimal sam pol ure.

182.

Incéd.[1]

Pazi, mila, pazi na venac zeleni,
Da te ne prevkani mlad junak himbeni,
I venca ne zbavi, venca zelenoga,
Srdca veseloga, lica črljenoga.

183.

Incéd.

Mila je štimala, da 'e gora gorila,
Kad se nje miloga kitica žarila;

[1] Izgovaraju *I* n c é d i *V* i n c é d, s toga se ja pomutio te nisu ove pěsmice I n c é d s k e na svôm městu. Magjari pišu I n c z é d, a kako ga Hrvati sami pišu, ne znam.

Ona je mislila: zvoni su zvonili,
Kad se nje miloga ostruge ganule.

184.

Incéd.

Jedva sam dočekal sobote večera,
Da sam si pogledal, ča mi roža dela.
Košulju šivala, nujno si spîvala,
Ter meni junaku 'vako govorila:
„Smisli, mili, smisli, ter me k sebi stisni,
I moje srdačce k tvojemu pritisni."

185.

Incéd.

Blažena gorica, kadî rodi vince,
Kadî rodi vince, kô nam gladi lice,
Da idu za nami vse mlade rožice.

186.

Incéd.

Baršunak baršunak[1] drobnoga sîmena!
Ne pozab' se mila s mojega imena.
Ako se ti s moj'ga, ja ću se s tvojega,
Ter ćemo se, mila, lagko razdružiti,
Lagko razdružiti, težko pozabiti.

187.

Incéd.

Mene su junaka 'z kremenčka 'zkresali,
Još mi nisu dali va seli ljubavi.
Ja pojdem na stranu, 'zberem si ljubavcu,
'Zberem si ljubavcu, mila, obrh tebe.

188.

Incéd.

Vse ti li je pravo, kad je srdce sdravo,
Ne orem, ne sijem, vse mi samo rodi.
Kad se v jutro stanem, podkovice ganem:

---

[1] Die Sammetblume; tagetes erecta. L.

To moja rožica vse za manum hodi.
Ne hodim ja za njum, neg ona za manum,
Kot moj vrani konjić za zelenum travum.

189.

Incéd.

Rodilo je vino i bela pšenica,
Ženi me, oh majko! mladoga junaka.
Ako ne oženiš mladoga junaka,
Bude ti dohranit staroga vojaka.

190.

Voreštan.

Ravno je nje telo kot ravna svîćica,
A lice črljeno kot žarka žužnjica,
Nje visoko čelo kinčû vlasi rudi:
Nî li ona vrla, poglejte ju ljudi!

191.

Voreštan.

Da bi v Esterajhi fabrik tih ne bilo,
*Ta*ko b' se moje srdce vsenek veselilo.
Da bi Esterajhske fabrike 'zgorile,
*Ta*ko bi naše mile vsenek doma bile.

192.

Voreštan.

Povîj mi, rožica, sbog kôga uzroka
Moram ja odhajat izpod tvôg' obloka? —
V selo bi dohajal ter me venca 'zbavljal,
Kad bi me ga 'zbavil, *ta*ko bi me ostavil.

193.

Vulka Proderštof.

Strat te ne ću vidit već tako na vredi,
Ar bi mi rožici pojt daleko k tebi.
List bi ti pisala, ne znam po kom poslat:
Va tujoj tujini malo 'e ljudij dostat.

194.

Vulka-Proderštof.

Da te rado vidim, izbij 'z glave tvoje,
Ar ti nisi vrîdan, klinčac, rîči moje.
Jur sam te rožica s davnâ pozabila,
Toga ni ne misli, da sam te ljubila. —

195.

Petrovo Selo.

Dîvojčica lîpa mala! ne bi l' tebe mati dala? —
A zač ti me ne bi dala, kad sam tebi veru dala,
Veru dala i zlat prsten, na prstenu lîp kamenčak? —
Povîj meni dîvojčica! kako si se razmislila? —
Otca, mater ostaviti, a junaka obljubiti.
Bolji 'e bolji mili dragi, neg moj otac ter i mati:
Otac, mati mene kara, a mili me zagovara.

196.

Vulka-Prodersdorf.

Pisal sam joj čedulicu, pital tu moju rožicu:
„Bi li ona za me htîla, ako bi od roda smîla?“ —
Mila pismo kad pročtala, 'vako mi je poručala:
„Kakva bi to bila mila, kâ bi milog' vzet ne htîla.“

II.

Sgodbice ljubavne.

197—265.

197.

Bezonja.

1.

Katani gredu,
Jašu po redu,
I pod svojim oficirom
Preželjno sledû.

2.

Kdo je kapitan,
Plemenito zvan?
Ive vitez i vojvoda,
Njihov gospon sam.

3.

Kad mi putuje,
Na stran šetuje,
Lîpe snahe i dîvojke
Si razgleduje.

4.

Na prîčac projde,
Milu si najde,
Onda vitez svojim veli:
Malo postojte.

5.

Al bar lîp i drag,
Spade va jarak:
„Ovo 'e meni, mila moja!
Nesrîćan danak.“

6.

Ona se plače
I kruto javče,
Podat ruku srdcu svômu
Prehitro teče.

7.

Ruku je dala,
Van ga 'e 'zpeljala,
Gorućega srdca svôga
Ljubav 'zkazala.

8.

Kad pak odhajal,
Milu ostavljal,
Miloj svojoj preveliku
Žalost je zavdal.

9.

Ar narikuje,
Plačuć stuguje:
„Oh nesrîćna, kâ vojšćanu
Kada veruje.“ —

198.

Božok.

Šal Mikula Vlašićev,
Ima konje i vole:
Netê zobi zobati
Ni pšenice bîlice;
Neg pod goru gledaju,

Pod gorum je zlat zdenac,
Na njem sîdi dîvojka,
S vîdrom vodu grabila,
Vîdro rožum kitila,
Na mîru vodu mîrila,
Čez prste ju 'zcîdila.

199.

Filež.

Dobar večer Marica
Evo ti je žužnjica,
Za kû si se prosila,
Da b' ju rado nosila;
Sedam lakat dužička,
A četiri široka.
Ča sam imal, vse sam dal,
Vse rožicam za ljubav:
Sad već nimam ter ne dam,
Ter je naša ljubav van.[1]

200.

Frakanava.

Uz Dunaj se prošetal,
Milu sam si zagledal,
Pere lîpo nje telo:
Srdce mi je veselo.
Hod mila prîk Dunaja,
Ar nam večer prihaja.
Na naš vrtac ćemo pojt,
Tamo neće nikdor dojt.
Hodi mila ti k meni,
Srdce hlepi va meni. —
Valjek idem na 'vi put,
Kušnut ću te tri sto put,
Onda ćemo se ljubit,
Srdce k srdcu pridružit,
Ljubav našu potvrdit,
Na vse veke se ljubit.

201.

Hrvatske Šice.

Tekla 'e tiha vodica
'Zpod Katinoga dvorca.
K njoj se Štefan naučil,
Na njoj konja napojil.
Još ga nî nit napojil,
Jur je s Katom govoril.
„Hodi, Kato, daj ruku,
Dokle ljudi ne dojdu."
Kate na oblok iztekla,
Jabuk mu je podala.
„Željne moje jabuke!

---

[1] Tu pěsmu slušao sam i u Novom Selu, nu se u njoj ne veli žužnjica (uplitača, ili po Krčki osuga) nego suknjica. A četiri vrste na koncu ovako glase (iz Slovačkoga? er ih i metrika izdaje i susědstvo Slovakov):

Šla je va njoj k 'zpovîdi
Va toj lîpoj suknjici.
Fratar ju je upital:
Kdo je njoj tu suknju dal?
„A moj fratar ča pitate?
Vi mi na to ničt ne dáste.
Moj mili mi ju je dal,
Kî je noćas s manum spal."

Al' sam željan dîvojke,
Ja sam željan dîvojke
Lîpe Kate od majke.
Si li Kate vse vzela,
Ča ti 'e mati v dar dala?"
„„Vse sam, mili, ja vzela,
Neg prsten sam zabila,
Zlati prsten na ruku,
Zelen venac na glavu.""

202.

Marof.

Marica je orala,
Na vole je vikala:
„Hajs barna, hajs buša!
Ti si moja dušica.
Da bi bilo vse moje
To Rauriglinsko polje,
Pak bi ga ja orala:
Rozmarin bi sîjala,
Kî je drobnog sîmena."

203.

Prîsîka.[1]

'Ztekla 'e voda 'z Dunaja,
Iz gorinjega kraja,
Ona se je zatekla
Va te lîpe rože dvor.
Tamo se je navadil
Mili vole napajat;
Još nî vole napojil,
Jur je s milum govoril.
„Oh joj mila! ča je to,
Da gledaš tak turobno?"
„„Da bi, dušo mila, znal,
I ti bi se žaloval.""

„Si li, mila, vse vzela,
Ča ti 'e mati v dar dala?"
„„Vse sam, mili, vse vzela,
Neg jedno sam zabila:
Zlati prsten na stoli,
Zelen venčac v komori.""

204.

Veliki Borištof.

Bili su mi dva mili,
Jako su se ljubili,
Jako su se ljubili
Medtimtog razsrdili.
Mili prošal po svîti,
Milu 'e nosil na srdci.
Kad to mila začuje,
Veljek na smrt obleže.
Kad to mili začuje,
Veljek na zad šetuje,
Do te mile steljice,
Ter mi toči suzice.
„Povîj meni, mila, ti,
Ča te boli na srdci?
Hoću ti ja zaviti,
Veljek će zaceliti."

205.

Incéd.

Tute dolî stazica,
Na dnu staze lesica,
Po stazici dîvojka,
Za dîvojkom mlad junak.
„Neka mene, mlad junak,
Sirota sam uboga."
„„Sirota si uboga,
Nu si lîpâ života.""

[1] Prispodobi pěsmu 201 iz Hrvatskih Šic.

206.

Incéd.

Na vrhu mi surlaju,
Vsimi piskî piskaju.
„Povîj meni, ti mili.
Ko je tvoja zaručnja?“
„„U selu je Janica,
To je moja zaručnja.
Dala mi je rubaču,
Tri krat tanjšu neg bratu;
Dala mi je kiticu,
Tri krat lîpšu neg bratu;
Dala mi je jabuku,
Tri krat slajšu neg bratu.““
„Grizi, mili, jabuku,
Ne vgrizi se za ruku.“
„„Željna moja ručica!
Željan sam té dîvojke,
Lîpe Jane u majke.““ —

207.

Stînjaki.

Uzrestal je zelen bor
Uz te mile dvor,
Uzlizal je mlad junak
Na zeleni bor.
Gledal je simo tamo
Uz te mile dvor:
„Jesi l' doma, premila?
Živi tebe bog!“
„„Doma doma, premili,
Živi tebe bog!““
„Oj dîvojka rožica,
Odaklek si ti?“
„„Iz dolnjega varoša
Pivarova dći.
Oj pregusti klinčac moj
Odaklek si ti?““
„Iz gornjega varoša
Gospodinov sin.
Oj rožica kitica!
Jesmo l' prilika?“
„„Prilika smo, junače!
Lîpa prilika.““ —

208.

Čatar.

Išla 'e dikla po travicu,
Vzela srpac i platnicu.
Žela 'e žela dikla travu
Pri Budimu belom gradu.
Ča 'e naželа, to svezala,
Na miloga pogledala:
„Hodi, mili, pomozi mi,
'Vu travicu na glavicu:
Da si sinka ne zagnjavim,
Sama sebe ne pokvarim.“

209.

Čemba.

Janko stoji na potoki,
Krvave si ruke pere.
„Ča si, Janko, ti učinil,
Da si ruke okrvavil?“
„„Dîvojčicu sam zarubil,
Tri krat lîpšu neg rožicu.““
„Hodi, Janko, v ravno polje,
Čagod vidiš, vse je tvoje:
Onde su ti jedne galge,
Ono jesu tvoje pravde.“ [1]
„„Da znam, da su za me spravne,
Dal bi rožu prikovati:

[1] Hochgericht.

Ni na galgah ne bi visil,
Da bi mi ju drugi ljubil.““

210.

Hrvatske Šice.

Sprohod mene, mila moja,
Da ne čuje mati tvoja. —
Sprohodila bi te, mili,
Da se ljudij ne b' bojala.
Ar su ljudi jako hudi,
Kasno lîžu, rano vstaju,
Da nas dvoje skupa mrazu.—
Vrata ćemo čim namazat:
Ona ne tê škrebetati.
Kucku ćemo kruha podat:
Ter on neće bavketati.
Didi ćemo holbu vina:
On se hoće oblokati.
Babi ćemo kolač kupit:
Ona se hoće zagutiti.
Snahi ćemo rubac kupit:
Ona neće povîdati.
Bratu ćemo čižme kupit:
Ne će ni brat nas oddati.
Sestri ćemo tračak kupit;
I ona će vse zamučat

211.

Katalena.

Dîvojka mila rožica!
Povîj meni, ča je tebi? —
Ča mi hasni povîdati,
Kada jesam samodruga. —
Kad ti jesi samodruga,
Povîj meni od koga si? —
Od onoga gospodara,
Od kog nadra šušnjevala,
Svilna nadra šušnjevala
Bele cice s' opipale;
S kim ja jesam rano legla,
Rano legla, kasno vstala.

212.

Marof.

Dîvojćica lanak sîje
Pod gorami, med vodami.
Sîjuć mi je govorila:
„Resti lanak visok tanak!
Da bi znala ter bi znala,
Da me hoće mladi prosit:
Prela bi mu košuljicu
Od pamuka i od svile;
Dala bi ju odatkati
Mrvu gušću neg od leda.
S svilom bi ju našivala,
S kiticami navijala.
Da bi znala ter bi znala,
Da me hoće stari prosit:
Prela bi mu košuljicu
Od hrastove prhke kore;
Dala bi ju odatkati
Mrvu gušću neg od plota.
S ličinom b' ju našivala,
S trnjem bi ju nakitila.“

213.

Marof.

Katalenka mi se šeće
Po Jurjevih sînokošah.
Za njom šeće hitar posal:
„Katalenka! vrn se na zad:
Tvôga Jurja glava boli.“
„„Ako boli, neka boli.
Ima doma troj'ga zelja,

Troj'ga zelja i korenja.
Ima doma dvi matere,
Kê mu budu privijale.
Ako, bože! vtegne umrît,
Lagko ću ga žalovati:
Po sobote svilu nosit,
Po nedîlje tance vodit.""

214.

Petrovo Selo.

V našem selu, v srîdnjem kraju
Jedna mala dîvojčica,
Kâ se svikla mojem' srdcu,
I materi ugodila.
Htîl sam junak mimo projti:
Dîvojka me nutar zvala.
Lîpa hvala, mila draga,
Kâ si mene nutar zvala.
Htîl sam junak na tla sisti:
Mila mi je stolac dala.
Lîpa hvala, mila draga,
Kâ mi jesi stolac dala.
Htîl sam suhâ kruha jisti:
Mila mi je sira dala.
Lîpa hvala, mila draga,
Kâ mi jesi sira dala.
Htîl sam junak vode piti:
Mila mi je vina dala.
Lîpa hvala, mila draga,
Kâ mi jesi vina dala.
Htîl sam junak na tla leći:
Mila mi je stelju dala.
Lîpa hvala, mila draga,
Kâ mi jesi stelju dala.

215.

Petrovo Selo.

Imal jesam moju ljubav,
Moju ljubav v gornjoj zemlji.
Rekal sam joj, da me čeka
Jedno leto al' poldrugo,
Dok me pustû izlitavca,
Kot dîtčicu iz školice,
Drobne ptice iz gajbice.
Kad sam junak ozdol došal,
Jur sam te ja snahom našal.
Kleta bila, ljubav moja!
Kad me nisi dočekala.
Dal ti jesam malu veru,
Malu veru: zlati prsten,
Nu ti njega tak počtuješ,
Kot sedmakom pohituješ.

216.

Sentalek.

Kad se v jutro rano stanem,
Ravno gledam s črnim okom
Va to polje Sentalečko.
Onde jesu vse rožice,
Sentalečke dîvojčice;
A med njimi se 'e iznašla,
Kâ se mômu srdcu svikla,
Mômu otcu i materi,
Mômu bratci i sestrici.
Mene kanû uloviti,
Za cesara odpeljati.
Kod cesara glada dosti:
Kod mile je vsega dosti.
Cesar će mi dat pukšicu:
A mila će jabučicu.
Ne pozabi one rîči,
Kê sam ti ja snoć govoril,
Kê sam ti ja s'noć govoril
Bi li nas dva skupa sdali
Bi li nas dva skupa sdali
Bi li mene zeta zvali.

217.

Stînjaki.

Vse su ptice popîvale,
Mene mladâ k sebi zvale.
'Zmed njih jedna popîvala,
Moje srdce radovala.
Pital sam ju, kâ bi bila?
Da b' se kako neg vidila.
Trudil sam se nju viditi,
Volil bi ju uloviti.
Angel [1] rekal: „hodi gori,
Prebiva v zelenom polji,
Lîpša je od drugih ptičic,
Drobnije spîva od grlic,
A od ljubavi srdce gori.“
Još mi angel to govori:
„Hodi hodi, drago dîte,
Ako skupa bit željite.“

218.

Incéd.

V črnoj gori oganj gori,
V ravnom polji kolo igra,
U kolu je lîpi Mikljin,
Polag njega lîpa Mica.
Davala je vsim kitice,
Lîpe kite pušpanove, [2]
Neg Mikljinu rozmarinsku,
Oj kiticu rozmarinsku!

219.

Židanj.

Ja ću môga otca prosit,
On će meni doslobodit (sic)
V gornju zemlju putovati,
Moju milu poiskati.
Kad sam junak tamo došal,
Počeli me zastavljati,
Da počekam malo na nju,
Dokder vidû, sam li za nju.
Ako nîsam junak za nju,
Tako nî rože nada nju,
A ja sam junak kot je gora,
Va meni nî prigovora. —

220.

Gerištof.

Zagledal sam tri dîvojke,
Na obloke glede.
Prva 'e bila Juliana,
A druga je Žuža.
Trete ne ću povîdati,
Ar je moja bila.
Na petu se podpirala,
Da bi višja bila;
Šikom se je spašivala,
Da bi tanja bila;
S mlîkom se je umivala,
Da bi belja bila;
S rožom se je rumenila,
Da b' rumen'ja bila.

221.

Hrvatske Šice.

Oganj gori v črnoj gori
Na zelenoj travi,
Čuvala ga dîvičica
Po tri jutra sama.
Izjahal je stari starac,
Rozgotom se smîje:
„Čuvaj, čuvaj, dîvičica,
Bog daj moja bila!“

---

[1] Genius? — [2] Od drêvca zelenike; Buchsbaum.

„„Ne ću ne ću, stari starac:
Brada ti je sîda.““
Izjahal je mladi junak,
Rozgotom su smîje:
„Čuvaj, čuvaj, dîvičica,
Bog daj moja bila!“
„„Da bi znala ter bi znala,
Da ću tvoja biti:
Prîk borićkov bi skakala,
Da bi bržja bila;
Na palcih se podpirala,
Da bi višja bila;
Svilnim pasom opasala,
Da bi tanja bila;
S maslom bi se zagladila,
Da bi gladja bila;
S mlîkom bi se umivala,
Da bi belja bila.““

222.

Incéd.

Dîvojčica župić[1] gazi,
Noge joj se belû.
„Gazi gazi, dîvojčica,
Bog daj moja bila!“
„„Da bi ja to sada znala,
Da ću tvoja biti:
Mlîkom bi se umivala,
Da bi lîpša bila;
Na palcih se podpirala,
Da bi višja bila;
Svilni rubac podrapala,
Konja t' osedlala;
Zlati prsten razkovala,
Konja podkovala.““

223.

Petrovo Selo.

Čija hiža najbelija,
Pred kôm rože cvatû?
Micina je najbelija,
Pred njom rože cvatû.
Lîpa Mica rože trga,
Kitice navija.
Doletil je sivi sokol,
Njemu 'e jednu dala.
Ono nî bil sivi sokol,
Nego mladoženja. —

224.

Čemba.

Ptice poju, rože cvatu
V lugu zelenom,
Na kraj luga zelenoga
Mehka postelja,
Na stelji je mila s milim
Skupa ležala.
„Povîj meni, mili dragi!
Ča ptice poju?“
„„Ptice poju, rože cvatû,
Da se oženim,
Da si vzamem trî krat lîpšu
Neg si, mila, ti.““
„Bog ti se daj, mili dragi,
Devet krat ženit,
Nu s nijednom milom tvojom
Srdca ne stopit.“

225.

Čemba.

V jutro rano se ja vstanem
Malo pred zorom,

[1] Snopić slame, rěč uzeta iz Něm. Schoof=Schaube, Strohbund.

Ter se k vodici prešećem,
Da se razhladim.
Zagledal sam dîvojčicu
'Z vrtla šetajuć,
V jednoj ruki grozje nosi,
V drugoj rozmarin.
„Oj Marico, dušo moja,
Daj da podahnem.“
„„Ne dam, ne dam, a i ne smîm,
Ar sam žalostna.““
„Oj Marico, dušo moja,
Zač si žalostna?“
„„Snoć se jesam zaručila,
S kim me volja nî.““
„Oj Marico, dušo moja,
Zač te volja nî?
On ti ima srebra, zlata,
Da mu broja nî.“
„„Ča mi hasni zlato, srebro,
Kad me volja nî?
Rajše bog daj siromaha,
Da me volja je.““

226.

Filež.

Ča si mila pozabila
Prva vrîmena,
Kad smo skupa vole pasli
Pod orîhima?
Tî si mila pozaspala,
Ja sam te vzbudil,
I s orîhovom kiticom
Po lici udril. —

227.

Marof.

Dîvojka je celer brala
U bašći,
Kraj celera javor drîvo
Zeleno,
Pod drîvom je posteljica
Prostrta,
Na postelji moja draga
Zaspala.
Nis' ju mogal od radosti
Vzbuditi,
Nis' ju mogal od žalosti
Ljubiti.
Molil sam se višnjem' bogu
Mlad junak,
Da mi moju milu dragu
Probudi.
Puhnul mi je vihar vîtar
Od morja,
Odkinul je jedan listak
S javora.
Pal je listak mojoj dragoj
Na lice,
Zelenoga se je listka
Prenula,
A mene je pokraj sebe
Metnula. —

228.

Incéd.

Mili se šeće krez selo,
Da mu je srdce veselo.
Mila ga gleda čez oblok,
Da li je mili črnook.
Ako je mili črnook,
Ali je mili i vražjih nog.
Ako je voda ali snîg,
Još pojde k miloj vsaki hip;
Ako je voda do grla,
Još pojde k roži, ar 'e vrla.

*

229.

Parapatićev brîg.

Pri belom gradu tvrdo spû,
Ta moja mila još tvrdje.
Prošal sam junak v zelen vrt,
Odkinul rožu modar-cvît,[1]
Vrgal ga miloj na oblok.
Kad se je mila vzbudila,
*Ta*ko 'e u snu još govorila:
„Odkle si roža modar-cvît?
Otac i mati pod zemljom,
A brat i sestra daleko,
A mili moj još i dalje.
On je ur prîko devet gor,
A u desetoj 'e milog' dvor.
Pod borom mu je zlati stol,
Za stolom sîdi mili moj.
Njemu popîva'u ptičice,
I vsako zvîrje i perje." —

230.

Šeškut.

1.

Prosil b' te junak, da b' te smîl!
Je li te volja ali nî? —
Mene bi bila još volja,
Ako je mojega ćaćka? —
Tvôg ćaćka volja bi bila,
Ako je, mila, neg tvoja.

2.

Prosil b' te junak, da b' te smîl!
Je li te volja ali nî? —
Mene bi bila još volja,
Ako 'e i moje matere? —
Matere volja bi bila,
Ako je, mila, neg tvoja.

3.

Prosil b' te junak, da b' te smîl!
Je li te volja ali nî? —
Mene bi bila još volja,
Ako je moje rodbine? —
Rodbine volja bi bila,
Ako je, mila, neg tvoja.
Vsih mi je bila još volja,
Mila je volju 'zgubila. —

231.

Čemba.

Bile jesu dvî drúge va selu,
Izrasal je zelen bor va selu.
„Ča volite: zelen borak odsîć,
Al volite dvî drúge razdružit?"
„„Mi volimo dvî druge razdružit
Neg bi htîli zelen borak odsîć.
Jednu ćemo prîk Nîmac va Ugre,
Drugu ćemo prîk Uger va Nîmce.""
Spali jesu dva sajma va lîti,
Došle jesu dvi drúge na sajam,
One su se skupa dragovale:
„Kako 'e tebi draga drúga moja?"
„„Moj svekrv je kot i pravi svekrv,
Svekrva je, kot su i svekrve;
A dîver je po dîverski dîver,
A zalva je zalva kot i zalve,
A moj mili najbolji med njimi.
Kako 'e tebi, draga druga moja?""
„Moj jaćko je kot premili jaćko,
A svekrva kot premila majka,
A dîver je kot premili bratac,
A zalva je kot mila sestrica,
A moj mili najgorji med njimi.
Dost su duge te Martinjske noći:

[1] Die Kornblume; cyanus. Nu ovdě kao da je drugi cvět.

Još se ni štil k meni obrnuti;
Dost su dugi protulîtni dani,
Želi jesmo mi dva na pustaci:
Još se nî štil s manum pominati.“

232.

Filež.

Oj Jelena jabuka zelena,
Prorasla je trava dîtelina.
Nju mi žanje gizdava dîvojka
Zlatim srpom, belimi rukami,
Ča odrîže, vse pred konje vrže:
„Jîte, pijte, môga bratca konji,
Sutra ćete daleko putovat:
Novu cestu po moju nevestu.“

233.

Marof.

Voda nosi čunak okovanì,
U njem sîdi dîtić i dîvojka.
„Oh dîvojka, bog daj moja bila!“
„„Kako bi ja mogla tvoja biti,
Kada nimaš stanja nit oranja,
Kada nimaš ni pluga niti kol.““
„Drîvo reste u toj črnoj gori,
'Z koga plug i kola načinimo;
Voda nosi drîvlje i kamenje,
Iz česa si hižu napravimo.“

234.

Petrovo Selo.

Petar stoji va tankoj košulji,
Ter pokaša metve i pavenke,
K njemu došla rožica dîvojka:
„Ne pokosi metve i pavenke
S metvom bi si stelju nastirala,
'Z pavenke bi venac navijala.“

Navila sam tri vence zelene:
Prvoga sam Bogu darovala,
Drugoga sam sebi zadržala,
Tretoga sam va Dunaj pustila:
Plavaj plavaj, moj venac zeleni,
Dok doplavaš do Ivana majke.
Venac plaval do Ivana majke.
Tri krat krikne, tretić pregovori:
„Jesi l' doma, majka Ivanova?"
„„Jesam jesam, oj venac zeleni."" —

235.

Čatar.

Po toj črnoj gori bistra voda teče,
Na njoj mi dîvojka bele rubce pere,
Zuza nju je pala mala uzka staza,
Po njoj mi se šeće lîp šereg junakov.
„Ča delaš, dîvojka, na toj bistroj vodi?"
„„Tvojoj staroj majki bele rubce perem.""
„Peri je, dîvojka, komu goder hoćeš.
Mojoj staroj majki nikdar za života."
„Zuza nas su pali dva široki puti,
Pojd' mi, mili, k jednim, a ja ću ti k drugim,
Pak ćemo viditi, kî nas je kriviji:
Za manom rožicom lîpo 'e zelenilo,
Za tobom junakom suho osušilo."

236.

Čemba.

Išal jesam junak snoć po selu dolî,
Neg mrvu sam postal pod mile oblokom.
Začul jesam majku tiho pominajuć,
Da ti nîsi sama, da si samodruga. —
Ako nîsam sama, to je moja tuga. —
Koga ćeš mi, mila, krivo potvoriti? —
Nikoga drugoga neg tebe miloga,
Neg tebe miloga, najvećega krivca,

Kî je mene 'zbavil venca zelenoga,
Lica črljenoga, srdca veseloga.

237.

Frakanava.

Bog mi daj dočekat sobote večera,
Ću si pojt pogledat, ča mi mila dela.
Kad sam tamo došal, mila je srdita,
Ča sam kasno došal, govorit nî htîla.
„Ne srdi se, mila, v krčmi jesmo bili,
Dobro vino pili, za te spominjali.
Povîj meni, mila, povîdaju ljudi,
Da ti nisi sama, da si samodruga?“
„„Jesam ili nisam, ak' sam samodruga,
To me je dopala ta najveća tuga.““
„Povîj meni, mila, iz pravoga srdca,
Kad te kdo zapita, koga ćeš potvorit?“
„„Nikogar drugoga neg tebe miloga.““
„Taji, mila, taji, doslje budeš mogla,
Kad ne budeš mogla, potvori drugoga.“
„Težko 'e, mili, težko živo zatajati,
Još je težje, mili, krivo potvarati.“

238.

Hrvatske Šice.

Iva pase ovce za zelenim lugom,
Ivi su se ovce na dalek razpasle.
Ivi majka kriči: „Ive, vraćaj ovce!“
„„Ne gledam ja, majko, kud ovce zahodû,
Neg ja gledam, majko, kud dîvojke hodû,
Kud dîvojke hodû, hladnu vodu nosû.
Onde su mi prošle tri pored šeregom:
Prva mi je bila tanka i visoka,
Druga mi je bila črna vranikovka,
Treta mi je bila mala i debela:
Za njom mene, majko, moje srdce boli.““
„Obećaj joj, Ive, tvoje svilne ovce.“

„„Obećal sam, majko, još nî pošla za me.““
„Obećaj joj, sinko, tvoje žute novce.“
„„Obećal sam, majko, još nî pošla za me.““
„Obećaj joj, sinko, tvoje belo telo.“
„„Obećal sam, majko, ona ’e došla za me.““

239.

Hrvatske Šice.

Dala mi je mati beli grad zidati,
Beli grad zidati na visokom brîgu,
Da ja budem vid’la moj venac zeleni,
Moj venac zeleni Dunajem splavati.
„Ribari, ribari, ste li mi ga vid’li?“
„„Vidili ga jesmo, poznali ga jesmo.““
„Začto mi ga nîste nazaj povrnuli?“
„„Kako b’ ga vrnuli mi dva tri ribari,
Kad ti ga nî moglo tri sto janičarev,
Tri sto janičarev, zibranih junakov.““

240.

Hrvatske Šice.

Prošal jesam junak svîta i orsaga,
Još si nîsam našal dušici pokoja,
Dušici pokoja, srdačcu veselja.
V belom Budim-gradu onde sam si našal
Dušici pokoja, srdačcu veselja.
Ondekar je stara Vlahinjica mati,
Ona mi je lîpu dćer si odhranila;
Nî ju pokazala suncu nit mîsecu,
Nit belomu danku, nit mladom’ junaku.

241.

Hrvatske Šice.

Jure naš, Jure naš, črnu košulju imaš,
Kdo ti ju opere, kad nimaš matere? —
Mila ju opere, kad nîmam matere:
V sobotu košulju, kiticu v nedîlju.

242.

Hrvatske Šice.

Brala je dîvojka modar-cvît po gori,
Kad si ga 'e nabrala puna svilna nadra:
„Joj meni dîvojki, ubogoj siroti!
Udovci me prosû, junaki me ne tê.
Povîj mi udovče, kolik dîtce imaš?"
„„Četvero za stolom, petero za pećom,
Ovo ti je, mila, velje devetero.""
„Joj meni dîvojki, ubogoj siroti!
Volim svojoj majki devet krav dojiti
Neg udovčevomu dîtetu vgoditi.
Udovčeva stelja 'z čemera i jada,
Junakova stelja 'z cukra je i meda.
Kad s udovcem ležem, kot da bi va pakal,
Kad s junakom ležem, kot da bi va nebo."

243.

Hrvatske Šice.

Drîmlje mi se drîmlje, a spat mi se ne će,
Ar se taj moj mili vse po placi šeće,
Vse po placi šeće, vnutar mu se ne će.
Štimaš, mili, štimaš, da ti grîha nîmaš:
Druge spat sprohajaš, a mene ostavljaš,
Drugim kape kupiš, meni glavu biješ,
Druge ljubiš va koprivi,[1] mene ne ćeš na blazini.

244.

Katalena.

Vsi su mi gradjani tvrdo pozaspali,
Neg moja je mila najtvrdje med njimi.
Mislil sam si junak, kako ću ju 'zbudit?
Prošal jesam junak u gospodski vrtal,
Odkinul sam rožu, rožu protulîtnu,
Ter sam ju odnesal tam na dolnji oblok.
Puhni, vître, puhni iz dolnje planine,

[1] Kdĕkud izgovaraju: k *r* o p r i v a.

Iztruhni rožicu na mile srdahce,
Ona ti se hoće jako prestrašiti. —
Bože moj predragi! kdo me mora vzbudjat?
Moj je mili ćaćko davno v črnoj zemlji,
Materino telo v prah je raztrošeno,
A moj mili dragi daleko 'e od mene!

245.

Katalena.

Bila je dîvojka vàs večer turobna,
Pitala ju mati: „ča ti je dîvojka?"
„„Ako vam to povîm, srdce će vas bolit:
Ženi vam se, majko, kî je k nam dohajal.""
„Neg mir mu daj, dćerko, to 'e skraljevskog' dvora.
Ak' on bude išal u srebro i zlato:
Ti mi hod', dîvojka, neg u belo platno.
Kad mi budeš išla i vodu nosila:
Oči mu se hote va tvoje ubadat.
Kad mi budeš stala pred crikvenî vratî:
Srdce mu se hoće na tvojem razpadat."

246.

Katalena.

Rekla mi je strina, da će me ženiti,
Obhodim po selu, ne vidim dîvojke.
Ne daleko sela jedna ovce pasla,
Pital sam dîvojku, hoće li me vzeti?
„Pri ovcah na polju dîvojke ne prosû,
Neg se prosû doma kod matere svoje."
Vzdignula batiku, kud batika hukla,
Tud batika žvukla, vsa je koža pukla.

247.

Katalena.

Pred čijom mi hižom bele rože cvatu?
Pred Julinom hižom bele rože cvatû.
Uza nju je pala mala uzka staza,
Po njoj mi se šeće mladi gospodine,

Htîl si je odkinut rožicu črljenu.
Izašla je majka, ta Julina majka:
„Neka, Pave, neka, drago srdce moje,
Će ti Jule dati sama od srdahca.“

248.

Katalena.

Siromah sam junak, mlad sam se oženil,
Vzel sam si dîvojku, jedinu dćerčicu.
Gizdava joj mati, tvrdi joj je ćaćko:
Dal me ’e uloviti, cesara služiti,
Cesara služiti i kralja dvoriti.
Napisali su mi jednu ceduljicu,
Da ja morem projti domom pogledati,
Tu gizdavu majku i tvrdoga ćaćka.
Kad su me vidili, vsi su se vzplakali,
Vsi su se vzplakali, vrata odpirali,
Vrata odpirali, stolce primikali,
Stolce primikali, škornje izuvali,
Škornje izuvali, rane namazali,
Rane namazali, stole razstirali,
Stole razstirali, sdîle navraćali,
Sdîle navraćali, stelje nastiljali.

249.

Katalena.

Dîvojčica mala pod orîškom stala,
Pod orîškom stala, na me je gledala.
„Ne glej, mila, na me, kada nisi za me.“
„„Ako nisam za te, jesam bar uza te.
Vzami mene, mili, ’z kruha službenoga,
Kî mi ga davaju, ljuto me karaju,
A mene sirotu suze zalivaju,
Koje mi se tužnoj po licu takaju,
Po licu takaju i lica smakaju.““

250.

Kolnof.

Sestrica je bratca po gori kričala,
Po gori kričala, gora je ječala:
Hodi, bratac, hodi k meni na večeru.[1]
Ne zovem te, bratac, k meni na večeru
Neg te zovem sestra na tihe pominke.
Začula sam bratac, da se kaniš ženit,
A meni sestrici ne ćeš povîdati!
Va tom našem seli jesu tri dîvojke:
Prva ti je, brate, roda velikoga,
Druga ti je, brate, ruha bogatoga,
Treta ti je brate sama neg i sobum
Sama neg i sobum sirota dîvojka."
„„Sirota sam junak, sirotu ću vzeti."“

251.

Marof.

Črez tu črnu goru bistra voda teče,
Na njoj mi dîvojka bele rube pere.
Poda njom je pala mala uzka staza,
Po njoj mi se šeće junak neženjeni.
„Ča, dîvojka, delaš na toj bistroj vodi?'
„„Ovo si ga perem tvojoj majki rube,
Rube tvojoj majki, jolčene košulje,
Jolčene košulje, svilom našivene."“
„Ča dîvojka misliš, to nikdar ne bude."
„„Ovo su ti, junak, dva široki puti:
Po jednom ćeš ti pojt, po drugom ću ja pojt,
Pak ćemo se, junak, lagko razdružiti;
Za tobom junakom zeleno će sgnjiti,
Za manom dîvojkom suho zeleniti.
Kad pojdeš uz naš dvor, ne poglej na naš dvor,
Ne poglej ti na naš, neću ni ja na vaš,
Pak ćemo se, junak, lagko pozabiti."

[1] Ovdě 'e několiko vrstic izpušteno.

252.

Nova Gora.

Spravišće se spravlja gori od Šoprona,
Gori od Šoprona v pisanom Požunu,
Kamo se spravljaju vsa mlada gospoda,
Vsa mlada gospoda i vsa lîpa vojska.
„Hodmo, bratci, hodmo po našu nevîstu.“
„„Kako ćemo projti Rohunačko polje,
Onde tê ju nam vzet kraljevske katane?““
„Rohunačko polje hoćemo preletit,
Hoćemo preletit, tiho prejahati.“
„„Kako ćemo projti tu Kisečku goru,
Onde tê ju nam vzet cesarove sluge?““
„Tu Kisečku goru ćemo preskočiti,
Hoćemo preskočit, tiho prejahati,
Tu našu nevîstu srîćno prepeljati.“

253.

Nova Gora.

Mila je miloga po sajmu iskala:
„Jeste li mi vid'li mojega miloga?“
„„Da smo ga i vidili, ne bi ga poznali.““
„Mojega miloga najlaglje poznati,
Ar moj mili ima lîpu kujnu kapu,
Lîpu kujnu kapu i škuru dolamu,
Pod škurom dolamom hlače karmazinske,
Hlače karmazinske, čižme kordovanjske,
Čižme kordovanjske, srebrne ostruge.“

254.

Nova Gora.

Išal jesam junak daleko široko,
Zašal jesam junak med kraljevu vojsku,
Črnu krv prolivam, na listac ju pišem,
Lîpo ćaćka prosim, da me izkupljuje:
„Izkupte me, *ćaća*, iz kraljevske vojske!“
„„Kuliko mi, sinak, velû za te dati?““

„Za me velû dati tri sto zlatnih dukat.“
„Volil bi te, sinak, nikdar ne viditi,
Neg to težko zlato za te položiti.“ [1]
Črnu krv prolivam, na listac ju pišem,
Moju milu prosim, da me izkupljuje:
„Izkupi me, mila iz kraljevske vojske!“
„„Kuliko mi, dragi, velû za te dati?““
„Za me velû dati tri sto zlatnih dukat..“
„„Hoću, mili, hoću, ako b' još tuliko.““
Bolja 'e mila bolja neg otac i mati,
Neg otac i mati, bratac i sestrica,
Kâ me 'e izkupila iz kraljevske vojske,
Za me položila tri sto zlatnih dukat.““

255.

Petrovo Selo.

Ljubil bi dîvojku, da b' dîvojka mene,
Ali je dîvojka daleko od mene:
Prîk devet črnih gor, prîk devet hladnih vod.
Gore mi ga ne bi ptica preletila,
Vode mi ga ne bi ribica preplula. —
Gore mi ga ne bi ptica preletila:
A ja bi ju roža šetom obšetala.
Vode mi ga ne bi ribica preplula:
A ja bi si roža ronke ju preplula.
Na 'noj mi je vodi desetero mrîžic,
Va njih mi se lovû vsi mladi junaki:
Bog daj i moj mili da b' se v njih ulovil,
Va njih se ulovil i k meni dohodil!

256.

Petrovo Selo.

Došlo mi je pismo, da ja moram projti
Va tu gornju zemlju cesara služiti. —
Mili moj, dragi moj, idem i ja s tobom. —

---

[1] Tako idu redom m a t i , b r a t i s e s t r a , kojih se nitko ne da u odkupe, te napokon je red na miloj.

Povîj, mila moja, čto ćeš ondî delat? —
Čto ću ondî delat? košulje ću prati. —
Povîj, mila moja, va čem ćeš je prati? —
Rano ću se ustat, rano rose nabrat,
Va njoj, mili dragi, hoću je oprati. —
Povîj, mila moja, na čem ćeš je sušit? —
Ja je hoću sušit na bumbačkoj žnori. —
Povîj, mila moja, kadi ćeš je ruljat? —
Ja je hoću ruljat na cesarskih stolih. —
Povîj, mila moja, kamo ćeš je metat? —
Ja je hoću metat va cesarske škrinje.

257.

Petrovo Selo.

. . . .

Na onoj su vodi tri mosti delani,
Tri mosti delani, tri gradi zidani.
Va prvom su gradu hude udovice,
Va drugom su gradu gizdave dîvojke,
V tretom mi je gradu, kâ se meni hrani,
Kâ se meni hrani, drugomu nakani.
Pisal sam cedulju: hoće li me vzeti?
Ona 'e poručila, da je jur 'zprošena.
Opet drugu pisal: hoće li me vzeti?
Ona 'e poručila, da je proglašena.
Pisal sam i tretu: hoće li me vzeti?
Ona 'e poručila, da je jur prisegla.

258.

Poljanci.

Tužila dîvojka, da ju za muž prosû,
Da ju za muž prosû, belâ ruha nîma,
Belâ ruha nîma nit belâ vilahna,
Mile majke nîma, kâ b' joj ga spravljala,
Milog' ćaćka nîma, kî bi ju opravljal.
To mi je začula premila nevîsta,

Bratu je potekla ter mu povîdala:
„Tuži ti s' sestrica, da ju za muž prosû,
Belog' ruha nîma nit belog' vilahna,
Nit mile matere nit miloga ćaćka.“
„„Da bi kleta bila premila sestrica!
Kad mi nisi štila prvlje povîdati.
Ja b' te bil opravil mîsto milog ćaćka,
A nevîsta bi te mîsto mile majke.““

259.

Sabara.

Snoćka kasno šećem junak selom dolî,
Nîsam tužan poznal moje rože dvore.
Moje mile dvore lagko je poznati,
Pred hižom joj raste zelena jabuka,
Va njoj mi sad cvatu tri črljene rože.
„Izbiraj si, sinko, izmed trih kû hoćeš.“
„„Jur sam si ju, majko, zibral i odibral.
Hamajte, sedlajte vrane konje moje,
Ter mi je peljajte pred svîtle hintove.
Onde ćete najti dvore otvorene,
Dvore otvorene, stole nastrvene.““
Kad su mi se s rožom k dvorom privažali,
Mila majka im je dvore otvarala.
Kada mi je roža iz kol odsîdjala,
Malo ju je majka gledom zaglédala:
„Ah joj meni, sinko, ča si ti učinil?
Tvoja mlada ljubav jur je samodruga.“
„„Oh joj meni, majko, tomu sam ja krivac.““
„Oh joj meni, sinko, tako budi otac.“

260.

Sentalek.

Hranila je mati Iagodu dîvojku,
Ter ju je poslala va goru po vodu.
Za njom mi pojaše to mlado katanče.
Za njim majka kriči: „ ne jaši mi tamo!

Tamo mi je prošla Jagoda dîvojka,
Još je jako mlada, će se prestrašiti,
I jako je lîpa, će ti se sviditi.
Kosa joj je vrîdna kraljevoga konja,
Jagoda dîvojka kraljevoga sina ;
Sinoć mi je kasno na ruki zaspala,
I s nje žutom kosom ruku zaležala."

261.

Stîňjaki.

Jelena Jelena, zelena jabuka,
Pred tobom mi raste trava dîtelina.
Jelena ju žanje bîlimi rukami,
Bîlimi rukami, zlatnimi kosami
Ča god mi nažela, to pred konje hita :
„Jîte pijte konji, moga bratca konji,
Sutra vam je rano pute putovati,
Pute putovati, po rožu voziti.

262.

Velika Narda.

Dala mi je mati beli grad zidati
Na visokom brîgu na tihom Dunaji,
'Z koga budem vid'la moj venac zeleni,
Kad mi bude plaval po tihom Dunaji.
„Ribari ribari na tihom Dunaji,
Jeste li mi vid'li moj venac zeleni,
Kad mi je odplaval po Dunaju dolî ?"
„„Vidili ga jesmo, vhitili ga nismo.""
„Začto mi ga niste nazad povrnuli ?"
„„Ne bi ti ga moglo tri sta janičarov,
Ne da b' ti ga moglo neg nas trih ribarov.""
Moj venac zeleni vode su raznesle,
Moj venac zeleni vetri razpuhali,
Moj venac zeleni magle razmaglile.
Plači mene mati pod bîlom krpicom,
Kad me nîsi štila pod gjungja particom,
Pod gjungja particom, pod zelenim vencem."

263.

Veliki Borištof.

Hranila je mati lîpu dćer dîvojku,
Nî ju dala gledat suncu ni mîsecu,
Suncu ni mîsecu ni belomu danku,
Popala je mati kaftan odpirati:
Začel se dîvojki zastor nadvizati.
Dala joj je mati vračarice zvati.
Prva 'e govorila, da su toj dîvojki
Da su toj dîvojki vse ti vetri krivi.
Druga 'e govorila, da je ta dîvojka
Da je ta dîvojka va sred polja stala,
Ter da su dîvojki zeci nazezljali.
Treta 'e govorila, da su toj dîvojki
Da su toj dîvojki vse klinčaci krivi.[1]

264.

Incéd.

Dîtelinica je đrobna nekošena,
Ota moja mila jur je zaručena.
Kdo si ju zaručil? jedan tovaruš moj.
Kdo si ju zaručil, to si ju i imaj,
Ter mi môga srdca seda ne razbijaj.
Bolje, da b' mi bili s zvonî zazvonili,
Neg' ča su mi milu drugom' zaručili.

265.

Incéd.

Orle moj, orle moj, šara ptico moja!
Visoko mi letiš, još na širje gledaš:
Jesi li mi vidil prvu ljubav moju? —
Vidil ti ju nîsam, začul ti ju jesam,
Kad sam sinoć kasno nje dvorom proletil.
Po dvoru 'e hodila, žalno stugivala,

---

[1] Vidj moje Runje i Pahuljice na str. 8.

A tebe junaka težko preklinjala. —
Orle moj, orle moj, šara ptico moja!
Ako joj ti opet nje dvorom proletiš,
A ti joj poruči da se ne zaruči,
Da je nikdar junak ostaviti ne ću,
Ako bi mi bilo v črnoj gori stati,
V črnoj gori stati, kalinu zobati,
Kalinu zobati a kalužu piti.

III.

Pohodi ljubavni.

266—298.

266.

Incéd.

Junak jaše uz potok
Svojoj miloj pod oblok.
„Oj dîvojka dîvojka!
Kdi t' je otac s materum?“
„„Otac mater na gostih,
Brat i sestra na tancih.““
„Oj dîvojka dîvojka!
Prijmi mene junaka.
Vrzi konja va štalu,
A junaka na stelju.
Konju siplji zobati,
Junaku daj pospati.“
Kad se jutro razsvane,
Junak mi se ustane,
Počne konja sedlati,
A dîvojka plakati.
„Oj junače junače!
Komu me ti ostavljaš
V dîvojačkom vrîmeni,
A va ženskom brîmeni?“
„„Ako bude mladi sin,
Hrani mi ga pet godin;
Ako bude mlada dći,
Bit će ono, ča si ti.““

267.

Marof.

Junak jaše krez selo
Gorî dolî veselo.
Junak jaše nuz potok,
Svojoj dragoj pod oblok.
„Oj dîvojka dîvojka!
Kdî t' je otac i majka?
„„Otac, mati na gostih,
Brat s sestricom na tancih.““
„Oj dîvojka dîvojka!
Prijmi mene junaka.
Vrz konjica v štalicu
A junaka v hižicu.
Daj junaku večerat,
A konjicu zob zobat.“
Kad se zora razsvane,
A junak se ustane:
Počme konjka sedlati,
A dîvojka plakati.
„Ti junače odhajaš,
Komu mene ostavljaš
V dîvojačkom vrîmeni,
A va snaškom brîmeni?“
„„Ako bude mladi sin:
Hrani ga mladih godin;

Daj mu ruho vojničko,
I oružje junačko;
Šalji mi ga za vojskom
I za manom junakom.
Ako bude mlada dći,
Bit će k.... kot si ti.""

268.

Novo Selo.

Čuješ, mila, ali spiš,
Ali vrat odprît ne smîš? —
Otca, majke doma nî,
Brat i sestra na tanci. —
Konja peljaj v štalicu,
A mladenca v hižicu;
Konju nastri slamicu,
A mladencu steljicu;
Konju daj, da bude sit,
A mladencu vina pit. —
Ti mi ne ćeš vina pit,
Nit će roža vrat odprît. —

269.

Katalena.

Čtiri noći nis' spala,
Na miloga čekala
Rožica.
Došal mili nîku noć
Miloj dragoj pod oblok
Rožici.
„Jesi l' doma ali ne?
Ali mi se neg tajiš
Rožica?"
„„Doma doma, moj mili,
Težko sam te čekala
Rožica.
Večere nîs kuhala
Nikomu, ni milomu,
Rožica.
Nî ti trîba večere
Nego tihâ pominka
S Rožicom."" —

270.

Božok.

K večeru ću v selo pojti,
Ne znam, ću li nazaj dojti.
Mila će mi otvoriti,
Žarak oganj naložiti.
Žarak oganj lîpo gori,
Polag njega mila sîdi.
„Sedi, mili, na klupčicu,
Ter si poglej na rožicu,
Kako ona gleda va te,
Kot da b' htîla umrît za te."

271.

Čemba.

K večeru ću k miloj pojti,
Vrata će mi otvoriti,
Žarak oganj naložiti.
Žarak oganj svîtlo gori,
Polag njega mila stoji.
„Sedi, mili, na klupčicu,
Ter si poglej na rožicu,
Kako gleda milo na te,
Kot da b' htîla umrît za te."
„„Ne umiraj, mila, za me
Ar bi bilo škoda za te,
Škoda za te, rožicu,
I za tvoje lîpo ime.
Ne boj se ti, mila moja,
Budeš k letu žena moja

Još ja imam zlati prstan,
S kîm ćemo se zavezati,
Vse doline i krajine
S rožicami zasipati.""

272.
Marof.

K večeru ću v selo pojti,
Do polnoći ne ću dojti.
Mila će mi otvoriti,
Žarak oganj naložiti.
Źarak oganj svîtlo gori,
Polag njega roža stoji.
„Sedi, mili, na klupčicu,
Ter mi poglej va rožicu!"
Ona va me pogledala,
Kot da b' za me umirala.

273.
Petrovo Selo.

Vidim, srdce, da si trudan,
Hodi k meni na počitak.
Dat ti hoću belu plahtu,
I pod glavu pisan vanjkuš.
„Kdo to leži va postelji?"
„„Ive srdce va nevolji.""
„Kdo ga hoće stugivati?"
„„Mare će ga stugivati,
Mare će ga žalovati,
A majka će zaplakati.""

274.
Šuševo.

Junak ljubi dîvojčicu,
Dîvojka budi junaka:
Vstani, mili, vstani gorî,
Jur su eto beli dani."
Stal je mili na sred dvora,
Poglédal je, je li zora.
„Još mi nisu polnoćnice,
Kamo li još bela zora." —

275.
Gerištof.

Snoć sam na placi sîdila:
„Junaci, hodte k nam!
Naša vrata ne škripaju,
Ar je ja zalivam
Sladkim mlîkom i smetanum,
Da vas mat ne čuje.
Pitala me 'e rano mati:
Roža, kdo je snoć bil?
„„Majko, ja vam ga ne povîm,[1]
Ja ga nis' poznala.""
„Kot ča[2] mi ga ti ne povîš?
Ča mi ga ti tajiš?
To je taj Jure vlašći bil,
Ča ga ti još ljubiš?"
„„Kako ga ne bi ljubila,
Kad je lîp i vrli;
Ima lîpe črne oči
I rudljaste vlasi."" —

276.
Gerištof.

Surlali su mi junaci
Pod lîpe mile obloćcî.
„Čuješ li, mila, ali spiš?
Ali se ti to neg činiš?"

---

[1] Tako i oko vode Dobre (Dubre) govore město: toga vam *ne mogu, ne umèm* povědati. — [2] Město zač.

„„Čujem te, mili, ja ne spim,
Ali ti odprît vrat ne smîm,
Počekaj mrvu pred vratî,
Mat i otac tê zaspati.““
Mat i otac mi zaspali,
A mi dva smo se dragali.

277.

Plajgor.

Imal sam milu prîk gore,
Zaspal sam kod nje do zore.
Išal sam domom u zori,
Moj otac stoji na dvori.
On me je počel karati,
Zač nisam došal va dobi?
„Kako bi došal va dobi,
Kad sam bil s milom va dobri?
Moj dragi otac, prosim vas,
Oprostite mi neg ov čas.“
„„Ja ću ti sinak oprostit,
Ako t' neg bude mila mat.““
„Majki ću lagak 'zgovor dat,
Da nisam mogal volov najt.
Volove su mi zajeli
Ti sakramentski Štajeri.“

278.

Sentalek.

Imal sam milu prîk gorja,
Spaval sam kod nje do zorja.
Kad idem doma u zoru,
Tot majka stoji na dvoru:
„Kadi si, sinak, do zore?„
„„Kod moje mile prîk gore.
Volim ja milu v komori,
Nego šest volov na dvori.““—

279.

Stînjaki.

Mila rožica, otvori vrata,
Ćemo se ljubit pravo od srdačca.—
Počekaj, mili, mrvu pod vratî,
Doklje mi zaspi otac i mati.—
Lagko bi stati bilo pod vratî,
Da bi s'neg imal uč umotati.—
Ne ćeš već dugo stati pod vratî,
Jur mi zaspiva otac i mati.
Kumaj 'zgovori, vrata otvori,
Ter mi junaka za vrat objami:
Tiho mi-hodi tamo do komina,
Ter si daj nagni kupičicu vina.—

280.

Božok.

Šetal sam se junak Po toj ulici,
Da bi se potužil Miloj rožici.
Kad sam se došetal Na mile dvorak
Kot da bi se v lozi Pod zelen borak.
Ja počnem na vratih Tiho tucati,
Ter moju rožicu Od sna vzbujati.
Ona se probudi, Vrata otvori,
I s desnum ručicum Za vrat me ulovi.
„A ča si mi junak Nujan i tužan?

Snoć ovud pohajal   Tako žalostan?“
„„Kako da ne budem   Tužan žalostan,
Kad neveru tvoju   Čujem vsaki dan.“ “
„Kdo mi to govori?   To istina nî;
Kdo predrago srdce   Od môga luči?“—

281.

Bandol.

Odpri, mila, odpri, odpri, mila, vrata,
Ako su i valje od srebra ter zlata.
Ni zlato ni srebro ne će dolî spasti,
A ja ti, rožica, ne ću ničt ukrasti.
Do sih dob si vrata ključem zatvarala,
Od sih dob je moreš slamom podapirat,
Ča ću ti je ja već živ kada odpirat.
Dosti sam ti, roža, stazice ugladil,
Odslî ć' po njih resti trava dîtelina.

182.

Božok.

Mila moja mila, dobra si mi bila!
Kad sam v zoru zaspal, si me probudila:
„Vstani junak vstani, jur su beli dani,
Jur su beli dani, konji nezobani.“
„„Ali su zobani al' nîsu zobani,
Još tê me moć odnest od mile po cesti.“ “

283.

Božok.

V sobotu na večer vani jesam stala,
Na moga miloga željno sam čekala.
Još ga nis' vidila, jur sam ga začula,
I sam si ga roža na srdce nagnula.
Kad su nas začuli naš otac i mati
Naš otac i mati skupa pominjati,
Naš otac i mati na nas su kričali,
Da su beli dani, da još nismo spali.

„Dragi otac, mati! kako ćemo spati;
Kad nam je bil noćas sladak i kratak čas?
Vsu noć smo sîdili kot da bi neg uru,
Smo si povîdali mi dva našu tugu.“
Jur nam popîvaju ptice na trnaci:
Još sam ti nagnuta, klinčac, na srdačci.
Visoka je svîtlost visokoga sunca:
Još našoj ljubavi ne more bit konca.

284.

Filež.

Od velike tuge šećem se do drúge.
Mila 'e otvorila, lîpo me 'e dvorila,
Tužna i žalostna uza me sîdila.
Ona nî pri meni vidila ljubavi:
„Ča si ti k nam došal, kad nećeš govorit?
Ja te nîsam dužna, klinčac, zahman dvorit.“
„„Dvori mene dvori još neg jedan hipac.
Dokljek dojdu svîtle zvîzdice na višak,
Ću ti povîdati, ča si razmišljavam,
Da se s mojom prvom milom razdružavam.
Kitica joj leži pod vežnimi vratî,
A prsten srebrni moram nazad dati.““
Onda je počela roža govoriti,
Da će sad rudoga klinčaca dvoriti.
Imal sam kiticu od žarkoga sunca,
Još našoj ljubavi nî moglo bit konca.

285.

Filež.

V sobotu na večer stala sam i stala,
Na môga miloga težko sam čekala.
Još ga nis' vidila, jur sam ga začula,
I veljek sam mu se na srdce nagnula.
„Sad ću ti se tužit, dosljek bude zora,
Sunce izhajalo obrh môga dvora.“
Jur se belû zraki od žarkoga sunca,

Još našoj ljubavi ne more bit konca.
Moj otaj i mati na nas su kričali,
Da su beli danki, da još nismo spali.
„Dragi otac, mati, kako ćemo spati,
Kad nam je bil noćas prelîp i kratak čas?
Vsu noć smo sîdili, kot da bi za uru,
Smo si povîdali mi dva našu tugu.“

286.

Gerištof.

’Z dibokoga srdca premilo vzdihavam,
Kada se k rožici pod oblok odpravljam.
Kad dojdem pod oblok, potucam joj lîpo,
Da bi mi odprla od srdca veselo.
*A*ko mi ne ćeš odprît, rožica, klinčacu,
*Ta*ko mî neg to povîj, će mi laglje biti. —
Zač ti ne b’ rožica od srdca odprla,
Kad sam te klinčaca jur težko čekala? —
Čuda drobnih ribic po Dunaju plava,
Još ja već krat mislim, si li mi ti sdrava?
Ako si betežna, ću te osdraviti,
Ako si turobna, ću te ubatriti.

287.

Hrvatske Šice.

Mila je milomu tako poručila:
„Dojdi mili, dojdi kasno po večeri,
Kasno po večeri, po sdravoj Marii.“
Kad je mili došal, mila se srdila,
Vrata otvorila, rîč ne govorila.
„„Govor’ mila govor’, govor’ neg večeras,
Drugi večer ću projt druge place šetat,
Druge place šetat, drugu ljubav ljubit.““
Čekaj, mili, čekaj, lestor za osam dan,
Kakva ću ti biti lîpa mlada snaha,
Srdca veseloga, lica rumenoga.“

288.

Incéd.

Godinica šprica, odpri mi, rožica!
Stojim ti pred vratî kot mrtva dušica.
Ako mi s' namoči sperjem škrljačica,
Onda se već ne ćeš zvat moja rožica.
Doslen sam te ljubil kot selsku kraljicu,
Tad ću te ostavit koti siroticu.
Ako mi poklekneš na gola kolena,
Još ću te ostavit, rožica rumena!

289.

Kolnof.

Strat[1] ću se nagnuti na oblok stenicu,
Zviždajuć ću van zvat tu moju rožicu :
„Kinč mojega srdca, otvori mi vrata,
Ter me nutar pusti mladoga junaka.“
Na to odgovori neverna rožica,
S lîpimi rîčami odpravi klinčaca :
„Set krat su zarasle stazice i puti,
Po kîh si ti šetal k meni čuda putij.
Ti bi k nam dohajal, da nikdor ne bi znal:
A ja ti zahvalim na takovu ljubav.“

290.

Mučindrof.

Jur su si spîvale u zoru ptičice,
Još sam si nagnuta na miloga srdce.
Ravno se je zora s danom razlučala,
Kad sam si milomu dobru noć zazvala.
Lagku noć, lagku noć, ali ne vsakomu,
Neg' komu ter komu, ter moj'mu milomu.

291.

Raušeri.

Pod oblok ću dojti, potucat ću lîpo,[1]
Da mi, roža, odpreš od srdca veselo.

---

[1] Taj put město : saj krat.

Ako mi pak ne ćeš od srdca odprîti,
To si ti odpiraj, komu ti je drago,
Ja ću pojti v selo, kamo ću ja rado.
S bogom mi ostani s drugim va ljubavi,
A s mene klinčaca jur se ti pozabi.
Lagko je vrtlaru za jednu kiticu,
Još je meni laglje za jednu rožicu.
Vrtlar si ju mora rudo[2] posaditi,
A ja si ju morem najlîpšu zibrati.

292.

Stînjaki.

Mila moja mila, kdî je tvoja stelja?
Kdî je tvoja stelja, onde mi je vera,
Kdî ti je uzglavlje, onde mi je sdravlje. —
Plati, mili, plati moje mehke stelje. —
Plati, mila, plati moje škure noći,
Kê jesam probudil vnogo krat sbog tebe;
Plati, mila, plati moje tesne hlače,
Kê sam ja razderal hodeć vsenek k tebi,
Hodeć vsenek k tebi, premladoj rožici.

293.

Stînjaki.

Kad se ’e bila zora s danom razlučila
To je mila milog domom sprohajala,
Domom sprohajala, lagak dan davala.
Bolje jedna ura va lîpoj radosti,
Nego sto jezerov v tugi i žalosti.
Pošalji mi mili neg jedan lagak dan,
A ja ću ti danak kot va krovu slamak;
Pošalji mi mili neg jednu lagku noć,
A ja ću ti noćic kot na nebu zvîzdic.

---

[1] Tiho; ſachte. — [2] Ne uměm dokučit čto je. Rekli su mi, da je čto i *lěpo*; dakle prema k r a s n o, koje takodjer znamenuje i *crveno* i *lèpo.*

294.

Veliki Borištof.

Lîpi beli danak sada nam odhaja,
I ta črna škura noćica dohaja.
Tako sad se skupa na pokoj podajmo,
I vsi trudni ljudi mirno počivajmo.
Vse zvîrje i ptice na gnjazdo se shranû,
Da se z jutra rano opet gorî vstanu.
Neg samo junaki pod vratî tucaju,
Ter svojim rožicam ljubav izkažuju;
Neg ti lîpi mîsec svîtlost nam daruješ,
Prîk loz ino brîgov ti s nami šetuješ.
Kad se ja prošećem k prelîpoj rožici,
To joj lica cvatu kot lîpoj kitici.
Črni su nje oči kot dvî trnjulice,
Prsi 'nako beli kot dvî golubice.
Ravno je nje telo kot ravna šibica,
I lica črljena kot žarka rožica.
Nje visoko čelo kinčû vlasi rudi,
Nî li ona vrla, neka vsaki sudi?
Lîpo je junaku kod nje prebivati,
Ter ljubljeno srdce k srdcu pritiskati.

295.

Veliki Borištof.

Lîpi beli danak set krat nam prohaja,
A ta črna škura noćica dohaja,
Po koj se božji svît na pokoj podava,
I vsa trudna čeljad mirno si počiva.
Neg samo junaki mirno virostuju,[2]
I svoje rožice doma poiskuju;
Neg sami junaki pod vratî stuguju,
I svoje rožice k sebi pozivaju.
A ti lîpi mîsec svîtlost nam daruješ,
Prîko loz i brîgov ti s nami putuješ;

[2] Bdiju; bleiben auf.

Da dobro vidimo k rožicam si pojti,
Ter im naše tuge željno povîdati.

296.

Židanj.

Otava, Otava, zelena Otava,
Ostani mi mila, ostani mi sdrava!
Da bi se potužil toj mojoj rožici,
Počel sam natucat po mile vratacih:
„Hodi, drago srdce, otvori mi vrata,
Vrata mi otvori, k meni progovori.“
„„Nek ti progovorû, kê su ti milije,
Još je rožic v polji, kê ćeš si trgati““
„Ali mi ih nî, kot si, roža, ti,
Ti si, drago srdce, ravno sprot meni.“

297.

Židanj.

'Z dibokoga srdca mlad junak vzdihavam,
Kad se k roži v selo pod oblok odpravljam.
Kad dojdem pod oblok, potucam joj lîpo:
„Daj odpri, rožica, od srdca veselo.
Ako mi pak ne ćeš od srdca odprîti,
Bude mi i dražje, moreš vnutri biti;
I moreš ležati do sudnjega dneva,
Još ti se ja junak ne ću molit seda.

IV.

Tuge ljubavne, sirotinske, novačke, nevoljničke i t. d.

299—413.

299.

Hrvatske Šice.

Na placi sam stal,
Premilo gledal,
Rože ne sgledal,
K koj bi v selo šal.
Tovaruš me zval,
S njim sam v selo šal:
On se spominjal,
Ja sam v kraju stal.
„Ne turob' se ti,
Dost rožic v polji,
'Z kih ćeš zibrati,
Jednu trgati.“
„„Ali kad jih nî,
Kot si, roža, ti,
Premilo srdce,
Ravno sprot meni.““ —

300.

Cogerštof.

Ča mi je po vsih vas,
Kad nî môga pri vas?
Da bi bil moj pri vas:
Ljubila bi vsih vas.—

301.

Sabara.

Roža! turobna si,
Da već moja nisi.
Dok si moja bila,
Rožica si bila,
Lica črljenoga,
Srdca veseloga;
Srdca veseloga,
Venca zelenoga.
Sad po lugi hodiš,
I va tugi živiš. —

302.

Sabara.

Bože moj, bože moj!
Kadi je mili moj?
Ali ga doma nî?
Ali mu dobra nî?
Da bi on doma bil,
Sdavnâ bi pri nas bil;
S manum bi rožicum
Govoril dîvojkum. —

303.
Lovrenac.

Vse mile su v tancu,
Moje nî, moje nî.
Poslal sam si po nju,
Ter je nî, ter je nî.[1] —

304.
Stînjaki.

Hodi hodi grlica,
Batri moje srdačce,
Ali mi daj kreljute,
Da bi letil uza te;
Da bi letil uza te
Prîko brîgov višine;
Priko brîgov višine
I prîk morja dibine. —

305.
Cilindol.

Gvišno[2] nosû milu moju,
Kad mi tako milo zvonû;
Gvišno mi nosû telo nje,
Moram se 'zpričati od nje. —
Poglej sada iz obloka,
Kad me nosû iz varoša.
Poglej miljahno za manum,
Ne ćeš se već ljubit s manum.
Zasadi si tulipanov,
I k tomu lîpih klinčacov:
Na vzpominak 'ne ljubavi,
Kû smo mi vsakdar imali.

306.
Cilindol.

Črna zemlja neorana,
Majka moja zakopana,
Iz kê ne će nikdar prijti,
Da ću prvlje ja umrîti.
Moje majke sladka usta
V črnoj zemlji zamuknula;
Moje majke mile oči
V črnoj zemlji pozažmale;
Moje majke črni vlasi
V črnoj zemlji raztrešeni;
Moje majke lîpo lice
Črnom zemljom zapljuskano;
Moje majke drago telo
V črnoj zemlji povaljeno;
Moje majke tanke ruke
V črnoj zemlji preklopljene;
Moje majke bele noge
V črnoj zemlji položene.
Otvori se črna zemlja,
Sprogovori mati naša,
Ter pogledaj žitka našâ,
Kako smo mi sirotice
Od vsih ljudij zapušćene,
Zloj maćehi v ruke dane.
'Z luga nam je kruha 'zpekla,
S gnojnicom ga zamîsila,
S peskom nam ga 'e zasolila,
A na dimu zadimila.
S prnjicum nas zaodîla,
'Z črîpca nam je jist davala,
S trnjem stelju nastirala,
Koprivami pokrivala.
Otvori se črna zemlja,
Sprogovori mati naša,
Ter pomiluj dîtcu svoju. —
Lîpe moje sirotice,
Kot va vrtlaci rožice!

[1] I ovo se, po vsoj prilici duglje, u tancu pěva. — [2] Bez sumnje; gewiß.

Milom' bogu se molite,
Tu nevolju podnosite,
Dok vas božja milost najde,
Božje sunce vas obajde:
Zato božje sunce svîti,
Da sirotice ukrîpi.[1]

307.

Cindrof.

Ako s' mi prem žitak skratil,
Još ti ne ću zlo želiti. —
Ne budi mila takova,
Ne poslušaj na vsakoga.
Pusti tuge iz srdačca,
Ufaj se va me klinčaca. —
Vsemu mora biti konac,
I našoj ljubavi, klinčac.
Ne more drugačje biti,
Moramo se pozabiti.

308.

Frakanava.

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
Ča ti kaniš mili s mene,
Da ćeš jur projti od mene? —
Ničt ne mislim, mila, drugo,
Neg te ostavit za dugo. —
Ne čin, mili, toga za to,
Ar si moje srebro zlato.
Ako s' kanil to včiniti,
Mene rožu ostaviti,
To si mogal dobro znati,
Da će mene to skončati:
Da si ne ću, roža, moći
'Z tuge moje van pomoći;
Kâ me hoće v grob nagnuti,
Mene vruću uhladiti:
Ar vre s kraja jedna gleda,
Kâ b' te rada imat vreda.
Ne daj se ti razgovorit
I od mene ti odlučit.
Ako e' tebi srdce tvoje
Tako verno kot je moje,
*Ta*ko primeri ljubav tvoju
K mômu telu rumenomu.
Ar ne legnem nit ne vstanem,
Kad te, mili, ne spomenem.
Kudajgoder sam šetala,
Na tebe se oglédala,
Na te misleć duša moja
Srdcu iskala pokoja. i t. d.

309.

Gerištof.

Išal sam po cestah vnogih
I po rožah vrlih drugih,
To sam činil ja neg slîpo,
Još me k tebi srdce vliklo. —

---

[1] Ovu je pěsmu od mene prěpisao Oblad Grigorovič u Kazanu u Rusiji po kazivanju Cilindolskom, nu sam ju mogao sad izpravit i podpunit po kazivanju něke žene u Šicah. Tuj sirotče uzme naricat, er ga těraju pastiri vraćati goveda. U njoj su i ove dvě vrste (kojih nîsam htio uplesti) o kruhu:

Sis prstom mi ga odmîri,
S sîkirum mi ga odsîče.

Neveran si suprot meni,
Učinil si tugu meni,
To je tuga srdca môga,
Kot ča ga nî, klinčač, tvôga.
Pojd neg pojd neg v kraj od mene,
Drugu ljubiš polig mene;
Pojd neg pojd neg, klinčac gusti,
Drugu ljubiš v tvojem srdci.

310.

Hrvatske Šice.

Mili ima rude vlase,
Miloj šalje guste glase,
Da se mila ne udaje,
Da mu veru ne prodaje.
Kad je mili domom došal,
Tad je milu snahum našal.
„Neverna s' mi mila bila,
Zač si mi se ti udala?
Zač si mi se preudala?
Zač si mi veru prodala?
Nikdar nisam k tebi došal,
Da ti ne bi ča donesal?
Prvić gjungje, drugić čižme,
A to ćižme Kordovanjske."
„„Ti si kupil, ja sam vzela,
Još te nisam milovala.
Još već kupi, još ću vzeti,
Još te ne ću milovati.""

311.

Incéd.

To sunačce svîtlo svîti,
Junaka me ničt ne batri:
Kad nîmam mile rožice,
Kâ bi mi bila zavîtje.

312.

Incéd.

Ptice skaču po tih poljih,
Milo 'e srdce pod oblokom.
„Ča te boli, mili, srdce?"
„„Glava boli, srdce tuži,
Da mi drugi milu ljubi.""
„Ako ljubi, neka ljubi,
Lîstor da ju ne obljubi."

313.

Katalena.

Ptica sîdi na topoli,
Zač te, mili, glava boli? —
Za to mene glava boli,
Kada milu drugi ljubi.
Još je meni veru dala,
Veru veru i ručicu,
Zlati prsten i kiticu.

314.

Kolnof.

Kudajgoder tužna hodim
V vsakorjačku pamet bludim;
Vse sbog mojega miloga,
Kî je srdca nevernoga.
Ako mu prem zla ne želim,
To mu, roža, vzoči velim.
On još gleda na vse strani,
Kako b' mene tužnu vkanil.
Na sve strani jesam tužna,
V samih žalostih i tugah,
Va kih plačem v noć i va dne,
Da mi telo ne odahne.
Ar kot jedna fajgolica
Rastem na sami kitica;
I kot jedna golubica,

Tako si tužim rožica.
Sto krat bi bila volila,
Da b' se ne bila rodila,
Neg da sam se seda va te
Tako jako zaljubila.
Još bi rada vse trpila,
Da bi neg ljubav vidila,
Da ju imaš, klinčac, k meni,
Kot ju imam ja sprot tebi.
Pojd neg, klinčac, srdce drago,
To ću trpit ja vse rado.
Ali ti ga ne ćeš znati
Pred bogom odgovor dati.
Srdce 'e moje skamenjeno,
Sis suzami zacureno.
Kako 'e trava s rožicami,
Tako 'e srdce sis tugami.

315.

Petrovo Selo.

Lîpa trava dîtelina!
Ča se jesi zamislila? —
Na kraju je lîpa hiža,
V onoj hiži živa tuga.
Dîvojka je zlo smislila,
Kad se k svatbi pripravljala,
Kad se k svatbi pripravljala
Kad je mater ostavljala.
Pantljike su lahko ruho,
Poculice težko ruho:
Pantljikom vîtar prheće,
Poculicu težko stišće.

316.

Prîsîka.

Šećem placum gori doli,
Od tuge me glava boli.
Majku imam, prava mi nî.
Otca imam, dobar mi nî.
Vse majke sidü na placi,
Moja leži va vrtlaci,
Va vrtlaci ograjena,
Pod kamenom zavaljena.
Vstani gorî, draga mati,
Ter nas sirote ubatri:
Kudaj smo mi raztrkani,
Drugim ljudem pod nogami!

317.

Prîsîka.

Mate ima rude vlase,
Ani šalje guste glase,
Da se Ana ne udaje,
Da mu vere ne prodaje.
Kad je Mate domom došal,
Ur je milu snahum našal.
Oh neverna s' Ana bila,
Zač si mi se udavala,
Moju veru prodavala?
Oh ti tvoji prvi darki,
To su moji dobri danki!

318.

Vulka Proderštof.

Kudajgodar tužna hodim,
Vsaku zerku pamet bludim,
Vse sbog mojega miloga,
Kî je srdca nevernoga.
Ako mu prem zla ne želim
To mu roža vzöči velim:
Da on gleda na sve strani,
Kako da me tužnu vkani.
Srdce mi je jur kamenno,
Sis suzami zacureno.
Kako 'e trava s rožicami,

Tako 'e srdce sis tugami,
Va kih plačem v noći, va dne,
Da mi telo ne odahne.
Ar kot jedna fajgolica
Rastem na sami kitica;
I kot jedna golubica
Tako si tužim rožica.
Sto krat bi tužna volila,
Da se nisam ni rodila,
Neg ča sam se sada va te
Tako vrlo zaljubila.
Još bi rado vse trpila,
Da bi neg ljubav vidila,
Da ju imaš, klinčac, k meni
Kot ju imam ja sprot tebi. —

319.

Nova Gora.

Zelena mala tratina,
Na koj mi pasu pastirke,
Med njimi jedna sirota,
Ona je božja sirota,
Nîma otca ni matere,
Nîma ni brata, sestrice.
S prstom joj kruha odmîrû,
S noktom joj sira odšćipû.
Joj si ga meni siroti,
Kâ sam prez otca, matere,
Prez brata, mile sestrice!—

320.

Veliki Borištof.

Oj vince vince vince črljeno!
Kdo te bude, vince, piti,
Kad ja budem v zemlji gnjiti?
Oj trava trava trava zelena!
Kdo te bude, trava, kosit,
Kad ja budem sablju nosit?
Oj roža roža roža rumena!
Kdo te bude, roža, trgat,
Kad ja budem maširovat? —

321.

Cindrof.

Po vsih vežah žarki ognji gorû,
A na tvojoj, mila, vsi kuti se škurû.
Po vsih vežah tiho pominanje,
A na tvojoj, mila, s rukami lamanje. —

322.

Božok.

Turobno srdačce, kô va meni plače,
Kot da b' ga žerale vsega svîta kače.
Tuge moje tuge, tuge na srdahci,
Vse je moram nosit na žarkom sunačci.
Veseli igrači veselo igrajte,
Ter mojem' srdahcu mrvu ognja dajte.

Danas je sobota, sutra je nedîlja,
Ćemo pojt v Železno,[1] ondek je Maria.
Ćemo se pomolit Marii dîvici,
Da meni pomore i mojoj rožici.

323.

Božok.

Prestrl sam si rubac na zelenu travu,
Onde sam oplakal moju milu dragu.
Mila moja mila, guta te ubila!
Druge si ljubila: mene si hinila.
Drugim si davala krhke pogačice:
A meni junaku zelene kitice.
Drugim si davala čistâ rozmarina:
A meni junaku čistoga pelina.

324.

Cikležž.

Težko mi je težko, pomoć si ne morem,
Za mojim klinčacem, koga zabit morem.[2]
Ako te pozabim pred ljudî na placi,
Vîndar te ja neću va mojem srdačci.

325.

Cikležž.

Kî k koj v selo hodi, redko krat ju vzame,
Merkaj, mila, merkaj, ča se tebi stane. —
Ako se mi stane, mili me ne vzame:
To volim umrîti neg druge ljubiti.
Jelo ino pilo, vse stoji na stoli,
Ničt ne morem jîsti, kad me srdce boli.
Kad budete čuli s trimi zvonî zvonit,
Onda će mi prestat moje srdce bolit.
Kad mene položû va črnu zemljicu,
Onda će zacelit rana mômu srdcu.

---

[1] Poznati grad knezov Eszterházy: Eisenburg. — [2] Kako u Slovenac tako i u njih je često *morem* město *moram* (mögen=können i sollen),

326.

Cilindol.

Kuliko god putij ja va uri vzdahnem,
Vsakdar mislim, klinčac, si li k meni nagnjen?
Još i oči moji mira mi ne daju,
Neg mi sîmo tamo miljahno gledaju.
Oči zaglédaju, razum premišljava,
Je li tvoje srdce mene odurjava?
Ne znam, je li imaš, klinčac, ovu tugu,
Kû nosim ja roža vsaku nibi uru.
Ali ča mi hasni, klinčac, razmišljati,
Kad se još ne morem s tobum pominjati.
Ali još se ufam, da ću doživiti:
V sobotu s večera ćemo se viditi.
Onda ću ja tebi tuge povîdati,
Kê sam ja s bog tebe morala imati. —
Ničtar, mila, zato, ako s' je nosila,
Krezato spoznavam, da si me ljubila.
Kad si je nosila, ćemo se ljubiti,
Kako dva klinčaca skupa s' pridružiti,
I već nikdar sebe mi dva razdružiti.

327.

Cilindol.

Ovo ti ja pišem sis desnum ručicum
Premiloj rožici malu čedulicu.
Sad ćeš ti ostavit lîp zeleni borak,
Ter ćeš premeniti dîvojački žitak.
Mene sad ostavljaš v žalosti i tugi,
A sebi ćeš navrîzt nagrlje do smrti.
Sebi ćeš sad navrîzt velik kamen na vrat,
Ćeš ga morat nosit pak će te i nestat.
S bogom mi ostani, ti veselje moje,
Kô se 'e naligalo na srdačce moje.
S bogom mi ostani, vàs junački žitak,
Koga ja ostavljam tovarušem set krat.
S bogom mi ostante, tovaruši moji,

Nagovorte milu, da s manum govori.
Ako ne će ona s manum govoriti,
*Ta*ko mi je junaku od tuge umrîti.
Nî mi htîla roža s dragim govoriti,
Pak je moral junak od tuge umrîti.
V petak je junaka glava zabolila,
V sobotu junaku skupa zazvonili,
V nedîlju junaka do groba nosili.
Vsi ljudi su prošli, mila je ostala,
Dugo je ostala na grobi klečala.
„Povîj meni, mili, kako 'e sada tebi,
Kako 'e sada tebi va toj črnoj zemlji?"
„„Da bi ti povîdal, težko bi ti tilo.
Zato povîj mila svim mladim junakom:
Da rožic ne ljubû, ar sdravlje pogubû.
Ja sam tebe ljubil, sdravlje sam pogubil,
Srdce očemeril, pod zemlju se spravil.""

328.

Cindrof.

Komugod junaku vse železje plava:
Meni siromahu perjice potapa.
Komugod junaku stare babe 'zprosu:
Meni siromahu purgari ne morû.

329.

Cindrof.

Ali gledam staro ali gledam mlado,
Vsaki ima srdce veselo i sdravo;
A moje mi vene kako suho drîvo,
Dost je težko stoji, ča trpi nekrivo.
Sunce ino mîsec svoje zrake daje,
A moje srdačce turobno ostaje.
Da b' na nebi zvîzde vse doktori bili,
Još mojega srdca nebi osdravili.
Daleko je gora od ravnoga polja,
Još je naša ljubav obrh vsega toga.

Puhni vîtar puhni od vsih krajev svîta,
Odnam srdci tugu, ar je prevelika.
Doklen te ne vidim, ničt nî srdcu mômu,
A kad te zagledam, turobno 'e za tobû.
Doslen sam te ljubil kot bčele rožicu,
Sad ću te ostavit kako siroticu.

330.

Cindrof.

Oči moji oči vsenek mi se plaču,
Po rumenih licih suze mi se taču.
Već ja rubca nîmam, kîm bi je utiral,
Nit je kdî vodice, s kûm bi je opiral.
Nego kad bi vidil tebe suze točit,
Onda bi ja prestal moje oči močit.

331.

Cindrof.

Nîsam si mislila nikdar za života,
Da će bit moj mili kôj drugoj lakota;[1]
Neg sam vse mislila vsakdar v mojem žitku,
Da će bit pomoćnik on meni na svîtu.
Zahman je mišljenje mojega razuma,
Ar mi se jur šeće vse po drugih vežah.
Strat je jur videće, da će ostaviti
Mene dîvojčicu, kû je kanil vzeti:
Ar su one druge nenavidne bile,
Ter su me rožicu pred njim zamrazile.
Zato ada tužna prebivam v žalosti,
Da ćedu nut rožu v zemlju sprohoditi.

332.

Cindrof.

Išal sam se šetat po lîpoj travici,
Kâ raste na miru va nédnoj krivici,
Zatim pak ostanem na travici stati,
I mislim, komu ću tuge povîdati,

[1] Ein Gegenstand des Verlangens; desiderii meta; u prav: glad; ne bude li *lagkota*? Trost, Linderung, Helfer.

Kad nikdîr nikogar s okom nî viditi
Komu bi se mogal mladenac tužiti.
Spustim oči k travi, kû ja tužan tlačim,
Ter svîdoku tuge 'vako progovorim :
„Travica nekriva, odpri oči tvoje,
Ter poglej i batri tužno srdce moje,
Ar sam te pokropil s suzami, travica,
Kot kad na te spada jutrnja rosica."
Na to odgovori nekriva travica:
„„Zač tužiš, mladenac, i zač mačeš lica?""
„Kako nebi tužil, oh travica moja,
Kad nîmam mladenac već nikdir pokoja:
Ar jesam obložen s ničim neg s tugami,
Kot si ti travica s lîpimi rožami.
Rožice sis tobum va ljubavi cvatu,
A meni na srdci noć dan tuge rastu."
Cel dan jesam čekal, noćica nastala,
Kâ stoprv još veću tugu je zadala.
Nikdîr ničt ne vidim, nikdîr ničt ne čujem,
Neg si, vsaku na se, tuge razmišljujem.
Prez mîseca, zvezdic va škurini bludim,
A ne znam komu se mladenac da tužim.
Na to jesam vzdahnul: „oh kade ste danas
Mîsec i zvezdice, da b' svîtile noćas ?
Da b' mene batrile ino veselile,
I da bi mi tugu od srdca spremile."
Za tim zaobličim jedinu zvezdicu,
Kâ mi je svîtila, da vidim rožicu.
Zagledal sam, da će mîsec gori dojti,
Onda sam si mislil, će mi tuga projti.
Došal mi je mîsec va lîpoj svîtlosti,
Ali kad nî konca mojoj turobnosti.
„Oh mîsečak lîpi, kamo mi putuješ?
Ča me ti tužnoga tužiti ne čuješ?
Počekaj me malo, oh mîsečak lîpi,
I dopusti meni s tobum govoriti."
„„Nut hodi, mladenac, ter govori s manû,

Da ti se od srdca vse tuge odnamu.““
„A ča meni hasni, oh mîsečak svîtli,
Ako veljen morem s tobum govoriti :
Jezik mi ’zgovara, ali misal bludi,
A srdce prebiva u velikoj tugi.
Oh mîsec, zvezdice i lîpe rožice,
Prosim, meni tuge od srdca snamite:
Da ne budem tužil već duglje na svîtu,
Neg da budem ljubil ja moju rožicu.“

333.
Cogerštof.

Zelena travica, odpri oči tvoje,
Ter poglej kak tuži mlado srdce moje.
Jesenska kitica lîpo je procvala,
A ja mlada veće neg tuge dopala,

334.
Cogerštof.

Ah meni, ča ’e meni, da meni dobro nî?
Ar moja dobrota v črnoj zemlji leži.
Da bi mi ležala, neg da ’e kih osam dan,
Neg ča mi jur leži leto i jedan dan.

335.
Cogerštof.

Kada si promislim na moj žitak pravi [1]
Onda mi frcaju iskre od ljubavi.

336.
Čemba.

Dojdi, mili, dojdi, kad ja budem sama,
Pripravit ti hoću hladnu večericu,
Zelenu kiticu va hladnu vodicu.
Na njoj ću ti mili vse tuge tužiti,
Kê ja tužna nosim na mojem srdačcu.
Rado b’ je nosila na mojem srdačcu,

[1] Na svôga miloša.

Da je ne b' morala po žarkom sunačcu,
Po žarkom sunačcu i po belom danku.

337.

Filež.

Pred drugimi ljudi vesela se kažem,
A kada sam sama, tuge si razlažem.

338.

Filež.

Nîmam ti ja bratca nit mile sestrice,
Moram si vzdihavat kod majke dîvice.
Ufanje ufanje ufanje me drži,
Dosljen jedna mati sina ne oženi.
Kad je jedna mati sina oženila,
Onda 'e moja misal Dunaj preskočila,
Ne Dunaj ne Dunaj neg široko morje,
Neg široko morje kô je puno vode.

339.

Frakanava.

Prispîlo je vrîme moje turobnosti,
Va kôm ću tužiti va dne ino v noći :
Ter sad si ja tužim kot ptica papuga,
Ar me je dosegla prevelika tuga :
Ar mi je povîdal lîp tulipan plavi,
Da će me ostavit taj moj mili dragi.
I mi je povîdal pelinak zeleni,
Da će me ostavit moj klinčac ljubljeni.
Odhajaš od mene lîpši od sunačca,
S tobom ću poslati pol môga srdačca.
Ako projdeš, mili, čez oni kraj svîta,
Još te ne ću zabit za mojega žitka;
Volila b' se roža va grob položiti,
Nego s' tebe, klinčac, kada pozabiti;
Ar znaš, da b' ja roža va tugi živila,
Da bi te miloga ziz srdca 'zpustila.

Ne zabi se ni ti s mene, klinčac gusti,
Neg me nosi vsakdar va tom tvojem srdci.

340.

Hrvatske Šice.

Čuda 'e v lozi drîva, kô kitičic nîma,
Još je već junakov, kî rožice nîma.
Siromaška ptica, ka kreljutca nîma,
Kot ona rožica, kâ miloga nîma.

341.

Klimpah.

Vsenek suva suza 'z mojih črnih očij,
Simo tamo gledam, još mi nî pomoći.
Srdce moje srdce va tugah prebiva,
Kô konca va sebi od žalosti nîma,
Strat ću se ostavit, klinčac, tela tvôga,
Ar moram ja živit sbog tebe va tugah.
Strat ću te 'zpuknuti ziz môga srdačca,
Kot ono stabalce, ko žilice nîma.
Vsenek mi je moja mati govorila,
Da bi bolje bilo, da b' te ostavila,
Ali moje srdce vse ničt nî marilo,
Neg te je na dalje vse raje ljubilo.

342.

Kolnof.

Neprételjev imam, kot v lozi lišćica,
A to najveć zato, ča sam sirotica.
Srdce moje srdce 'ma velike rane,
Od velikih rîčij,[1] kê govorû na me.
Da bi govorile, kê bi k čemu bile,
Neg ča mi govorû tri krat čemernije.

---

[1] Monstruositates, scandala.

343.

Kolnof.

Ona. Kamo se ja ganem ali se obrnem,
Vsakdîr se s mojega klinčaca spomenem.
Vse mi ničt' ne hasni moje spominanje,
To ja sada vidim, da ne mari za me.
On. Da bi mi ti stazu sis zlatom zlatila,
Još me nit va nebo ne bi domutila.
Ona. Ali jenom dojdi, to te lîpo prosîm:
Još ja vernu ljubav proti tebi nosim.
On. Nosi tvoju ljubav neg samo pri sebi,
To znaš, da me ne ćeš već domutit k tebi.

344.

Kolnof.

Kako se zaraste trava va zemljicu,
Tako se 'e zaljubil klinčac va rožicu ;
Na zelenoj travi lîpe rože cvatu,
A na mojem srdci vsenek tuge rastu.

345.

Kolnof.

Neka bude s bogom, kad je tako dano,
Da je moje srdce tugam obećano.

346.

Kolnof.

Mîsec će prosvîtit va bistru vodicu,
Ter će mi pogledat za novu rožicu.

347.

Kolnof.

Oh nebo, oh zemlja, oh radost oh tuga,
Sada je prispîla moja skradnja ura.
Neprietelji moji tlačit bi me radi,
Ali to me batri, da su premlahavi.

348.

Kolnof.

Ča mi hasni gledat va to suho polje,
Kad mi se udaje milo srdce moje?

349.

Lovrenac.

Oh nebo i zemlja, ča sam zagrîšila?
Koga uvrîdila? koga sam 'zgubila!
Ah ti mili bože, ćeš najbolje znati,
Kakovu težinu moram sad imati.
Povîdali su mi tovaruši tvoji,
Da te mati kara, ča ti hodiš kmeni.
Ne daj se ti, mili, materi karati,
Ti se moreš mene lagko ostaviti. —
Lagko b' te ostavil, oh mila rožica!
Ali meni moje srdce mira ne da.

350.

Lovrenac.

Ča mi hasni tužnoj pred zrcalom stati,
Moju svîtlu žužnju vsaki dan pasati:
Kad nîmam miloga, ki b' za manum gledal,
Moje belo telo vsaki dan objimal.

351.

Mali Borištof.

Turobna rožica, kamo ću se dati,
Da u mojem srdci mogu vračtva najti?
Sad ću se prošetat va vrtlac zeleni,
Pustoga si najdem prez klinčacov željnih.
Neg jedan je gusti, i on jako puca;
Prosim te, rožica, ne kaži mu srdca.

352.

Mali Borištof.

Kad si ja pomislim na 'ne prve danke,
Kê sam raztrošila kod ljubljene majke,

A sada ja moram po službah bluditi,
I ja mlada roža va tugi živiti!
Ne projde jedan dan ni jedna noćica,
Da vse nebi bila va tugi rožica.
Va tugi ja ležem, va tugi se vstanem,
Krivih rîčij čujem, kamo neg šetujem.
Ti krivi jeziki, kî na me govorû,
Neg ča mi rožici naškodit ne morû,
Nepr'eteljov imam kot v lozi lišćica,
Zavolj toga ča sam sirota rožica.
Ako sam sirota još kade va kuti,
Još sam nepr'eteljom i onde na puti.
Jur već ne znam tužna, kamo ću se dati?
Neg va črnu zemju živa zakopati.
Joj onoj dîtčici, kâ star'jih nîmaju!
Va velikoj tugi vsenek prebivaju.
Bože milostivni, jur s manum preskrbi,
Ne daj mi sdvojiti od velike skrbi.
Ar je moje srdce kot velike rane
Zavolj krivih rîčij, kê govorû na me.
Ničt si ne b' rožica od boga prosila,
Neg da bi me črna zemljica pokrila
Va zemlji ću ležat prez vsake durnosti,
Ar na svîtu nîmam nijedne radosti.
Jur sam s' bila roža i k zemlji nagnula,
Još me 'e obdržala Maria va rukah.
Procuri mi, voda, z cimitora dvora,
Ter odnami tugu od srdačca môga.
Oh visoko nebo, spusti svîtlo sunce,
Da mi dopru zraki čer va moje srdce.
Otvorî se zemlja, ter me va se pušćaj,
Ter mômu srdačcu polažčicu podaj.
Ako se ti ne ćeš zemljica otvorit,
Meni će se srdce od tuge razdvojit.
Pukni srdce moje na četire nugle,
Da budu vidili, da jesi od tuge.

353.

Mali Borištof.

Snoć sam kasno stala na širokoj placi,
Začula sam ljude tiho pominati,
Da ćeš se ti, mili, se zime ženiti,
A mene rožicu da ćeš ostaviti.
Neg ženi se, mili, s kraljevoga dvora,
A ja ću se roža, kot se budem mogla.
Tvoja će se nosit va srebru i zlatu,
A ja ću se roža neg va belom platnu;
Još ću ti ja, klinčac, oči unašati,
Nad manum će ti se srdce razpadati.
Kad ja budem išla roža domom k majki,
A ti ćeš mi stati na tih putnih vratih.
Onda ću ti se ja tiho pokloniti,
A ti mi ne ćeš moć od tug zahvaliti.
Za manum ćeš gledat, suze ćeš točiti,
Ali već ti ne će, klinčac, ničt hasniti.
Onda ćeš ti tvojoj majki dat krivicu,
Ča si mene moral ostavit rožicu:
„Oh neverna mati, ča si učinila,
Da si našu lîpu ljubav razdružila!“

354.

Mali Borištof.

Oh izkupi me ti, preljubljeni otac
'Z ove tužne jame, 'z sivoga železa,
'Z sivoga železa 'z beloga remenja. —
Volim se ustrîlit nego te van 'zkupit:
Kako si zaslužil, tako odslužavaj. —
Tebi ću s' pomolit, preljubljena mati,
Ćete li vi mene za sinka imati. —
Volim itd. (kako i otac.)
Još ću se pomolit, željni brate, tebi. —
Da mi sad pomoreš va ovoj potrebi.
Volim itd.
Tebi se sad 'zručam, najmanja sestrica,
Ne odvrni se ti od mojega lica. —

Volim itd.
'Zkupider ti mene, preljubljena mila,
'Z ove tužne jame, 'z sivoga železa,
'Z sivoga železa, 'z beloga remenja. —
Kuliko mi velû, mili, za te dati? —
Za me velû dati tri sto lîpih zlatih. —
Dam je, mili moj, dam, ako i četiri,
Volim je platiti neg prez tebe biti.

355.

Mali Borištof.

Kamo si dospîlo veselje i radost,
Da je moje srdce sad obstrla žalost?
Oh tuga i žalost, kâ si me dosegla,
A va moje srdce čer nutar posegla!
Nikdar moje srdce ne će bit veselo,
Dosljek sis klinčacom ne bude sdruženo.
Ne bi čudo bilo, za 'no ča se 'e stalo,
Da b' se moje srdce od tuge razpalo.
Oh ljubav, oh klinčac, dojdi mrvu k meni,
Da si ja ubatrim srdačce va meni.
Kuliko god putij ja va uri vzdahnem,
Vsakdar mislim: si li klinčac k meni nagnjen?
Ne'zrečeno velim, moj klinčac ljubljeni,
Kad si jednoč prošal, bilo 'e težko meni. —
Ničtar zato, velim, ako si tužila,
Kreza to sam spoznal, da si me ljubila.
Zato već ne tuži, rožica cvatuća,
Ar si v mojem srdci ti ljubav goruća.
Kâ ljubav će gorit čar do one ure,
Doklje se sdružimo i tugi konac bude.

356.

Marof.

Ti hamiške oči škuri pogled imû,
Ter va me rožicu mrzko poglédaju,
A mene sirotu suze zalivaju.

357.

Marof.

Čuješ, mila, čuješ, kako mili tuži,
Pred putnimi vratî kot klinčac procvati. —
Čujem, mili, čujem, pomoć ti ne morem. —
Pomoć bi mi mogla, da b' te volja bila,
Da b' te volja bila, da bi me ljubila. —
Ljubav moja ljubav, kud si se razašla?
Po brîgih i dragah, kot zelena magla.

358.

Mučindrof.

V Mučindrofskih zdencih friška voda 'zvira,
Kadi si moj mili rožice izbira.
'Zbiraj si neg 'zbiraj, ćeš si izibrati,
Da ćeš na vse vîke ziz njum križ imati.
Nu ženi se, mili, odkud ti se j' drago,
Nakraj četrnajst dan vzel bi mene rado.

359.

Mučindrof.

Nepr'ételji moji ne tê zamučati,
Dotle me ne vide va grobi ležati.
Nepr'ételjev imam kot va lozi drîvja,
Najveć zavolj toga, ča sam sirotinja.
Ako sam sirota, za to mrt ne morem,[1]
Vrloga klinčaca vînder ljubit morem.

360.

Mučindrof.

Snoć sam kasno stala pred našimi vratî,
Čula jesam ljude tiho pominati,
Da se kaniš, mili, 'vu zimu ženiti,
A mene rožicu misliš ostaviti.
Ako si me kanil, mili, ostaviti,
To bi mi bil moral prvlje povîdati:

---

[1] Mrt = morebit, morda; vielleicht (das wird doch nicht meine Schuld sein?).

Da b' se bila roža s drugim upoznala,
I s drugim junakom srdce zavezala.

361.

Mučindrof.

Snoć sam kasno stala pred našimi vratî,
Čula jesam ljude tiho pominati
Vse za me ter za te, milo srdce moje,
I za vernu ljubav mile rože tvoje;
Pak se kaniš, mili, 'vu zimu ženiti,
A mene rožicu kaniš ostaviti.
Ako se oženiš, s bogom neka bude,
A ja ne ću umrît ni od ove tuge.

362.

Novo Selo.

Mati moja mati, vse ste mi vi krivi,
Ča ste mi miloga 'z veže van 'zpudili.
Ćete se načekat, dokle vam se udam,
Zelenoga venca toga vam ja ne dam.
Moj venac zeleni na oltari visi,
S njega mi se svîtû vse zeleni listi.

363.

Oslip.

Kada me zagledaš lîpoga viteza
Svîtlo opravnoga, v žepih dost pîneza:
Onda ćeš se kajat, ča si učinila,
Da si tvoju misal v srdci umorila.
Ali će bit zaman vse tvoje kajanje
Nut i obrh glave s rukami lamanje.

364.

Petrovo Selo.

Čuval sam te, mila, devet let na puni,
Još si proletila va drugu hižicu,
Čekaj, mila, čekaj, žal će tebi biti,
Žal će tebi biti tvôga udavanja. —

*

Čekaj, mili, čekaj, žal će tebi biti.
Sunce ti je zašlo, mîsec već ne svîti,
Ti sad mile nîmaš, kamo ćeš hoditi.

365.

Petrovo Selo.

Tuge moje tuge, vsaki dan ste druge,
Ne jur vsaki danak neg i vsaku uru,
Još jedne ne projdu, jur mi druge dojdu.
Da bi moje suze na kamen padale:
Kamen bi s' raztopil, a srdce ne more.
Da bi moje suze na travu padale:
Trava bi vehnula, a lica ne morû.

366.

Poljanci.

Da bi mi dîvojka kot sunce svîtila,
Kot sunce svîtila, kot voda hodila,
Kot voda hodila, kot kamen mučala:
Još mi ne b' dîvojka ljudem ugodila.
Da bi mi dîvojka vsa polja požela,
Vsa polja požela, brîge podkopala,
Brîge podkopala, gore podvalila:
Još mi ne b' dîvojka ljudem ugodila.
Sudi, bože, sudi proklete jezike,
Kî su nas dva draga skupa zamrazili:
Tebe jesu meni, mene jesu tebi.
Da bi kleta bila, mili, tvoja mati! —
Ne klej ti ju mila, ničtar ti ni kriva;
Nego su ti krivi tvoji nepr'ételji,
Tvoji nepr'ételji, moji jalni ljudi.

367.

Prîsîka.

Ljubav naša ljubav, kâ si se razašla,
Kot se gusta magla po trnji razprasla.
Puhni, vetar, puhni ziz četirih stranij,
Ter nam našu ljubav opet skupa spravi.

Aj gora aj gora, kâ si obrh dvora,
Da b' se otoj gori brki polomili,
A meni rožici danki povratili.
Vsega jesam sita, kot je ptica žita,
Miloga ljubavi nikdar za života.

368.

Prîsîka.

Nagnul sam se junak na travu zelenu,
Ter sam si oplakal rožicu rumenu.
Zelena travica, veselo rasteš ti,
A ja mladi junak va tugi, žalosti.
Va tugi spat ležem, va tugi ustanem,
Krive rîči čujem, kamo god se ganem.
Krivo simo, tamo, igrači igrajte,
A ja vam zaplatim,[1] ničt se ne starajte.

369.

Prîsîka.

Joj meni! ča 'e meni, da meni dobro nî?
Ta moja dobrota v črnoj zemlji leži.
Oh ti črna zemlja, ča s' mi učinila,
Da s' moju dobrotu k sebi priljubila?

370.

Raušeri.

Zelena travica, odpri oči tvoje,
Ter mi ti ubatri tužno srdce moje,
Ar sam te poškropil suzami, travica,
Kot da b' na te spala jutrnja rosica,
Kumaj ću dočekat sobote večera,
Da idem pogledat, ča mi mila dela,
Ča mi mila dela ali ča mi robi,[1]
Da se moje srdce vse za njom turobi.

---

[1] Tako Slovaci govore, te je i pěsma, bar od ćesti, od njih potekla.

371.

Raušeri.

Služil sam ja služil puno gospodarov,[1]
Jur služit ne budem, ja se ženit budem.
Zaručnja mi bude Maria dîvica,
Posteljka mi bude ta črna zemljica,
Svîdoki mi budu angeli nebeski,
Igrači mi budu ti zvoni Raušerski.

372.

Sabara.

Ne šeći se, mili, po naših trnacih,
Ter mi ne načinjaj tuge na srdahci:
Jer ću ti va tugi sdravje pogubiti,
A ti ćeš mi, klinčac, smrti uzrok biti, —
Volim te ljubiti neg to učiniti,
Rožice dîvojke smrti uzrok biti.

373.

Sentalek.

Ča mi, Mare, sîdiš nujno i turobno? —
Ne sîdim ja, majko, nujno i turobno,
Neg vàs večer mislim, komu ćeš me dati?
Neka me dat, majko, oholû junaku,
Neg' kî gorom hodi, baril vina nosi,
Mari piti daje i Marinoj majki,
Starom' otcu ne da, kî mu Maru hrani,
Kî mu Maru hrani al mu Maru brani.

374.

Sentalek.

Sirota 'e ptičica, kâ nîma perjica,
Tako je dîvojka, kâ nîma miloga.
Ptičica b' letila, da b' kreljut imala,
Dîvojka b' ljubila, da b' koga imala.

---

[1] Něki pěvaju: p a n a gospodara; opet po Slovenski, kako je i futurum s l u ž i t b u d e m po pravilu Slovenskom.

375.

Stinjaki.

Mili moj, mili moj, čuješ grlo moje,
Čuješ grlo moje, kô kriči do tebe,
Kô kriči do tebe, da ideš do mene? —
Čujem ja, čujem ja, ali mi s' ne haje,
Ali mi s' ne haje, pomoć ti ne morem.

376.

Stînjaki.

Mili moj, dragi moj, poznaš to na meni,
Poznaš to na meni, da me psuju za te,
Da me psuju za te, da me biju za te,
Da me biju za te, da ti nîsi za me?

377.

Stînjaki.

Odurila sam si miloga mojega,
Kôga sam ljubila od srdca svojega.
Jako ti me, bože, glava moja boli,
Jako ti me boli glava i srdačce,
Ča me mili dragi kani ostaviti.
Ča b' glava bolila, glavu bi zavila,
Glavu bi zavila, a srdca ne morem:
Mojemu srdačcu nikdîr nî zavoja.
Kod miloga mojeg' onde su zavoji,
Onde su zavoji srdačci mojemu.
Znate znate, mili, ča ste govorili,
Da me vi ne ćete nikdar ostaviti.
A mene vi jeste sada ostavili,
Sada ostavili, drugu obljubili.
Da bi obljubili od mene vrliju,
Neg ča ste obljubil tri krat čemerniju.

378.

Stînjaki.

Nićt mi to ne hasni, ča mi se kdo klanja,
Ravno mi se vidi kako noćna sanja.

Druga se veseli i va tancih skače,
A meni se srdce od žalosti plače.
Vnogi mi govori od lîpe ljubavi,
Nikdor ne govori, da bi pirovali.
Kîgod me kušuju, kada sam va tanci,
A bog najbolje zna, ča je komu v srdci.
Čagod je na svîtu, vse ću zapustiti,
Kad me dragi mili kani ostaviti.

379.

Sveti Mihalj.

Popadi me, mili, za desnu ručicu,
Ter me peljaj, mili, na travu zelenu.
Razkosi mi, mili, travu dîtelinu,
Ter mi kopaj grobak, grobak do kolînca.
Pokrij mene, mili, s travum dîtelinum,
Ono mi hoće biti mîsto bîle plahte.
Poškropi me, mili, s tvojimi suzami,
Ono mi hoće biti mîsto svete vode.
Prekriži me, mili, s tvojum desnum rukum,
Ono mi hoće biti mîsto svetog križa.
Ote bele srake té mi budu popi,
Ti črni garvani hote bit školniki,
Té drobne ptičice budu mi sestrice.

380.

Šeškut.

S manum mila žela bîlicu pšenicu:
Još se nî hotîla k meni obrnuti,
K meni obrnuti, s manum pominati,
Da bi mila znala, ča mi je na srdci:
Suze bi joj 'zpale kot grah iz komoške.

381.

Trajštof.

Sad tebe posdravljam, moja mila draga,
Uz ovu priliku iz varoša Praga;

Ter ti lîpo pišem s mojû desnû rukû,
Da se ti spomeneš na veliku tugu,
Kû sam s tobum imal pri mojem odhodku,
Kad sam moral projti v tuju zemlju gorku;
Kada si mi htîla v Šaproni ostati,
Kumaj si se mogla mene nagledati.
A sad si me tako naglo odurila,
I meni junaku s rîčju poručila:
Da b' se mogla jednoč kadi s manum s' stati,
Da mi ne b' hotila pomoz bog zazvati.
Čujem, da se več krat po ulicah šećeš,
Ter se na diaki ni ogledat ne ćeš.
S tim meni načinjaš, veruj, tugu veću,
Ar mi vsi diaki pišuć v oči meću:
Da s' prvo za nami ljubavju gorila,
A sad si jur mene s njimi odurila.
Ti si meni rasla na mojem srdačci
Kako i tulipan va lîpom vrtlaci;
Ali sada vidim, da je jur vse zahman,
Da te moram 'zkinut iz môga srdca van.
Volil bi bil sto krat, da te ne bi bil znal,
Neg ča sam se s tobum tako jako spoznal.
Ali će ti bit žal, ča si govorila,
Ar si moju ljubav v srdci umorila.
Tužit ćeš se tužit jako neveselo,
Kad ja domom dojdem v Trajištofsko selo.
Ne ćeš me žalovat v vošćanskoj prateži,
Nego ćeš oplakat vse kute po veži,
Kada me zagledaš lîpoga viteza,
Va srebri i zlati spravnoga klinčaca.
Onda ćeš ti reći :ča sam učinila,
Da sam moje srdce ja s njim razdružila?
Ali će bit zahman vse tvoje javkanje
Ino obrh glave s rukami lamanje.
Moja svîtla sablja, kû nosim uza se,
Ne će moć rîči dat nit poglednut va te.
Ada ostan s bogom, sad od mene prosta,

Ja sam si jur zibral kod Moldave mosta;
Drugu vernu ljubav s črnimi očima,
Tanka 'e i visoka, s njum počtenje imam.

382.

Unda.

Mesopust mesopust, tužni moj mesopust,
Lani sam ostala, i letos ću opet.
Bože moj, bože moj, kadi je mili moj?
Ali mu dobra nî, ali ga doma nî?
Da bi on doma bil, 'zdavnâ bi ovde bil,
I mene rožicu on bi bil ubatril.
Došal joj je mili četrnajsti danak,
Prosila ga mila: ženi mi se mili!
Najîla se jesam kruha službenoga,
Dosti nanosila venca zelenoga.
Dugo ga već nosim, more povenuti;
A on kruh, kôga jîm, taj mi jur sladak nî,
Ar kî mi ga daju, ljuto me karaju,
Da mene rožicu suze zalivaju.[1]

383.

Veliki Borištof.

Bolje mi je, klinčac, tebe ne spoznati
Neg si moje srdce s tugom umarati.
V noći spat ne morem, čudo mislij imam,
Kda si ja razmislim, da t' klinčaca nîmam.
Oh klinčac, oh ljubav, dojdi skoro k meni,
Ter mi moje srdce ubatri va meni;
Kô va meni roži vse jednako tuži,
Kot da bi ga pili vsega svîta puži.

384.

Veliki Borištof.

Tako 'e odsujeno jur vsenek trpiti,
Va žalosti v noći va dne prebivati.

---

[1] Prispodobi pěsmu Sabarsku pod čislom 302. U ovoj stopam měra nejednaka: sad daktili sad trohei.

Neće li bit konca mojoj turobnosti,
Ne će li bit kraja toj mojoj žalosti?
Doma i va polji vsenek imam tuge,
Smiluj mi se, bože, vsaki danak druge.
Vse dobro obićeš, o ti svît himbeni,
Vîndar ničtar ne daš neg žugkoću meni.
Ako nekda podaš jednu malu radost,
Al' ju potom 'zmeniš v preveliku žalost.
Prevelika tuga, to je moj dobitak,
Žalost moja hrana i žugki napitak.
Ako gori gledam, na nebu je oblak,
Ako dolî gledam, na zemlji je gust mrak.
Ako idem v vodu, voda me požira,
Ako idem v lozu, zvîrje me proganja.
Ako v varoš idem, s prstî na me kažu,
Ako v selo idem, kucki na me laju.
Šećem v ravno polje, mrčû na me ptice,
Šećem v črnu goru, spada na me listje.
Ah joj ter pomagaj to su mi dvî rîči,
Tako moje srdce v noći va dne kriči.
Va školu sam hodil, danke sam potrošil,
Šibe i palice dosti sam pretrpil.
Ah joj meni ah joj na četire strani,
Sunce mi je mrzlo a mîsec ne svîti.
Bože moj predragi, vse stvari si stvoril,
Oglej se ti na me, ne bi l' mi se smilil?
Ti hraniš vse ptice va zraki letuće,
I držiš rožice va polji cvatuće;
S manum sad preskrbi, moj bože predragi!
Ne daj mi sdvojiti va toj svîtskoj dragi.[1]

---

[1] Ovu sam pěsmu prěpisao iz rukopisû Borištofskoga i Puljskoga. Onaj prvi je bolji. U Puljskom je několiko vrstic veće (o crkvi, o vojsci, o istini i laži itd.) nu su tako povrědjene, da se ih ne ufam štampati. Samo sam onu o školi uvio u ono, čto mi podao Borištofac. Puljski pripominje još, da se ta pěsma poje (ili da se ta jačka jači) po onoj: Pucajte skaline.

385.

Veliki Borištof.

Srdce moje srdce, ne hodi na sunce,
Ar ćeš se osušit kot va lozi drîvce.

386.

Veliki Borištof.

Rado sam te vidil, to sama dobro znaš,
Ar mi se 'e zavidil taj tvoj beli obraz,
Kî mi nî drugačji neg on beli labud,
Kôga ja ne morem v mojem srdci zábit.
Kako 'e meni sada na srdci pretežko,
Da moram odhajat od tebe daleko!
Kot se moram sada od tebe lučiti,
Ino tvoje lîpo ime pogubiti;
Kô je htîlo vsakdar mene veseliti,
A sad ćeš mi tuge velike zavdati.
Ako v hižu dojdem, ne znam ča ću činit,
I s čim bi si mogal moje srdce vtišit.
Na oblok se nagnem, gori doli gledam,
Još te moje mile, ah joj, ne zagledam.
Srdcem na te mislim, gorke suze točim,
Ino moja lica sis suzami močim,
Kâ jesam nagibal na tvoj beli obraz,
I milo objimal na tiho vsaki čas.
Znam ah znam, da si mi vsakdar verna bila,
Sada si me, mila, od srdca 'zpustila.
Ne znaš, roža moja, kô si milo tužim,
-Po hîži šetajuć tople suze točim.
Da b' me zagledala, na zemlju bi pala,
I s manum rožica željno se plakala.
Znam, srdačce tvoje nî kot tvrdi kamen,
Da se ne b' nagnulo na moj desni ramen:
Ar si vsikdar bila verna golubica,
Sad će se prekinut od srdačca žica;
Kâ je tak' daleko jur bila dosegla,
Da je nas dvih skoro jur va hižtvo vrgla.

Nikdar si nis' mislil tebe ostaviti,
Kot te sada moram od srdca 'zpustiti.
Ovu 'e tugu spravil nepr'ételj himbeni,
Kî mene jur jimlje 'z tvôga srdca vani.

387.

Veliki Borištof.

Da bi sirotica ja druga imala,
Komu bi ja svoje tuge povîdala,
Neg ča sirotica ja već druga nîmam,
Ter ja moje tuge srdačcu povîdam.

388.

Veliki Borištof.

Moj mili se ženi, a mene ostavlja,
Ja mu srîću želim vse ovako sama.
Sama sam ostala na travici stati,
Razmišljajuć komu tugu povîdati.
Nikogar nis' čula ni s okom vidila,
Komu bi se bila tužna potužila.
Zelena travica me je poslušala,
Kad sam se rožica premilo plakala.
Na to progovori ta travica meni :
„Ča si tak turobna, rožica rumena ?
I ja sam turobna, kad sam pokošena,
Ali još se ufam, ću se pozelenit,
Tako ćeš se i ti s dragim još veselit.[1]

---

[1] Ove zadnje četiri vrste čuo sam u Prîsîki ovako pěvat:

Ča plačeš, ča javčeš ? budi obatrena !
Mer sam i ja trava nizko pokošena :
Još se kanim jednoč trava ozelenit,
A ti ćeš se, roža, s klinčacem veselit.

Čto je rěči mer, govore ju město ta, n. p. ta znam itd. ili kako se u kraljevini govori: em, hem i vem n. p. em sam ti povedal (ich habe es dir ja gesagt); vem je on temu najvekši krivac (er ist ja der Hauptschuldige) itd. Mislim da je mer město ter. U primorju govore: A. Jesi li ga zvala ? B. Ter sám; ili: A. Je li me iskal ? B. Ter jé. Ne znam ně li odtud niklo ta (od te = ter n. p. ja te moj suseđ, městu ter); prem da se danas razlikuje ta i te.

389.

Incéd.

Mila moja mila, guta te ubila!
Kad mi nisi znala prvo povîdati,
Da mene junaka misliš ostaviti,
Dokle mi je bilo dîvojak va seli,
Divojak va seli kot rožic na polji.
Kê su postarije, te su poudane,
A kê su posrîdnje, te su zaručene,
A te lîpe male te još nîsu za me,
Te još nîsu za me, nit sam junak za nje.

390.

Incéd.

Bože moj bože moj, ča su to za rîči!
Da se drugi junak s mojum rožum diči.
Da bi mi se dičil vrliji od mene,
Neg ča mi se diči tri krat čemerniji.
A ja se ne ufam va nju pogledati,
Još se bojim ljudij, da tê m' zamîrati.

391.

Incéd.

Lîpi su klinčaci, kî va vrti cvatu,
Još su tri krat lîpši, kî po placi hodû.
Ča mi hasni vrtal, va kôm nî klinčacev?
Ča mi hasni mili, va kom nî ljubavi?

392.

Voreštan.

Doslek si m' bil klinčac sunce, mîsečina,
Odslek ćeš mi biti magla pred očima. —
Tako je, rožica, kad se drugim tužiš,
A meni klinčacu nikdar ničt ne povîš.

393.

Voreštan.

Jur je došla doba, da će se zaškurit,
Da će početi moje mlado srdce tužit.

Jur si razmišljavam od jutra ranoga,
Da b' mogla neg vidit mojega miloga.
Bila sam vesela, nis' znala ča činim,
A strat sam va tugi, da jur skoro sdvojim.

394.

Voreštan.

Rado bi rožice v fabriku hodile,
Kad mi neg pri svîćah delat ne bi smîle.
Kad se ob dvanajstoj ja va delo šećem,
Vse tugu za tugum na srdačce mećem.
Kako ću rožica farbicu imati,
Kad se moram v noći ob dvanajstoj vstati?

395.

Voreštan.

S bogom mi ostani, moja prva mila,
Kâ si mi čudo krat oganj naložila.
Neka več poslušat te tvoje družice,
Ač ću se pozabit ziz tebe rožice.
Htil sam ti se tužit, gusta fajgolica,
Vreda je htîla znat ta tvoja družica.

396.

Vulka-Proderštof.

Kamo se ja ganem ali se obrnem,
Vsakdîr se 'z mojega klinčaca vzpomenem.
Vse mi ničt ne hasni moje vzpominanje,
To ja sada vidim, da ne mari za me. —
Da bi mi ti stazu sis zlatom zlatila,
Još me ne bi va nju nazad domutila. —
Dojdi, klinčac, dojdi, to te lîpo prosim,
Još ja vernu ljubav proti tebi nosim —
Nosi tvoju ljubav neg samo pri sebi,
To znaš, da me ne ćeš već domutit k tebi.

397.

Vulka-Proderštof.

Zelena travica, pomoz mi se tužit,
Da se budem mogla s klinčacem razdružit.

398.

Vulka-Proderštof.

Tovaruši moji, mili bratci moji!
Nagovorte milu, da s manum govori.
Ako ne će mila s manum govoriti,
Tako mi je klinčacu od tuge umrîti.

399.

Vulka-Proderštof.

Kad se budeš šetal 'z dolnjega v gornji kraj,
Prosim te klinčaca, neg pred našim ne stoj:
Da te ne začuju moj otac i mati,
Ač tê me rožicu za te ukarati.
Ako te začuju moje tanke uši,
Budu se plakale moje črne oči.
Ne znam, ne bi li te roža pozabila,
Da bi te po placi šetat ne vidila.
Težko ću ja tebe, klinčac, pozabiti,
Ali tri krat težje od srdca pustiti.

400.

Vulka-Proderštof.

Puhni vetar puhni od samoga boga,
Ter mi dones glase od klinčaca môga.
Puhni vetar puhni na vse čtiri strani,
Ter nam ljubav našu opet skupa vjami.

401.

Vulka-Proderštof.

Težko mi je bilo, težje bit ne more,
Tužno moje srdce pomoć si ne more.
Nikdo drugi krivac neg mati ter otac,
Da smo načinili toj ljubavi konac. —

Daj neg mira, mila, jošće more biti,
Da ćemo se mi dva od srdca ljubiti,
V selo ću hoditi, pod obločkom stati,
Ter na te rožicu još vsenek misliti.

402.

Vulka-Proderštof.

Čudo jesam prošal svîta i orsaga,
Malo sam si našal mômu srdcu dragâ.
Svîta i orsaga dost sam se nabludil,
Onoga ne vidil, ča mi bog dosudil.

403.

Vulka-Proderštof.

Kud se moja mladost po seli sprohaja,
Kî mimo mene gre, ta' me ogovarja.
Da b' ogovarjala ta tuja tujina,
Neg ča ogovarja ta najbližja rodbina.
Da bi govorili, ča b' istina bila,
*Ta*ko si nebi roža srdca turobila;
Neg ča mi govorû, ča nit istina nî,
Zato me rožicu moje srdce boli.

404.

Vulka-Proderštof.

Doslek sam ti gazil stazu do komina,
Strat mi ju zarasla trava dîtelina. —
Ako je zarasla, ću ju pokositi,
Ali na te, klinčac, nikdar pozabiti. —
Mîsec i zvezdice, ravnajte stazice,
Kad ja pojdem v selo do moje rožice,
Da ja najdem stazu do té nje hižice.

405.

Vulka-Proderštof.

Ča ti hasni, mili, k nam v selo hoditi,
Kad ti ja ne morem drago srdce biti.
Vse zaman ter zaman, mili, k nam dohajaš,
Ter tvoje i moje srdce neg umaraš.

406.

Zajčje Selo.

Igraj jedna drúga, ča druga ne more.
I druga b' igrala, da tug ne b' imala.
Kad se jedna šeće k svojim svetim mašam,
Ta se druga šeće va tu crnu goru,
Va tu crnu goru kaline trgati,
Kaline trgati i peliznog' zelja.
Vsi mi ljudi velû, da 'e kalina lîpa:
Al' je lîpa gledat a žugka zobati.
Vsi mi ljudi velû na pelizno zelje:[1]
A pelizno zelje vse moje veselje.
Vsi mi ljudi velû za žarko sunačce:[2]
Meni je sunačce s hladom ograjeno,
A srdačce moje s tugom i s žalostjom.

407.

Židanj.

Ljubil sam te, roža, nîsu ljudi znali,
Sad ću te ostavit, vsi ljudi tê znati,
I tebi dîvojki jako zamîriti.
Rado sam te gledal, to sama dobro znaš,
Ar mi se 'e zavidil taj tvoj beli obraz,
Taj tvoj beli obraz i rumena lica,
I rumena lica kot 'z šipka rožica.

408.

Junačka tuga.[3]

Ne će li bit konca mojoj turobnosti?
Ne će li bit kraja toj mojoj žalosti?
Kamogoder idem, v goru ali polje,
Nikdîr ne nahajam, da b' mi bilo bolje.
Doma imam tuge, v polji imam druge,
Smiluj mi se, bože! vsaki danak druge.
Vse dobro obîćeš, o ti svît himbeni,

---

[1] Jadikuju, nariču na nje, tuže se na nje. — [2] Hvale ga. — [3] Nahodio sam tu pěsmu u několikih selih i vsaki put s tim nadpisom. Prispodobi pěsmu pod čislom 384, koja ostala čista od porugljivâ pritrusa, čto ga je u ovoj.

Vînder ničtar ne daš neg žugkoću meni.
Ako nekda podaš jednu malu radost,
Al' ju po tom 'zmeniš v preveliku žalost.
Prevelike tuge to su mi zakuski,
Velike žalosti žugki mi napitki.
Ako gorî gledam : na nebu je oblak,
Ako dolî gledam: na zemlji je gust mrak.
Ako idem vodum: voda me požira,
Ako idem gorum: zvîrje me pretîra.
Ako v varoš idem : s prstî na me kažu,
Ako idem v selo: kucki na me laju.
Ah joj ter pomagaj: to su mi dvî rîči,
Tako moje srdce v noći i va dne kriči.
Va školu sam hodil, danke sam raztrošil,
Šibe ino biča dosta sam pretrpil.
Istinu govorim, nisu mi to laži,
Kako će se meni srdce da utaži?
Ženit mi se velû : u tih nîma suda,
Ženitba je tužna, kad je žena huda.
Ženu b' znal ljubiti, ne bi znal hraniti,
Ni drobnoj dîtčici za kruh se skrbiti.
Da b' žena delala a ja doma sîdil:
Da bi tako bilo, velje b' se oženil.
Išal bi va kloštar, ne morem postiti,
Rad bi jîsti, piti, nerad bi moliti.
Va kloštri bi drugač dobro živit bilo,
Da bi se k dîvojkam v selo hodit smîlo.
Oh čemerni žitak ovoga stališa,
Da duhovnim ljudem žena nî slobodna.
Ah joj meni ah joj na četire strani,
Sunce mi je mrzlo a mîsec ne svîti.
Mili bože, kî si vseh stvarij stvoritelj,
Oglej se ti na me, ter se meni smiluj.
Ti hraniš vse ptice va zraku letuće,
I držiš rožice va polji cvatuće:
S manum sad preskrbi, moj bože predragi,
Ne daj mi sdvojiti va toj svîtskoj dragi. —

*

409.

Stînjaki.

Lîpo ti li sîva, sunačce pregrîva,
Vsim ljudem veselo a meni turobno.
Ugrij, sunce, ugrij ter mene obatri.
Nî ga va 'vom seli, kî b' me razveselil,
Nî ga na 'vom polji, kî b' mi bil po volji.
Va drugom je seli, kî srdce veseli,
Na drugom je polji, za kîm glava boli,
I bolit me hoće vnogi dan za tobom,
Vnogi dan za tobom, za mladim junakom,
Za mladim junakom za vrlim težakom.

410.

Stînjaki.

Tuga moja tuga, vsaki danak druga,
Kumać jedna projde, veljek druga dojde.
Živim mučno živim, pod skrbljum plîšîvim,
Moju lîpu mladost žere tuga, žalost.
Kumać žarka zora prebudi me sgora,
Suze smaču lica, ar trpi dušica.
Lîpa si zornica, srîćnim pr'ételjica,
Meni tvoji žari turobni su dari.
Jače si željim san neg razsvîćeni dan:
Ar zaškurena noć mučnoj duši pomoć.
Kdo bi znal povîdat, vzroke boli izdat,
Ča trpi dušica, tužna mučenica?
Prevelika je bol, dost bi bilo nje pol.
Joi joi joi, tužni gosti moji!
Ča sam se narodil, 'z ničesar izhodil,
Da jur mlad usahnem, prvo neg ostarnem?
Će li kada on dan svrhu zemlje vzajt van,
Kî će biti skradnji, moje tuge zadnji?
Ufanje me hrani, ako me ne vkani:
Da će tugu, žalost 'zmînit volja, radost.

V.

Razstanci
na vojsku, od mile, pri udaji, pri smrti.

411—437.

411.

Čajta.

S bogom s bogom Zagreb varaš,
Kî junake na zlo spravljaš.
S bogom s bogom Zagreb varaš,
Kî dîvojkam vence vzimaš.
Va Zagrebi sînokoša,
Na njoj rastu bele rože,
Bele rože violice,
Kê mi beru dîvojčice,
Vsaka svômu si dragomu,
Ja sirota nîmam komu.
Vtrgala sam cvît rožice,
Poslala sam v Koprivnice.
V Koprivnici bele hiže,
Kdî moj dragi s perom piše,
Nit mi piše nit 'zpišuje,
Neg za drugom premišljuje.

412.

Mučindrof.

Gvišno nosû milu moju,
Kada tako milo zvonû.
V cimitor nosû telo nje,
Ne morem se 'zpričat od nje. —
Hodi, mili, sprohodi me,
Čer do moje domovine,
Hiti grudu zemlje na me,
Znaš, da sam je vrîdna za te.
Sprohodi me čer do groba,
Čer do môga večnog' dobra.
Kad v cimitor dojdeš v vrtlac,
Vsakdar misli na me, klinčac,
Da ti ležim verna ljuba
V črnoj zemlji pokopana.
Presadi si tulipanov,
I pregustih tih fajglicov,
Na vzpominak 'ne ljubavi,
Kû smo vsakdar mi imali. —

413.

Cindrof.

Ča mi se sad hasni po placi šetati,
Kad nîmam rožicu, kâ će me čekati.
Drugi ljubitelji, kada se razdružû,

Težko im je v srdci ter obadva tužû.
Ja mladi mladenac ne znam ča početi,
Od veselja ne znam, ča ću si spîvati.
Još i ja sam tužan, ali ne za tobum,
Niti jesam tužan za tvojum ljubavjum,
Niti sam žalostan za tvojum vrloćum,
Još manje sam tužan za tvojum lîpotum.
Nego sam žalostan za 'nim lîpim časom,
Koga sam potrošil s nevernom rožicom.
Zato, mila moja, s bogom mi ostani,
Ter tvoje srdačce s drugimi nahrani.
Ni ja junak ne ću po selu bluditi,
Od tebe vrliju rožu ću si najti.
Kad sam ja htîl projti, drugi htîli dojti,
S kîmi si se htîla do zore dragati.
Neverna rožica, kâ vsakomu odpreš,
Vsaki ti je pravi, do kogagod dojdeš.
Zato si se vnogim jako zamrazila,
Ča tvojih vežnih vrat nisi zapirala.

414.

Cindrof.

Kad turak[1] zabubnji, bratac maširuje.
Hodi, mila sestra, hodi, sprohodi me.
Rihtarovi sini v krčmi su tancali,
Kad su me junaka nemilo vezali.
Rihtarom, purgarom, vsim ću oprostiti.
Kî ste si va mojoj krvi ruke prali,
A onomu nikdar, kî me dal loviti,
Ki me dal loviti i v Šapron voziti.

415.

Cindrof.

Na Cindrofskom polji jedna suha hrušva,
Pod njom mi rožica zlate groše broji.

---

[1] Veliki bubanj.

Nî ono mâ mila, kâ mi groše broji :
Ono je mâ mila, kâ košulje šije.
Kad ih je šivala, nujno si 'e spîvala,
A kad ih davala, ljuto je plakala.
„Ne plači se, mila, kad košulje daješ,
Neg se plači, mila, kad med vojsku zajdem,
Kad med vojsku zajdem i nazad ne dojdem.
Pisat ću ti, mila, tri drobne cedulje :
Prva hoće biti s belim napisana.
Onda moreš znati, da sdrav konja jašem,
Da sdrav konja jašem, britkom sabljom mašem.
Druga hoće biti s črljenim napisana.
Onda moreš znati, da ja krv prolivam,
Da ja krv prolivam, britkom sabljom sîčem.
Treta hoće biti s črnim napisana.
Onda moreš znati, da sam v črnoj zemlji,
Da sam v črnoj zemlji pod zelenum travum."

416.

Čatar.

Dragi moji bratci, tovaruši moji,
Kopajte mi jamu pri svetom Ivanu,
Diboku na pušku, široku na sablju,
Ter me zakopajte junaka va jamu.
Meni ostavite desnu ruku vani,
Ter mi privežite môga konja za nju.
Na môm belom telu hoće trava rasti,
'Z mojih črnih očij hoće voda teći :
Kad mi lačan bude, nek mi se napase,
A kad mi zažeja, nek mi se napoji :
Nek me konjic tuži, kad me draga ne će.

417.

Frakanava.

Dobar večer bog daj ovde skupa spravni,
Od srdca željimo, ljubljeni svatovi !
Tebi lîpa roža, kâ si lîpo cvala,

V zimi ino v leti vse va jednom cveti:
Sada ti je došal jedan rudi klinčac,
Kî ti je razvezal tvoj zeleni venac.
„Moj zeleni venac kamo hoće pojti?
Va morje s plavati, nikdar nazad dojti.
Ar sad mi je došlo 'no nesrîćno vrîme,
Kô je meni vzelo dîvojačko ime.
Ar ću se ja seda morat odpraviti
Va tuju tujinu, med ljudsku družinu.
Tujina tujina žuklja od pelina,
Kâ mi hoće biti moja domovina.
Sada hodte k meni moj otac i mati,
Za vse vaše dare ću vam zahvaliti.
Pristupite k meni, ću vam se 'zpričati
V mojem zaručanstvi, v zadnjem dîvojačtvi.
Tuju ću si majku majkum zazivati,
A moju si moram sada ostaviti.
Tujega ću otca otcem zazivati,
A mojega moram doma ostaviti.
S bogom mi ostante, bratci i sestrice,
Ar ću vas ja morat vreda ostaviti.
Lîpo ja vam hvalim, ljubljeni svatovi,
Na vsih vaših darih meni darovanih.
Sad ja v Frakanavi žitak dokonjavam,
Iz dibine srdca žalostno vzdihavam.
Minihof Minihof, stalno mesto moje,
Kamo tê me odnest čar do smrti moje!
Sbogom mi ostante, vsi mladi dîtići,
Kî ste s manum rasli kot mladi hrastići.
S bogom mi ostante, vse mlade dîvojke,
Kê ste s manum rasle kot sbirne konoplje.
S bogom mi ostani vse drago i milo,
Kô si me v Fraknavi najveć veselilo."
„„S bogom sad odhajaj ti naša družica,
Kâ si s nami rasla kot lîpa rožica.
Srîćan put, lagku noć tebi mi željimo,
Od našega srdca tebi to velimo.

A ti, mladoženja, i ti se vzpomeni
'Z te naše družine, ter joj dobar budi.""

418.

Frakanava.

Poslušajte seda, vse moje družice,
Kô mi se od tuge razpada srdačce.
Gorke suze va dne ino v noći točim,
Ter si moja lica sis suzami močim.
Nîsam si ja roža nikdar verovala,
Ča je meni tužnoj sanja povîdala:
Da sam se ja roža v sobotu s večera
S mojim milim dragim kasno pominjala.
On meni govori: „roža, včini meni
Sada ti po volji, v *poslîdnjem* vrîmeni."
„„Volila b' se roža veljen umoriti
Neg tebi klinčacu tu volju včiniti.""
Ino v jutro rano još se ne razdani,
A taj mladi junak on se vstane gori.
Počel si je junak konjica sedlati,
A ja mlada roža gorko se plakati.
„Ne plači se, mila, za manum klinčacom,
Još će ih ostati, kî tê ti procvasti."
„„Ne će mi procvasti već nijedan drugi,
Kad ćeš me ostavit, kî si mi najdražji.
Nî mi ga va seli mati porodila,
S kîm bi mi se srdce i duša batrila.""
Onda 'e počel junak na konja sîdati,
Svojoj se rožici miljahno 'zpričati.
„Zahvalim ti, mila, za vse tvoje darke,
Kê s' mi darovala po sobotne danke."
„„Ne govor mi, mili, već takovih rîčij,
Ar mi je rožici od tuge umrîti.""

419.

Gerištof.

Cvala jesi, roža, lîpo jesi cvala,
V zimi kot i v leti va jednakom cveti.

Seda ti je došlo ono tužno vrîme,
Ono tužno vrîme kô rožu odkine.
Stoprv si počela na višinu rasti,
Ur će ti zeleni venac doli 'zpasti.
Rodi, bože, rodi,[1] darki su na stoli,
Darki su na stoli, otac mat pri stoli.
Hodte simo hodte, preljubljeni otac,
Preljubleni otac, preljubljena mati,
Poglejte dćerčicu, mladu zaručnicu,
V zadnjem dîvojačtvi, v mladom zaručenstvi,
Kako milo plače i suze proliva,
Premišljavajući smače svoja lica.
I tebi se molim, o mîsec prelîpi,
Da mi nažgeš svîću i lampaš nebeski,
Da srîtno odnesem moj venac zeleni,
Kî mi je vàs uvit iz samih pavenčic.
S bogom mi ostante, preljubljeni bratci,
Kî ste s manum rasli na jednom srdačci.
S bogom mi ostante, premile sestrice,
Kê ste s manum rasle kot 'z šipka rožice.
S bogom mi ostante, vi mladi junaki,
Kî ste s manum rasli kot sbirne konoplje.
S bogom mi ostante, vse mlade dîvojke,
Kê ste s manum rasle kot mile fiolke.
Seda, mili otac, bog vam sto krat plati,
Na vsih vaših trudih bog vaš platnik budi.
Truda ino skrbi vam ne morem platit,
Ar je sad kratak čas, da moram projt od vas.

420.

Mali Borištof.

Lîpo su procvali črljeni klinčaci,
A sad im je tužnim daleko putovat,
Va tujoj tujini za kralja vojevat.

---

[1] Segne. Němac veli: Der Segen ist noch auf dem Felde, kako kděkud i u nas: r o d; ili u Čehov: ú r o d y.

Joj meni klinčacu, daleki su puti,
A ja mladi junak moram povenuti:
Ar mi je tužnomu daleko putovat
Va tujoj tujini za kralja vojevat.
Ah joj, cval sam mudro kot ta rozmarija,
Rasal sam mladenac visoko i tanko;
A sad mi je tužnom' daleko putovat,
Va tujoj tujini za kralja vojevat.
A ti tužna mati, kâ si me rodila,
Nesrîtna utroba, kâ me je nosila,
Ar mi je itd.
S bogom mi ostani, moj otac i mati,
S bogom mi ostante, sestre ino bratci,
Ar mi je itd.
O svîtli cesari, tvrdokorni kralji,
Jur se pogodite, mače položite,
Prestante vojevat, lîpu krv prolivat
Mladoga junaka, gustoga klinčaca.

421.

Marof.[1]

Vsemu svîtu javljam, da ja imam dragu.
V Marofskom hatari, va tom gornjem kraji.
Kad v vojnicu pojdem, onda će plakati,
Zelen listak trgat, za škrljak metati.
„Ne plači se, mila, kad na vojnu pojdem,
Nego mi se plači, kad nazad ne dojdem.
Pisat ti ja hoću tri male cedulje:
Prva će ti biti s svîtlim napisana:
Onda moreš znati, da sdrav konja jašem,
Da sdrav konja jašem, svîtlom sabljom mašem.
Druga će ti biti s crljenim pisana:
Onda moreš znati, da sam v vojevanju,
Da sam v vojevanju krvi prolivanju.
Treća će ti biti s crnim napisana:

[1] Prispodobi onu pod čislom 416.

Onda moreš znati, da sam pod zemljicom,
Da sam pod zemljicom zelenom travicom."

422.

Nova Gora.

Jur je došlo sada moje zadnje vrîme,
Da ja moram pojti od vas v božje ime.
Sada se ne morem jur duglje vladati,[1]
Ter mi je putovat, moram se 'zpričati.
Ostani mi s bogom, druže preljubljeni,
Ostanite s bogom, draga dîtco moja,
Ostanite s bogom, vsi krvni rodjaki
Vsi krvni rodjaki i kumovi dragi,
Susedi, susede, ostanite s bogom.
Ja vas lîpo prosim, meni oprostite,
Boga i Mariu vi za me molite.
Ja vam lîpo hvalim, kî ste me dvorili,
Va mojem betegi na pomoć mi bili.
Bog vam neka plati kruha mrvinice,
Bog vam neka plati vse kaplje vodice.
A meni se, bože, po milosti smiluj,
I ti, majko božja, grîšnika pomiluj.

423.

Novo Selo.

Imala je mati jedinoga sina,
Toga je va petak glava zabolila,
A v sobotu su mu zvoni zazvonili,
A v nedîlju su ga do groba nosili.
Nut poglejte telo, kô je včera bilo,
I tako med nami na svîtu živilo.
Kako se 'e premînil taj žitak čemerni,
Kî nîma stalnosti kot mîhur na vodi!

---

[1] Bavljati?

424.

Pandrof.

S bogom s bogom sada moji dragi bratci !
Znam, da vam je težko sada na srdačci.
Morate ostavit vse dobre pr'ételje,
Bratce i sestrice, vse vaše veselje.
Vnogi danak ćete žalostno tužiti,
Vnogo jezer suzic od tuge 'ztočiti.
Da bi vaša srdca tvrdi kamen bila,
Još 'z potokov vode ne b' potrîbovala.
Da bi trava i lišće moglo vas batriti,
Još se tužni ne bi mogli veseliti.
Zato se nekate sada žalostiti,
Da ćete nas tužne ovde ostaviti.
Kad budete tužni rano putovali,
Ah joj, bratci naši, budete plakali,
Da bi vaše tuge kam i drîvo čulo,
Ono bi vas tužne vsakdar milovalo.
Sada vas zadnji put ovde mi gledamo,
Bog zna i Maria, kad vas već viđimo!

425.

Pandrof.

Oh tužna i pretužna naša draga mati!
Kâ nîsi mislila nas na vojnu dati.
Bože daj, da b' mogli jednuč domom prijti,
Ovu svîtlu sablju jednuč ostaviti.
Oh da b' našu mater kad i kad vidili,
Bi se od radosti miljahno plakali.
Da bi naše bratce neg jednuč vidili,
Onda bi mi tužni bili vsi veseli.
Vnogi danak ćemo si mi vzpominati,
A nikdar s našimi bratcî pominati.
Oh da bi neg jednuč sestrice vidili,
Oj kako se ne bi onda mi batrili!
Da bi tovaruše naše kad vidili,

Oj kako mi ne bi onda srîćni bili!
Da bi naše verne drage kad vidili,
Kê smo mi veselo počteno ljubili;
Da bi se neg jednuč mogli potužiti,
I naše težkoće vse njim povîdati!
Ar nam naša srdca vsej nemilo plaču,
Vsaki mili danak naša lica smaču.
Da bi mi krvave suzice točili:
Još se 'voga žitka neb' oslobodili.
Jur smo dost tužili i suzic 'ztočili,
Vsaki mili danak, kad smo maširali:
Hodmo hodmo s bogom, tužni tovaruši,
Ar nîmamo mesta v nijednom varoši;
Dokljen nas ulovi i tužne pomori
Naš nepr'ételj Francoz, ki nas zove gorî.
Zato se pripravmo, kot najbolje znamo,
Ar već mi pomoći za nas ne najdemo,
Nego pri Marii majki i Jezušu,
Kîm preporučamo vsaki svoju dušu.

426.

Petrovo Selo.

Godina 'e curila, jako 'e škuro bilo,
Još sam junak išal k rožici va selo.
Kad sam junak zašal pred nje hižna vrata,
Vrata su zaprta a roža je spala:
Vstani, roža, vstani, draga duša moja,
Ter mi nalož oganj, kot si prvlje mogla. —
Ja b' ga naložila, da bi ga ja smîla,
Ali se ja jesam s drugim zaverila.—
Po vsih kuhnjah, mila! žarki ognji gorû,
A po tvojoj, mila, vsi kuti se skurû;
Po vsih hižah, mila, veselo spîvanje,
A po tvojoj, mila, žalovno plakanje;
Po vsih vežah, mila, tiho pominanje,
A na tvojoj, mila, s rukami lamanje. —
Moj otac i mati mene ne slušaju,

S bog tebe junaka vsaki dan karaju.
Jur sam ja ne tvoja, prem si tuga moja,
Kad otac i mati ljubav nam razdvaja.
Zaručnik me čeka, srdce mi ga ne zna,
Za tobum je srdce, za njim će bit desna.
Ne hodi mi, dragi, po našem trnaci,
Neka mi nî težko na mojem srdahci;
Neg mi hodi, mili, po toj drugoj strani,
Vrzi si škrljaču na te suzne oči. —
„Komu god junaku vse železje plava:
Meni siromahu perjice potapa.“

427.

Plajgor. [1]

Odhajam daleko, milo vzdihavajuć,
Kad ostavit moram, žugko smišljavajuć,
Odhajam od tebe, lîpša od sunačca,
Pri tebi ostavljam pol môga srdačca.
Kad mislim na tvoje ime plemenito,
Od žalosti gine srdce stanovito.
Kada premišljavam lîpotu i mladost,
Jur mi se vsa radost obraća na žalost,
Ar moram va drugo kraljestvo putovat.
A od tuge ti se ne morem izpričat.
Listak bi ti pisal s suzami žalosti,
'Zvana zapečatil s pečatom vernosti.
Ali ne znam po kom listak ću poslati,
Vernoga človîka kad ne morem najti.
Mladencu ne ufam, još manje junaku,
A tako ga poslat ne morem po zraku.
Ni pticam ne ufam, ako su prem brze,
Vse po zraku letû, na zemaljska mrze.
Orlu ne zaufam, perju njegovomu,
Ar on leteć išće hranu telu svômu.

[1] Ovu pěsmu, čto sam ju u Plajgoru *prèpisao, slušao* sam i u Belom Selu, malko izměnjenu i skraćenu. Kako se vidi: ne samo narod poje, nego i pojanje učenije vrste ljudij u narod prěhodi.

Slavićku ne ufam, dan i noć popîva,
Svoje drago tužeć krv 'z kljuna prolîva.
Grlice se nerad 'z svôga gnjazda lučû,
A golubi rado polig vode guču.
Kragulju i kosu nî trîba verovat,
Ar po grmlji leteć ne morû obmučat.
Šojki ne zaufam, zloga je jezika,
Kudegoder leti, vse i vsud je vika.
Neg ja štimam pticu vernu lastovicu,
Kâ nam v jutro klica veselu zornicu.
Po ovoj tebi šaljem list srdca vernoga,
Koga jesam pisal s tintom srdca môga.
Da se ne pozabiš 'z mene v srdci tvojem,
Ja se 'z tebe ne ću pozabit va mojem.
Stalna mi ostani, meni verna budi,
Da od tebe zloga ne čuju ničt ljudi.
Ja hoću na vredi tebe poiskati,
Ćemo se kot prvo skupa radovati.
Rozmarin zeleni, cvetak moj ljubljeni,
Okol srdca môga tvrdo zasajeni!

428.

Hrvatske Šice.

Šibicu ganula ta gora zelena,
Da mlad junak štima, vsa zemlja zabrekla.
Va toj črnoj gori skaline pucaju,
Da mlad junak misli, da Turki strîljaju.
Vuzka je steljica, oštra je slamica,
Na koj mladi junak dva mîseca leži
(Žedan je i lačan, ar ničesar nîma,
Usta si namočit, lakotu podmirit).
Moj otac i mati na daleki jesu,
Bratac i sestrica, oni k meni ne smû.
Kad bi k meni došli to bi sudac doznal,
A ja mladi junak katana bi postal.
S bogom mi ostani vse milo i drago
Vse milo i drago i lîpo selo Šičko.

S bogom mi ostani, ti jedini bratac,
Kî si s manum rasal kot va vrti klinčac.
S bogom mi ostani, jedina sestrica,
Kâ si s manum rasla šipkova rožica.
S bogom mi ostante, vse mile dîvojke,
Kê ste s manum rasle kot sbirne konoplje.
S bogom mi ostante, i vi mladi muži,
Moje mlado srdce vse za vami tuži.
S bogom mi ostante, i vi mlade snahe,
Vi ste vnogo putij s manum placu 'zmele.[1]

429.

Hrvatske Šice.

Imala je mati jedinoga sina,
Onoga je v petak glava zabolila,
Va sobotu su mu vsi zvoni zvonili,
A v nedîlju su ga do groba nosili.
Vsi su ljudi prošli, neg mila 'e ostala,
Na grobi klečala, ljuto se plakala.
Zakriknul je mili iz te črne zemlje:
„Ne plači se mila, draga duša moja!
Gaziš mi po glavi kot jelen po travi,
Ležiš mi na srdci, kot ptica va grmi."
„Povîj meni mili, kako 'e sada tebi,
Kako 'e sada tebi va toj črnoj zemlji?"
„„Da bi ti povîdal, neg žal bi ti bilo,
Neg žal bi ti bilo i srdce tužilo.""
„Povîj meni mili, ne će mi žal biti,
Nit će mi žal biti nit srdce tužiti."
„„Daj mi tu svîćicu va desnu ručicu,
Kâ bude gorila za moju dušicu.
Povîj, mila, povîj vsim mladim junakom,
Da oni ne ljubû tih mladih dîvojčic.
Kî dîvojke ljubi, on žitak pogubi,
I ja sam je ljubil, ter sam žitak 'zgubil.""

[1] Vi ste me ogovarale, ili kako tamo još vele mrčile i mračile (inquinare); ako ne bude: sa mnom se po placi šetale?

430.

Hrvatske Šice.

Hranila je majka sinka jedinoga,
Kad ga 'e nahranila šestnajst let staroga,
Onda se on spravljal gorî v gornju zemlju
Cesara služiti i kralja dvoriti.
„Ne idi, sinko, ne idi, drago dîte moje,
Onde su ti, sinko, previsoki brîgi,
Ne more je, sinko, ptica preletiti,
Kako će je, sinko, tvoj konjic prejahat?“
„Idem, majko, idem, ar ja moram projti
Cesara služiti i kralja dvoriti.““
„Ne idi, sinko, ne idi, drago dîte moje,
Za timi su brigî prevelike vode,
Ne more je sinko ribica prepluti,
Kako će je sinko tvoj konjic prejahat?“
„„Idem, majko, idem, ar ja moram projti
Cesara služiti i kralja dvoriti.““
Kada ću t' se, sinko, nazaj nadîjati?“
„„Kada žute lokve vse mlîkom preteku,
A zdenci vodeni s vinom se zaliju.““
Nit su žute lokve kad mlîkom pretekle,
Nit vodeni zdenci vinom se zalili,
Nit je kada sinka vzpet domom bilo.

431.

Hrvatske Šice.

Prešećem se junak krez selo dolîka,
Postál jesam junak pod mile oblokom.
„Čul jesam ja junak, da mi nîsi sama,
Da ni mila sama, da je samodruga.“
„„Ako nîsam sama, to je moja tuga.““
„Ne plači se, mila, kad v katane pojdem,
Neg se plači, mila, kad nazaj ne dojdem,
Ter mi šalji, mila, tri rubce za manum.“
„„Hoću, mili, hoću, ako i četiri.““
„S prvim ću si, mila, ljute suze 'zbrisat,

S drugim ću si, mila, moj obraz zakrivat,
S tretim ću si, mila, moje rane vezat,
A četrti hoću ok' srdačca nosit."
„„Kad sam je šivala, lîpo sam spîvala,
Kad sam je davala, ljuto sam plakala.""

432.

Velika Narda.

Roža si mi bila, dokljen sam te ljubil,
Sad ću te ostavit, već mi roža nîsi.
Dokljen sam te ljubil, nîsu ljudi znali,
Sad sam te ostavil, sad vsi ljudi znaju.
Mila moja mila, sama si si kriva,
Da sam te ostavil rožicu dîvojku.
Kad sam k vam zahajal, ti si se srdila.
Dare sam ti nosil, vzet je nîsi štila.
Kad sam k tebi došal, vrata si zaprla,
Druge spat sprohajaš a mene ostavljaš.
Drugim si davala krhke pogačice,
A meni junaku zelene kitice:
Drugim si vijala 'z čistog' rozmarina,
A meni junaku 'z samoga pelina.

433.

Veliki Borištof.

Beli dan u jutro još se ne razdanil,
A jur mladi junak na noge se ustal.
Počel se je junak na konja sîdati,
A mlada dîvojka gorko se plakati.
„Ne plači se mila za manum katanom
Još će ih ostati, kî tê ti procvasti."
„„Nî ga va 'vom svîtu majka porodila,
S kîm bi s' moje srdce i duša batrila.""
Kad je mladi junak konja zajahival,
Mladoj se rožici miljahno 'zpričaval:
„Lîpo t' zahvaljujem za vse tvoje darke,
Kê si mi sdavala po sobotne danke.

*

'Zbiraj si miloga va tvojoj krajini,
A ja ću si milu va tujoj tujini."

434.

Incéd.

Spravljajte se skupa vsa moja rodbina,
Evo se katana sad od vas odbira,
I vas vse ostavlja na miloga boga.
Sad prošćenje prosim od miloga otca,
Od miloga otca, od mile matere.
Za vas ću ja prosit boga do môg vîka,
Moju nedobrotu oprostite meni.
Sad prošćenje prosim od premilih bratcev,
Od vsih bratcev mojih i od sestar mojih,
Kî ste s manum rasli i lîpo s' hranili.
Još prošćenje prosim od sused, susedic,
Od kumov i kumic i mladih dîvojčic.
Incéd moj, Incéd moj, stalno mîsto moje,
Ostavit te moram, pozabit te ne ću,
Kadî me je vzišlo, kadi će me nestat!
Kadî sam se rodil, kadî ću umrîti!
Moje belo telo sablja će raznosit,
Moje žute vlasi vîtri će razprhat,
Moje črne oči gavrani te 'zkljuhat.

435.

Vulka-Proderštof.

Oj ti lîpa roža, kâ si lîpo cvala,
V zimi kot i v leti jednako si rasla,
A set krat je došlo turobno ti vrîme,
Kô je vzelo tebi sada rože ime.
Pristupite sada nje otac i mati,
Će vam se 'zpričati v zadnjem dîvojačtvi.
Pristupite sada sestrice i bratci,
Kî ste sis njum rasli na majke srdačci.
Od vas se razluča, bogu vas izruča,
Bogu i Marii, otcu ter materi.
Dari su na stoli, zaručnja va kuti,

Zaručnja va kuti a mati va tugi.
Set krat sî zibrala rudoga klinčaca,
Kî će tebe zbavit zelenoga venca.
Strat si moreš znêti tvoj zeleni venac,
Ter moreš načinit dîvojačtvu konac.
Danas si črljena, z' jutra budeš bleda,
Tvoj venac zeleni premîniš ti vreda.

(k mladoženji)

Ti si moreš 'znêti perja s krljačice,
Ter moreš pozabit junačke pravice.

436.

Židanj.

Bože, će li dojti jur vred taj tužni dan,
Kad ja budem junak na vojnu putoval.
Onde ćedu meni vlasi porîzati,
Vlasi porîzati, sablju pripasati,
Sablju pripasati, konja osedlati,
Na kôm ću ja klinčac lîpu krv proljati.
S bogom mi ostante moj otac i mati,
A ja mladi junak moram putovati
S bogom mi ostante bratci i sestrice,
Kî ste s manum cvali na jednom srdačci.
S bogom mi ostante moji tovaruši,
Moji tovaruši, vse mlade dîvojke,
Kê ste s manum rasle kot sberne konoplje.
Još vas jedno prosim, moji tovaruši:
Moju mi rožicu sîmo dopeljajte.
Junak s konja vstane ter joj progovori:
„Je li te, rožica, jako srdce boli?“
„„Da b' ti povîdala, i tebe b' bolilo,
Ničter ti se, klincac, ne bi utulilo.““
To vas jedno prosim, tovaruši moji!
„Neg moje rožice zabit se nekajte.
Još ak' junak projdem čez do na kraj svîta,
Još se ne ću zabit ziz tebe, rožica.“ —

437.[1]

Hrvatska Čenča.

Došla 'e moja ura zadnja,
Va daleku domovinu,
Ostante s bogom, dîtca moja,
Ostan s bogom lîpa gora,
Ostan s bogom, lîpo selo,
Da ću pojti van iz stanja
Med vsega svîta družinu.
V zemlji išćem sad pokoja;
Niš ne vzimljem 'z môga dvora;
Budi sdravo i veselo! —

438.

Cikljin.

Jačka, va koj se panduri izpričaju va boj putujući suprot Prajskoj paradi 1754 lîta.

Ah joj meni, daleki su puti,
Jur te, mila, moram ostaviti,
Jur se moram izpričati,
Jur od tebe putovati,
Srîću sprobovat, maširovat.
Ah joj meni, daleki su puti,
Lîpo su procvali črljeni klinčaci:
Jur moraju povenuti,
V tuju zemlju putovati,
Srîću itd.
Cval sam kako rozmarin
Lîpo, mudro;
Rasal sam mladinac,
Visoko i tanko:
Jur mi je cvet pogubiti,
Žitak moram postaviti,
Srîću itd.
Oh ti tužna mati, kâ si me rodila,
Nesrîćna utroba, ka si me nosila.
Sad te moram pozabiti,
Od tebe se razlučiti,
Srîću itd.
S bogom ada otac, mati,
S bogom sestre, brati:
Vam vsim zadnji poklon dajem,
I od vas tužan odhajam
Srîću itd.
Jur sad tebe, milâ, bogu preporučam,
Tebi ljubav moju, o srdce! izručam;
Ljute suze tebi dajem,
I na polje ja šetujem
Srîću itd.
Oh lîpa krajina, moja domovina,
Kak si me hranila, kak si me kojila!
Rodi mlîkom, rodi medom,
Ja odhajam, sada s bogom
Srîću itd.
Vsemogući bože, jur se k tebi molim,
Jur k tebi vzdihavam ino suze točim:
Daj mi srîćno vojevati,
Daj mi srîćno putovati
Srîću itd.
Tebi hoću telo i dušu ostaviti,

[1] Ovoj pěsmici priličnije město na strani 116 med pěsmami četirih stop, nu kad se zapozdnila, neka je i tuj.

Moju krv rumenu tebi prikazati.
Tvoju diku ću iskati
I hvalu tebi davati
Srîću itd.
Prokleti nepr'ételj jur postani pr'ételj,
Prestraši se boga stvoritelja tvôga,
Jur prestani vojevati,
Ljudstva krvi prolivati
Mladoga junaka, lîpoga klinčaca.
Nemili cesari, tvrdokorni kralji!
Jur se pogodite, meče položite,
Dajte se vi smilovati,
Lîpe krvi prolivati
Mladoga itd.
Zato tebe prosim, o ti Mars prejaki!
Ne daj me umorit nepr'ételjskoj ruki;
Moju mladost tebi dajem,
Mene tebi prikažujem
Mladoga itd.
Udîli mi jakost jakoga Samsona,
Daruj mi lîpotu lîpog Absolona:
Da bum mogal vojevati,
Mene sigurno braniti
Mladoga itd.
Ne plači se mila, tužna golubica,
Ne tuguj turobno kakoti grlica,
Prestani suze točiti,
Va njih mene izpirati
Mladoga itd.
Tvrdo se zaufaj va boga dragoga,
Da hoćeš viditi miloga tvojega;
S manum ćeš se veseliti,
Mene, mila, posdraviti,
Mladoga junaka, lîpoga klinčaca.[1]

---

[1] Na koncu rukopisa ove pěsme stoji: Descriptum per Joannem Kovacsics, Attestatum Harasztifaluensem, die 17. Julii 1780. I ova pěsma, sudim, da je prevedena iz Slovenskoga, i kao da sam ju čitao někad u Kolárovih „Zpěvankah", koje mi sada nisu pri ruci.

VI.

Priče světovne.

439—482.

439.

Vulka-Proderštof.

„Ako ti je Marko žal,
Ča si se ti ženičal,
*Ta*ko mi kupi, Marko mlad,
Dîvojački svilan trak,
Kôg' je lakat za dukat;
Ter me peljaj, Marko mlad,
Na te trge Turačke.
Tamo dojde Turčina
S krvavimi očima."
Marko je nju dopeljal,
Turčina se 'e došetal.
Prodaje se Jelena,
Belogradska dîvojka.
„Za kuliko 'e Jelena,
Tvoja roža rumena?"
„„Za tri sto žutih dukat
Prodaje se Jelena
Belogradska dîvojka,
Moja roža rumena.""
Komaj mu ju 'e zacenil,
Veljek mu je položil.
„Sad sî moja, Jelena,
Roža draga rumena."
Objami je Turčina
S krvavimi očima.
Na to reče Marko mlad,
Belogradski mlad junak:
„Ne kušuj je, Turčina,
Pred mojimi očima!
Neg mi povîj, Turčina,
Kadî ćeš s njum noćevat?"
„„V črnoj gori pod borom,
Onde ćemo noćevat,
Onde ćemo prebivat.""
Kad pozaspal Turčina,
Onda će dojt Marko mlad,
Belogradski lîp junak:
„Hodi s manum, Jelena,
Moja roža rumena."
Prošal je s njum Marko mlad,
Belogradski lîp junak.
Turčina se prebudil,
Jelene jur nî vidil.
„Joj kadi si Jelena,
Roža moja rumena?" —

440.

Hrvatske Šice.

Piju vino tri junaki
Tri junaki tri vitezi,

Tri hordove vina 'zpili,
A niš nisu zaplatili.
Koršove su porazbili,
Na njih nîsu zahvalili.
Šla je tužit krčmarica,
Lîpa mlada kot rožica:
„Ovo ste mi, kapitane,
Lîpi dragi gospodine,
Tri junaki vino pili,
Tri junaki tri vitezi,
Tri hordove vina 'zpili,
Ničt mi nîsu zaplatili.
Koršove su porazbili,
Na njih nîsu zahvalili."
„„Povîj meni, krčmarica,
Kakovi su oni bili,
Kojeg roda ti junaki,
Kakvu pratež su imali?""
„Prvi junak kujnu[1] kapu,
Kujnu kapu do ramena;
Drugi junak vučju šubu,
Vučju šubu do zemljice;
Tretoga se nîsam mogla
Od lîpote nagledati."

441.

Sabara.

Lîpa Mare v polji šeće
Po Turačkom ravnom polji.
Turki su ju zagledali,
Iz daleka napijali:
„Bog ti pomoz, lîpa Mare!
Za Turačko ti spoznanje."
Turski su ju opojili,
Da nî znala, s kim je spala,
Je li s Turkom al' s kršćanom,
Al' s Zidovskim Barabašem.
Kad se v jutro rano vstala:
Svilne nadre razžužljane,
Žute koše razpuhane,
A krilo je razkrojeno.
„Oh joj meni lîpoj Mari,
Nit sam snaha nit dîvojka."

[1] Od kune.

442.

Veliki Borištof.

Tiho tiho, tri katani,
I ja idem va red s vami. —
„Mi te va red ne pušćamo,
Doslen bratca ne umoriš. —
Išla jesam v črnu goru,
Našla jesam ljutu kaču,
Skuhala sam ljutu kaču,
Dala bratcu prvu žlicu:
„Ah joj, sestro, glava boli."
Dala sam mu drugu žlicu:
„Ah joj, sestro, srdce boli."
Dala sam mu tretu žlicu:
„Ah joj, sestro, vse me boli."
„„Tiho tiho, tri katani,
I ja idem va red s vami,
Sad sam bratca otrovala.""
„Mi te va red ne pustimo,
Ča si bratca otrovala."
„„Ah neverni tri katani!
Vi ste mene prevkanili.
Delat ne znam, prosit me 'e sram,
Va lîpi moj orsag ne znam.
Još da bi veljek i znala:
Još ja tamo ne bi smîla.
Čuda jesam učinila,
Kad sam brata otrovila.""

443.

Mali Borištof.

Aleksander (prěvod).

1.

Poslušajte, draga braća,
Ča ću povîdati,
Ča se 'e stalo v Nîmčkoj zemlji,
Va Beči varoši,
Va vrîmeni starih ljudij
I boga bojećih.

2.

Aleksandra po imeni
Je živil va Beči,
Kî je imal Julianu,
Svoju vernu gospu,
I tako su va ljubavi
Pobožno živili.

3.

Jednoč počne Aleksander
Gospi govoriti:
„Draga moja Juliana!
Meni se 'e sanjalo,
Da se spravim v Jeruzalem
Do božjega groba."

4.

Na to gospa Juliana
Reče Aleksandru:
„Moj predragi gospodine!
Ostanite doma.
Vi morete i doma molit
I bogu služiti."

5.

Aleksander gospi reče:
„To ne more biti;
Sam bog mene opomina,
Da se na put spravim,
I da tako v Jeruzalem
Sveto mesto pojdem.

6.

Ti se, draga moja gospa!
Doma lîpo drži;
I med ljudî, dokljen dojdem,
Ti počteno živi;
Da ne čujem ča od tebe
Špotnoga življenja."

7.

V noći gospi Juliani
Angel s neba dojde,
Ter joj reče, da košulju
Mora načiniti,
I da tako Aleksandru
Ima govoriti:

8.

„Ovo ti je, Aleksandre
Dragi gospodine!
Na, oblici košuljicu,
Ter ti ovo veruj:
Doklje bude ona bela,
Ću ti biti verna."

9.

Aleksander tako projde
Od Beča varoša;
Juliana tužno gleda
Ter se milo plače,
I tako ga na tom puti
Bogu preporuča.

10.

Aleksander k morju dojde
I prîk se odveze,
Ali k njemu su dotekli
Ti prokleti Turki;
Oni su ga ulovili
K caru dopeljali.

11.

Aleksandra Mahomet car
Je dal zaklopiti,
I na njegov beli hrbat
Jaram obîsiti,
Tako 'e moral Aleksander
Vsaki dan orati.

12.

Káda je pak Aleksander
Jedno leto oral,
Na njegovoj košuljici
Ničt nî črno bilo,
Nego je ravno na njemu
Kot sneg vsakdar bila.

13.

Mahomet car Aleksandra
Je dal odklopiti,
I mu reče, da mu povî :
„Ča to mora biti,
Da košulja v tvojem teli
Vsakdar bela stoji?"

14.

Aleksander Mahometu
Caru odgovara :
„Moja gospa je va Beči
Gorî v Nîmčkoj zemlji;
Ona mi je ovu dala
I ovako rekla:

15.

Dokljengoder 'va košulja
Moja bude bela,
Da će ona doma meni
Vsakdar biti verna;
Ako pak neverna bude,
Hoće biti črna."

16.

Mahomet car Halanbegu
Vitezu je rekal:
„Ću ti dati zlata, srebra,
Ter pojdi do Beča,
Delaj, da ti kako gospu
Aleksandra vkaniš.

17.

Daj njoj zlata ino srebra,
Da ti volju 'zpuni,
Tako će bit Aleksandra
Košulja vsa črna:
Pak ti zato hoću dati
Mojega konjića."

18.

Tako mi Halambeg vitez
Va Beč varoš dojde,
I 'zpital je Julianu,
Aleksandra gospu;
Ka je došla i pitala,
Ča on zapovîda?

19.

Halambeg, ta' Turski vitez,
Toj gospi govori :
„Je li si ti verna gospa
Aleksandra prava,
Kî va jarmi v Surskoj zemlji
Črnu zemlju ore?"

20.

Mlada gospa na te rîči
Tako odgovara:
„Gospodine dragi, meni
Vi pravo povîjte:
Kakovu košulju ima
Va jarmi zaklopljen?“

21.

Halan vitez na te rîči
Ovak odgovori:
„Na njem jedna je košulja,
Jur leto nî prana;
Još vîndar je vsakdar cela,
I bela ostala

22.

On je mene k tebi poslal,
Da ti ono včiniš,
Ča ja budem tebe prosil,
Pa ćeš ga dostati;
I tako ćeš njega moći
'Z jarma odklopiti.

23.

Ako pak ti ne ćeš meni
Moje volje 'zpunit,
Nikdar ne ćeš Aleksandra
Već v Beči viditi,
I s njim nikdar za života
Spominjat se moći.“

24.

Na to njemu odgovara
Aleksandra gospa:
„Sutra rano ja vam hoću
Pravo povîdati,
Ću li ja to učiniti,
Ča ste vi prosili.“

25.

Aleksandra draga gospa
Halanbega ojde,
I prosila je od boga,
Ča ima činiti?
Će li ono učiniti,
Ča Halanbeg prosi?

26.

Ali v noći angel dojde,
I tako njoj reče:
„Neka ti onoga činit,
Ča Halanbeg prosi;
Neg ti ono vse učini,
Ča ti ja zapovîm.

27.

Načini si črnu pratež,
Ter budi kot frater,
I drži se da si putnik
Do božjega groba;
Vzami tvoje lîpe igre
Gusle i levite.

28.

Ter ti projdi po tri dnevi
Pred Turskim vitezom;
I kad on za tobum dojde
Lîpo njemu igraj;
I tako ćeš Aleksandra
'Z uze oslobodit.“

29.

Tak u jutro ona projde
I vitezu reče:
„Gospodine, dragi vitez!
Ča ste vi prosili,
Toga nikdar nis' činila,
Niti ću činiti.“

30.

Tada projde mlada gospa,
Spravi skupa pratež:
Kapu i fraterske rube
Ona je svezala,
Gusle svoje i faruglje
K tomu 'e priložila.

31.

Tako van 'z varoša Beča
Ona 'e sama prošla;
Hodila je jednu milju
Od Beča varoša;
Onde pred kipom Marie
Ona je prosila:

32.

Da bog nje prelîpo lice
Na staro obrne.
Va molitvi je se stalo,
Da se 'e premînilo:
Lice lîpo mlade gospe
Staro je postalo.

33.

Onda svliče svoju svilnu
I prelîpu pratež,
Onde ju je zakopala,
Fratersku oblikla;
I vlasi je odrîzala,
Tak je s bogom išla.

34.

Treti dan mi ona dojde
V lîpu oštariju,
Onde najde Halanbega,
Turskoga viteza;
Počela je lîpo guslat
Farugljat i igrat.

35.

Kad tu lîpu igru čuje
Ta Turski Halanbeg:
Zove fratra bližje k sebi,
K stolu ga posadi;
I tako je frater s Turskim
Vitezom obedval.

36.

Turski vitez tomu fratru
Počne govoriti:
„Kamo ti putuješ, otac,
Povîj meni pravo?"
Ona veli: „Ja putujem
Do božjega groba."

37.

Turski vitez fratru veli:
„Moj predragi otac!
Hodi s manum, ja ću tebe
Na puti hraniti,
Ako mene s tvojum igrum
Hoćeš veseliti."

38.

Tako vitez toga fratra
Lîpo s sobum vzame,
I njega je s svojum igrum
Vsaki čas veselil.
Kada su do morja došli,
Srîćno su prîk prešli.

39.

Onda ona reče Turku:
„Dragi gospodine!
Bog vam plati! ja se moram
Ovde obrnuti,
I na desnu ruku pojti
Do božjega groba."

40.

Turski vitez fratru reče :
„Ah ti moj predragi !
Hodi s manum, prosim tebe
Do carevog' grada :
Razveseli s tvojum igrum
Mahometa cara.“

41.

Onda fratar na ta Turska
Kola opet sede.
Kako Turskomu vitezu
On prelîpo igra,
Tad zagleda Aleksandra,
Da va jarmi ore.

42.

Kad su do carevog' grada
Tako skupa došli,
Mahomet car Halanbegu
Počne se smîjati :
Da je roba Aleksandra
Košulja još bela.

43.

Na te rîči Turski vitez
Caru odgovori :
„'Nako mudre žene nisam
Još na svîtu vidil,
Kot je roba Aleksandra
Plemenita gospa.

44.

Ar je ona mudro meni
Tako govorila :
Da je dražje njoj počtenje
Svoje obdržati,
Nego pak i Aleksandra
'Z uze oslobodit.“

45.

Na to reče Mahomet car :
„Ča je to za frater ?“
Halanbeg mu na te rîči
Tako odgovori :
„Ov je mene s svojum igrum
Na puti veselil.“

46.

Tako jedan mîsec frater
Mahometu igra ;
Potom cara lîpo prosi,
Da ga dalje pusti :
Da on mora do božjega
Groba ravno pojti.

47.

Car Mahomet njemu reče :
„Ću ti zlata dati,
Ću ti dosta dati srebra
I lîpoga konja :
Ar si mene s tvojum igrum
Prelîpo veselil.“

48.

Mudra gospa odgovori :
„Ja ne prosim toga ;
Neg vas prosim, dajte meni
Jednoga kršćana,
Kî bi meni na 'vom puti
Veran tovaruš bil.“

49.

Turski car je Halanbega
Na to k sebi dozval,
I rekal je : „ov tvoj frater
Ničtar vzeti ne će :
Daj mu ti jednoga roba,
Ki va jarmi ore.“

50.

Ta Halanbeg toga fratra
Je na polje 'zpeljal,
Reče mu, da si izbere,
Kôga će on roba.
Ali mudra gospa veli:
„Dajte koga ćete."

51.

Na to je ta' Turski vitez
Aleksandra pustil,
I mu rekal: „s ovim fratrom
Pojd k božjemu grobu,
Kade ti pak domom dojdeš,
Reci tvojoj gospi:

52.

Da ja nisam tako mudre
Žene nikdar vidil,
Kâ za srebro ni za zlato
Počtenja nî dala.
Zato sam te sada pustil,
I k njoj domom poslal."

53.

Tako projde mlada gospa
S Aleksandrom svojim.
Jednoč reče Aleksander
Tomu svômu fratru:
„Bog vam plati, da ste mene
'Z uze odkupili.

54.

Kada pak mi va Beč varoš
Obadva dojdemo:
Ćete vidit, kako će vam
Moja gospa služit,
Kâ je meni vsakdar verna
I počtena bila."

55.

Na to mudra njemu gospa
Tako odgovori:
„Kako znate, Aleksander!
Da je vaša gospa
Doma verna i počtena
Do sih dob ostala?"

56.

Na to reče Aleksander
Tomu svômu fratru:
„Otac dragi! k zlamenju je
Nut ova košulja,
Kâ je sada tako bela,
Kot je onda bila."

57.

Tako dojdu v Jeruzalem
Do božjega groba,
Onde osam dan su skupa
Obadva molili,
Ter mi opet va Beč varoš
K domu se ganuli.

58.

Kad su tako bili došli
Dvî milje od Beča:
Onde gospa mudro reče
Aleksandru svômu:
„Ja moram pojt va moj klošter,
Z varoša bit 'z vana.

59.

Ali to te seda prosim,
Dragi Aleksander!
Daj ti meni jedan kusić
Od tvoje košulje,
Da va klošteri pokažem,
Da sam te odkupil."

(Iz drugoga rukopisa.)

60.

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
Aleksander dobrovoljno
Onom' daru sgodi.

61.

Dva mi lista Aleksander
Jednako napiše:
Njoj jednoga, seb' drugoga,
Vsaki svoga prijel,
Ter se lîpo razlučili
Jedan od drugoga.

62.

Kad mi prijde pak ta gospa
Va Beč, lîpo mesto,
Nuter pojde va komoru
Kâ 'e nje prvo bila;
'Z sebe svliče fratrske kape,
A ženske obliče.

63.

Onako mi v hižu projde
K toj svojoj svekrvi.
A svekrva, kad ju vidi,
Kruto joj psovaše:
„Ti s' bila pri drugom muži"
To joj govoraše.

64.

Potom gospa odgovori
Toj svojoj svekrvi:
„Ja se zato ničt ne bojim,
Nego pravo povîm:
Zač te laži ničt ne morû
Mene oblagati."

65.

Kad drugi dan Aleksander
Biše domom prišal:
K mestu počne njega mati
Tako govoriti:
„Tvoja žena je pri nîkom
Drugom muži bila."

66.

Aleksander na te rîči
Tako odgovori:
„Vînder je moja košulja
Na meni još bela;
I ja zato ne verujem,
Da počtena ne b' bila."

67.

Onda jesu k mestu prišli
Njegovi pr'ételji,
Kî mi bihu vsi veseli
Njegovom' prihodku,
Ter se kruto veseliše
S Aleksandrom kraljem.[1]

68.

„Aleksandre gospodine!
Ja se tebi čudim,
Da ti moreš s tvojum ženum
Dobre volje biti;
Jošće k tomu, da ti moreš
Na nju pogledati.

69.

Celo 'e leto, dva mîseca,
Da nî doma bila;
Nikdor od nas nî nje vidil
V crîkvi nit na puti:
Ar je ona nîkdi bila
Pri nîkom drugom muži."

---

[1] Iza ove kitice očevidno je koje nestalo, ako ih prepisujuć prěgledao nisam.

70.

Aleksander tako reče
Toj svojoj materi:
„Ako li je tomu tako,
Moja dragi mati!
Veruj meni, da ju hoću
S cuckî van zignati.“

71.

Onda se je veljen vstala
Ta premlada gospa,
Ter mi veljen ona ide
Va svoju komoru:
’Z sebe svleče žensku pratež,
V kape se obleče.

72.

Kad se ona vred oblikla
Va fraterske kape,
Vzela ’e ona v svoje ruke
Gusle i levite,
Ter mi ona brzo pojde
Na placu igratif.

73.

Kda ju začul Aleksander
Lîpo igrajući,
On mi počne svojim gostom
Tako govoriti:
„Ja si čujem môga fratra
Lîpo igrajući.

74.

Dragi moji mili gosti!
Zovite ga nuter;
Ter mu lîpo vi služite,
To vas lîpo prosim;
Ja mu hoću za života
Na veke služiti.“

75.

Onda su ga oni k mestu
K njemu dopeljali,
Ter do kralja Aleksandra
Za stol posadili.
Aleksander, on ga lîpo
Dobrovoljno prijel.

76.

Onda Aleksander počne
Tako govoriti:
„Bog ti plati, dragi brate,
Moj duhovni otac!
Kî si mene van izpeljal
Iz te Turske uze.“

77.

Tad on veljen odgovori
Na te njega rîči:
„Da kadi je, dragi brate!
Tvoja verna ljuba,
Za kû si mi ti povîdal
Na tom našem puti?“

78.

Onda mi ga Aleksander
Tako odgovori:
„Ovde nîkdi, nî daleko,
Totu sada bîše“
(A ona si na svoj obraz
Kape popušćaše).

79.

Svekrva nju vani, v hiži,
Ino vsakdîr išće;
Ne najdè je, žalostna bì,
I tako mi rečè:
„Sada ima vsaki znati
Nje zlu hudobiju.

80.

Ona ima nîkdî svoja
Osobljiva vrata,
Kudej hodi simo, tamo,
Kudej joj je drago.
Zato ona neka hodi,
Kot se naučila."

81.

Onda se je gori vstala
Ta premlada gospa,
I 'znela 'e onu krpicu
Te bele košulje,
Ter ju k mestu v ruke dala
Aleksandru kralju.

82.

„Aleksandre gospodine!
Pazi sada dobro:
Nî li ovo ona krpa,
Kû si meni bil dal?
Nî li ovo ono pismo,
Koje si ti pisal?

83.

Nî li ovo on carski list,
Kôga nam je bil dal,
Da smo s mirom prohodili
Prîk morske dibine,
I s kîm smo mi srîćno prošli
Kroz pogansku zemlju?"

84.

Pak mi onda 'z sebe spusti
Te fraterske kape,
Još mu ona pokazala
Svoje bele prsi,
Ter mu počne potihoma
Lîpo govoriti:

85.

„Aleksandre gospodine!
Pazi sada dobro:
Nîsam li ja tvoja ljuba
Ino tvoja gospa,
Kâ sam tebe izpeljala
Iz te Turske zemlje?"

86.

Onda veljen Aleksander
Lîpo ju objami,
Ter ju počne kuševati,
Tiho govoriti:
„Bog ti plati, moja ljuba
Verna i počtena!

87.

Donesi joj, moja mati!
Tu najlîpšu pratež,
Ter ćemo se sada 'z novâ
Počet veseliti;
Ter joj hoću ja do smrti
Na veke služiti"

88.

Po tom jesu va počtenju
Lîpo prebivali,
V strahu božjem i molitvah
Lîpo su živili,
Ter ubogim i nevoljnim
Almužtvo davali.

89.

Obadva su na tom svîtu
Pravično živili,
Obadva su 'z ovog svîta
Lîpo preminuli,
Ter za sobum jesu dobru
Peldu ostavili.[1]

[1] I ovdě kao da je něčto izpušteno.

90.

Onde halje i košulje
Na grobi (im) vise.
Kî tam hodi, vidi da je
Istina to prava,
Njihov danak za to delo
V Beči svej se čtuje. —

444.

Petrovo Selo.

Prosili Eržu na Vlahe
Za lîpog Pavla Vlašića.
„Ćaćko me daje ter daje,
Majka me ne da ter ne da.
Ne šaljte ruha za manum,
Ruha ne šaljte ni kruha,
Neg mi pošaljte plahticu,
Plahticu tanku tanahnu."
Zamrla Erža s večera,
Prelîpi Paval do dana.
Erža mi leži pred crikvom,
Pavle mi leži za crikvom.
Na Erži cvatu rožice,
Raste na Pavlu grozdjice.
Kî je god k rožam pridahnul:
S mesta je mrtav i ostal.
Kâ je god grozdje zobala:
S mesta je mrtva ostala.

445.

Tu istu pěsmu pěvaju u Novoj Gori ovako:

Prosili Maru na Vlahe [1]
Za lîpâ Pavla Vlašića.
Otac ju daje, mat ne da:
„Ne idi, dîte, od matere."
„„Idem vam, majko, prîk volje;
Ne šaljte dara za manum,
Neg jedno pleće jolčeno [2]
Plahticu jednu jolčenu.
Ne ću ih nosit ob danku,
Ne ću ih nosit ob noći,
Nego pod črnom zemljicom.""
Umrla Mare do podne,
A lîpi Pavle od podne.
Nju zakopali pred crîkvom,
Lîpoga Pavla za crikvom.[3]
'Zresla 'e na Mari ružica,
Na lîpom Pavlu lozica.
Tako su visoko resle,
Da su se skupa objele.[4]
Na njih mi rodi grozdjice,
Ono mi nosû ptičice.
Kâ je god ptica odnesla,
Vsaka je progovorila:
Da je prokleta 'na majka,
Kâ dvoje dragih razstavlja.[5]

446.

Marof.

Sunce sije med dvîmi gorami,
Gjuragj leži med dvîmi ljubami.
Jedna mu je na ruki zaspala,
Druga ga je tiho prebudjala.
„Uzmi mene, Gjuragj gospodine!"
„„Bogme ne ću, gizdava dîvojka,
Ti mi imaš bratca srditoga.""
„Lagko ti je bratcu nagoditi."

---

[1] Srblje. — [2] Oplećak od jolča. — [3] Radi zakona? — [4] Prěko crkve i zakona. — [5] Něki te zadnje dvě vrste još inako pěvaju.

*

Protekla je u tu črnu goru,
Iskala je kaču jadovitu,
Našla mi je kaču jadovitu,
Šibrala ju s trimi šibricami,
Badcala ju s trimi iglicami:
„Pušći, kača! jada i čemera.“
K bratu svômu dîvojka protekla:
„Napij s', brate, vînca črljenoga.“
„„Pij ti, sestro, napij se ti prva.““
„Pila jesam, tebi ostavila.“
Kako mi se bratac vinca napil,
Tako mi je bratac mrtav ostal.
Tekla 'e sestra Gjurgju gospodinu:
„Uzmi mene, Gjuragj gospodine,
Bratcu jesam sestra nagodila[1]
Nagodila, da je mrtav ostal.“
„„Ne ću bogme, gizdava dîvojka,
Kako s' bratcu, tako bi i meni.““
„Kleta bila ja grîšna dîvojka,
Kâ sam svôga bratca otrovala!
Nit je brata nit je sad ljubavi.“

447.

Parapatićev brîg.

„Ah joj meni, mila majka moja!
Umrît hoću od velike želje,
Zaželjil sam lîpe Katulenke.“
„„Ah moj Ive, drago dîte moje!
Udri mi ti va mrtvačke zvone,
Da je umrl Ive Karlovićev:
Dojt tê gledat snahe i dîvojke.““
Med njimi je lîpa Katulenka:
„Bože, čudan mi s' ot mrtvac vidi!
Bele ruke, da tê me popasti,
Bele noge, da tê poskočiti,
A usta su, da tê s' nasmîjati.“
Još nî Kate naprav rîč izrekla,
Jur je Ive gorî bil poskočil,
Hiti Katu za desnu ručicu:
„Ah joj Kate, drago dîte moje!
Voliš mene mladoga obljubit,
Ali voliš va tamnici sgnjiti?“
A ja volim va tamnici sgnjiti,
Nego tebe mladâ obljubiti.““
„Gorî gorî, tamni tamničari!
Peljajte ju va škure tamnice.“
'Zpunilo se lîto na deveto:
„Gorî gorî, tamni tamničari!
Odpirajte te škure tamnice,
Ter hitite Katine košćice.“
Tamnica se suncem prosvîtila,
Tad mi Kate žutu kosu češlja.
„Ah joj Kate, drago dîte moje!
Voliš mene mladoga obljubit,
Ali voliš va tamnici sgnjiti?“
„„Volim tebe mladâ obljubiti
Neg va škuroj tamnici zagnjiti.““

448.

Parapatićev brîg.

Rožu su mi na Dunaj metali:
„Plavaj, rožo, ti mi ne potapljaj.
Kad doplavaš k Ivanovi dvori,
Dva krat krikni, treti progovori:
Ste li doma, majka Ivanova?“
Roža mi je Dunajem plavala,
K Ivanovim dvorom doplavala,
Dva krat mi je ta roža kriknula,
Treti mi je 'vako govorila:
„Ste li doma, majka Ivanova?“

---

[1] Habe etwas bereitet.

„„Doma doma, rožica dîvojka!‟‟
„Kanite li vašeg sina Ivu
Kanite l' ga se zime ženiti?‟
Odgovara Ivanova mati:
„Tri zime ga nekanim ženiti.‟
Kad je Ive dîvojku zagledal,
On mi pita milu mater svoju:
„Kdo je ono, mila mati moja?‟
„„Ono 'e, sinko, Rožica dîvojka.‟‟
Njoj govori Ive nesudjenik:
„Pojd mi, roža, pojd mi za drugoga
Kad te ne će mila majka moja.‟
Odgovara rožica dîvojka:
„Mene daju za Nîmca Rozanca,
Bog daj rîč s njim ne sprogovorila,
Niti s njim si srdca ne stoplila.‟
Kad su rožu mimo dvor' peljali,
Ivan stoji s majkom na tom dvori.
„Kdo mi 'e ovo, stara majko moja?‟
„„Ovo 'e, sinko, rožica divojka.‟‟
Toga mati naprav ne izrekla,
Jur je Ive mrtav k zemlji upal,
A roža je svatove prosila:
„Pušćite me, dragi moji svati!
Dva krat ću ga šetom obšetati,
Treti ću se nazad obrnuti.‟
Dva krat ga je šetom obšetala,
Treti put je mrtva doli pala.
Još govori majka Ivanova:
„Kleta bila vsaka ona mati,
Kâ razdruža dva drage med sobom,
Kot ja jesam dvoje razdružila.
Mogu dostat snahu po počtenju
Al' ne mogu sinka od srdačca.‟

449.

Petrovo Selo.

Voda teče izpod Oriš grada,
Puška pukla izpod Oriš grada:
Ustrelila tri mlade junake.
Prvoga je mati žalovala,
Drugoga je bratac i sestrica,
A tretoga, bože, nikdor nîma.
Iznesla se sirota dîvojka,
Kâ žaluje mladoga junaka.
Druga ju je na zdencu karala:
„Oj dîvojka, luda ludovkinja!
Ča žaluješ tujega junaka?
Tuji junak ima troju misal:
Prva misal, da te hoće vzeti,
Druga misal, da će te ostavit,
Treta misal, da će te podvkanit.‟

450.

Velika Narda.

Nit je vedro nit je oblačina
Nego mi je svîtla mîsečina,
Po koj mi je daleko viditi
Od Budina do Beloga Grada.
Totu dolî ti konjari pasu,
Dîvojka se s konjarî kladila,
Da im hoće vsim konja ukrasti.
Konjari se 'zmed sobum sgledaše:
„Vrzmo straže na četiri kraje:
Prvu stražu k zdencu Nemogorcu,
Drugu stražu k zelenomu lugu,
Treću stražu k otoj črnoj gori,
A četrtu k dîvojačkim dvorom.‟
Vse su straže tvrdo pozaspale,
Dîvojka je ukrala vsim konja,
Uzdala ga zlatimi uzdami,
Sedlala ga srebrnim sedlačcem,

Jahala ga po trnju i grmlju,
Jahala ga pod Dalečnu vodu.
Rodila je mladoga junaka,
Rodila ga iz skuta i s puta.
Svezla su se Dalečna gospoda,
Darovala mladoga junaka
Kî s vankušcem, kî s belum plah-
ticum. —

451.

Katalena.

„Goni mi goni sih ovčic, pastir!“
Dognal je dognal sih ovčic pastir,
Začul na paši dîte plakati:
„Čujem te, dîte, al te ne vidim“
„„Dîte sam malo va hrastu skrito,
Va šupljem hrastu s korom pokrito.
Vzami me vzami sih ovčic pastir,
Ter me odnesi k môj majki na pir.
Vrzi me posrîd pirnoga stola,
Posrîd me vrzi pirne gospode.““
Našal je pastir dîte va hrastu,
Ter ga odnesal k majkinom piru,
Začelo 'e dîte 'vako govorit:
„Nî za te, majko! venac zeleni.
Ti si tri sinka grîšno rodila:
Va vodu jednog ti si hitila,
Drugomu jesi vratom zadrgla,
Mene si treto v lozi pustila,
Va šupljem hrastu s korom pokrito.“
„„Muči oh dîte, ne laži na me!
Ako je tomu, ča dîte veli,
Po me nek dojde ter me nek vzame
'Z pakla gorućeg vrag on paklenski.“
Ona te rîči još ne izrekla,
Jur je bil došal vrag taj paklenski,
Grîšnu nevîstu 'z pira je zgrabil,
Vrata nebeska vreda je minul,
K vratom paklenskim vreda je dospîl
Ter strahovitim glasom zavapil:
„Vrata paklenska vi se odprite,
Vi se odprite, dušu vpustite.“
Vrata se odprla, duša vletila,
Dušu dvorili duhi paklenski.
Prvi donesal stelju ognjenu:
„Na nju se lezi, na njoj mi gori,
Na njoj progori, nikdar ne dogori;
Drugi donesal stolac ognjeni:
„Na njega sedi ter mi prosedi
V živo žeravje, bistro plamenje.“
Treti donesal prsten ognjeni:
„Na prst ga meći, vse vîke premeći,
Konca ne sgledaš, v mukah osta-
neš.“
Četvrti donesal venac ognjeni:
„Daj ga na glavu v tanac pakleni.“—

452.

Bezonja.

Kad su mi jahali dva brati iz vojske,
Peljali su s sobum mladu nevesticu.
Taj stariji bratac domom si ju peljal,
A taj mlaji bratac tako mu je rekal:
„Nač je tebi, bratac, mlada nevestica,
Kad ti doma imaš ženu i dva sinka?“

Starijemu bratu toga žal je bilo,
'Zpuknul brat stariji svoj srebrni mečak,
Mlajemu ga bratu pod srdačce vtaknul.
„Ne puči mi, bratac, mečak ziz srdačca,
Neg mi se daj s tobum mrvu pominati,
Jednu rîč ali dvî tebi povîdati.
Kad mi domom dojdeš k našoj staroj majki:
Neka mi ti majke naglo prestrašiti,
Neg ti reci majki, da sam v trgi ostal,
Da majki kupujem nebelo ruhance,
A mojoj sestrici tu žarku žužnjicu:
Da me bude majka duglje žalovala,
A moja sestrica duglje spominjala.
Sad meni izpukni mečak ziz srdačca,
Neka mi procuri žarka krv junačka."
'Zpuknul mu je bratac mečak ziz srdačca,
Ter mu 'e procurila žarka krv junačka.
Mlada nevestica dva krat ga obašla,
Kad ga je treti put, mrtva se srušila.
Onda mlaji bratac starjemu govoril:
„Sada mi, bratac maj, dva grobka izkopaj:
Ter mene zakopaj, kade sunce 'zhaja,
A mladu nevîstu, kade mi zahaja."
'Z bratovljega groba rozmarin je vzrasal,
'Z mlade nevîstice bela aleluja.
Kad stariji bratac k belim dvorom prispîl
Pitala ga mati: „kde ti je mlaji brat?"
„Taj drugi vam sinak va trgi je ostal,
Materi kupuje nebelo ruhance,
A svojoj sestrici žarku žužnjičicu."
Nî mi mogla majka sinka dočekati,
Ter je zapitala sinka ubojnika:
„Povîj meni pravo, kada nazad dojde,
„„Onda će vam, majko, sinak nazad dojti,
Kad se črna vrana s belim opernati,
A suhi javorak zeleno procvati."
Šla je tužna majka, vranu 'e ulovila,

Ter ju je va mlikî vsaki dan kupala,
A suhi javorak vinom zalivala.
Još nî htila vrana s belim opernatit,
Ni suhi javorak zeleno procvasti:
Morala je majka sinka žalovati,
A sestrica brata dugo spominjati.

453.

Čemba.

Mare se šetala, s prstenkom kretala,
Kretajuć je klela svoju staru majku.
„Za koga ste, majko, svoje dîte dala?
Da bi za kojega dobroga junaka,
Nego za jednoga krutog' razbojnika,
Kî mi noćum projde ter mi noćum dojde,
Krvave si ruke va moj zastor briše.
Noćas mi je prošal, o polnoći došal,
Ter mi je donesal vse krvavo ruho,
Jednu desnu ruku, jednu žutu kosu,
Glavu razkosmanu i ruku s prstenkî.“
„„Poznavaj mi, Mare, ovu desnu ruku,
Ovu desnu ruku, ovu žutu kosu.““
„A meni se misli na mojem srdačci,
Da će biti ruka Ive brata môga,
Da će biti kosa Jele sestre moje.“
Mare toga naprav još ne sgovorila,
Jur mi posal stoji od majke na dvori:
„Jelica sestrica dalek se udaje,
A Ive brajenak još se dalje ženi,
Nego spravljaj, Mare, sad oholne dare,
Jelici sestrici i Ivi brajenku.“
Prvi posal toga naprav ne sgovoril,
Jur mi drugi stoji od majke na dvori:
„Ne spravljaj mi, Mare, tih darov oholnih,
Nego mi ga spravljaj tih darov prenujnih:
Jelici sestrici neg tri grude voska,
A Ivi brajenku neg tri smoljenice.“

Kada mi se Mare na put odpravila,
Ter je Mare prošla čez to ravno polje:
„Nut o Bože nut to i diva Maria!
Kakov je to čudan posal od matere?
Kad sam htîla projti čez to ravno polje,
Ljudi znali orat a snahe kopale,
A sad nit oračev niti je kopačev.“
Kad je Mare prošla tim zelenim lugom:
„Nut o bože nut to i diva Maria!
Kakov je to čudan posal od matere?
Kad sam htila projti tim zelenim lugom,
Rožice bi cvale, ptičice pîvale,
A sad su mi rože žalno povenule,
Ptičice mi mrtve po vsem polji ležû,
A zvoni prenujno na uho dozvanjaju.“
Kad je Mare došla do majkinih dvorov:
„Nut o bože nut to i diva Maria!
Kakov je to čudan posal od matere?
Kad sam htîla dojti v materine dvore:
Va dvori bi našla brata i sestricu,
Majkine bi sluge lîpo me dvorile,
V materine hiže k majki pripeljale,
A majka me htîla s veseljem prijeti:
A sada mi vsako zamišljeno sîdi,
Dvori su mi puni lesov i škrinjarev,
A zvoni mi nujno skupa zazvanjaju,
Kanda bi zvonili za bratom, sestricom.“
Kad je Mare svoju majku zagledala:
„Jeste li mi, majko, od ognja ’zpečena,
Ali ste mi, majko, od suz zaplakana?“
„„Nîsam, Mare, nîsam ni ognjem ’zpečena,
Niti sam ti, Mare, suzom zaplakana,
Nego ti ja, Mare, lîpe goste spravljam.““
„Tužnih li mi gostov na mojem srdahci,
Kî mi srdce žeru i moju krv piju.
Kadî mi je, majko, Jelica sestrica?“
„„Jele va komori tanke rube tigla.““

Kad je Mare zašla va svîtlu komoru,
Jelica se sestra v črnoj krvi taplja,
V črnoj krvi taplja a prez žute kose.
„Kade mi je, majko, mili bratac Ive?“
„„Ive ti va štali vranca konja sedla.““
Kad je Mare zašla va tu konjsku štalu,
Ivica se bratac v črnoj krvi taplja,
V crnoj krvi taplja a brez desne ruke.
Marica obšeće brata i sestricu,
Ter mi mrtva pade na črnu zemljicu:
„Kada ti nî dosti, majko, tuge dvoje,
Eto ti još jedne, neka ti je troje.“

454.

Frakanava.

Išal mi je Ive droban tanac tancat
Sis lîpum Jelenum, pod jelvum zelenum.
„Tiho, Ive, tiho, da nas mat ne čuje,
Ar ako nas čuje, veljen nas zapsuje.“
Još ih je začula ta Ivina mati,
I počela ih je prejako karati:
„Neg udaj se, Jele, po kih stranih hoćeš,
A lîpoga Ive nikdar dostat ne ćeš.“
Na to su Jelenu veljen zaprosili,
Po dalekih putih Jelenu vozili.
Kad je vidil Ive, da Jelu vozidu
Na stran se obrne, za mrtvâ se ’zvrne.
Pitala je Jele svatske starešine:
„Će li slobod biti mrtvâ pohoditi?“
„„Slobod, Jele, slobod vsikdar po počtenji.““
Na stran se obrne, za mrtvu se ’zvrne.
„Ovo su ti, majko, dvi mrtve žalosti,
Kada nîsi htîla dvî žive radosti.
Ivu zakopaju, kde sunce dohaja,
A lîpu Jelenu, kade mi zahaja.
Na Ivi je rasla kita rozmarina,

A na lîpoj Jeli bela aleluja.
One jesu rasle, velike narasle,
Doklje su se one skupa občepile.
Kada su se one skupa občepile
Onda jesu stoprv majku žalostile,
Bile jesu majki dvî mrtve žalosti,
Kad ona nî htîla dvî žive radosti.

456.

Gerištof.

Šeće mi se Pane po Budinu gradu,
Njega 'e zagledala ljubav Šermanova.
Kad ga 'e zagledala, k sebi ga ja zvala:
„Hodi, Pane, hodi, Šermana doma nî."
Nagne kunu kapu pod široko pleće,
Pušća rudu grivu med dvi črni oči:
„„Ne ću, ljubav, pojti, ar bi Šerman došal.""
. . . .
. . . .
Kad je Šerman došal, ljubu 'e ključe prosil,
Ključe od pivnice, kdî je dobro vince.
„Hoćeš li mi Šerman vino kuševati?
Ali ti se hoće pivnice zaglédat?"
„„Niti ću ja sada vino kuševati,
Niti mi se hoće pivnice razglédat,
Nego mi se hoće ljubav ljubovati.""
Kad je Šerman došal, Pana 'e veljen našal:
„Ča mi voliš, Pane, va ulji sgoriti?
Ali voliš, Pane, va tamnici sgnjiti?"
„„Ako mi daš, Šerman, va ulji 'zgoriti:
Malo ćeš si s manum svîćic presporiti;
Ako mi daš Šerman va tamnici sgnjiti:
S manum ćeš si malo lapat nagnjojiti.
Od sablje sam živil. od sablje ću umrît.""

457.

Hrvatska Čenča.

Hranila je majka sinka jedinoga,
Da će si za starost pomoć nahraniti.
Kad ga 'e nahranila 'z mala velikoga,
Tad mi ga je sinak majki progovoril:
„Sad ću, majko, projti dolî v dolnju zemlju,
Dolî v dolnju zemlju za kraljevum vojskum,
Kadî se proliva lîpa krv junačka,
Nîmčka i Ugrska, najviše Hrvatska."
„„Nejdi, sinko, nejdi, drago dîte moje,
Stara ti je mati, stara i bolovna.""
„Moram pojti moram, mila majko moja,
Sad mi je list došal od samoga kralja."
„„Kad ću ti se, sinko, nazad nadijati. ?""
„Va našem je vrti jedna žuta vrba,
Kada ona vrba sis grozjem urodi,
Onda mi se, majko, nazad nadijajte."
„„Ah joj meni, sinak, to nikdar ne bude.""
Išla 'e majko gledat jutrom i večerkom,
Je li vrba grozje, je li sinak došal:
Nit je vrba grozje, nit je sinka domom.[1]

458.

Hrvatske Šice.

Vztužila plakala mlada Ivanićka,
Va pisanih štalah vrana konja češuć:
„Danas je jur meni to deveto leto,
Da ja služim kralja za vernoga slugu.
Da mi nikdor ne zna, sam li ja dîvojka,
Sam li ja dîvojka ali verni sluga."

---

[1] U Novoj Gori na materin upros o povratku sin ovako odgovara:

„U našem je dvoru jedna hladna voda,
Kada ona voda vsa vino postane,
Onda mi se, majko, nazad nadijajte."
Išla 'e mati gledat vse jutro i večer:
Nit je voda vino, nit je sinka domom.

Ona je štimala, to nikdor ne čuje,
A nju mi je začul najverniji sluga.
Kako ju je začul, valje k kralju šeće.
„Ja vam hoću, kralju, čudo povîdati,
Ali se ja bojim glave odsîkanja,
Glave odsîkanja, tela umaranja.“
„„Povîj, sluga, povîj, ter se ničta ne boj
Glave odsîkanja, tela umaranja.““
„Spravite mi, kralju, vse sluge po gradu,
V jedno rano jutro ali v kasni večer.“
Spravil ih je kralju v jedno rano jutro,
Vse sluge su kralju klobuke podmakli,
Mlada Ivanićka ona ga nî htîla,
Ona ga nî htila niti ga je smîla.
K njoj mi se prišeće sluga najverniji,
K njoj mi se je smakal, ter joj ga podmakal.
Vse se 'e razsîknulo od lîpe lîpote,
Od lîpe lîpote od nje svîtle parte.
Kad je celi šereg oto čudo vidil,
Kralj je k toj dîvojki 'vako progovoril:
„Dosle si mi bila sluga najverniji,
Odsle ćeš mi biti gradu ključarica,
Gradu ključarica, moja verna ljuba.“

459.

Mala Narda.

Dîvojka je brala modar cvît po gori,
Ona ga je brala, dok ga je nabrala
Puna svilna nadra, obedva rukava.
Vid'la je junaka pod brîgom ležati.[1]
Junak glavu vzdigne, dîvojka pobîgne.
„Ne bîži ne bîži, gizdava dîvojka,
Neg mi hodi zavij ove ljute rane,

[1] U Sent-Mihalju pěvaju:
Na tom ravnom polju orîhovo drîvo,
Pod tim mi ga drîvom premikača stelja,
Na 'noj mi ga stelji junak naranjeni.

Donesi vodice, razhladi mi srdce,
Ako ja osdravim, nikdar t' ne ostavim."
Dîvojka 'e nabrala zelene travice,
Mladomu junaku privila glavicu,
Donesla vodice, razhladila srdce:
Junak je osdravil, dîvojku ostavil,
Klela je dîvojka mladoga junaka.
„Ne kleni, ne kleni, rožica dîvojka!
Dat ti hoću bratca va zlatnom škrlatcu."
„„Briga me po bratcu va zlatnom škrlatcu.
Volila bi tebe va tankoj košulji,
Neg tvojega bratca v svili i škrlatu.
Volila bi s tobum vse zoben kruh jîsti,
Nego stvojim bratom onaj beli cipov.
Volila bi s tobum hladnu vodu piti,
Nego s tvojim bratom to črljeno vince.
Volila bi s tobum na pustari žeti,
Nego s tvojim bratom po gradu šetati,
Po gradu šetati i pîneze brati.""
„Čekaj, mila, čekaj, v selu 'e suho drîvo,
Kad ono porene, hoćeš moja biti."
Pognalo je drîvo, ostala je mila.
„Čekaj, mila, čekaj, va seli je zdenac,
Va dibokom zdenci veliki je kamen,
Kad kamen izplovi, hoćeš moja biti."
Izplovil je kamen, ostala je mila.

460.

Marof.

Dîvojka je brala modar cvît po gori,
Ona ga 'e nabrala puna svilna nadra.
Mila ga 'e hodila, tugujuć šetala
Tamo po za brîge, po za nizke drage.
Junak glavu vzdigne, dîvojka odbîgne.
„Ne bîži, ne bîži, gizdava dîvojka!
Ako ja osdravim, tebe ne ostavim."
Osdravil je junak, dîvojku ostavil.

Ona ga je klela, va srdcu proklela.
„Ne klej ti, ne klej ti, gizdava dîvojka,
Dat ti hoću bratca u svilnom škrljaku.“
„„Volila bi tebe čisto gologlavca,
Nego tvôga brata u svilnom škrljaku.““
Ona ga je klela, va srdcu proklela:
„Vsahnulo ti srdce na makovo zrnce,
Ne željim ti roda nit pri crîkvi groba,
Nit va gori drîva, ča bi t' hiža bila,
Nit v' varoši meštra, kî bi ti meštroval,
Nit u fari popa, kî bi te pokopal,
Nit v zvoniku zvona, s kîm bi zazvonili,
Nit va selu ljudij, kî b' te sprohodili.“

461.

Marof.

Tužila plakala mlada Pavlovica
Va tom Belom Gradu najsgornjem obloku.
Ona je štimala, da nitkor ne čuje,
A nju mi je čujal nje premili dîver.
„Ne plači, ne tuži, mlada Pavlovica!
Idem ti poiskat ja tvojega Pavla.“
Kad je dîver došal va tu črnu goru,
Počel mi se Paval k obîdu spravljati.
„Hodi, nepoznani, lačan obîdvati.“
„„Niti sam ti lačan, nit ću ti obîdvat.““
„Hodi, nepoznani, žedan vina piti“
„„Niti sam ti žedan, nit ću vina piti,
Neg mi hodi, Paval, vrane konje jahat.
Tvoja Pavlovica starom postarala,
A tvoji su sinki mali pastirići,
A tvoje su dćerke male ribarice.““
Kad je doma došal, sinki na ženitbu,
Sinki na ženitbu, dćerke na udatbu;
Mlada Pavlovica mladom s' pomladila,
A svojega Pavla težko dočekala.

462.

Milištrof.

Poručil je Nîmac Ivi Karloviću:
„U tebe je Ive devet belih gradov,
Va devetom gradi rožica dîvojka.
Ako li mi ne daš tu rožicu ubrat,
Porobit ti hoću tvoje bele grade,
Zarobiti hoću rožicu dîvojku."
Na to odgovori Ive Karloviću:
„A ti mi si dojdi po Jelu sestricu."
Ona s' prošetala po nje belih gradih,
Ter je bratu rekla: „Ne daj me za Nîmca!
Ako li me zanj daš, ruha mi ne šalji,
Neg mi šalji oto jednu halju svilnu
Va Veliko Celje va tarne komore:
Ar ja nîmam volje s Nîmcem se sdružiti,
Kad ja ne znam sis njim rîči govoriti."
Nagnul mi je Ive tu svoju škrljaču,
Nagnul je škrljaču na dva črna oka,
Ter mi se on šeće nujno i zlovoljno:
„Ne boj mi se ne boj, premila sestrica
Dat ti hoće Ive dvanajst tumačnikov,
Kî tê vse vîk Nîmcu i tebi tumačit.""
„Ča mi je po tvojih dvanajst tumačnikov,
Kada mi nî prez njih rîči sprogovorit."
Onda mi je vzlîgla na gornje palače,
Pak je pogledala na dolnje obloke.
Onde mi je vid'la va tom ravnom polji,
Da se ono škuri kot črni garvanki.
„Hodi Ive brate na gornje palače,
Ter mi ga pogledaj na dolnje obloke,
Ča se ono škuri va tom ravnom polji?
Jesu li mi vrane ali su garvani?"
„„Niti su mi vrazi, nit su mi garvani,
Nego su mi tvoji, Jelica, svatovi.""
„Ah joj meni sada rožici dîvojki?
Kdo je hoće sada s vencî nakititi?

Kdo je hoće sada s rubcî darovati?“
Kad su svati pošli k Hrvatskomu selu,
Onda je prosila, da ju mrvu pušćû
Da ju mrvu pušćû k Hrvatskim dîvojkam,
Rada bi još kû rîč s njimi progovorit:
„Ovo mi ste sada Hrvatske dîvojke,
Ja vas lîpo prosim, moje tovaruške!
Pokleknite sada na bela kolena,
Ter prosite boga i divu Mariu:
Da mi ne da s Nîmcem noćas noćevati,
Niti jedne noći sis njim kad prospati.“
Dva krat ih je ona šetom obšetala,
Treti put je mrtva na zemljicu pala,
Umirajuć svoju halju naručala
Va Veliko Celje u tarne komore,[1]
U tarne komore Marii Celjanskoj.

463.[2]

Nova Gora.

V ravnom polji jedno orîhovo drîvo,
Pod orîhom mi je jedna mehka stelja,
Na 'noj mi je stelji jedan mladi junak,
Uza 'nu mi stelju jedna uzka staza,
Po njoj je izašla premlada dîvojka.
Junak glavu vzdigne, dîvojka pobîgne.
„Ne bîži, dîvojko, *za boga* te prosim,
Neg pobiraj vračtva, zavijaj ranice,
Ako l' ja osdravim, tebe ne ostavim.“
Za boga dîvojka k junaku pribîgla,
Vračtva pobirala, rane privijala.
Osdravil je junak, dîvojku ostavil.
Dîvojka je njega od srdačca klela.
„Ne kleni, dîvojko, za boga te prosim:
Ja ću tebe dati najmladjemu bratu!
„„Vrag mi je po tvojem najmladjemu bratu!
Volila bi s tobom v črnoj gori stati,

[1] Schatzkammer. — [2] Prispodobi pěsme pod čislom 459 i 460.

Nego s tvojim bratom va zidanih gradih ;
Volila bi s tobom črnog kruha jîsti,
Nego s tvojim bratom vse bîle cipove ;
Volila bi s tobom hladnu vodu piti,
Nego s tvojim bratom vse črljeno vince.““

464.

Nova Gora.

Hranila je mati dvî jedine dćerce:
Jedna 'e bila Jane, druga 'e bila Mare.
Prosili su Maru mladju pred starijom.
Zvala 'e Jane Maru va polje na rože:
„Hodi mi, sestrica, rožice trgati.“
Zašla 'e Mare s Janom va to ravno polje,
Va to ravno polje pod zeleno drîvo.
„Hoću ti, sestrica, drobno poiskati.“
Zaspala je Mare na Janinom krilu.
'Znela mi je Jane svoj zlati nožićak,
Zaklala je Jane Maru suprot srdci.
Šetovala Jane iz ravnoga polja,
Preda nju izašla ta Marina majka:
„Neverna ne bila, Janica dćerčica,
Kadî si ostavila Maricu sestricu?“
„„Izašla je, majko, strašna grmljavina,
Iz nje je izašla krvava godina,
Ona vam je, mati, Maru zamorila.““
„Neverna ne bila, Janica dćerčica,
Koga ću izpeljat pred Marine svate?“
„„Odsîcte mi, mati, prstac od petice,
Pak mi oblicite Marine svitice,
Mene izpeljajte pred Marine svate.““
Izpeljali Janu pred Marine svate:
Vsi svati veseli, neg Ive turoban.
„Svatski starešina, pustite vi mene
Pustite vi mene izmed ovih stolov.“
Vsi konji zob zoblju, neg Ivini ne tê,
Neg Ivini ne tê pšenice belice,

Nego mi vse tučû va tu črnu zemlju.
„Dajte vi mojemu konjicu na volju,
Neka me on nosi, kud goder on sam zna.“
Zanesal je Ivu va to ravno polje,
Va to ravno polje pod zeleno drîvo,
Našal Ive Maru: vsa va krvi splava.
Jur je Ive kričal svatskog' starešinu:
„Hodte mi vzdignite Maricu na krilo.“
Zanesal je Maru pred majkine lese.
Jur mi Ive kriči: „Odpirajte lese,
Odpirajte lese, nastirajte stelje.“
Povalili Maru na mehku steljicu,
Obložili Maru vse 'zgola žutimi.
„Bog daj oživila, vse ću podîliti.
Siromahom hoću po tri po četiri,
Bogatušem hoću po dva po jednoga.“
Još mi Ive toga naprav ne 'zgovoril,
Jur je Maru našal žutimi premičuć.
„Hodte siromahi, najprv siromahi,
Hodte bogatuši, onda bogatuši:
Vzamte siromahi po tri po četiri,
Vzamte bogatuši po dva po jednoga.
Vzami si Marica tvoj zeleni venčac,
Odnesi ga tvojoj majki pod obločac.“
„„Bog vam lîpo plati, moja stara mati,
Kî ste me hranili iz malâ veliku,
Iz malâ veliku do zelenog' venca.““

465.

Nova Gora.

„Stani, Mare, stani, Turski bubnji biju.“
„„Neka, majko, biju, i prvo su bȉli,
Oš nam nisu, majko, na stan dohodili.““
Marica nî toga dobro ni izrekla,
Ur je Turski baša Maricu opazil.
Odpeljali Maru po kamenju bosu,
Uza placu lačnu, uza Dunaj žednu,

Uza Dunaj žednu, uza konja trudnu.
„Marica dîvojka, imaš li mi koga?“
„„Jesam ti imala dva ljubljena bratca.
Ivu bratca jesam bogu na dar dala,
Jure mi je bratac sis Turkî vojeval.““ [1]
„Neverna mi bila, Marica sestrica,[2]
Kad mi nisi htîla prvlje povîdati.
Ne bi te peljali po kamenju bosu:
Bi ti dali oblić kordovanjske čižme;
Ne bi te peljali uza placu lačnu:
Bi ti dali pojîst vse bîlih cipovov;
Ne bi te peljali uza Dunaj žednu:
Bi ti dali piti črljenoga vinca;
Ne bi te peljali uza konja trudnu:
Bi te posadili konjicu u sedlo,
Konjicu u sedlo i bratcu na krilo.“

466.

Oslip.

Poslušajte, bratja, žalostne novine,
Kû ću vam povîdat va sadašnje vrîme,
Kâ se je sgodila leta tisućega
Četrdeset peto mîseca aprila
V Hrvatskom orsagi, v varoši Lužici.[3]
Sused jedan staše s svojim dragim drugom,
Dvî dćeri prelîpe skupa su imali,
Kad bîhu odrasle, su je poudali.
Mlaja se 'e udala v veliko bogatstvo,
Kô se je dan na dan kruto povekšalo.
A starija dći se v ubožtvo udala,
Za nîkog zidara, kî po dobrih dela.[4]

---

[1] Turkom pomagao.
[2] Ostala kaurkinjom.
[3] U drugom rukopisu ima: v varoši *Lužiću.* Ja mislim, da je ovo uzeto iz kakove stare Němačke knjige, i da je taj »hrvatski orsag« das Wendenland, a taj Lužički ili Lužićki varoš, da je die Lausitz.
[4] Čto je Turkom i Srbljem *spahiluk,* to je Němcu ein Landgut, Francuzu le

V velikom ubožtvi skupa su živili,
Šest drobne dîtčice na svît porodili.
Zidar mi po svîtu na delo otišal,
Da bi svoju dîtcu prehraniti mogal.
Grad jedan je zidal, dugo je onde bil,
Ziz zida je opal, do mrtvâ se ubil.
Ta njegova žena, kad je to vidila,
Da je nje muž mrtav, žalostno 'e plakala:
„Oh bože moj bože, ča ću ja početi?
Šest drobnih sirotic, čim ću je hraniti?“
Sestri se potužit putem s' odpravila,
I tužni gubitak njoj je objavila.
Sestra tvrdokorna taj odgovor dala:
„Ča mi je po tebi, mrcina paklenska!“
„„Za boga te prosim, sestrica predraga,
Neka bit takova, prosim te za boga.
Vidiš, da ničt nîmam neg šestere dîtce
(S tvojega mi stola podîli mrvice.)
Vsaku uru i hip porodu se nadiem [1]
(Odkud pomoć iskat u vas li ne najdem).
Svače (ja vas prosim vsimi molitvami)
Ne zapušćajte me s malim sirotami.““
Sestra 'e priskočila, za ruku ju vzela,
'Z hiže van pahnula, tri krat zapunjila.[2]
Tužno je plakala, krv joj procurila,
Sestra joj kus kruha kot cucku hitila.
S plačem ta' kruh vzdigla ter domom je prešla,
Svojoj drobnoj dîtci ga je razdîlila.
Kako je taj krušac dîtci podîlila,

---

bien, une terre, a Hrvatom *vladanje*, *imanje* i *dobro* (za starih dob ter i sad u primorac: *selo*, Besitz. „Nicht so bekannt dürfte sein, daß unter S e d e l ehemals nur ein adeliger Sitz, und unter Sedelmaier der Erbpächter auf einem Sedelhof verstanden wurde.“ L. Steub)

[1] Nižje doli ima město u porodu: u *kimpetu*, Kindbett.

[2] *Zapunjiti* je Vlaška rěč od *pugno* pěstnica, dakle udariti pěstnicom ili šakom. U rukopisu Oslipskom stoji *začupila*, čto je nalik ili pače isto čto i Hrvatsko *šupiti*.

Veljen dvoje dîtce na svît porodila.
Svoju veću dîtcu k sestri odpravila,
Da bi joj v kimpetu ča jîsti poslala.
Teta na tu dîtcu palicu popala,
Ter jako srdita dîtcu van 'zpahtala.
Dîtca s plačem prišla, majki povîdala,
Da jesu od tete 'z hiže van zignana.
Mati 'e k srdcu vzela, milo vzdihavala,
'Z velike žalosti dušicu 'zpušćala.
Svak mi je k sebi vzel troje te dîtčice,
„Kad ih mi nîmamo, ćemo ih vzet za vlašće."
„„Volila bi veljen vraga poroditi,
Neg tuje pankrte pri sebi hraniti.""
Te drobne sirote, kad su lačne bile,
Vsaki dan v cimiter k majki su hodile.
„Oh majka predraga, za boga se vstante,
Ter tužne sirote sis kruhom nahrante."
Kad su vsaki danak na ti grob hodile,
Glas jesu od majke 'z groba van začule:
„Poj'dte domom, dîtca, mira meni dajte,
Samo još devet dan, pak ste mrtva, znajte."
Ino deveti dan tiho su pomrla,
I k materi va grob pokopana bila.
Tu sestru okornu gospon bog kaštigal,
Ča si je prosila, to joj je bog poslal.
Čudnu stvar rodila grîšnica lakoma,
Vragu, ne človîku, bila je spodobna.
Glava 'e bila svinjska a noge medvîje,
Mesto ruk kreljute imala je vražje.
Kak ju zagledala, srdito je rekla:
„Volila bi, v pakal da sam se prosela."
Kako 'e rîč spustila, do pasa 'e propala,
Izpod črne zemlje sebi pomoć zvala.
Duhovi su prišli, da tê joj pomoći:
Lakomoj grîšnici nî bilo pomoći.
Ča duglje vse diblje v zemlju 'e zapadala,
Od velikog' straha milo je jaukala.

Nikuliko dan su ljudi prihajali,
Tužno nje ručenje jesu poslušali.
Zato skupa sbrani k srdcu si vzamite,
Tužne sirotice v nevolji pomozte,
Da se vam ne stane, kot se ovoj stalo:
Kôj se telo i s dušom va pakal proselo.

Ti krivo ne sudi, vsakomu ti mir daj,
Ako si nakanil prijti va svîtli raj.
Toga nam daj dobit otac, sin, duh sveti,
(Da nîsmo) kot ova grîšnica prokleti.[1]

467.

Pandrof.

Kad su lîpu Jelu Turki ulovili,
Bele su joj ruke naopak vezali,
Na tarna[2] ju kola jesu posadili,
Ter su ju vozili k baši Turačkomu.
Kad mi ju dovezli, s njimi obedvala,
Lîpo ju uza se jesu namîstili,
Ter ju 'zpitkovali, ča bi skupa jîli.
Baša dava piti vino malvaziju,
Štima Turski baša, da će ju opiti.
Ali mi ga Jele domišljata bila,
Vino 'e izlivala u svoja svilna nadra.
Kad mi se taj Turski baša naobedval,
Tad mi je on legal uz Jelu na krila.
Kada mi je Turak prvi sanak zaspal,
Srebrni je nožak Jele izpuknula,
Njim je do kolena krila podrîzala,

---

[1] Ovih vrstic na koncu samo je u rukopisu Oslipskom, koji, već se ne opominjem, ili je štetovao vremenom, ili se ně dao pročtiti, te sam bio prisiljen něke vrste izpuniti, koje sam kukami zakučio. Onaj drugi, ne znam već iz kojega sela, něčto je na kraće sveden, nu podosta razlik u stilizacii. One druge razlike povse su neznatne n. p. da je siromašna sestra imala s e d m e r o dětce, da je okorna sestra porodila nepodobu sa k o n j s k o m glavom, i da je u zemlju propala do v r a t a itd.

[2] Město *trhetna* (= teretna, težka).

Krila podrîzala na tiho je prošla,
Ter mi se prošeće va te lîpe štale,
Va njih je zibrala tri vrane konjiće.
Zatim se prošeće v devetu komoru,
Onde je zibrala kupe i pehare,
Kupe i pehare ter žute dukate,
Nuz žute dukate zastavu Turačku.
Vrane mi je konje na dvor izpeljala,
Na prvoga 'e vrgla kupe i pehare,
Na drugoga 'e vrgla te žute dukate,
Na tretoga mi je ona sama sela,
I s Turskum zastavum na njem projahala.
Jahala je Jele krez gore zelene,
Krez gore zelene, krez zelene dvore,
Dok je dojahala k mutnomu Dunajcu
. . . .[1]

468.

Petrovo Selo.

Va jedinadestoj dîte je rodila,
Va dvanadestoj se bogu je molila,
A va prvoj uri smrtjom se borila.
Odprem putna vrata, gledam gorî, dolî,
Gledam gorî, dolî : nikogar ne vidim.
„Hodte, dojke, hodte, pridojte sirote !
Jedna plače v hiži, druga plače vani,
A ja tužan ćaćko pomoć si ne morem."
Idem v zelen cintor, najdem škuru jamu :
„Onakovu jamu i meni spravite.
Imam ja sestricu, idem ju poiskat,
Ota škura jama će me k njoj dopeljat.
Daleko je prošla, moram da ju stignem
Pod črnom zemljicom, zelenom travicom."

---

[1] Konca mi pěvačica ně uměla povědat, nu tko se Srbskih pěsam načitao, lasno mu je koncu se domislit : baša, kad se prenuo, u čudu, a možebit i potěra; vsakako radost na Jelinom dvoru.

469.

Petrovo Selo.

Hranila je majka sinka za vojaka,
Kad ga 'e dohranila 'z malâ do velikâ,
Počel joj se sinak na vojnicu spravljat.
Njegova ga 'e majka od srdca vraćala:
„Ne idi, sinko mili, drago dîte moje!
Kdo će mene majku k smrti dohraniti?“
„„Hranite se, majka, kot riba va vodi,
Kot riba va vodi, kot ptica va gori.““
„Bože ti daj, sinko, s konja vrat ulomit!“
Kad mi je zajahal va tu črnu goru,
Zadîl mu se klobuk va jelovu kitu,
Onde mi je sinak s konja vrat ulomil,
Onde mi je ležal leti dvanadesti
Leti dvanadesti i dan trinadesti.
Njegove su vlasi vîtri razpuhali,
Vîtri razpuhali, magle raznosile;
Njegove su oči garvani 'zkljuvali,
A njegova lica godine razprale.
Čez njegovo grlo zelen bor izrasal,
Na njegovih prsih trava je porasla,
A na srdci mu je rožica procvala.
Uza njega pala mala uzka staza,
Po njoj mi se šeće lîp šereg dîvojak,
Kâ je goder došla, vsaka rožu kida.
Njegova je majka dîvojke sgledala,
'Z dalekâ sgledala, blizu dočekala.
Ona mi je pita te mlade dîvojke:
„Kadî ste trgale te lîpe rožice?“
„„Mi smo je trgale na sinku jedinom,
Kî je ostal ležat leti dvanadesti,
Leti dvanadesti i dan trinadesti.““
Mati im je rekla: „kleta vsaka majka,
Kâ proklinje sinka, kot sam ja mojega!“

470.

Petrovo Selo.

Dva mlada junaka 'z boja su jahala,
Oni mi se jesu skupa sgovarali:
„Težko ćemo mi dva Solun grad objahat[1]
A još ćemo težje selo Solunačko."
Na selu mi ga nî nikdî ter nikogar
Nego jedna sama mlada dîvojčica:
Ona sama sîdi na zelenom zdencu.
Zaprosil je junak te hladne vodice.
Ona s jednom rukom vodicu davala,
S otom drugom si je suzice brisala.
„Čto mi se ga plačeš, mlada dîvojčica?
Poznavaš li mene mladoga junaka?
Ali mi poznavaš vranoga konjica?„
„„Ne poznavam tebe mladoga junaka,
Poznavam konjica Ive brata moga.""
„Povîj nam dîvojko, po čemu ga poznaš?"
„„Dobro ga ja poznam po zlatom strumenku.
Mnogi krat ga jesam 'z krilca nakrmila,
'Z krilca nakrmila, 'z vedra napojila.""

471.

Petrovo Selo

Pasal Gjurgje konja na Turačkoj medji,
Na zlatoj uzdici, na zlatom strumenku.
Konjic se razpasal, junak mi je zaspal.
„Ne spi, Gjurgje, ne spi, Gjurgje dobar junak!
Dojti hoće, Gjurgje, tri sto janičarov,
Tebe hote vezat a konja odjahat,
Tebe tê dopeljat pred Turskoga bašu.
Baša će t' opitat, čto mi voliš Gjurgje:
Voliš li mi junak ognjem pogoriti,
Ali voliš junak tamnicom pognjiti?"
„„Ako li me dadu ognjem pogoriti:
Ne ćedu si čuda obîda skuhati;

[1] Nevidjeni (ohne bemerkt zu werden).

Ako li me dadu tamnicom pognjiti:
Ne ćedu si vnogo zemlje pognjojiti.
Neg vi meni dajte vranoga konjica,
Moju svîtlu sablju, moju škuru pušku,
Pak vi mene šaljte va to ravno polje,
Za manom vi šaljte trista janičarov:
Tri krat se ogledam, vsi su mi va na tlih."
Gjurgju jesu dali vranoga konjica,
I pušku i sablju, tri sto janičarov:
Tri krat se ogledal, vsi na tlih ležali,
Neg jedan mi se je va krvi zatajil,
Lîpo se je molil: „Nekaj, Gjurgje, nekaj!
Ja te hoću falit po vsoj Turskoj medji."
„„Ne će mene falit pasja vera Turska,
Neg će mene falit moja desna ruka.
Kad me zakopate, ruku mi ostavte:
Iz nje hote cvasti rožice rumene,
Tud se hotê šetat i rožice trgat
Premladi junaki, premlade dîvojke:
Oni hotê falit moju desnu ruku.""

472.

Petrovo Selo.

Snoćka Janko kasno ljubavcu dopeljal,
Do zore mu bila zapovîd na vojnu,
On mi je odjahal i tako naručal:
„Ako ti se kakva nevoljica najde,
Piši meni Janku malu ceduljicu,
Ter mi ju pošalji po maloj ptičici,
Po maloj ptičici ptici lastavici.
Ona će dolitat v ono ravno polje,
V ono ravno polje med čuda junakov;
Ona će mi sîdat konju na grivicu,
Konju na grivicu, meni na kiticu.
Ona meni hoće drobno žumboriti,
Onda ću se Janko vad'lje domišljati,
Da si meni piše mlada Jankovica,

Mlada Jankovica malu ceduljicu.“
Naprav meni Janko od grada odjahal,
Ur mu je na vratih Marko kraljeviću:
„Odpiraj mi vrata, mlada Jankovica.“
„„Ja ih odprît ne ću, dok ne čujem glasa,
Dok ne čujem glasa od mojega Janka.““
(Malo vrîme za tim šetala se mlada
Mlada Jankovica) gradu na obloke,
Ter je pogledala v ono ravno polje,
Opet je na vratih Marko kraljeviću :
„Odpiraj mi vrata, mlada Jankovica,
Oto su ti glasi od tvojega Janka.
(Ako ih ne odpreš, božja ti je vera)
Gonit ću se s Jankom letnji dan do noći,
Letnji dan do noći, drugoga do poldne,
Dokle ne zobalim njegovu glavicu.“
S jednom rukom mu je vrata odpirala
S drugom si je rukom lice zakrivala;
S jednom rukom mu je stolac primikala,
S drugom si je rukom suzice brisala:
„Sedi, Marko, sèdi, trudan si, počivaj.“
„„Niti sam ti trudan niti ću počivat.““
„Sedi, Marko, sedi, gladan si, obîdvaj.“
„„Niti sam ti gladan niti ću obîdvat.“
„Sedi, Marko, sedi, žedan mi se napij.“
„„Niti sam ti žedan niti ću ga piti.
Nego mi prostiraj premehku postelju,
Na kôj ću si junak trudan sanak usnut.““
. . . .
. . . .
. . . .[1]
Šetala se šet'la mlada Jankovica,
Ona mi se šeće po nje belih gradih;
Ona je mislila vsakojake misli,
Kako bi si mogla Marka umoriti.
Odpasala si je zelen mač od pasa,

[1] Ote vrste pěvačica zamučala.

Ter ga je udrla Marku pod srdačce.
„Oto ti je Marko za mojega Janka!
Ah joj meni tužnoj, niti sam ti snaha,
Niti sam sad snaha niti sam dîvojka."
Onda si je tužna kosu razdvojila,
Kosu razdvojila, lica pogrubila:
„Puhni, vitre, puhni na četiri strane,
Ter mi nosi glase k mojoj miloj majki:
Da va mojem gradu mrtav junak leži,
Nit od škure puške nit od svîtle sablje
Nego od mojega mača zelenoga."

473.

Petrovo Selo.

Mare sirotica pelinak sadila,
Koje batvo sadi, to suzom zaliva.
Uza nju je pala mala uzka staza,
Po njoj mi se šeće Linga gospodine.
(„Ča si mi ga tužna, Mare sirotica,
Ter si mi ga nujna i suzice roniš?")
„„Kako neću tužit, kad sestrice nîmam.
Jednu sam imala, daleko s' udala,
Daleko s' udala prîk tihâ Dunaja,
Prík tihâ Dunaja, za Lingu gospodina.""
„Hodi, hodi s manum, Mare sirotica!
Ja ću te odpeljat v moje bele dvore,
V moje bele dvore čedu zibaricu."
Kad doma došetal Linga gospodine
Verna ga je ljubav 'z dalekâ vidila,
'Z dalekâ vidila, blizo dočekala,
Lingi gospodinu 'vako govorila:
„Ča mi si ga peljaš, Linga gospodine,
Peljaš li si svoju premilu sestricu,
Ali si most peljaš prevernu ljubavcu?"
„„Niti si ja peljam premilu sestricu,
Niti si ja peljam prevernu ljubavcu,

[1] *Most* město *mozd* (= može bit da).

Nego si ja peljam čedu zibaricu.“ “
Na to mi je bila zapovîd na vojnu.
Linga gospodine na vojnu se spravlja,
Na vojnu se spravlja ter već i odhaja,
Čedu zibaricu svojoj ljubi ’zruča:
„Lîpo mi ga pazi čedu zibaricu.
Kada mi družinu budeš napijala:
Družini mi podaj vina črljenoga,
Čedu zibarici vina malvazije.
Kada mi družina bude obîdvala:
Družini mi podaj kruha jarčenice,
Čedu zibarici krhke pogačice.
A kada mi budeš to ruho dîlila:
Družini mi podaj modro i črljeno,
Čedu zibarici ’z zlata i škrlata.“ “
Linga v vojnu prošal, zibarica ziblje.
Ona čedo ziblje, uz zibku popîva:
„Hajaj čijaj nunaj, o ti čedo malo!
Bog ti daj zaspati i veliko vzrasti,
Ter tvojega otca ’z vojne dočekati.“
To mi ga začula ’z grada ključarica,
Ona mi proleti ote gornje pode,
Ter hitro govori mladoj Lingavici:
„Kakovu imate čedu zibaricu?
Čedo je zibala ovako ’e spîvala:
Hajaj čijaj nunaj, ti čedo prokleto!
Bog ti daj zaspati, nikdar već ne vstati,
Niti tvôga otca sdravog’ dočekati.“
Na to se prošeće mlada Lingavica,
Ona mi s’ prošeće na zeleni travnik,
Onde mi je našla kaču jadovnajču,
Nju mi je privila k suhomu javoru,
Ter je ona kači tiho govorila:
„Nacîdi mi, kača, jednu kupu jada,
Jednu kupu jada a drugu čemera,
Neka ga ja nosim čedu zibarici.“
Kad mi se povrne mlada Lingavica

'Z travnika zelenog k svojim belim dvorom,
Kupu jada 'zcîdi v vino malvaziju,
A čemer mi vmîsi v krhke pogačice,
Ter mi se prošeće k vratom zibarice,
Mari sirotici ovako pripija:
„Napij mi se napij, čedu zibarica:
Bog daj rumenija i vse lîpša bila.“
„„Kako ću se napit, kad sam još na tašće,
Kad još mrve kruha založila nîsam?““
„Napij mi se napij, ćeš ga i založit,
Ne ćeš mi zalagat te kruha mrvice,
Neg ćeš mi zalagat krhke pogačice.“
Kako se napila i pogaču nagrizla,
Zibarica tužna na tla je opala.
„Odprite obloke, nek me vîtar hladi.“
Ona ne odpira nego još zapira.
Opet progovori Jelici sestrici:
„Meći sestro na me pisanu plahticu,
Plahticu, kâ je jur višja pregodila,
Kada nam je mati ruho razdîlila.“
„„Kleta mi ga bila, ti Mare sestrica!
Začto mi to nisi prvlje povîdala?““
Počela je javkat mlada Lingavica:
„Joj meni, kako ću Lingu dočekati,
Kada mi on 'z vojne nazaj domom dojde?“
Linga mi se vraća, ljubav ga vidila,
'Z dalekâ vidila, 'z daljeg' dočekala.[1]
Nju mi pita Linga mladi gospodine:

---

[1] Takove hyperbole ima i u Srbskih narodnih pěsmah, i uprav je lěpa:

Iz dalekâ njega ugledala,
Još je dalje predanj izšetala

(t. j. ně ga još pravo ni ugledala, već joj srdce noge zaneslo). Ne znam za čiju volju Vuk poslě to izměnio te město *„još je dalje* usadio: *malo bliže.* Tim se jest primaknuo zakonu logike, nu se odmaknuo od duha narodnoga pěsnika. Ta ne govorimo li vsaki dan u životu: „evo ti je *tamo i amo*“ ili čto je još goropadnije: „da si *prè amo nego tamo*!“ A neka žena primorčica, kad joj noge ohronule, svetila se svoje mladosti te je rekla: „dok sam bila mlada, na *morju* bi bila *s nogami oganj staknula.*“

„Ziblje li mi čedo, Mare sirotica?“
„„Mare sirotica moja je sestrica.
Ako t' ga ne ziblje, moja je krivica.
Na nju mi je rekla mlada ključarica,
Moju sam sestricu jadom otrovala,
Jednom kupom jada a drugom čemera““
„Ne bîše ti, ljubav, ključarice slušat,
Neg ti bîše, ljubav, sestricu opitat„.
Toga 'e ne 'zgovoril, glava odletila,
Glava vsa krvava njegove ljubavi,
Njegove ljubavi, sestre ubojnice.

474.

Raušeri.

Tužila je Mare va carevoj uzi,
Začul ju je tužit sam care Turački:
„Ča mi tužiš, Mare, va carevoj uzi?“
„„Jur na stalo leto, leto na deveto,
Da ja nîs' vidila sunca ni mîseca,
Nit beloga danka ni mladog' junaka.““
„Željiš mi ti, Mare, hlîba pšeničnoga,
Ali željiš, Mare, vina črljenoga,
Ali željiš, Mare, tela junačkoga?“
„„Ja ne željim, Mare, hlîba pšeničnoga,
Niti si ja željim vina črljenoga,
Još manje si željim tela junačkoga,
Neg bi si željila mutnoga Dunajca,
Kade bi si mogla belo telo prati,
Belo telo prati, Dunajac splavati.
Neka mi pošalje sam care Turački
Šestdeset vojakov, trideset pred manum,
Trideset pred manum, trideset za manum;
Onda neka sede sam care Turački
Na gradu k okancu, ter neka pogleda,
Neka si pogleda k mutnomu Dunajcu,
Kako ću si Mare belo telo prati,
Belo telo prati, Dunajac splavati.““

Na to ju car šalje k mutnomu Dunajcu,
Još joj on pošalje šestdeset vojakov,
Trideset pred Marom, trideset za Marom.
Kada ona dojde k toj mutnoj vodici,
Onda 'zdvigne Mare krilca do kolena,
Ter mi počne plavat mutnoga Dunajca.
Onda krikne dolî sam care Turački,
Sam care Turački 'z gradskoga okanca:
„Hodi nazad k meni, ću ti bolji biti."
„„Budi si ga bolji, komu ti je drago,
Komu ti je drago ne meni dîvojki:
Va dne me okivaš, v noći s manum spavaš.""
Odplavala 'e Mare prîk mutnog' Dunajca.
Kad ga 'e preplavala, veselo 'e kriknula:
„Budi bogu hvala, bogu velikomu,
Da sam prehinila Turačkog' cesara."

475.

Raušeri (prěvod).

Bil je jedan otac dva sina imajuć,
Na kê je skrb nosil, počteno odhranil.
Kad mi prijdu k dobi, počnu si misliti,
Otcu i materi ovo govoriti,
Da b' njimi preskrbil ino nje oženil,
Da b' mogli živiti, sebi počtovati (?).
Taj siromah otac počne si misliti,
Na njihove rîči počel se j' skrbiti:
Da b' ga va starosti i do njega smrti
Njeg' i staru ženu mogli dobraniti.
Starijega sina on tako položil,[1]
I kruto bogato on mi ga oženil.
Kad mi tako jako on jur obogatil,
Počel je gošćine velike spravljati.
Na mlajega sina, kî mi s otcem staše,
Gospodin kaštigu veliku poslaše.
Na njegovu hižu oganj dolî spustil,

[1] Ausgestattet.

Ino do kocela blago njemu sgoril.
Onda taj siromah ne zna ča činiti,
Začne k gospodinu bogu vzdihavati:
„Gospodine bože! ča hoću včiniti?
Po vsoj mojoj škodi ću ti hvalu vzdati.
Još si tako bogat, kot si bil vsaki krat,
Ne ćeš zapustiti, grîšnika zavrći.“
Počel se spravljati i otca prositi,
Da mu ide k bratu pînez posuditi.
„Kad se ’e tako vzmogal i bog mu to vse dal,
Neka si promisli, brata ne zapusti,
S nikulikî funtî da bi mi pomogal,
Hoću se skrbiti, počteno platiti.“
Kad mi otac prijde, va njega dvor stupi,
On mi otca nî htîl preda se pustiti;
Nu se dal oprosit, preda se ga pustil,
I staroga otca rîči je poslušal.
„Prosim te prelîpo, dragi ti moj sinko!
Rač nam ti pomoći ’z nevolje ’zgaziti,
Kad nas gospodin bog s tim ognjem kaštigal,
Ino s tum nesrîćum doma nas poiskal.“
On pred njega stane, na otca zakrikne,
Izpred njega stola veljen ga van ’ztira.
Turobno je išal ’z sinovoga dvora,
Žalno se je plakal i suze utiral.
„Bože mili dragi! ča jesam dočekal?
Od mojega sina toga nisam štimal.“
Kad mi je van išal, na voltu van stupil,
Cucke mi nahuškal otca izraniti.
Onako su k zemlji njega povalili,
Na vse kraje ležeć na zemlji trzali.
Po malom vrîmeni ljudi mi prijdoše,
Ino s palicami te pse odtiraše.
On počne javkati, k bogu vzdihavati,
Da vsi oni ljudi počnu se čuditi.
„Nut poglejte sada, draga moja bratja!
Ča sam ja dočekal od mojega sina?

Bolje da b' ga bila mati ne rodila,
Va prvom (sic) kupelji bila utopila:
Kad on tako otcu i materi plaća,
Za njihove trude tako najzad vraća."
Na put se je spustil, k mlajemu odpravil,
Kad bi v hižu stupil, sinu se je tužil.
Počel se 'e plakati, plačuć povîdati,
S velike žalosti kumaj govoriti.
(Na to taj mlaji brat otcu sprogovoril):
„Obljubljeni otac ino draga mati!
Nekate se sada tako žalostiti.
Tomu ne verujem, da to more biti:
Ja sam k njemu pojdem, hoću ga prositi."
Pak mi tamo pojde, počne ga prositi,
Njegovu nevolju začne povîdati,
Da b' mu pomoćnik bil va njega nesrîći:
„Hoću se skrbiti, počteno platiti."
Onda se 'e od stola veljen gorî skočil,
I na svôga brata prestrašno zakriknul:
„Daj se vragu v ruke, on će ti pomoći,
On ti hoće pînez zadovoljno dati."
Na te iste rîči brat se je prestrašil,
Ino s svetim križem veljen se 'e prekrižil,
Ter je odgovoril a bogu hvalu vzdal:
„Oh ne daj bog toga, da b' ja to učinil!
Obljubljeni bratac, prebivaj ti ovdî,
Od tebe ja nikdar pomoći ne uprosim.
Dobri gospodin bog on će mi se smilit,
A od tebe, brate, pomoć ne zaprosim."
Domom se 'e odpravil skroz jednu lozicu,
Sstali ga na puti tri vrli mladenci,
Na ramenih noseć vsaki torbu pînez,
I njega 'zpitujuć, kadi mi on buduć.
Počne povîdati ino valuvati,
Od svojega brata počne povîdati.
Oni k njemu govorû: „daj se ti nam v ruke;
Ćemo ti pomoći, pînez dosti dati."

*

On mi se 'e prestrašil ino se 'e prekrižil,
Na kolena upal ino boga molil.
Onda su mladenci veljen izkrsnuli,
Torbice s pînezî onden ostavili.
Taj siromah onda počne vzdihavati:
Će li te pîneze s sobum smîti vzeti?
Po malom vrîmeni on se 'e usegural,
Ino te pîneze s sobum je on pobral.
Kad mi domom prišal, počne povîdati,
Ino svômu otcu počel se 'e tužiti.[1]
Otac mu je rekal i nauka mu 'e dal,
Da mu 'e gospodin bog tu srîću daroval.
Onda mi se 'e popal i va graju se 'e dal,
Ino svoje stanje[2] lîpo je postavil.
Po malom vrîmeni brat se je dovîdil,
Da je svoje stanje brat gorî postavil.
Onda mi je prišal i brata citiral,
I k pravici veljen on mi ga je dozval.
„Ča si mi učinil i pînezi pokral?
Ar mi toga drugi nikdor nî učinil.
Vrag ti je dal najti ino nje 'zkopati,
Za moje pînezi ti dal povîdati."
Dal ga 'e uloviti, va tamnicu vrći,
Četvrti taedan dal ga 'e obîsiti.
Kad ga van izneli, 'z tamnice 'zpeljali,
Otac ino mati željno se plakali.
Najzad se 'e obrnul, i kad mi je vidil
Svôga otca starog, suze je utiral.
Pak mi se on začne miljahno prositi,
Počtovanoj gmajni lîpo se 'zpričati,
Da bi jedno malo htîli počekati,
Ač bi se rad s svojim otcem pominati.
Onda mi se začne otcu izpričati,
I svojoj materi lîpo odprositi:
„Da mi 'e gospodin bog dal duglje živiti,

---

[1] Ovdě je pěsma šuplja, er je mladji brat samo na starijega mogao se tu-. žit, nu je trěbalo da izpripově sastanak i darove angelske.— [2] Kuću

Hotîl bi se ja bil s vami preskrbiti,
Da b' mi ne hodili drugoga vraziti,[1]
Nit na druga vrata ljudskih psov dražiti.
Neka bude s bogom, kad je tomu biti,
Ja si jur ne morem va tom sám pomoći,
Kad je môga brata volja tako bila,
Da takovum smrtjum ja umrîti moram.
Merkaj, brate, merkaj, ča ti se još stane,
I koju li sám smrt ti prijeti moreš."
Haharski se sluge veljen pripravili,
Ino v svoje ruke veljen ga prijeli.
Konopac mu jesu na vrat položili,
I po lojtrah[2] njega gorî jesu vlikli.
Otac ino mati željno se plakali,
I vsaki dan išli prîdanj se moliti.
Kad mi je jur prišal taj deveti danak,
Onda im se 'e sinak njihov javil sgavak;[3]
Na glavi vidili goluba sîditi,
Otac ino mati počmu razmišljati.
„Oh ljubljeni otac, za me ne plačite,
Neg si pojdte v varoš, ter vi to povîjte,
Da prijde duhovni, ću se 'zpovîdati,
Jedan zabljeni grîh hoću valuvati;
Ter da vzame s sobum sveto božje telo:
Hoću je prijeti, veljen 'z svîta projti."
Duhovni ga 'zpovî, sveto telo prijme,
I njega dušica 'z tela van otide.
Onda 'e bilo vidit leteći goluba,
Duša se 'e lučila od tela grîšnoga.
Veljen su pak došli, telo dolî sneli,
Ter ga s procesijum lîpo sprohodili,
Pak je zakopali v svetu mater crikvu,
Kade se kršćani verni zakapaju.
Starijega brata po malom vrîmeni
Bog ga je kaštigal, dolî mi je poslal

[1] Napastovati, uznemirivati. — [2] Lěztvah. — [3] U rukopisu *zgavak*. Možebit *sdravak* ili *sglávak* (s glavom)? ili '*znovak*?

Žabe ino kače, miše ino krte.
Griči (?) i cajzeli po njem su rovali.
Zato ničt nî maril, počel se 'e trucati :
„Lagko dvî tri leta ću prez boga biti.“ [1]
Nego mi je počel gošćinu spravljati,
I po tanačnike pravdaške poslati.
Nu ti su spoznali, da s' krivo sudili,
Njegovomu bratu na galge[2] pomogli.
Krivo svîdočanstvo to je nje pobilo,
I kot jedan kamen na srdci ležalo.
Onda se 'e razsrdil, vrazi počne zvati,
Neka 'z pakla dojdu, hoće nje gostiti.
Na većer su prišli na konjih, hintovih,
Pred njegovog' dvora vrata s' dopeljali.
Veljen su činili pósla mu poslati,
Da b' se radi malo sis njim pominati.
Nî htil vanka pojti rîči poslušati.
Odgovor njim on dá „da bi v nutar išli,
Neka vnutar dojdu, okol stola sedu,
Pilišа, jîlišа, to je vse pripravno.“
Na to nisu htîli oni ničtar dati,
Jîliša, piliša, da ničtar ne prosu
„Ar si ti dobroval, od nas si vse imal,
Nego dojdi s nami, tvoja ura je van.“
Onda su ga vzeli, s silum 'z hiže 'zneli,
I va njihov hintov nutar posadili,
Van su ga izvezli, i pred hutû stali,
Jîliša, piliša dali su mu dosti,
Telo razkinuli, dušu s sobum vzeli,
I va pakal su ju vnutar položili.
Zato kršćeniki, toga se čuvajte,
Otca ino mater va počtenji držte.

---

[1] Rukopis ima: Prez *toga*. — [2] Na věšala.

476.

Sentalek.

Dore Vlahinjica bele ovce pase,
Pasuć odhranila dćerčicu dîvojku,
Nî ju dala vidit suncu ni mîsecu
Nit belomu danku nit mladû junaku.
Obkladil se junak, junak med junakî,
Da ju hoće vidit i s njom govoriti.
Izrastal je borak uz dîvojkin dvorak,
Vzlizal mi je junak na zeleni borak,
Ugledal dîvojku s perjem dvore metuć,
S perjem dvore metuć s rožom posipujuć.
„Pomoz bog, dîvojko! bi li moja bila?"
„„Nit će ti bog pomoć nit ću tvoja biti.""

477.

Sentalek.

Snoćka sam si kasno ljubavku dopeljal,
U polnoći ju je glava zabolila,
A u ranu zoru grozja zaprosila:
„Pojdi, Ive, pojdi va te vinograde,
Va te vinograde po to zlato grozje."
Kad je Ive zašal va te vinograde,
Tud mi se gradčani k obîdu spravljaju:
„Hodi, Ive, hodi, da obîdvujemo!"
„„Nisam ja k vam došal, da ja obîdvujem,
Nego sam ja došal po to zlato grozje.""
„Pojdi, Ive, pojdi, ter si ga natrgaj,
Ali mi se čuvaj Mare čuvarice."
Kad se 'e Ive pregnul po to zlato grozje,
Puknula je puška 'z toga vinograda,
Ter je ustrîljila tu Ivinu glavu.
Ivina je glava leteć govorila:
„Proklet onaj budi vsaki mladi junak,
Kî mi vzimlje dćerku jedinu u majke.
Neg' si neka vzame sirotu u majke:
Jedina u majke preveć je prokšena."

478.

Stînjaki.

Kraj vrîla je pala preuzka stazica,
Kraj stazice spala premlada dîvojka:
Kogod stazom pošal, dîvojku je vzbudjal.
Druga mi je staza nedaleko pala,
Na njoj mi je usnul tužan mladi junak,
Nikdor ga ne 'zbudja nego stara žena:
„Vstan', junače, vstani, bîli grad pogori.“
Junak se je prenul, ženi odgovara:
„Ako nî dogoril, bog daj ter pogori!
Služil jesam junak tri lîta na puni:
Prvo lîto služil za svîtlo oružje,
Drugo lîto služil za vranoga konja,
Treće lîto služil za rožu dîvojku.
Kô lîto sam služil za svîtlo oružje:
Ono mi je lîto hrdja na nje pala
Kô lîto sam služil za vranoga konja:
Ono lîto mi je vran konjic poginul.
Kô lîto sam služil za rožu dîvojku:
Ono lîto mi je rožica umrla.
Tužan jesam ostal, tužan i turoban.“

479.

Šuševo.

Išal se je Ive v Budin grad oženit,
Svoju vernu ljubav bratu je naručil.
„Peljaj mi ju, brate, v zelene travnike,
Ter joj kopaj jamu gliboku do ramen,
Ter joj sîci glavu lîpo nad ramenî,
Srdce joj iznami na zlatom nožićki,
Ter mi je pribijaj na tu prvu lesu.“
Nevesta diverka premilo moljaše,
Da je ne umara, ar da sinka ima.
„Ne boj mi se ne boj, premila nevesta!
Va tom ravnom polji jedan suhi zdenac,
Na njega dohaja ta' suri jelenac,

Hoću ga ulovit, ter ću ga umorit,
Srdce ću mu 'zneti na zlatnom nožićki,
Ter ću ga pribiti na tu prvu lesu."
Kad su se Ivini svati dovozili,
Diverak nevestu premilo shranjaše,
Premilo shranjaše va svîtloj komori.
Sprotužila 'e Mare va svîtloj komori:
„Hajci, sinak mali, za živoga otca,
Za živoga otca ljuta sirotica."
Začel mi je Ive pitat staru majku:
„Majko, kdo to tuži va svîtloj komori?"
„„Ničt, sinak moj Ive, to je stara pura,
Puriće 'zgubila, najti je ne more,
Najti je ne more miljahno se tuži.""
Skočil mi je Ive prîk devetih stolov,
Da se on nî zadîl kupe ni pehara:
„Doslek s' moja bila i odslek ćeš biti.
Doslek si hodila po črnoj zemljici,
A sada ćeš hodit po črnom samiti."[1]

480.

Inceéd.

„Pojdi, mila, pojdi pod goru po vodu,
Ter mi poškrombeći s vîdrom po kamenji.
To će moja stara začuti majčica,
Te će mene tiho ziz sna probuditi."
Pošla 'e mila pošla pod goru po vodu,
Ter je po kamenji s vîdrom škrombetala.
To mi je začula miloga majčica,
Ter je sinka svôga ziz sna probudila:
„Vstani, sinko, vstani, jur su beli dani,
Jur tvoj vrani konjic po dvori škrombeće.
Je li ti zaželjil trave dîteline?
Ali je zaželjil pšenice belice?"
„„Nit mi je zaželjil trave dîteline,

[1] Ova pěsma niti je podpuna niti je izpěvana věrno.

Nit mi je zaželjil pšenice belice,
Neg mi je zaželjil vode izpod gore.""
Kad sunce izhaja, sinko mi odhaja,
Kad sunce zahaja, sinko mi dohaja,
Sinko mi dohaja s zelenum kiticum.
„Je li ti ju dala ta črna gorica?
Al' ti ju prinesla ta hladna vodica?"
„„Nit mi ju je dala ta črna gorica,
Nit mi ju prinesla ta hladna vodica,
Neg mi ju je dala moja mila draga.""
„Kleta bila kleta, kâ ti ju je dala."
„„Ne klejte ju, majka, ničtar vam ni kriva,
Još vam more biti velika lagkota,
A mojemu srdci velika dragota.""

481.

Incéd.

Jure mi se spravja Turku va zaruke,
Njega mi je mati od srdca vraćala:
„Ne idi, Jure, ne idi Turku na zaruke,
Turki su ti hudi druge vere ljudi."
Odpravil se Jure k Turku na zaruke.
Kad je došal Jure va to ravno polje,
Vhitila je Jurja strašna grmljavina.
Kad je došal Jure va tu črnu goru,
Vhitila je Jurja krvava godina.
Kad je došal Jure Turku va zaruke,
Vsih drugih junakov konji zob zobali,
A Jurjev mi konjic vriske povriskuje.
Drugi su junaki lîp cipov kruh jîli,
A pred Jurjem stali tri krugli kamenčki.
Onda mi govori Jurin vrani konjic:
„Hodi hodi, Jure, v našu gornju zemlju,
V našu gornju zemlju v našu domovinu.

482.

Incéd.

Dva su mili bratci od boja jahali,
S sobum su peljali Tursku zarobkinju,
Tursku zarobkinju premladu dîvojku.
Ona je imala zlata ino srebra,
Zlata ino srebra i lîpoga ruha.
Kad su došli bratci prîk širokog' morja,
Onda mi se bratci tiho spominjahu:
„Hodi, brate, hodi, ćemo razdîliti.
Tebi neka bude zlato ino srebro,
Zlato ino srebro i prelîpo ruho,
Meni zarobkinja premlada dîvojka."
To mi se je bratcu jako na žal vzelo,
'Zpuknul si je bratac svoju svîtlu sablju,
Puknul je on bratca suproti srdačca.
Taki mi je bratac v črnu zemlju opal,
V črnu zemlju opal i mrtav je ostal,
Ter na mrtva usta bratu sprogovaral:
„Kad mi budeš išal va ti Turski bojak,
Koga ćeš si, bratac, na pomoć zazvati?
Svojega već nîmaš, tujega ne ćeš htît."
Na to mi je bratac svîtlu sablju trgnul,
Ter si ju primîril suproti srdačcu.
Taki mi je bratac v črnu zemlju opal,
V črnu zemlju opal i mrtav je ostal.[1] —

483.

Mučindrof.

Zapovîda mlad kraljičac
I onomu starom' ćaći,
Najstariju Rozalinku,
Stari ćaćko se je bojal,
Veli njemu dći najmlaja,
„Ne bojte se, stari ćaćko,
Starom' mladom' na vojnicu,
Kî je imal devet dćerij:
A najmlaju Vidovinku.
Ča će on sad, kamo li će?
Lîpa mlada Vidovinka:
Ja vas hoću izmeniti.

[1] Prispodobi pěsmu pod čislom 452.

Kupte konja vivericu,
Krojte sukno po katansku.“
Stari ćaća konja kupi,
Kroji sukno po katansku.
Konja jaše Vidovinka,
Nosi opravu katansku.
Kad je došla va vojnicu,
Nju mi gleda mlad kraljičac,
On se čudi, on ju gleda,
Ter govori mlad kraljičac:
„Hodte sîmo vse katane
I katanski kapitani!
Med nami je jedan junak
Lîpši nego vse dîvojke,
Peljajmo ga v Nove Sajme,
Da vidimo je l' dîvojka?
Će li svilu obhajati,
Puške, praha kupovati?“
Dîvojka je mudra bila,
Bila 'e mudra i šegava,
Da je svilu obhajala,
Puške, praha kupovala.
„Peljajmo ju tam na Dunaj,
Će li Dunaj preplaviti?“
Mlad kraljičac skraj Dunaja
A dîvojka srîd Dunaja;
Mlad kraljičac srîd Dunaja
A Dîvojka prîk Dunaja.
Odgrnula svilna nedra,
Pokazala ženska bedra:[1]
„Poglej poglej, mlad kraljičac,
Ovo jesam ja dîvojka.“
„„Poček' poček', dîvojčica.
Ti češ biti ljubav moja.““
„A ja ne ću ter ja ne ću,
Ti si mene dost 'zkušaval.“

---

[1] Kazivaljka do duše rekla, od stida: *belo lice*, nu ju mužko čeljade izpravilo.

Žalju, čto se několiko pěsmic pod ovaj preděl podkralo, kdě im ně pravoga města. A ima s druge opet i takvih, da se čověku pamet diba i zaljulja, te ni sam pravo ne znaš, kamo da ih staviš? kako se čtilac o tom te do skorâ i sám uvěri.

VII.

Priče crkovne.

484—495.

484.

Čatar.

1.
Miška, ča stojiš,
Ovčice brojiš
Po brîgu, po brîgu?

2.
Vzami si torbu,
Pojdemo k gradu
Betlemu, Betlemu.

3.
I ti Ivane,
Stari čobane,
Obuj se, obuj se!

4.
Dobro vi znate,
Martine brate,
Purane, purane.

5.
Jurica, spîvaj,
V cimbule diraj:
Igrajte, igrajte.

6.
Daj da vlovimo
I odnesemo
I guske i guske.

7.
K Betlemu gradu
Mladomu kralju
Na poklon, na poklon.

8.
On će nam dati
Blagoslov sveti
Dan danas, dan danas.

9.
Marica, vstani,
Ter nam ne brani
Jabuku, jabuku.

10.
Hoćeš dostati
Va mesopusti
Juricu, Juricu.

11.
Vsaki dan pazi,
Da te ulovi
Za ruku, za ruku. —

485.

Velika Narda.

Lîpa 'e placa zidana,
Još je lîpša pisana,
Po koj mi se šetala
Sama diva Maria.

Za divom je pošetal
Grîšan i pregrîšan duh.
„Poček' poček', Maria,
Daj grîšniku pokore.“

Dala mu je pokore:
Sedamdeset sedam let
V ravnom polji klečati,
Tiho boga moliti.
Kad mu se je 'zpunilo
Sedamdeset sedam let,
K njemu došla Maria,
Ter mu je povîdala:
„Ustani pokorniče,
Grîhi su ti oprošćeni."
„„Kako bi se ja ustal,
Moja su se kolena
V črnoj zemlji zarasla;
A čez moje grlo je
Zelen borak pronikal;
A črna moja dva oka
Gustim mahom slîpljena."
Kako je na noge stal
Telo mu se razpada,
Angel dušu popada,
Ter ju nosi v svîtli raj,
Kadî 'e otac s materom. —

486.

Hrvatske Šice.

Išle jesu tri sirote
V črnoj gori majku iskat.
Izašal je sveti Petar:
„Kamo greste tri sirote?"
„„V črnu goru majke iskat.""
„Hodte hodte, tri sirote,
Tamo dolî zelen kamen,
Pod njim leži mati vaša."
Ozvala se stara mati
Izpod kamena zelenog:
„Hodi hodi, najstarija,
Podigni mi glavu moju
Hoću biti mati tvoja."
„„Ne ću ne ću, srdce majko!
Vaša glava bela stena.""
„Hodi hodi, ti posrîdnja,
Podigni mi telo moje,
Hoću biti mati tvoja."
„„Ne ću ne ću, srdce majko!
Vaše telo črna zemlja."
„Hodi hodi, ti najmlaja,
Podigni mi noge moje
Hoću biti majka tvoja"
„„Rado rado, srdce majko,
Ali ja vam ih ne morem.
Vaše noge dvî trupine.""

487.

Unda.

Sveti Mihalj duše važe,
Odnesla je vaga ravno
Tu dušicu tja va pakal.
Na to veli mati božja:
„Važi važi, sveti Mihalj
Tu dušicu po drugi put."
Odnesla je vaga ravno
Tu dušicu tja va nebo.
Maria se nasmîjala,
Vrag se plakal i narikal.

488.

Unda.

Svetoga je Petra mati
Darovala povîsamce,
Povîsamce siromahu;
Za njim se je turobila,
I va pakal je dospîla.
Onda pojde sveti Petar,
Ter se moli meštru svômu:

„Daj mi, meštre, ovu pomoć:
Moju majku izkupiti,
Tvoju diku zadobiti.“
„„Pojd’ mi, Petre učeniče!
Uzmi ono povîsamce
Povîsamce materino,
Spusti jedno ti vlakance,
Ter mi ga ti suni dolî
Pet sat lakat va diboko,
I tuliko va široko.““
Aj prošal je sveti Petar,
I sunul je povîsamce,
’Z povîsamca jedno vlakance.
Nanj se duše ulovile,
I va srdci radovale.
I svetoga Petra mati
I ona se ulovila,
Ali nazlobna je bila
Počela je govoriti,
Svetog Petra svetuvati:
„Potres, Petre, povîsamce,
Pakal će se opústiti,
Nebo će se zapuniti.“
Potresal je povîsamce:
Spala mati va srîd pakla.
Onda ’e rekal sinak božji:
„Vidiš vidiš, mili Petre,
Mati je nazlobna bila,
Sama se je iztrunila.
Duše su se izkupile,
Diku božju zadobile:
Zlo je dušicam željila;
Za dušice mora trpit,
Trpit do sudnjega dneva.“

489.

Velika Narda.

V ravnom polji novi kloštri,
O Maria, o Maria! [1]
Uza njih je uzka staza,
Po njoj hodi božja mati.
Ona vidi tri putniki,
(Ono nisu tri putniki,
Nego božji tri angeli).
Pitala ih božja mati:
„Kog išćete tri putniki?“
„„Mi išćemo sina boga
Na cidrovom križnom drîvu, [2]
Našli jesmo sina boga
Na cidrovom križnom drîvu.““
Prvi putnik ’vako veli:
„Snamimo ga s križa dolî.“
Drugi putnik ’vako veli:
„Vrzimo ga va plahtčicu.“
Treti putnik ’vako veli:
„Nosimo ga v nove kloštre.“
Kad su ga putem nosili,
Zvoni sami zazvonili,
Vrata s’ sama odpirala,
Svîće same nažigale,
Knjige same prenašale,
Telo samo podigalo,
Krv se sama alduvala.
Angeli s neba sletili,
Sinka boga podvorili.
Dîvice lîpo jačile:
„Svet je i svet i presvet je
Sinak božji, sin Marie.“ —

[1] Ta se vrsta iza vsake ponavlja — [2] Mêsto *cidrovo* (Zedernholz) nêki pê-vaju *jarčevo* drîvo. Nîsam mogao doznati, kakvo je to drvo, ako nê *javorac?* daklje *javorčevo* (Lorbeerholz).

490.

Čatar.

Kod Bethlehema trava zelena,
Onde Maria sinka rodila.
Kad ga 'e rodila, vzela ga 'e vkrila.
Milo 'e prosila Dunajske brodare:
„Dragi brodari, brodite mene
I mojeg' sinka va ime božje.“
„„Mi ne brodimo za ime božje,
Neg mi brodimo za srebro i zlato.““
Svlikla 'e Maria sinka haljicu:
Sinka haljica to je plavčica,
Sinka rukavci to su brodarci.
Kad se dovezla do sred Dunaja,
Počele gorit plavi brodarske.
Počela prosit čeljad brodarska:
„Pomoz nam, bože, seda 'z nevolje.“
„„Neka pomore srebro ter zlato.““

491.

Čajta.

Išla je Maria po toj črnoj gori,
Po toj črnoj gori, po zelenoj lozi.
Škura noć je zašla, stana nî imala,
K kovačom je došla, stana je prosila.
„Kovaču, kovaču, daj ti meni stana.“
„„Odhajaj od mene, ne morem ti dati,
Imam tovaruše, dan i noć kujemo.““
„Kovači, kovači, čto si načinjate?“
„„A mi načinjamo tri železne kline.““
„A čto ćete s njimi?“ — „„Jezuša pribiti.““
Na to je Marii Jezuš iz ruk izpal.
Imal je taj kovač jedno dîte prez ruk,
Dîte je priteklo, Jezuša vzdignulo,
Jezuša vzdignulo, Marii dodalo.
Onda mi je dîte k ćaći svôm' priteklo,
K ćaći svôm' priteklo, ovako govorilo:
„Poglejte poglejte, dal mi je bog ruke,
Dal mi je bog ruke i diva Maria.“
„„Da bi ja to bil znal, da je to Maria,
Dal bi joj bil stana i mehku postelju:
Sám bi ja bil legal na tvrdo kamenje,
Ljudem na zlamenje, duši na spasenje.““

492.

Čunovo.

Vesel se, Moldava, ti tiha vodica,
Ti si med vodami najglasovitija.
Va tebi je ležal i sveto počival
Dragi kamen jedan: taj presveti Ivan.
Zato se 'zvišuješ i vsim predpostavljaš,
Da ti nî podobno nit morje široko.
Mojzeš je v pustinji Židovskomu ljudstvu
Krez vodu ugasil nesrîćnu žajicu.
Ali voda ona va visokih gorah
Prestala 'e 'zvirati po Mojzeša smrti;
Ali ti Moldava, potokom kraljica,
Ne prestaješ 'zvirat po smrti Ivana:
Za to ča je Ivan, on presvîtli kamen,
Češkoga orsaga va tebi utopljen.
Tebi se dostoji krajina velika,
Za to ča s' prijela svetoga Ivana.
Va te su upale te zvîzde nebeske,
Ter su se svîtile kot drago kamenje:
Neka se svîtiju nam na skradnjoj uri,
Ter nas razsvîtiju va našoj škurini:
Da se i mi k smrti dobro pripravimo,
Ter svetog' Ivana tamo mi vidimo,
Komu budi hvala i tebi, Moldava. —

493.

Pandrof.

Ča mora to biti, jur se dan čini?
Jur se dan načinja, još polnoći nî?
Pastiri pri čredah vsi glave vzdvižu,
I jedan drugomu vse tako kričû:
„Jure, Vide, Šime, gori se vstante,
Ter tu lîpu svîtlost malo si poglejte."
Jure ter i Šime gori se vstaju,
Na Ivu ter Vida tako kričiju:
„Postole obujte, halje si vzamte,

Surlice, torbice ne pozabite."
Ive nut si vzame svoju torbicu,
Ter si ju natakne na batičicu.
Vid za njim poskoči, krljak pozabi,
Va hitroći mu je ostal na klinci.
Šime i oni drugi njim se neg smîju,
Da im se bradice vsenek stresaju.
Andraš i Matijaš pri ognju ležû,
Ter si pri njem svoje trbuhe teplû.
Kad ih Toma vidi, da su pri ognji,
Na polji pri čredah tako im govori:
„Od ognja se vstante, nut vel'ke svîtlosti!
Stoprv je nastala, još dvanajsta nî.
A ti Štefe vzami iz te torbice,
Kê su ti va nutri, lîpe dudice.
Polož na ramena, na nje zaigraj,
Onu Betlehemsku lîpo zadudaj."
Śtefe ih položi, počne dudati,
A stari pak Mate poskakivati.
Kad pastiri čuli o novom kralji,
Da se je narodil v Betlemskoj štali:
Počeli se jesu skup spominati,
Vsaki ga o sebi čim darivati.
Lovre on mi nosi belu ovčicu,
A Mate pak muke punu vrîćicu.
Jakob on mu nosi lîpu gajbicu,
A va gajbi kosa, milu ptičicu.
Štefe on mi nosi svoje dudice,
A Iva črljene si jabučice.
Miha on mi nosi mehkâ perjica,
Da s' dîtetu spravi zimska duhnjica.
Angeli počeli lîpo spîvati,
I mladomu kralju hvalu davati:
„Hvala budi bogu, kî je na nebi,
A mir dobrim ljudem, kî su na zemlji."—

494.

(Betežni mladenac.)

Poslušajte rîči[1] jednoga mladenca,
Kî je v svôm betegi 'zdihaval prez konca:
„Hodi, Jezuš, hodi, ter se meni smiluj,
Tužnoga na stelji jur jednuč pomiluj."
Poslal je bog k njemu angela svojega,
Da bi va nevolji on obatril njega.
Angel njemu reče: „Dragi moj mladenac!
Kî si bil vsih grîhov i gnjusnih del zdenac;
Ta tvoja muka je tebi na spasenje,
Kroza kû ćeš dobit duši 'zveličenje.
Zato dobrovoljno sad trpi na stelji,
Hoćeš se radovat v nebeskom veselji."
(Mladenac pak reče čuvaru svojemu:
„Pomoli se bogu) dragomu mojemu:
Da me 'zname jednuč iz ove nevolje,
Da još dojdem v svîti na kô mesto bolje."
Po tom se je angel k mladencu obrnul,
Ter njemu govoreć ovako povrnul:
„Ali te je volja tri dni v ognji gorit,
Ali još tri leta ovaj beteg trpit?"
„„Volim va tom ognji tri dni tugovati,
Nego još tri leta v betegi ostati.""
Glejte, drage duše, mladenac umerje,
Koga veljen angel v oganj zapeljal je.
Joj i va tom ognji nujno opet plače,
Da bi 'z njega došal, milo k bogu jauče.
Kad je angel čuvar opet k njemu došal,
Mladenac je tužni 'vako sprogovaral:
„Oj angelak božji, kruto si me vkanil,
Da mi se već do sad još nisi objavil.
Rekal si, da ću neg' tri dni ovde trpit:
Prîk sto let je prošlo, da ja moram gorit."
Na to taj angelak 'vako njemu reče:

[1] Dogodjaje.

*

„„Još nisu tri ure da te oganj peče.““
Na kê rîči njemu mladenac govori :
„Joj 'znami me 'z njega, vrata mi otvori,
Ar volim na svîti još sto let trpiti,
Neg va žarkom ognji tri dneva goriti.“
Taki 'e angel njega van iz ognja 'zpeljal,
I na svîti trpit va telo zapeljal.
Dokljen se 'e 'zpunila volja otca boga,
Moral je trpiti sbog žitka grîšnoga.
Čuli ste, predrage oj duše zibrane,
Kakove su muke dušicam zavdane.
Čuvajte se grîhov velikih i malih,
Da ni vi još ognja tog' ne bi dopali ;
Kôga nas očuvaj Jezuš i Maria,
Ar va njem dušica zlu pokoru jima. —

495.

(Jačka od Kananskoga veselja.)

1.

Sveti Ivan piše v svojem drugom déli,
Da je svadba bila v Kani v Galilei.
Onde se je čudo stalo :
Da 'e 'z vode vino postalo
V Kananskom veselji.

2.

Onde gosti bili prelîpi zibrani,
Dvanajst apoštolov bilo je pozvanih,
Jezuš i Maria s njimi,
Gosti su se veselili
V Kananskom veselji.

3.

Sveti Ivan onde za stačilo bil je,
A ta Tomaš sveti za stolnika bil je:
Ana onde proročica
Sis Magdalenum družica
V Kananskom veselji.

4.

Gosti jîli, pili, veseli su bili,
Da su oni vino vse do čistâ 'zpili.
Maria sinka prosila,
Da b' učinil 'z vode vina
V Kananskom veselji.

5.

Staral se je onda svatski starešina,
Ča ćedu onde pit pozvana rodbina?
Jezuš odgovori na to :
Ne staraj se ničtar za to
V Kananskom veselji.

6.

Sveti Tomaš hodi, posluhni ti mene,
Napuni šest vîdric kamennih sis vode.
Šest vîdric su napunili,
Ter je nutar doprimili
V Kananskom veselji.

7.

Kad su se najîli, oni gori vstali,
Otcu bogu hvalu oni su davali:
Da je Jezuš milostivo
Ziz vode učinil vino
V Kananskom veselji.

8.

Sveti Ivan 'zpeljal mladu zaručnicu
Ter ju on pripeljal prvomu svatskomu.
Tad se počne on 'zpričati,
Da će najpotle tancati
V Kananskom veselji.

9.

Drugi put si 'zpeljal lîpu Magdalenu,
Ter ju on pripeljal drugomu svatskomu.
I on se počne 'zpričati,
Da će najpotle tancati
V Kananskom veselji.

10.

Treti put si 'zpeljal Anu proročicu
Ter ju on pripeljal tretomu svatskomu.
On se vstane van ziz stola,
Ter se udre vred po škornjah
V Kananskom veselji.

11.

A Filip si 'zpeljal Martu kuharicu,
Ča je njim skuhala tu dobru supicu;
A Ivan sis zaručnicû
V rukah drži pečenicu[1]
V Kananskom veselji.

12.

Mar'ja Magdalena vesela je bila,
Ar se je va tanci prelîpo nosila.
A Petar sis zaručnicû
Va rukah drži flašicu
V Kananskom veselji.

[1] Nisam mogao pročtiti čto je u rukopisu, te sam stavio pečenicu, prem da ja te rěči iz njihovih ustiu nikad čuo nîsam.

VIII.

Priče o ratovih, gradovih, junacih itd.

496—502.

496.

Frakanava.

(Jačka Salaškoga polja.)

Čudno pripećenje na Salaškom polji,
Kô se je godalo doli v Turskom boji.
Onde su junaki od našega kraja,
Bili su vitezi Matiaša kralja.
Junak Novak ime njegovo se 'e zvalo,
Junačtvo njegovo kruto 'e moćno stalo.
A tovaruš njegov bil Staniša Ive,
Va svojem junačtvi vsakdar vrli kî je.
V Ugrskom orsagi veljen tik zuz meju
Hodili su Turki po lîpu Jelenu.
Nju bi bil rad imal taj Turski spahija,
Kojega je Turska vsa zemlja hvalila:
Da je junak takov va njegovoj moći,
Sto b' dîtićev pobil, ne trîbal pomoći.
Jednuč se 'e spahija po Jelenu spravil,
Vzame zlatu sablju, na put se 'e odpravil.
Va nje domovini ljude razignal je,
S svojum desnum rukum dîvojku popal je.
Kada stara mati te glase začuje:
Kruto se 'e plakala, Jelenu žaluje.
Kada junak Novak te glase začuje:
Srdce mu zakipi, Jelenu spasuje.
„Ča štimaš ti Ive, Staniši govori,

Ćemo jahat za njim?“ njega nagovori.
Onda mi se šeću k toj staroj materi,
Da tê se smilovat majki ino dćeri.
„Nekaj, stara mati, va žalost upasti,
Još danas Jelena hoće doma spati.“
Onda sede Novak na konja svojega,
Zlatnim ostrugami oštro stisne njega.
A tovaruš njegov, taj Staniša Ive,
On svojega konja nemilo trudil je.
„Ča štimaš ti Ive, ovu su dva puti,
Sad je misal moja: s manum se razdruži.
Ja ću pojt po desnom, a ti pojd po levom,
Ako još v varoši Banji Luki nî on.“
Kada junak Novak Turka mi zagleda,
Oštro stisne konja, konj mu jaše vreda.
„Stani o Turčine, ne budeš je peljal,
I za tvoju ljubav nikdar nje ne imal.
Onda Turski junak čvrsto se postavi,
I suprot Novaku sablju si popravi.
„Ča ćeš volit junak: dîvojku pustiti,
Ali hoćeš volit vsu krv iztočiti?“
„„Neću ja odavljen dîvojku pustiti,
Ako budem moral vsu krv iztočiti.
Jedan ćemo živit, a drugi umrîti,
Sada ću se s tobum po junačku biti.““
A dîvojka mila žalostna je bila,
Ar se krv junačka za nju procîdila.
Nato ’zpukne Turak svoju zlatu sablju,
Da bi kanil odsîć tu Novaka glavu.
Novak hitro ’zpukne svoj mečak srebrni:
„Nebore spahija, premlahav si meni!“
Svoj srebrni mečak Turku v srdce trkne,
Da spahija veljek ’z konja doli frkne.

497.

Frakanava.

(Jačka od Budina.)

Veseli se, svîtla Ugrska koruna!
Jur vojšćani kričû okolo Budina.
Jur zidine taru na skalah zidane,
Cesarske vnožine onde su vse spravne.
Šalamiju Ugri v tabori igraju,
Nîmci trumbitaju, ti drugi bubnjaju.
Turki se strahuju, igru poslušaju,
Pred očima vidû odi vsih stran silu.
Na jedan brîg jesu Nîmci se spravili,
Bavarci na drugi jesu potegnuli,
A na tretoj strani Ugri s Racî stali,
S sabljami, s pukšami gotovi čekali.
Spravili su tolnač Turski begi, baše,
Pozvali su skupa tulikaj i Ugre:
Da b' se sgovorili, Budin obdržali,
Proti krstu 'z grada vitežki s' branili.
Budinskog vizira ovo j' volja bila,
Da ga ne će zignat 'z grada Nîmčka sila:
Doklje njega glavu sablja ne podnese,
I njegovo telo pukša ne raznese;
Da cesarska vojska i nje vsa vnožina
Danas će postati njegova užina.
Na to se razsrdû Ugri ino Raci,
Bavaruš, Lotringuš, vsi vitežki bratci.
Sablje 'z nožnic puču, štuke nabijaju,
Sis štukî, pumbami va Budin hitaju.
Ziz brîga Gerharda Bavaruš se lîska,
Ziz drugoga Nîmac kruto s štukî trîska.
Vsi su navalili, z trih krajev udrili,
Da bi Budin prvo od Turka dobili.
Neg ga nî mogal vzet Leopolduš prvi,
Prem da se 'e prol'jalo vnogo Nîmčke krvi,
Dokljen ni dal turna fraterskoga srušit,

Na njega rujuće pune štuke spružit.
Kad se je bil tri krat štuk na turan spružil:
'Z njega 'e pogan bîžal, turan se je srušil;
Iz kôga je Turak našu vojsku kvaril,
S šestnajstimi štukî strašno Budin branil.
Kad se je bil 'z turna fraterskoga zignal,
Onda 'e Turak bašte Budinske oblegal.
Okolo varoša štuke je poredil,
I tako srdčeno sam sebe je branil.
Na to iz trih krajov naši su udrili,
Okolo Budina bašte su rušili,
Prîk baštov sganjali, da b' Turke dobili,
Ali su se kruto jako prevkanili.
Ar Turki vsim glasom kričû alah! alah!
Da pri njih ostane vîkuvîčna hvala.
Udru drugić na njeg vitezi kršćani,
Ugri, Nîmci, Raci, cesarski vojšćani.
Ali jačja 'e bila sila Turskog' cara,
Nego je našega Rimskoga cesara:
Ar je i podrugić Turak nje obladal,
Iz Budina grada drugić njih iztiral,
Vnoge je postrîljal, već je njih posîkal.
Tretić se 'e spravila vsa kršćanska sila,
Da b' Turke pobila i Budin dobila.
Presvîtlo oružje ziz vsih stran se lîska,
Cesarsko i Tursko kako strele trîska.
Naši bubnje biju, prîk baštov šetuju,
I po stenah lîzu, s Turkî se pobiju.
Turki s kopjem bodu, s pukšami strîljaju,
S vrućum vodum naše 'z baštov polivaju.
Ugar, Nîmac, Hrvat, Bavari i Raci
Složno skupa kričû: „ne bojmo se bratci!
Jur smo v Budin zašli, ne dajmo se 'z njega,
Turke posîcimo, da dobimo njega.“
Sîku kršćeniki Turke kot rîpice,
Ne miluju starih, ni žen nit dîtčice.
Drhće pred kršćanom to Tursko koleno,

I staro i mlado vse je posîčeno.
Glušale su place, vse se 'e strešivalo,
Kad je naše ljudstvo Budin dobivalo.
Trîskale su skupa Turka i kršćana
Svîtle sablje, pukše do drugoga dana.
Pod baštami žene va pivnicah plaču,
Drage svoje muže 'z vsega grla jauču.
Zaprta va hižah dîtca nutri vrîšću,
Kî su mogli ujti, na Dunaj mi teču.
Krv se skupa mîša krsta i Turčina,
Kako potok teče va Dunaj 'z Budina,
Bašte, Dunaj, polje: vse se 'e črljenilo,
Od poganske krvi dosta namočilo.
Po putih ležale jesu Turske glave,
Žene ih objimale, 'z krvi muže prale.
Turka su pobili, žene povezali,
Dîtcu su poklali, prîk baštov hitali;
Vse kinče odnesli, srebro izkopali,
A na noge agi oklope su dali.
Ne pazi već aga na Budinskih skalah,
Nit na svoje kriči: alah, alah, alah!
Ar va tamnoj uzi jur železa nosi,
Kroz obločić milo od krsta kruha prosi,
Kî se je 'v'čer ufal, da naša vnožina
Bude njemu jedna maljahna užina:
Danas nîma čega va ustà položit,
V uzi mora kruha od kršćana prosit.
Za nemar je metal 'v'čer naše vojšćane,
Nit je na to mislil, ča mu s' v jutro stane.
Nî mislil, đa će ga kršćenik dobiti,
Njega v uzu hitit, njegove pobiti.
Tako bog ponizi, kî se uzvišava,
Kršćenike ljubi, Turka odurjava;
Da mora kršćanu sad pokoran biti,
V uzi na zapovîd njegovu sîditi.
Bogu budi hvala v nebeskoj višini,
A vernim kršćanom bud mir na nižini:

Kî nam je pomogal Turka obladati,
S orsagom, s Budinom srîćno sad vladati.
Sad ti Budin varoš orsagu si jakost,
Ugrske korune nepr'eteljem žalost.
Ar za tobum plaču Turki i Tatari,
Age i sultani i Turački cari.
Tebe Ugri, Vlahi, Hrvati, Bošnjanci,
Slovaki, Erdeljci, Raci i vsi znanci
Za glavu kraljestva vsakdar spoznavaju,
I koruni tvojoj nizko se klanjaju.
Zato veselte se Ugri ino Raci,
Hrvati, Bošnjanci i vsi drugi bratci:
Budin smo dobili, agu ulovili,
Vsu njegovu vojsku srîćno pomorili.
Jezero i šest sto pisalo se 'e leto,
Drugoga septembra osamdeset šesto,
Kad je črni oral Turski mîsec dobil,
I svrhu Budina po zraku je letil.

498.

Hrvatske Šice.

Vojeval vojeval dobri kralj Matiaš,
Troje boje spravil, troje kopje slomil,
Troje kopje slomil, v Turske ruke dopal.
Uz Dunaj je pala preuzka stazica,
Preuzka stazica, drobno ucaptana,
Po njoj mi se šeće dobri kralj Matiaš.
Po Dunaji plava pisana plavčica,
S srebrom okovana, sis zlatom obl'jana.
Na njoj mi sîdiše tri Turačke baše,
Oni se med sobum tiho pominaše:
„Da nam je ulovit kralja Matiaša,
Mi bi njemu dali troju smrt 'zbirati:
Prvu bi mu dali: na krasu[1] sgoriti;
Drugu bi mu dali: va tamnici sgnjiti;

[1] Je li mi se pričulo ili sam odistâ čuo izgovarat ne kr*es* nego kr*as*? Bar sam dva put tako napisao.

Tretu bi mu dali: od sablje umrîti."
Čul je ote rîči dobri kralj Matiaš,
Čul je ote rîči ter je sprogovoril:
„Van mi se prošećte, vi tri Turske baše!
Ne ćete vi mene na krasu sgoriti:
Malo bi se luga ziz mene spravilo;
Niti ću vam v vašoj tamnici ja sgnjiti:
Ar bi malo gnjoja ziz mene ostalo;
Neg ćemo razkosit travu dîtelinu,
Kadi mi prol'jemo našu krv rumenu:
Ar sam 'z sablje rojen, od sablje da umrem."

499.

Hrvatske Šice.

(Jačka od Francezkoga boja.)

Ki mi to govori, istinu povîda,
Da 'e Francezka zemlja jako jadovita;
I nî mi to čudo, da je jadovita,
Kad je umorila kralja Ludovika.
Ali čekaj čekaj, kad ti Ugri dojdu,
To moreš dobro znat, da prazni ne projdu,
Ar će s njimi dojti Maria patrona,
Kû mi zazivamo kod nje lipâ trona.
Oni tê ju donest na svojoj zastavi,
Kê će se prestrašit nevernik šegavi.
I Maškoviterska kod Indije stoji,
Vnogo stov i tisuć mi se ona broji.
Ona se obîće na te vojevati,
Da će te nemilo 'z korena skončati.
Taj Rimski poglavar, vsemu svîtu glava
Nad kršćanskû crikvû, to je Rimski papa:
I on mi s armadom v ravnom polji stoji,
I on vse tuliko vnogo tisuć broji.
Prajz bi bil pomoćnik, ali ne more bit:
Ar će mu Holender v njegov orsag udrît.
Pemi[1] i Poljaki i Par[2] na te bije,

[1] Česi. — [2] Baburci.

A drugi Franciškus cesar ti se smîje.
Ter će počet na te oštro vojevati,
Da će te 'z orsaga nemilo pujati:
Za to, ča si štimal, da je tebi dika,
Ča si ti umoril kralja Ludovika itd.[1]

500.

Velika Narda.

(Jačka od Belgrada.)

Prietelj pitaš mene, kako 'e vse i kada
Odi dobivanja našega Belgrada,
Kôga je jur Turak petdeset let vladal,
Dokljen ga je Jozef ter Laudon obladal.
Svîtli cesar Jozef nî mogal počivat,
Našega imanja v Turskih rukah gledat.
Zato 'e zapovîdal oružje spraviti,
I jake vojšćane v Belgrad dovabiti.
Jezero sedam sto pisalo se 'e leto,
Osamdeset k tomu jošter i deveto,
Kad je črni oral Turski mesec dobil,
Pod koga zavîtjem naš se junak branil.
Srdčeni vojaki težko su čekali,
Od željbe Belgrada vse su trepetali.
Ali jakost baštij njih je zastavila,
Da su jur dvî leta skoro preminula.
Težko su čekali viteza Laudona,
Kî dojdući reče: „osedlaj mi konja,
Da razgledam bašte, kê su mi jur znane,
I na razgledanje Vugrinske katane.“
Vojšćani vsi skupa glasno su kričali,
S bubnjem i s trubentom veselje skazali.
„Veselmo se skupa, došal je naš otac,
Kî će načiniti Turskoj sili konac.“

---

[1] Čtilac mi lasno propusti, čto sam ostavio ono još několiko praznâ jadikovanja, čto ga je pri koncu pěsme. Prilika je pomislit, da mu je već i ovo dogrustilo, nu svědoka vremena vsakako je saslušat, a i nam Hrvatom doznat, kako se dogodjaji světa kosnuli srdca naše bratje na Ugrih.

Zapovîda Laudon moste načiniti,
I prîk njih vojšćane hitro šetovati.
Mihajlović vitez skrbno ih je peljal,
I prîk Save vode srîćno ih dopeljal.
Dosegal je njegov regimenat tamo,
Onda nasleduju drugi dosta rano.
Kad je k Turkom došal, uredi vojšćane,
Pîšake, strîljače, sigurne katane.
Njim zapovî mesto suprot Turkom čuvat,
Kad zapovîd dojde, vitežki vojuvat.
Prvić on pošalje vojšćane na polje,
Kîh je vsaki pošal sam iz svoje volje.[1]
Mihajlović vitez sablju v ruke vzame:
„Udrimo na Turke! ko 'e junak, uza me!"
Njega nasleduju njegovi katani,
I drugi pîšaki, Hrvatski vojšćani.
Od svîtlosti mečev lîskaju se ruke,
Kê su zastrašile vse ohole Turke.
Zato je on poslal pismo Laudonu:
Da nî počut glasa Turku ni poganu.
Poslal je pak Laudon tri šalamiaše,[2]
Da b' Belgradskom baši poslal dobre glase:
„Da bi se on podal ziz dobre va srîći,
Ako ne će 'zgubit vsega va nesrîći."
Baša pak vàs gizdav pošalje pisanje:
„Hoću v rukah držat vse Tursko oružje,
Dokljen ne iztroši Laudon mene ziz zle,
Dokljen meni brada s ognjem se ne požge."
Na to krikne Laudon: „hodte sîmo, bratci!
Ugri i Hrvati, Nîmci skup i Raci.
Sablje pripašite, pukše nabijajte,
Turku oholomu glave odsîkajte.
Ako ne će prîk dat s dobrotû Belgrada,
Hoću ga strîljati, dokljen se sam prîk da."

---

[1] Zatočnici? ili Srbski dobrovoljci? — [2] Svirce, glasonoše, od šalma die Schalmei? U rukopisu Undanskom početka ne ima, te nisam mogao to město prispodobit ni bolje razvidit.

Na to se 'e razsrdil, štuke i pumbe hitil,
Krez tri dneve i noći vse 'e bašte razhitil.
Herceg je Franciškus[1] prvi štuk izpružil,
I srîćno je njega va Belgrad doprimil;
Rekuć: „neka živi vsih nas otac Laudon!
Bogu hvalu dajuć na vse vîke vîkom."
Baša jur prestrašen postavi zastave,
Prosi za petnajst dan ponizno čekanje.
„Ali nit petnajst ur, odgovori Laudon,
Mora veljek biti, to 'e viteza zakon."
Razsrdû se Ugri, razsrdû i Hrvati,
Strîljaše i Nîmci sis vitezî Racî.
Sablje 'z nožic puču, pukše nabijaju,
S štukî i s pumbami va Belgrad hitaju.
A Turki 'z prvine kričali: alah, alah!
Da pri njih ostane vîkuvîčna hvala,
Dokljen nî bil oganj tako v Belgrad hitan,
Da su vsi štimali, da je ur sudnji dan.
Laudon sis vojšćanî ničtar ne pregleda,
Nego kriči, da se Racki varoš prîk da.
Varoš ničt nî maril vsenek do šturmanja,
Kô 'e na ničt spravilo vsa Turska imanja.
Prvlje su kričali: „ne boj se črnih pas!"
A sad je počuti javkanja strašan glas.
Sad zemani[2] Turski kriču: „Osman-baša!
Daj kršćanom ti prîk Belgrad i vsa naša."
Njemu sami nože va prsi hitaju,
Ako ga prîk ne da, smrtjum ga strahuju.
Ča će počet baša va tulikih silah?
Ća se već obava,[3] oganj se već lîska.
Zapovî na bašte zastave postavit,
Kê Belgrada ne tê odsle jur već branit.
Velika 'e bila skrb Belgrad predobiti,
I sebi podložne Turke učiniti.

---

[1] Potonji car. — [2] Plemići (iz Slovenskoga: *zeman.*) — [3] Slovaci i Česi a možebit i onudanji Hrvati govore *obávati se*, uzbojavati se, nu taj znamen k ovomu městu prědobro ne pristaje.

Svîdočû 'z vnogih stran dojdući hercegi,
Kako hoće Laudon Belgrad nutar vzeti.
Mladi Eszterházy svîdočit ćeš meni,
Kî si pod Belgradom na smrt naranjeni.
I vi plemeniti vsi drugi vojšćani,
Svîdoki budite, srdčeni katani.
Za ljubav Belgrada za rane ne marû,
Nu bašte njegove vsenek vred nakvarû.
Zato katan veli pîšaku: „hod brate!
Će bit srîćno vsakdar za me kot i za te."
Na strašno strîljanja prosi Osman-baša:
„Prestanite malo, dat ćemo vsa naša."
Pošalje van pisma k vitezu Laudonu,
Da s njim nutar ide na jednu pogodbu.
Privolil je Laudon baši vsa odnesti,
Vsa, kâ su njegova, k Oršavi prenesti;
A drugim dopustil na ramen položit,
Vsa, kâ su njihova, ter slobodno nosit.
'Z Belgrada idući čut bîše javkanje,
Žen i vse dîtčice miljahno plakanje.
Sramovali su se Belgrad ostaviti,
Kî bîše za jakost Turkov glasoviti.
Na to nutar idu pîšaki, katani,
Na vsa vrata nutar vitežki vojšćani.
Hvala budi bogu! kî nam je dal Belgrad
Nazad srîćno dobit, daj nam s njim i vladat.
Vzeli su vse crîkve, kê su posvetili,
I va njih pobožno boga su hvalili:
Da nam je dal mesta posvećena nazad,
I na mesto Turkov pobožne maše sad.
Tako bog ponizi, kî se uzvišava,
Kršćenike ljubi, Turke odurjava:
Da mora kršćanu sad podložan biti,
I na vse Belgradsko dobro pozabiti.

501.

Veliki Borištof.

(Kad je Turak pod Bečom ležal.)

Poslušajte sada, moja draga bratja,
Velike žalosti, prevelikâ kvara,
Mnogo razsipanje, krvi prolivanje
Ljutoga pogana Turka i Tatara,
Na vrîme cesara prvog' Leopolda,
Suproti komu se 'e nevera včinila,
Kad se je pisalo od božjeg' poroda
Tisuća i šest sto osamdeset treto.
Polag Temešvara spravišće se 'e stalo,
Tursko i Tatarsko se 'e dogovorilo:
Da hote kršćansku[1] vsu veru zatrti,
I tu krivu veru[2] da tê ponoviti.
Kad su dolnji Ugri to vse dokonjali,
Sebi jesu vice-kralja načinili:
Grofa Tekelia, prokletâ človika,
Ziz kalvinske krvi na 'v svît rojenoga.
Prevelika pisma on počne pisati,
I Turskomu caru posle pošiljati:
Da b' skoro on spravil vojsku preveliku,
Da tê njemu dati vsu zemlju Ugrsku.
A mi si hoćemo gotovi čekati
Va Ugrskoj zemlji s nevernimi Ugrî;
S Turkî i Tatarî ćemo šetuvati
Va Nîmčku krajinu pod zlatu jabuku.
Vreda gotov bîše kleti car Turački,
I veliku vojsku začne on spravljati.
On opita bašu i druge hercege,
Kî b' se ufal dostat tu zlatu jabuku?
Zlata ino srebra da će mu dost dati,
Praha i olova da će dost imati,
V nijednoj težkoći njega ostaviti,
Da će mu s pînezî on vsakdar pomoći.
Na to beg Mustafa počne govoriti,

[1] Katoličku. — [2] Kalvinsku.

Da će on tu zlatu jabuku dostati.
Ako 'e ne dostane, da mu kožu 'zderu,
I živoga tela na kolac nabodu.
Onda s' počne vojska vsa skupa jagmiti,
Va Ugrsku zemlju prejako broditi.
Najprv su pod lîpu Juru potegnuli,
Velike tabore onde načinili.
Onda 'e beg Mustafa v lîpu Juru pisal,
Hotê li mu varoš, lîpo mesto, poddat?
Nazad mu pisali, da se ne poddadu,
Do smrti njihove branili se budu.
Onda se 'e Mustafa jako razžalostil,
Da mu nisu Ugri v prvi put podložni.
Glasovito počne Mustafa kričati:
Alah alah alah vsi verni junaki!
Obrnte zastavu k lîpomu Požonu,
K mutnomu Dunaju šest tisuć pošaljte.
Obrnte zastave k lîpomu Šopronu:
Šopronci gizdavci Turku se poddali.
Od Dunaja dojdu v Železansko polje,
V Železansko polje do te črne gore.
Onde su počeli na ceste hoditi,
I prelîpa sela na ničtar spraviti.
Junake i dîvojke Turki su lovili,
Ino mlade snahe na konjih nosili,
Ino lîpo blago k taboru gonili,
Železansko polje vse su zarobili.
Trideset tisućev se je prebrodilo
Na ti varoš Bruku pod zlatu jabuku.
Na Bruki varoši su se prestrašili,
Turkom i Tatarom jesu se poddali.
Onda se je ganul taj vàs Turski tabor
Od tê lîpe Jure k pisanû Požonu.
Požon ostavili, višje potegnuli,
Pod Haimburski varoš jesu dojagmili.
Prokleti Mustafa v Haimburak sam piše:
Tê li se poddati i varoš predati?

Oni odpisali, da se ne poddadu,
Do poslîdnje krvi branili se budu.
Na to se ’e razsrdil taj Turski Mustafa,
Turkom i Tatarom počel govoriti:
„V jutro rano alah počnite šturmati,
Vse staro i mlado pomorite vnutri.“
V jutro rano viču alah alah Turki,
S velikim vikanjem varoš su dobili.
Bilo je v Haimburku veliko jaukanje,
K tomu ne’zgovorno krvi prolivanje.
Za veru kršćansku i za ljubav božju
Onde su vsi ljudi bili pomoreni.
Franciškane ljuto jesu pomorili,
Kristuša na križu sis sabljami sîkli.
Kî to ne veruje, neka v klošter dojde,
Onde hoće vidit, kako su ležali
Siromaški fratri vsi va svojoj krvi.
Onde hoće vidit od prokletih Turkov
Veliko propelo sabljami sîčeno.
Ovo pisal kî je, on je vidil to vse,
Kada na to misli, plače mu se srdce.
Ča se ’e još već stalo va mesti Haimburki,
Kî dobro premisli, mora se plakati.
Po Dunajskoj placi, na Dunajskih vratih
Kot veliki potok krv je van curila.
Vsa ta krv kršćanska v Dunaj je ’zcurila,
Da je mutan Dunaj črljen kot krv postal.
Kad su črljen Dunaj Požonci vidili,
Oni su se nad tim jako prestrašili.
Turki i Tatari vse su pomorili,
I vàs pust Haimburak jesu ostavili.
Onda mi zakrikne taj Turski Mustafa:
„Alah alah hodmo pod zlatu jabuku!“
’Z Šoprona i Bruke ino od Haimburka
Dojdu mi vsi Turki pod zlatu jabuku.
Turki i Tatari va varoš gledaju,
I svoje tabore onde načinjaju.

*

Va zlatoj jabuki, va Beči varoši
Va velikom strahu k bogu su kričali:
Da bi poslal pomoć i jakost nebesku,
Da bi oni mogli Turka obladati.
Turki i Tarari zadrke činili,
Junake i dívojke va tabor peljali,
Grade, crikve, kloštre s ognjem popalili,
I vsa lîpa sela na ničtar spravili.
S svetimi kaleži su se napijali,
Telo Kristuševo pod noge hitali,
Koludrice svete, službenice božje,
Vse je raztiraše ino ošpotaše.[1]
Mnoga 'e tužna majka dćeri žalovala,
Mnoga 'e tužna majka sinke oplakala.
Ah joj ter pomagaj! ubogi kričali,
Ar su je v Turčiju daleko peljali.
Na zlatu jabuku, na Beč varoš lîpi,
Turki i Tatari šturmom su bîžali.
Alah alah alah oni su vikali,
Sada mi moramo Beč varoš zajeti.
Mustafa srdito va Beč varoš piše,
Hotê li mu varoš lîpo mesto poddat?
Nazad mu pisali, da se ne poddadu,
Ter do kaplje krvi branili se budu.
Na to se 'e razsrdil taj Turski Mustafa,
Turkom i Tatarom zapovîd je van dal:
„V jutro rano alah počnite vikati,
Sada mi moramo Beč varoš dostati.“
K bogu i Marii kršćani kričali,
Va nebesku pomoć jesu se ufali,
Da se hoće Jezuš nad njimi smilovat,
Da jim hoće pomoć te Turke obladat.
Onda je Maria pred sinka opala,
Za kršćansku pomoć lîpo ga prosila.
Tako se je Jezuš na mater ogledal,
Svîtlomu cesaru pomoć je on poslal.

---

[1] Oskvariše. Tako veli kapucin Štefan: polja *pošpotana* (razorena).

Sám Poljski kralj dojde sis vsum vojskum svojum
Na pomoć kršćanom, tim tužnim Bečanom.
Kad ga je zagledal cesar Leopolduš,
Od vel'ke radosti suze je prolival.
Kad su te Poljake Turki zagledali,
Oni se njih jesu jako prestrašili.
Poljaki na Turke veljen su udrili,
Od Beča varoša jesu ih pognali.
Poljski kralj je pisal Turskomu Mustafi:
„Moj ostri mač jesam dobro ja nabrusil,
Moreš tvoje lonce k ognju pristaviti:
Ja ti hoću mesa Turskoga dost dati."
Na to su se Turki jako prestrašili,
Ter po noći tabor muče ostavili.
Zlata, srebra dosta v tabori ostalo,
Turske su dukate s klobukî mîrili.
Kad su čuli Turki veliko vikanje,
I Poljskoga kralja prejako strîljanje,
Sgora Bečke loze vse ognji gorući,
Va Beči varoši vse zvone zvonući,
Onda mi ga vikne taj Turski Mustafa:
„Alah alah gori! Turki i Tatari,
Ar se je ganula vsa kršćanska sila,
Hodte, bîžmo dolî, vsa moja družina."
Onda su mi Turki k Budinu bîžali,
V čuda mestih su im kršćani zaseli,
Ter se ga je malo nazad povrnulo,
Turkov i Tatarov mnogo 'e poginulo.
Hvala budi bogu gori na višini,
Kî nî dal poganu prave vere zatrt.
Amen neka bude, da nas bog očuva
Prokletoga Turka i ljutog' Tatara.[1]

---

[1] Osim rukopisa Borištofskoga dopao mi je rukû još jedan (ne znam u kojem selu) iz kojega sam kděčto izpravio i nadopunio. Tako ne ima u Borištofskom završetka ove pěsme: *Hvala budi* itd. a i mučeničtvo Franjevačko u Haimburku na dvě vrste u njem se ovršilo, čim ih ovaj drugi ima sedam, ne umetnutih nu potrěbitih za razuměvanje onoga, čto Borištofac ima.

502.

(N a d a ž d i.)

Poslušajte sada, Hrvatske krajine,
Od Nadažd'na grofa nevernoga sina,
Kako 'e milo tužil svoje nevernosti,
Kad je bil va uzi v lîpom Novom Mesti.
„Ničt mi ni 'zmanjkalo, vsega sam dost imal,
Ah da nisam toga ja prvo preštimal!
Dragoga kamenja, srebra ino zlata
V mojem belom gradi bilo je kot blata.
Bil jesam na svîti va velikoj časti,
Da već nisam mogal obilnije rasti.
Jesam imal dosti počtenja, vrîdnosti,
Vlašćega vladanja, velike vzmožnosti.
Još ja jesam hotil na višje stupiti,
Svîtloga cesara korunu dobiti;
Kraljevski sam cepter hotîl ja imati.
Da bi tako mogal s kraljestvom vladati.
Kot lucifer v nebi hotîl sam včiniti,
Kî je otcu bogu htîl spodoban biti.
Ali ga 'e bog hitil iz neba višine
Va goruće muke paklenske dibine.
Tako prîk cesara mislil sam vladati,
Od njega cesarsku korunu dobiti.
Al me 'e bog ponizil čar do škure uze,
Va koj sada milo točim gorke suze.
Prîk cesara 'm vzdignul oružje vojšćansko,
Mišljenje sam imal gorje neg pogansko.
Da bi grîšnu misal bil 'zpuniti mogal,
Jur bi Leopolduš sad va grobi ležal.
Ali bog je vidil moje zlo mišljenje,
Ter je včinil, da nî došlo na včinjenje.
Cesara je moguć od smrti občuval,
Da b' moju nevernost proti sebi spoznal.
Cesar me 'e ulovil, va uzu postavil,
Zato da sam s' vzdignul sprot kraljevskoj glavi.
Va dibokoj uzi kot grlica tužim,

Gorko vzdihavajuć gorke suze točim.
Mislim, da će moje milo vzdihavanje
Cesara utišit i v uzi plakanje:
Ali tužno moje milo vzdihavanje
Ničt mi ne pomaže va uzi plakanje.
Veli cesar: „„moraš glavu pogubiti,
Kad si htîl cesarsku glavu odhititi.““
Smrti jesam vrîdan, ja ne tajim toga,
Ar sam svîtlost tvoju sbantuval i boga.
Ah poglej na moju goruću suzicu,
Ter pomiluj moju ljubljenu dîtčicu.
Žena mi noruje, dîtca milo plaču,
Vsi vojaki otca ino dîtcu jauču.“
Ar bi dîtcu i s njim smrt bila pojela,
Ali se 'e cesara srda utišila.
Kaštigu 'e obrnul na nošuju konopca,
Kôga su na vratu nosili sbog otca.
Otcu se je vîndar glava pogubila,
Pri koga su smrti dîtca zoči bila.
Milo su plakala, otca milovala,
Sebe sramovala, ovako kričala:
„Ah ča si učinil, nač si došal otac,
Da si sinom tvojim zaslužil konopac?
Koga sad na vratu moramo nositi,
Mi, kî nismo krivi, večni špot trpiti.
Bolje bi nam bilo vsim s tobum umrîti,
S tvojum glavum naše glave pogubiti,
Neg sbog tebe vîkom va špoti živiti,
I do smrti naše konopce nositi.“
Oh kakovu tugu moral je imati,
Kad se je on počel dîtčici 'zpričati;
Kad je vidil stati pred sobum cesara,
Okolu dîtčicu, za sobum hahara.
Prvo neg je hahar na njega zamahnul,
Iz smrtnoga stolca 'vako je zakriknul:
„Oh svîtli cesare, prosim te, oprosti!
Zabi moje proti tebi nevernosti.

Boga sam razsrdil i tebe sbantuval,
Koleno pošpotal, zemlji zlu peldu dal.
A bog mi premili hoće oprostiti,
Ar sam gotov glavu za moj grîh 'zgubiti.
A vas, draga dîtca, bogu preporučam,
Svîtlomu cesaru ja vas lîpo 'zručam.
Njemu verni bud'te i boga molite,
Da kako otac vaš glave ne 'zgubite.
K vam se vsim obraćam, kî ovde stojite:
'Z moje pogibeli peldu si vzamite.
Ja ću sada rado glavu moju 'zgubit,
Vse zemaljske časti od srdca odlučit.
S bogom ada budte, kî ste me ljubili,
I k mojoj se smrti zadnjič potrudili.
Cesar mi već ne da uživati dobra,
A duhovnost krati pri crikvi mi groba.
Moje lîpe loze ne davaju drîva,
Kô b' meni sad škrinja nevoljnomu bila.
Zvezde bi morale od tuge padati,
Kamen se razpasti i meni grob dati.
Ali kamen je tvrd, ne će pomilovat,
Nadaždinu grofu nebi rad groba dat.
Vîndar črna zemlja me 'e pomilovala,
Va svojoj utrobi meni je grob dala,
Da bi va zemaljsku utrobu ja prišal,
Iz kê sam utrobe na 'vi svît i došal."
Kad se 'e oto stalo, 'zpunilo se 'e leto
Jezero i šest sto sedamdeset treto,
Kad je Leopolduš cesar prvi vladal,
Nadažd'ja pogubil, neverne obladal.[1]

---

[1] Ne znam već, u kojem selu župe Šopronske prěpisao sam Nadaždina, nu prvi rukopis ne ide nego do vrste: Njemu verni bud'te itd. ono drugo, prilika je pomislit, nětko je drugi nadopěvô, a ja sam je prěpisao i nadometnuo iz rukopisa Puljskoga. Žalim. čto im razlik, ako je kakvih bilo, progledao nisam.

IX.

Opisivanje živine i života koječijega itd.

503—515.

503.

Čemba.

(Jačka od zvîrine)

Poslušajte, gospoda,
Novoga mîseca,
Kako na protulîtje
Cvate pšenica.
Spravilo se je zvîrje
Na vojsku daleko,
A *zec* je potrkaval
Ter je podsîkoval.
S'stala ga je *lesica*:
„Kamo ideš zečko?"
„„O ti šegava strina!
Na vojsku daleko.""
„Pusti mene zečko ti,
Neka idem s tobum;
Ja ću podsîkavati
Najprva za tobum."
. . . .[1]
Medvîd hruške si trese,
Jelen zlato sere,
Svinja ripu[2] prodava
V svojoj štali sîdce.
Vepar sîdi na hrastu,
A *koza* na mostu,
A *vuk* luka[3] iz luga,
Milo na nju gleda.
Vrebac sîdi pod strîhum,
Nadimajuć gubac,
K njemu prileti *škrlac*,
Pekne ga v trbušac:
„Oh nevoljni moj vrebac!
Ča se napuhuješ?
Da ti na tu pšenicu
Tak jako morguješ."
Mačka sîdi v pepeli,
Sama sebi gunda,
Da b' imala šalmince[4]
V tanac bi protekla.
A *miš* sîdi na riti,
Ter se mački moli:
Da bi ga ne požrla,
Život mu skončala.
Vuk na vrti sad ore,
Kozu si napregal,
Guska za njim pak hodi,
Ter mu sîme nosi.

---

[1] Prěpisivao sam ovu basnu iz tako zločestâ rukopisa, da se onoga napisat ne ufam, čto sam našao. Něki prěpor med *mîhurom* i *jetrî*. — [2] Drugi rukopis ima *ribu*. — [3] Iz Němačkoga lucken, hervorlucken, vrebati, zjati. — [4] Die Schalmei, svirale.

Garvan konja podkava
S tim vošćenim batom,
A *čvrčak* se opira
Tim potočnim vinom.
Rogač panje kala
Med korum sîdeći,
A kara ga *gusinka*
Po listu puzeći:
„Oh neverni rogače!
Nekaj hrasta sîći,
Ako hoćeš gusinku
Prieteljku imeti.“
Metuljak lasna ptica
Blatom hodit ljubi,
Kad godina opade,
Rado žitak 'zgubi.
A *rak* sîdi na stolci
V črljenoj kapici,
Kî bi se ga dotaknul,
Onog' bi ušćaknul.[1]
Srna je grad zidala,
Pomoći prosila,
Vîverica prispîla,
S njom se je svadila.
S *muhom* s' *komar* zaručil,
Hoće biti svatba,
Buha ga je hudala,
Sama ga ljubila.
Vrebac svate poziva
Na ljudsku pšenicu:
„Onde ćeš pogoditi
Tvojemu želudcu.“
. . . .
Oj vi draga bratjo vsi,
Kâ ste sad za stolom,
Pomozite meni sad
Sis jednim postolom.[2] —

504.

Bezonja.

Nikogar nî, kî b' veroval,
Kako 'e školarski žitak zal.
Kî ga 'e 'zkusil, znal je reći,
Kâ je tuga v školu teći;
V noći va dne se učiti,
Vnogi glad, žaju trpiti;
Nîčt n' imati, ničt dostati,
Tako moramo živiti.
Kuhinja 'e naša nevolja,
A pivnica ničtar bolja.
Bogastvo je naša tuga,
Komu 'e siromaštvo sluga.
Ničt nimamo srebra, zlata,
A košulja 'e puna blata,
Na koj nas tak vuši grizu,
Skoro možgjani van lîzu.
Trpimo mi te nevolje,
Ziz vsih krajev kâ nas kolje.
Pratež nam se vsa razkida,
Čižmam se podplat prekida.
Hlače, kê ja nosim sada,
Bila 'e za nje ružna vada.
Deset let je otac nosil,
Za nje sam ga dugo prosil,
Još mi je on ni htîl dati,
Neg mi počne govoriti:
Da je nisam ja zaslužil,
Ter se 'e na me kruto tužil.

---

[1] Drugi rukopis ima: *oškrnul*.— [2] Španjolska p i a s t o l a, Vlaška doppia, Němačka Pistole, zlatna plasica? er od j e d n e crevlje slaba korist.

Gola tla su naša stelja,
Na kâ nas spat tuga pelja.
Plahte pod nami nîmamo,
Za blazinje ničt ne znamo ;
Vse dobro, kô mi imamo,
Vse va 'voj torbi nosimo.
Vse bogatsvo je ov lonac,
Ako lažem, bud mu konac!
S ovim nevoljnim, žalostnim,
Kamo ćemo pojt s grlom tim ?
Kumaj na mesto dojdemo,
Kričû na nas, da projdemo.
Kumaj grlo otvorimo,
Kad pod oblokom jačimo,
Kričû: „Dosti! bud vam hvala,
Dokljen su vam usta sdrava."
Kad mi pod vratî stojimo,
Sluge šalju: ča kričimo?
„Ur ne grete, kad vam rečû?"
S palicami van dotečû.
Mrvu dalje jedna hiža
Stoji kot pletena mrîža,
Va kôj stara baba sîdi,
Ter prejake novce broji.
Brojila je u polnoći,
Tekal sam tamo sis moćî;
Friško tekuć sam se podbil,
Da sam si tri zubi ja 'zbil.
Kad bi bil tamo dotekal,
Od boli malo počekal,
Plačuć sam ju novac prosil:
Reče: „ne budeš ga nosil."

505.

Frakanava.

Težák ako ja postanem,
Téžak žitak na se vzamem.
Ar ću vzet neg zimsko vrîme,
Kako ima težko brîme!
Ako prem vse drîvo puca,
Još on v lozi drva cîpa.
Mora mlatit po vsu zimu,
Ruke, noge kruto zebu.
Ako pak to ne će včinit,
Ni kap vina ne smî izpit.
Zatim dojde protulîtje,
Kad se giblje vsako kitje.
Motiku mora poiskat,
Mučno v vinogradi kopat.
Komać prvu kop predura,
Druga se za njum doškulja.
Mîsec letni kada dojde,
S kosom težaka da najde,
Na sînokoši mučnoga
Od zore dneva ranoga.
Težko 'e kosit s dobrom kosom,
Ar načinja pot pod nosom;
Ako 'e zločesta a nî klepca,
Imaš vode dost prez zdenca.
Komać si hrbat naravna,
I kad jur već kosit nîma,
Veljek je žatva na vratih,
Težko moraš žat na laptih.
Do poldneva se još trpi,
Dokljen sunce gorî prispî;
Ali potljen nîma mira,
Pot po tebi jako 'zvira.
Ako se onda ne drži,
Da va škadanj ča priskrbi,
Drugda celo leto zahman,
Mošnja i žep bude prazan.

506.

Incéd.

Hajdinu smo posijali,
Hvala bogu, nje je vrîme;
. . . .
. . . .
Za tim došla je Martinja,
Kravare je opatrila
Sis vrîćami i s torbami.
Pri Trčku su vse pokrali,
Dolî k kraju šetuvali.
K Čermanu su nutar prošli,
Jîli, pili, ča su štili.
Ondi su se povaljali,
Tvrdo jesu pozaspali.
Kad ih stigla bela zora,
Vsi pobîgli van iz dvora.
Još se lîšći jedna hiža,
Kâ je za njih lîpa srîća.
Od one hiže do Fabčića,
Od Fabčića do Jalića itd. —

507.

Cindrof.

(Jačka od zeca.)

1.

Poslušajte, draga braća!
Kako svît zvirje navraća,
Da bi je rad on skončati,
Ziz svîta, zemlje van zignati.

2.

Potom toga se zec boji,
Da mi on va grmi dvoji,
Ovako tužan govoreći:
„Ah joj mojoj zečjoj koži!

3.

Ča sam jagaru zakrivil,
Da me išće on po grmlji,
Simo tamo gledajući,
Mene zeca iskajući?

4.

Još me kucak ne zadahne,
Tako jur pukša na me plahne;
Još nisam kucku pri nosi,
Jur me jagar v torbi nosi.

5.

On me nosi v Nove Sajme,
Dá me za male pîneze.
Nisu li to gorke muke,
Kad dojdem kuharu v ruke?

6.

Halju, hlače s mene svliče;
Človik, ča imaš za srdce,
Kad me mećeš v velik lonac,
Na me izlivaš ljuti ocat?

7.

Kad me sis slaninom okiti,
Valjen mi je ražanj v riti,
S vrućim maslom me poliva,
Da mi se prîk riti 'zcija.

8.

Kad sam onda pečen gotov,
Va sdeli me nosi na stol.
On vilice pikne va me,
Ter me na pladanj van 'zname.

9.

Kad me vsega razdrapaju,
Iz sdele me pomikaju;
Kosti kuckom pohitaju,
Drob i meso oni vzimaju.

10.
Oh tužni naš narod zečlji!
Na svîtu najstrašljiviji:
Ar nikdar nismo segurni,
Nit va lozi nit va polji.

11.
Kako mene zagledaju,
Kot norci se raztezaju,
I pred njega drčte vičû,
Vse jedan drugomu kričû.

12.
Ali to je još najbolje,
Da bîžat morem najjače.
Kî bi mene rad imati,
Mora mi pod rep gledati.

13.
Ja zec to vsakomu velim,
Kî me tako žerat želji,
Ter bi me rad uloviti:
Ta' mora gaće zahititi.

14.
Vsaki norac bi me žeral,
Da b' mu ja kot krava ležal,
Dokle b' došal va grabicu,
Ter b' me pahnul on s baticû.

15.
A još mi je onda gorje,
Kada šelma pauer orje,
Ter me s otkum on usmakne,
Da mi rebro 'z boka frkne.

16.
Nî li, bože, dosta muke,
Još me s šakum za vrat tukne.
Onda mislim, da bi bil znal,
Bi ti šišak ovde ležal.[1]

---

[1] Ovu sam pěsmu dobio iz rukû prědostojnoga po vsoj prilici jur pokojnoga starca plovana Cindrovskoga, koji me ne samo na oběd pozvao i prěuljudno sa mnom se razgovarao, nego i poslě oběda staračkom nu žurnom rukom ovu pěsmu, kojoj se Hrvatska dětca dosta nasmîjat ne mogu, prěpisao i meni ju izručio, dodav na koncu joj ove rěči: „Zvidjena (v) Cindrofskom seli blizu Železnoga va Šopronskoj varmegji na dan 23-ga juliuša va leti 1846.“ Ne znam, čto da sudim ob ovoj rěči „zvidjena.“ Je li on svoju ili tudju pěsmu tom prilikom izpravljao i progledao? Bilo kako mu drago, imam několiko nje variantov, koje tuj priložim. Odmah prva kitica glasi ovako:

Poslušajte, moji ljudi!
Kako zvîrje v gori tuži,
Po strnjaku, po grmljaku,
Kako zec bîži va strahu.

A šestu kiticu někí ovako imadu:

Kad me kuhar v ruke dostane,
Haljicu mi i hlače vzame,
Prez milosti me odere,
V mojoj krvi ruke pere.

Evo još několiko kitic, koje bi mogle k koncu pristati kao 17-a do 25-e.

17.
Srîća je moja najbolja,
Ak' preteći morem 'z polja,
Va škuru lozu dospîti,
V borovici se shraniti.

18.
Još i onde vnogo putij
Od straha se potû kuki,
Kad me kucak 'z grma 'ztira,
Jagar va me jur omîra.

19.
Moram dobro premisliti,
Na kû stranu ću skočiti,
Da b' jagara vkanit mogal,
Mo'e mu škulje ne pokazal.

20.
Škulja moja nî pod repom,
Nego je pod vsakim plotom,
Kadi morem se podškuljit
I jagara bolje vkanit.

21.
Ako ujdem, srîćan jesam,
Pokihdob pasuša nimam,
Kot i bonderski dîtići,
Kî nîma pisma va vrîći.

22.
Moje pismo je pod repom,
A pamet mi je za uhom,
Razum mi je va glavici,
A svîća v gustoj lozici.

23.
Dragi ljudi, da b'. vi znali,
Kako b' zeci rado spali,
Da ne b' bilo nepr'eteljov,
Pušak, jagarov i kuckov.

24.
Nikdar sis okom ne zažmem,
Nikdar tako čvrsto ne spim,
Da ne b' sanjal od jagara,
Od mojega nepr'etelja.

25.
Zato, moji nepr'ételji,
S bogom ostante va seli;
A ja ću bit v gustoj lozi,
Kadi mi sam bog pomozi! —

Zadnje dvě vrsti kitice sedme nětko ovako izměnio (ili je bilo prvotnije?):
Na ražnji me obraćaju,
S perom mi rit namažeju.

Iza kitice devete nětko ovu umetnuo (ili moj pop propustio?):
V kusce su me podîlili,
Veselo su me pojîli;
Kad su me se dost najîli,
Veselo su onda pili.

A nětko pak ovu:
Mojega je žitka konac,
Kot kad se potare lonac.
Nit za manum koza blekne,
Niti pîvac kukurikne.

508.

Dubrava.

1.

V jutro rano gori vstanem,
Lîpu zoru posdravljam,
Moje volke opatrujem[1]
S bistrum vodum napajam.
Hajs, hajs, hajs, moji mili volki,
Hajs, hajs, ha s, moji mili volki
Na vodu.

2.

Oko pluga ja obhajam,
Va zemlju ga pripravljam,
Tanke cvîke ja načinjam,
Va njega je zabijam.
Cvîk, cvîk, cvîk, moja tanka cvîka,
Cvîk, cvik, cvîk, moja tanka cvîka
Do pluga.

3.

Grlica mi lîpo pîva:
Na polje da šetujem;
Lastovica opomina,
Volke da si naprežem.
Hajs, hajs, hajs, mili moji volki,
Hajs, hajs, hajs, mili moji volki
Do polja.

4.

K mekotam se približavam,
Sunce trake pušća van;
Njih dužinu preštimavam,
Strah me 'e 'z jarka zlîzat van.
Pot, pot, pot, vrući pot mi curi,
Pot, pot, pot, vrući pot mi curi
'Z tela van.

5.

Do poldne se težko mučim,
'Ztupi mi se železce;
Kovaču se milo tužim,
Da je skleplje, molim se.
Klep, klep, klep, moj predragi kovač,
Klep, klep, klep, moj predragi kovač
Železce.

6.

Ob poldne me sunce pali,
Da se talim od njega;
Čohu od sebe odhitim
Čar do lapta tretoga.
Puh, puh, puh pušem kot i medvîd,
Pup, puh, puh pušem kot i medvîd
Od pota. —

509.

Bandol.

Jur postaje protulîtje,
Veselo 'e kitje,
Zelenû se gore, loze,
Zelenû trave;
Sad je cvetje po vsih lozah,
Zdenci teču po dolinah,
Rosa 'e po sîtvah.

---

[1] Gotovo bih pomislio, da je i ova pěsma prěvedena iz jezika Slovênskoga (ili kako ga mi zovemo Slovačkoga). Na to me privodi ne samo rěč *opatrovati* (obskrbiti), koje Filežki prepisivatelj ne razuměv napisao *obatrujem*, nego i *šelma* i *vrića* u znamenu džep; van da su ti naši Hrvati onkraj Drave te rěči od svojih suśědov, Slovakov, poprimili? Ne mislim, er gotovo nikakvih iz njihovâ jezika poprimljenih ni posudjenih rěčij ne nahodim.

Poslušajte rano v jutro
Veljen u zori:
Kako je čut vsaku pticu
V visokoj gori.
Jedna vsaku jačku spîva,
Nasuproti druga skaklja,
Vrlo se štima.

Lastovica verna ptica
Pred hižû sîdi,
Da se vstaješ rano v jutro,
Glasno ti kriči.
A peteh te jako vzbuja,
Da se vstaješ, da je doba,
Dan se načinja.

Kokoš prileti ziz pantov,
Ter si razgriblje;
Guska na dvî noge stane,
S kreljutî niše.
Jur se i race vstajadu
Kva kva kričû, daju hvalu
Zobnositelju.

510.
Jandrof.

1.
Protulîtje drago vrîme
Jur nam dohaja,
A turobna i žalostna
Zima odhaja.
Dan je dužji, noć je kraća,
Svîtlo suce nam se vraća,
Bržje izhaja.[1]

2.
Zelenû se gore, loze,
Trave, travniki;
Viditi je fiolice
Jur po vrtih vsih;
Sad je cvetja po goricah,
Zdenci teku po dolicah,
Rosa po jarkih.

3.
Veselû se vse ptičice,
Lîpo žumbere,
Kukovaču, ranu pticu
Čuti je 'z gore.
Škrlac vzleti k nebi gorî,
Boga hvaleć v pesmi svoji
Od rane zore.

4.
Lastovica pod oblakom
Rano cvrgulji,
A slavićak dragi ptićak
Lîpše drobulji.
V jutro, v večer, va dne, v noći
'Z kljunka svôga krvcu toči,
Premilo žali.

5.
Črljen staglić, zelen grintal,
Pastiričica,
Zeba, strnad i strnadka
I siničica:
To vse spîva, boga diči,
'Z vsega grla rano kriči
Vsaka ptičica.

---

[1] Putujuć prěpisao sam ne samo rukopis Jandrofski nego i onaj, čto sam ga našao u Šicah: a osim toga još i něke kitice iz trećega rukopisa, koji mi dopadè rukû ne znam već ni sam u kojem selu. Ovaj treći ima 'z početka tri kitice, kojih ne ima u onih dvaju, te sam iz njega prvu

6.

Divlji golub tiho guče,
Na gnjazdu sîdi,
A grlica milo grče,
Drúga si gledi.
Vsaka ptica hranu išće,
Svoje mlade k sebi stišće,
Verno jim godi.

7.

Oral klepće po pustinji,
Visoko leti,
Sokol sîdi na pećini,
Ter bistro gledi.
Sigrava se jareb v zraku,
Sova leti vse po mraku
Rano ob petih.

8.

Črn kos v jutro pofućkava,
Drozdi igraju,
Sis njimi i šojka vriska,
Srake se smîju.
Vuge, žune, prepelice,
Vrebci, trčke, jarebice
Lîpo s' veselû.

9.

Raca kvaka, guska gaka,
Guščiće vodi:
Piple p'juče, kvočka kvoca
S piplići v slami.
Petel v noći kukuriče,
'Z vsega grla rano viče,
Zaspane budi.

10.

Jelen v gori poskakuje,
K zdencu mi bîži,
Srna listje ogrizava,
Malo krat leži.
Zeci plazu po pšenicah,
A ta hudobna lesica
V jami se drži.

11.

Po brîgih se ovce, janjci
Skačuć igraju,
Mrha skače i pastiri,
Koze tancaju;
Da se giblje vse korenje,
Veseli se vse stvorenje,
Lîp čas imaju.

---

kiticu pésmi nadostavio, er joj dolikuje; nu one druge dvě kitice, ne samo da nisu dobro uvite, nego i ne slute na veseli prolětni zrak, te radost ove pěsme svojim nepokojem i (bogoslovnim) očekivanjem drugoga stana mute i natrunjuju. S toga sam ih ostavio. Izmedju Jandrofskoga i onoga iz sela Šičkoga podostâ razlike. Največa u kitici osmoj. Gledao sam da iz obaju najbolje iznamem. Tako sam učinio i pri kitici šestoj. Srěća i bog te sam našao rukopis u Šicah, a po samom Jandrofskom pěsma ostadè dosta hrapava i neslastna. Ne znam je li pěsma prevedena ili ne, prětvor ili samotvor, nu se lěpo čita, kad po njihovu uzčitaš, naheriv i navrnuv izgovor na pravilo jezika Slovénskoga. Ne dostoji spomena n. p. da jedan rkp. ima *peteh* a drugi *petel* i podobne sitnice: napomenimo samo, da je zadnja vrsta kitice četvrte u rkpu ostala krnjasta, te mi je bilo *ex propriis* one dvě rěči nadodati.

12.

Kad to vidi srdce moje,
K bogu vzdihava,
Njega diku, njega vzmožnost
Va vsem spoznava;
Zato onda duša moja,
Dragi bože, prez pokoja
Tebe zaziva. —

511.

Čemba.

(Lovnja junačka.)[1]

Žalostno nam spîva ta ptica papuga,
Da će nas dopasti prevelika tuga.
Nî v širokom morji tuliko vodice,
Kulike nam 'zcurû ziz oči suzice;
Nit mi je na svîtu tuliko veselje,
Kô bi nam služilo na naše batrenje.
Oh nî ga na svîtu jednoga človîka,
Kî bi razgovoril tužnoga junaka.
Ali sam na polji ali sam va gori,
Jednako mi drhće srdačce va meni.
Kuliko godar krat na otca pomislim,
Ino tužan sinak mater zaobličim;
I kada pogledam moje mile bratce,
I oči obrnem na drobne sestrice:
S suzami su puni moji črni oči.
Na vse strani gledam, nikdîr nî pomoći,
Ar nîmam pokoja va dne ni va noći.
Hladan vetar puše, tužne glase nosi:
Da tê sad nesrîćne junake loviti,
Nemilo vezati, v tabore voziti.
Kada mi do uha prijdu ovi glasi,
Jur mi na vrhunac stoju črni vlasi;
Ter bîžim mladenac va te guste gore,
Va te guste gore, diboke doline.
Čim va nje zastupim, vsako drîvo prosim,
Vsakomu se grmu suze točeć molim:
„Ovde mene pokrij, gorica zelena,

[1] Kako je nekad bila, dok nĕ namaklo žrebanje ili pukanje.

Ovde me zataji, grmova škurina.
Zakrij me, smiluj se, zelena kitica,
Da ne dojdem v mrîžu kot i drobna ptica.
Ar išću po placah nemili hahari
Mladoga junaka kakoti Tatari.
Pune su ulice imena mojega,
Neg za me pitaju suseda vsakoga."
Ali kumaj jesam te rîči dokonjal,
Oh ne morem reći, v kakov strah sam zapal.
Giblje se šibica, vsa gora zelena,
Da tê me ulovit, to kriči dolina.
Na zemlju sam upal, 'zvana sebe postal,
Moju mîlu majku jednako sam kričal:
„Bolje bi mi bilo na svîtu ne biti,
Neg ovo junaku progonstvo trpiti.
Oh da bi se danak i ura 'zgubila,
Va kôj me je mati nesrîćna rodila.
Bolje bi ti s manum učinila bila,
Da s' v prvom kupelu mene utopila."
Jur mi je ostavit te gore zelene,
Jur mi je ostavit diboke doline;
Da se oslobodim te mrîže nesrîćne,
Putujem mladenac na visoke brîge.
Ali nit ovdek nî tužnomu počivka,
Da po me šetuju, kriči mi papuga.
Ča mi je činiti, kamo s' obrnuti?
Va škuru skalinu pašćim se shraniti.
Kumaj va nju dojdem, tužnu glavu nagnem,
Nad mojum nesrîćum miljahno zaplačem.
Mislim, nač sam došal ja lîpi mladenac,
Povenul sam tako kot i lîpi venčac.
Bil sam preveliko i lîpo veselje,
Otcu i materi jedino batrenje.
Kudaj god sam hodil, vsakomu sam drag bil,
Kîgodar me 'e vidil, taj me je zaljubil.
A sada sam sebe moram zatajati,
Na vse lîpe danke moram pozabiti.

*

Dok 'z dibine srdca ja k bogu vzdihavam,
Prosim, da me ne da tim haharskim rukam.
Ali, oh nesrîća! vsakdîr si za manom,
Zač me izručuješ nemilim haharom?
Nî ovde ostanka, skaline pucaju,
Štimam, da jur štuki za manum strîljaju.
Ostavljam vas sada, oh tvrde skaline,
Hotê me prijeti široke pustine.
„Pustina pustina, široka pustina,
Prijmi me junaka, bud mi domovina.
Ne daj me ulovit, ne daj me vezati,
Nit me daj va strašne tabore peljati."
Ovako miljahno kad sám sebi tužim,
Strahotu veliku jur 'z dalekâ vidim.
Iz četirih krajev jašu mi vitezi,
Kî me obstiraju, da tê me vezati.
Oh nebo i zemlja, oh žalost i tuga!
Sad mi je prispîla moja zadnja ura.
K meni sada dojdu, oštre sablje puču,
Kot i psi maneni s zubî na me škriplju.
Jedan mahne s sabljum k mojoj tužnoj glavi,
Drugi mi premira va te moje prsi.
Jedni na križ vežu moje bele ruke,
Drugi okivaju s lancî moje noge.
„Ruke moje ruke, ča ste zakrivile,
Da ste jur od krvi moje sčrljenile?
Ča ste zakrivile moje bele noge.
Da ste tako oštro s lancî okovane?
Vitezi vitezi, nemili vitezi,
Jur mi dopustite neg jednu rîč zreći.
Ako me kanite v tabore peljati,
Ter onde nemilo tužnoga skončati:
Mimo otca moga hiže me peljajte,
Da mu ruke kušnem, to mi dopušćajte.
Materi i bratom i dobrim sestricam
Prosim, dopušćajte, da se zadnjič 'zpričam."
Ali-nut je zahman, peljadu me roba,

Kot kada mrtvaca nosidu do groba.
Nit človîk nit gora nit škura dolina
Nit visoki brîgi ni tvrda skalina
Nit me ne miluju široke pustine,
V tabor mi je pojti jur va božje ime.
„S bogom otac, mati, s bogom, sestre, bratci,
Lîpa domovina, dragi moji znanci!
Mislite vi na me i boga molite,
Da se srîćno vrnem, od njega 'zprosite.“

512.

Frakanava.

Bolje 'e moje pero neg rataljski lapti,
Kad si je napravim, ide mi po volji.
Ti rataljski lapti prava su težkoća,
Kada na nje dojdu, vse curû od pota.
Kada žatva dojde, to je njim pokora,
Kâ jim hrbat skrči, turobnost načinja.
A s tim mojim perom ja morem delati,
Još me ništ ne boli, neg me vse veseli.
Gospodin bi rad bil, gospodin ću biti,
I črljeno vino na obrokə piti.
A siromah ratalj noć i dan mi dela,
Na obed i na ručnju toplu vodu ima.
Na vrućini dela, s tupim srpom žanje,
Da mu vse umokne, vrući pot ga tare.
Kad on domom dojde, to tužni ništ nîma,
Nego mora vse dat, dokljen god ča ima.
. . . .
. . . .
Zato, mili bože, neg toga me brani,
Taj rataljski žitak da me ne prevkani.
Papir i kalamar to su moji lapti,
Kê si ja poorem po suši i po blati itd.[1]

[1] Kako je vidět, pěsma nepodpuna: pero baš nije preteglo kako treba.

513.

Frakanava.

Spravljajte se sîmo vsi verni junaki,
Vsi verni junaki i mudri deaki.
Prnje vaše svlicte, monduru oblicte,
Monduru oblicte i presvîtle krajce.
Nî li lîpše sablju presvîtlu pasati,
Nego za volovî sis bičem kasati?
Nî li lîpše pukšu presvîtlu nositi,
Nego težko sîti, orat i kopati?
Nî li bolje lîpe vse grade viditi,
Nego sis mačkami za pećum sîditi?
Nî li bolje Turske glave pokositi,
Nego s mrzkum torbum po svîtu prositi?
Po svîtu prositi, doma gladovati,
Slabo ča vživati, ničtar ne imati?
Kamo goder vojak, carski sluga, dojde,
Vsakdir hranu, stelju on gotovu najde.

514.

Pulja.

(Kusi jačke od Železanskoga polja.)[1]

Od česa se zove to Železno polje?
Vnogi bi mi radi taj početak znati,
Ali mi ne morû toga izvîditi,
Poslušajte seda, ću vam povîdati.

Od Eisenbrunn-zdenca ima svoje ime,
Gora, polje, mesto: Železno se zove.
Kî god va nje dojde, vsakomu se vidi,
I kretajuć s glavum nad njimi se čudi.

Nikomur se za to čudno nek ne vidi,
Ar je razglašeno po vseg' svîta strani
Sbog svojega vina i čiste pšenice,
Lîplje i žarkije nego je i sunce.

[1] Pri Železnom (Eisenburg).

Pod gorû su mesta, polje ino sela,
Vinogradi, v kîh su vina jako dobra;
Kî se ga napije, kad v Železno dojde,
Oči mu igraju, nerad 'z njega projde.

Tamo 'e lîpo blago, konji poglaviti,
Ugrski volovi i jeleni hitri,
Prelîpoga 'e sáda va zelenom vrti,
Radost ima (oko, tamo se svrnuti).

Va njem je jezero, Rimljanski potoki,
I zdenčene vode, kisele i sladke,
V kih su plemenite ribe a i raki,
Moreju se lovit šakami i sakî.

Na gori visokoj tvrdi stan, grad stoji,
Iz kôga se vidi po vsem onom polji;
Mesta, sela, kloštri i visoki turni,
Kad sunce izhaja, vse mi se prosvîti.

Vsemu polju vlada Paval Eszterházi,
Va njem su Hrvati kruto poglaviti.
Iz Hrvatske zemlje v ov kraj jesu prišli,
Sad se morû zvati gospoda, ne kmeti.

Muži ino žene lîpo mi se nosû,
Mladenci i dîvojke s čizmicami hodû.
Tako su spodobni kot jedni zemani,
Ničter jim ne fali, ča im srdce želji.

Va njem su hranjeni poglaviti ljudi,
Duhovni i svîtski, i lîpi vitezi:
Kî jesu služili Pavlu Eszterházi,
Va njegovom dvori i v Turskom tabori.

'Z toga bog im dal je ovo lîpo polje,
Ar su bili vsakdar katoličke vere.
Polag kê su va vîk gotovi umrîti,
Kršćansku svoju krv nemilo 'ztočiti.

Iz kôga nam polja bog daj i Maria
Va nebesko prijti, kdî je zdenac živi,
Iz živoga zdenca nam se daj napiti,
Ar kî 'z njega piju, ne tê žajni biti.

Hvala otcu bogu, Jezušu Kristušu,
I duhu svetomu, našemu veselju.
'Z Železnoga polja k sebi nas pozovi
Va nebeske gosti, kadi 'e vsega dosti. —

515.

Borištof.

(Pukanje junačko.)[1]

1.

Sada jesu popisali vse mlade junake
Da bi cesaru sbirali med njimi vojake.
Kako tužni ćemo biti, ar moramo mi pukati.

2.

Plakat hotê drage majke za njihove sinke,
Plakat hoćedu dîvojke za mlade junake,
Ča ću onda ja junak reć? k komu ću se tužan uteć?

3.

Kad me počnu proglédati, do golâ svličeju,
Pak uzke hlače črljene na me navličeju:
Kako koću tužan stati? kamo ću se obraćati?

4.

Kada stoprv v Šopron dojdem va tužne kasare,
Onde nikdir ne nahajam moje majke stare,
Niti mlade dîvojčice, moje ljubljene rožice.

---

[1] Čto su u nas prozvali *zdrèbanjem* u vojsku, tamo se zove *pukanje* (*izpuknuti*, extrahere = izčupati, evellere).

X.

Pěsme šaljive, domišljate, uštipljive.

516 — 596.

516.
Filež.

Na vrti je hren,
Lîp, zelen koren.
Ne ljub' mi ti, mili,
Drugih ljudskih žen. —
Ljudska 'e žena slaja od meda
A ti moja puna si jeda.[1] —

517.
Katalena.

Pila 'e baba vino:
Zapila si 'e krilo.
Rekla 'e, da već ne će:
Zapila si 'e pleće.
Nasadila 'e kokoš:
Nî htîla sîditi,
Jajca se pomrzla,
Piplići su v . . ti.

518.
Klimpah.

Oj Maria slavna,
Ne daj Nîmcu sdravlja!
Va črljenoj jupi
Vraga 'z pakla sdupi.
Cin cin cin!

519.
Kolnof.

Majka ženit ću se. —
Sinko kamo ćeš se?[2] —
Majka, al je lîpa. —
Sinko, al je slîpa. —
Majka, lîpo tanca. —
Sinko, već ti šanta. —
Majka, lîpo šije. —
Sinko, vse popije;
Ča za švalo dojde,
Vse za žgano projde.

520.
Marof.

Čto se to zeleni,
Je li to zelen bor,
Al je to dragi moj?
Nit je to zelen bor,
Nit je to dragi moj,
Nego samo tulipan,
Szolgabiró vicešpan,

---

[1] Pěvaju i jada. — [2] Čto izostalo iza ove vrste? kao da jest.

Traži seke vsaki dan,
Gyere haza teleni.

521.
Pandrof.

Trajerštofske žene
Snahe i dîvojke
Na Vulku hodile,
Ribice lovile.
Ča su nalovile,
V Železno nosile;
Ča su za nje vzele,
Vse za vino dale.
Vsaka 'e holbu vzela,
Ter je k peći sela.
Jedna drugoj magne,
Vsaka sebi nagne;
Jedna drugu trkne,
Vsaka svoje 'zfrkne.[1]

522.
Petrovo Selo

Baba j' dîdu zvala,
Kad je briskva cvala;
Dîda joj se javil,
Kad se brisak najil.

523.
Petrovo Selo.

Janko s črnim okom,
Ne stoj pod oblokom:
Obloki su vutli,
Dîvojke su nutri,
S žutimi kosami,
S belimi rukami.

524.
Šuševo.

Da bi bila znala
Da moj mili vuče[2]
Ne b' si bila išla
V Gerištof po ključe,
Na Undu po bundu,
Na Filež po ribež.[3]

525.
Incéd.

Oj roža rumena!
Došla su vrîmena,
Da ćeš se udati
Va tij kaštel zlati,
Do kolen va blati. —

526.
Incéd.

Dok su nas dostali:
Konje su nam davali;
Kad su nas dostali:
Pîše su nas poslali. —

527.
Petrovo Selo.

Vse su dîvojčice
Na tanci,

[1] Tu istu pěsmu slušao sam u Kolnofu ovako:
Cindrofske dîvojke ribice lovile,
Va Želézno su je prodavat nosile,
Kad su je prodale, vino kupovale,
Jedna drugoj magne, da si bolje nagne,
Jedna drugu trkne, da bolje požrkne.

[2] Pije. — [3] Ne udadoh se u onu stranu.

A te moje mile
Simo nî.
Poručil sam po nju:
Još je nî.
Drago bi mi bilo,
Da b' došla;
Još mi je to dražje,
Da je nî.
Ona čuva doma
Kominka,
Da ne bude za nju
Pominka.
Čuvala je mila
Kominka,
Još je bilo za nju
Pominka.—

528.

Belo Selo.

Kumaj sam se oženil,
Jur me 'e žena bila;
Namočil sam konopčić:
Veljen bolja bila.

528.

Filež

Stara baba, stari ded,
Radi bi se skupa vzet.
Uć, uć, na duduć,
Ćemo 'e skupa stuć.

529.

Filež.

Janko ima hižicu
Na tom malom brîžiću,
Šibljem, vrbljem pletenu,
A s daskami podjenu!

530.

Kolnof.

Predi predi, prelica,
Gola su ti stegnica:
U mîsecu vretence,
U godišću predence.

531.

Marof.

Janko leži u travi,
Črvi su mu va glavi.
Janko vgrize v jabuku,
Zagrizal se va ruku.
„Mila moja ručica,
Koj se hoće družica“
„„Da je kleta ručica,
Za kû mi nî družica.
Da bi Janko dobar bil:
Janko bi se oženil.
Ali Janko nemudar,
Pak za ženu nedobar.““

532.

Poljanci.

Garvan sîdi na jeli,[1]
Poj ga pitaj čto veli?
Da se Kuzman oženil.
A čto mu je od žene?[2]
Cundre plundre do zemlje.

533.

Šuševo

Oj ti Lena drîvena,
Zač je stelja smrvena? —
Mačka 'e miše lovila,
Ter je stelju smrvila.

---

[1] Izgovaraju mal da ne *dželi*, er su Poljanci druge loze. — [2] Ruha.

534.

Židanj.

Srdce mi je veselo,
Kad se spravim va selo,
K mojoj miloj *Marici*,
K lîpoj željnoj rožici.
Pod obloke kukucam,
Naklanjam se Maricam,
Kê milo stugivaju,
Ter junake čekaju.
Susedovu *Doricu*
Vidim vezat kiticu,
Rado se nasmîhuje
Kad dîtiće kušuje.
Zato ja tu Doricu
Ne ću, volim *Anicu*.
Milo na me pogléda,
Slîpa će bit vreda.
Šola stoji na putih,
Vse me neg k sebi muti.
Bar je lîpa rožica,
Još je lîpša *Katica*.
Kate va košuljici
S materum na klupčici
Sganja zločine buhe,
Velike su kot muhe.
Julka ima strašnu ...,
One je jur vsaki sit.
Da je mlada još, veli,
Bar ni starje va seli.
Rezu ne će nikdor već,
Ar se naruba preveć;
Čudo mi kokodače,
Kad si grlo namače.
I *Lenka* jur vonja vsim,
Ofuren je rozmarin.
Jagi se kola taru,
Ni za nju već ne marû.
Luca ta zna s zubî sîć,
I s junakî se navlić.
Ki *Evu* ljubi on je nor,
Ar nos ima kot bočkor.
A kad idem s Maricum,
Onda tancam ja neg s njum;
Dobro se ufrkiva,
Druge na stran odriva.
Kad se pak natancam s njom,
Nit ne platim igračom.
Nje mat mi sune dukat,
Marica pak žuti zlat.
Bog te živi, Marica,
Ti lîpa dîvojčica.

535.

Židanj.

Imal jesam sestricu,
Kupil sam joj žužnjicu,
Da ne povî materi,
Da 'e pšenica va sgrabki.
Da bi otac veljek znal,
On se nebi niš karal:
Ar sam junak jako tužan,
Krčmaru sam čudo dužan.

536.

(Putovanje v nebo.)

Hodi, Janko, va nebo,
Onde ćeš imat dobro;
Onde ćeš dobro imat,
Ničtar nećeš ti delat;
Konac bude oranju,
I težkomu kopanju;
Onde moreš taške jîst,
Nî ti trîba kruha grizt;

Nî ti trîba kopati,
Nego grozdje zobati;
Moreš dobro vino pit,
A nî ga trîba platit:
Vino curi kot voda
Iz Tokajskoga suda.
Kad tamo k jîlu gredu,
Vsi ti hip hop zakričû.
Prepelic je pečenih,
Jarebic prelîpih;
Kad im nosû zečinu,
Onda malo počinu;
Kad im nosû govedje,
Toga nikdor ne će;
Kad im nosû gusinju,
Onda opet vsi kihnu;
Kad im nosû mastnicu,
Vsaki bi rad sgrabil ju;
Kad jim nosû paštetu,
Oni nad njum trepeću;
Kad im nosu kopuna,
Tako 'e vrîća jur puna.
Ovaj 'z stakla napija,
Drugi čabar ponuja.
Jedan angel farulja,
A onaj drugi duda,
A dva mi pak rajlaju,
Oni drugi tancaju,
Sîmo tamo skačeju,
I tako se raduju;
Bog jim daje krajcare,
Ča davadu va rajle. —

537.

Čunovo.

Pred nami su ljudi bili,
Kî su rado vino pili;
A za nami ćedu biti,
Kî ga ne tê ostaviti.

538.

Filež.

On. Oj Marica, klinčac gusti,
Neg mrvu me nuter pusti,
Ar je meni zima stati
Pod vašimi vežnî vratî;
Va toj črnoj krljačici,
I va beloj košuljici.
Mrzal vetar popuhuje,
Da mi s' vse telo sdrhuje,
Ona. Ako ti je zima stati,
Pojd si na vrt hruške brati.

539.

Hrvatske Šice.

Od Luce ter Petra.

Poslušajte vsa gospoda
Lîpog' Hrvatskog' naroda,
Kako 'e žena muža bila,
Ah nî li to božja šiba?
Njemu 'e bilo Peter ime,
Ča 'e god imal, vse zapil je,
A njoj je bilo Luce ime,
Kâ 'e zla bila v vsako vrîme.
Ljuta biše kako kača,
Napuhnuta kot skladnjača.
Jednu rîč dok muž 'zgovori,
Ona deset odgovori.
Peter reče: „Draga Luca!
Težko mi je kod želudca,
Da med nami nî složnosti,
Niti lîpe jedinosti.“
Reče Luca kot mahnena:
„„Vtaknul si mi pod nos hrena.

Kdo 'e bil tomu krivac veći?
Ti. To ću ja vsakdar reći.""
Na ženu mi skoči Peter,
Kot i jedan nagal veter:
„Ako su ti rîči malo,
Hoćeš kušat i česalo.
Nî li vrîdna žena vsaka,
Da ju tuče mužka glava,
Kâgod muža ne počtuje,
Neg mu kačke v zube pljuje?"
„„Znaš li ti muž, pas mahneni,
Kada dojdeš domom k meni
Pijan kot i svinja druga,
Umori te nagla kuga!""
„Ča sam ti bil onda krivac,
Kad sam zašal v svinjski hlîvac,
Ter si naglo priskočila,
Na me nokte popustila?
Nisi li si onda bila
Jedne punje[1] zaslužila?
Med ljudî sram mene bîše,
Ar je meni vsaki rekal:
Kade si med mačkami spal?
Po lici si vàs naranjen,
Kot da bi bil kucak mahnen."
„„Muči muči, stari osal!
Dotekal je k meni posal,
Kî 'e povîdal tu novinu,
Da si prodal vsu živinu:
Tusto tele i kravicu,
Kozu, konja i telicu.
To je naša hrana bila,
Potari te božja sila!""
Tad mi ju Peter popade,
Da joj s glave hauba[2] spade.
Luca njega sgrabi pod gut,
Hiti ga za vrata pod klup;
Šakum tuče po zubih ga,
Da mu na usta krv riga.
Ali još nî bilo dosti,
Polamala mu 'e vse kosti,
Da je postal kako gliva,
Moder kot i zrela sliva.
'Z dvora ga vliče za bradu,
Da se nad njim ljudi čudû:
„Siromahu se smilujmo,
Ino njega pomilujmo."
Ovde, bratja, pomislite,
I pravedno vi sudite:
Kî je ovde veći krivac,
Luca ali Peter pijac?
Pred vsimi ljudî ja velim,
Da nikomur zla ne željim,
Al pijancu nî krivica,
Neka sudi vsa pravica.
Kî god se kani ženiti,
Mora dobro razmisliti,
S kakovum će on žličicû
Sebe hranit, ženu i dîtcu.[2]

540.

Kolnof.

Išla 'e mila rîpu kopat,
Šal je Ive v krčmu lokat.

---

[1] Latinsko *pugnus*, Vlaško *pugno*. Hrvatski: pljuska, trîska, zauška itd. — [2] Poculica, po pravici *podsělica* (pod crvenim ter krutim rubcem.) Oko Severina tu Němačku rěč izvrnuli na *jugla*, a oko Hrastja na *alba* po onom zakonu, po kojem i Hauptwache u nas je *albot* i *halbot*.

[2] Pěsmu toj naličnu našao sam i u Dubravi.

Išla 'e Mare 'z rîpe plačuć,
Šal je Ive s krčme jačuć.

541.

Marof.

V ravnom polji suha hruška,
Na njoj visi svîtla puška.
Ona va me omiruje,
Da mi se srdce sdrhuje.

542.

Marof.

Vse su mile kot i roža,
A moja je najbledija.
Začto 'e moja najbledija?
Kad mi nosi mladog' sinka.

543.

Marof.

Lîpi moji novi groši,
Kê sam trošil s tovaruší.
Dok sam imal novih grošev,
Imal sam i tovarušev;
Kad nestalo novih grošev,
Nestalo i tovarušev.

544.

Marof.

Krčmarica dîvojčica!
Natoči mi hladnâ vinca. —
Rada bi ti natočila,
Al sam ključe pogubila. —
Kako bi je pogubila,
Kad si je neg sad imala?

545.

Mučindrof.

Lîpa moja vinska gora,
Kade kopa mila moja.
Nit ne kopa nit ne dela,
Neg za manum milim gleda.
Nekaj, mila, ti gledati,
Neg se popadi delati:
Ar tê ljudi zamirati,
Ako te vidu gledati.

546.

Nova Gora.

Udri muhu po trbuhu:
Muha će ti posbabnuti;
A komara po kolînu:
Komar će ti vzplantaviti.

547.

Petrovo Selo.

Katalinka kolo igra,
Za njom majka tiho gazi:
„Hodi domom, Katalina!
Došli su ti dragi gosti,
Dragi gosti kovačevi.“
„„A ja ne idem za kovača:
Kovač vikal rano vstati,
Rano vstati ter klepati.
Mene prosû za sabola:
A ja ne idem za sabola:
Sabol veli rano vstati,
Rano vstati, konce presti.
Mene prosû za stolara:
A ja ne idem za stolara:
Stolar veli rano vstati,
Rano vstati, trešće mesti.
Mene prosû za mesara:
A ja ne idem za mesara:
U mesara 'e čudo nožev,
Na nje bi se porîzala.
Mene prosû za jagara,

A ja ne idem za jagara:
Jagar ima vnogo pušak,
S njimi bi se ustrelila.
Mene prosû za mlinara.
A ja idem za mlinara,
Za dobroga gospodara:
Mlinar sîdi u kolesih,
Njemu voda žito nosi,
Drugim vzimlje, sebi daje.""

548.

Prisîka.

Ča se tužiš sura maco
Va pepeli na komini? —
Kako se nebi tužila,
Kad me gospa potvorila,
Da sam golubce pojila,
Golubicu iz lončića,
Petešića 'z ormarića.

549.

Šuševo.

Moja mila je takova:
Rado daruje vsakoga.
Da ja ne bi na nju kričal:
Drugi bi joj halju svlikal.

550.

Unda.

Lîpo je tu zemlju kopat,
Još je lîpše s perom pisat,
Neg s motikum zemlju kopat.
Od motike ruke muknu,
Ruke muknu u ramenih.
A od pera ruke lagnu,
Ruke lagnu u ramenih.
Lîpo je tu travu kosit,
Još je lîpše vince piti,
Nego s kosom travu mahat.
Od kose ti noge muknu,
Noge muknu u kolenih;
A od vinca noge lagnu,
Noge lagnu u kolenih.

551.

Veliki Borištof.

Lîpa moja čista sreda.
Kako mi je došla vreda!
Lîpi moji svîtli groši,
Kê sam trošil va varoši
Po varoši s tovarušî.
Groši su se potrošili,
Tovaruši razdružili.

552.

(Selska pravica.)

Kad birov ide k krčmaru,
Joj gmanjskomu rovašniku!
Kad on počne govoriti,
S purgarî tolnač činiti.
„Nu kako je, mili bratci?
Kade je kî med susedî,
Kî bi kada va čem zašal,
Va kvaru se kade našal?"
„„Jednoga sam i ja vidil,
Da je pasal med zobami""
Mali birov fuć k mezani.
„Ćemo po njega poslati,
Ostro ćemo ga držati.
Vi rihtari! dobro držte,
Dobro ga vi upecite."
„„Mi ga hoćemo z osmimi
Kaštigati vina pintî.
Bude li se htîl karati,
Ćemo ga v kladu zaprîti.""

Još jedan reče med njimi:
„To nam hoće malo biti.
Ča ćemo se ga napiti
Toga osam vina pintij?“
Odgovori stari birov:
„„Ako nam to bude malo,
Ne bojte se, mili bratci,
Još je mesta na rovaši.
Pojd' ter reci ti krčmaru,
Da nosiš vino k rihtaru;
Da tebi on dá staroga,
Ne ćemo piti novoga.“
Mali birov s vinom dojde,
Na stoli kupice najde.
Oni si gladû mustaće,
I rihtaru vsi svîdoče.
„Pijmo, bratci, pijmo sada,
Ar je posijana hajda,
Rîpa v širom polji nikne,
Prepovîmo i strnjice.
Kî god budu tamo pasli,
Hotê vino vse platiti.
A mi se ne dajmo 'z hiže,
Dok se rovaš vàs ne 'zriže.“

253.

Oslip.

(Tužba na pijane žene.)

1.

Kî se trudi, on dobiva,
A kî ima, on uživa.
Imal sam ja vsega dosti,
I živil sam prez žalosti,
Ali jedno me umara:
To je: kad me žena kara.

2.

Ako ću joj ugoditi,
Moram joj dat vina piti.
Pije ona, pijem ja,
Vse neg ona mi napija;
Pad kad prazan vrč ostane:
Na duge si vina vzame.

3.

Kî obîće zlate gore,
Malo kada on pomore.
Tak i ona obećala,
Da bude duge plaćala.
Ali ju nî skrb za duge.
Nî li mi to dosta tuge?

4.

Obećala 'e zlate gore,
Ali sada pit pomore.
Dîvojkam je cvetje dika,
Starcem vino mesto mlîka.
Kada mi se ostarite,
Vince dobro mi ljubite.

5.

Dobrih ljudij, dobrâ vina
Ne pita se domovina.
Kaniš dobro vino piti:
Moraš s ženum govoriti.
Žene poznaju krčmare,
Muži znadu krčmarice.

6.

Kada kobasice peču,
Još i žerat se naučû.
Lagko bi se dalo žerat,
Da bi mošnja htîla durat.
Ali mošnja se 'zpraznila,
Vsemu konac načinila.

7.

Ali sada ću henjati,
Pomanje va gut livati:
Ar kî god se rad opije,
Tomu mošnja ne otije.
To nas žene naučadu,
Zadnji tračak zapijadu. —

554.

Oslip.

(Tužba na pijane muže.)

Muž.

Ah joj meni, žena moja!
Glava me boli.

Žena.

Natoči si pinat vina
Ter se ga napij;
Ar od toga, srdce moje!
Kot ti želim sdravlje tvoje,
Glava zaceli.

Muž.

V krčmi sam bil do pol noći,
Ter sam vino pil.
Vîndar nisam, ženo moja!
Na te pozabil,
Nego sam te na srdačci,
(Kot to znadu vsi susedi)
Preverno nosil.

Žena.

Moj tovaruš! al si lažac,
Skrb te 'e sis ženum!
Prisegal si ti s vrčićem,
Ali ne s manum.
Čekaj čekaj, ću ti platit,
Tebi hrbat već krat 'zmlatit
Veljek pred krčmum.

Muž.

Nisi mlatić, ne ćeš mlatit,
Nit ćeš mi platit.
Ja ću vîndar dobro vino
Vsaki danak pit.
Ali sedi na klupčicu,
Bolje, hodi va pivnicu
Ter prinesi pit.

Žena.

To prokleto grlo tvoje
Kot žitna jama,
S tobum ča ću započeti
Ja ne znam sama.
Hodi domom, dost si žeral,
Mene i dîtčicu 'zderal,
Tamo ti slama.

Muž.

Ča ću ja na slami ležat?
Sad mar da sîdim,[1]
I suhomu grlu mômu
Još već ugodim:
Ar je meni drago vince,
Od kôga mi gori lice,
Da se vàs potim.

Žena.

Ti va krčmi još i umreš!
A ča će stanje?
Lîpo naše gospodarstvo
Gre vse na manje.

[1] Juſt am End, grad nicht, jetzt bleib ich erſt ſitzen, rekao bi Podunajski Němac.

Zapil si mi pratež moju,
Zapil si vred i tu tvoju,
Vole i konje.

Muž.

Zapil, zapil, kad se rači,
A grlo 'e suho.
Tebe ja ničt ne poslušam,
Uho je gluho.
Daj se napit do sitosti,
Mojoj žaji ti oprosti:
Vse mi je suho.

Žena.

Ah da bi se osušilo
To tvoje grlo!
To b' mi bilo, znaj, po volji,
To b' bilo vrlo.
Ako pak ne ćeš poginut.
Ću ti jezik 'z grla 'zkinut
Ne bud požrlo.

Muž.

Još ću laglje onda gulit
I va se livat,
Grlo će mi smirom stati,
Niš požrkivat.
Onda ću se okrîpiti,
Dobrâ vina ja napiti,
Dobro uživat.

Žena.

Čekaj neg na smrtnu stelju,
Ne ćeš govorit.

Muž.

Onda ćeš mi, srdce moje,
S vrčem podvorit.

Žena.

Neka dvori, komu s' služil.

Muž.

Na vino se nîsam tužil,
Još ne ću umrît.—

555.

Jandrof.

Ja sam cvala i procvala
Kot črljena roža,
Sad odhajam ter prohajam
Kot jutrnja rosa.
Bela lica odpadaju,
Starost zlamenuju.

V lîpo selo Trajištofsko
Ja sam poručala;
V Cindrofi sam sama bila,
Da b' se ponudila;
Ali sam se prevkanila,
Junaka nis' vid'la.

Ne bi se zagovorila
Niti Proderštofa,
Ar je tam prelîpih ljudij
Velika vnožina.
Ali bi se zamîrila,
Na spaku im bila.

S črljenimi sad žužnjami
Sede vlasi kinčim;
Ino s črljenum kredicum
Bleda lica ličim;
Ali čelo me vkanjuje,
Starost osvajuje.

K Cilindrofu ne smîm blizo,
Ar me vsi poznadu;
Da sam stara i odurna,
Jako razglasuju.

*

Svît me ondi izsmehuje,
Kozu imenuje.

Va Cogerštof si ne prosim,
Tamo 'e blato večno;
Glive kruto napuhuju,
Zato v Panjgert ne ću.
Razporak je va dolini,
Kan' da sam v škurini.

Hasnovita je va Bujki
Ta bistra vodica,
Da bi mogla od vrućine
Hladit moja lica.
V Otavu me srdce pelja,
To je moja želja.

V Štikaproni krakaguću
Žabe v letno vrîme,
Kê poslušat v noći, va dne,
Pretežko je brîme.
Nî počitka niti žitka
Va 'nom seli ni dobitka.[1]

556.

Jandrof.

Kad na svîtu jur nî za me
Jur niedne srîće,
Moje ime zapišujem
Med lîpe dîvice,
Kê se s vencî korunidu,
Kot rožice cvatu.

557.

Kolnof.

Jedno 'e drîvo kod Dunaja,
A drugo 'e kod morja;
Kad se drîvo s drîvom sijde,
Rožica je moja.

558.

(Jačka od sel)

1.

Uzlopci su hvale vrîdni,
Da b' vrata imali,
Ali poglej po vsem seli:
Komać su va štali.
Kad na sajam s kravum ide,
Hvali ju nad zlate brîge.

2.

V *Trajštofi* je dobar stališ,
Kad im mrkva rodi,
Onda poglej staro, mlado,
Vse oholo hodi.
Ali čekaj tužnu zimu:
Mrkva projde, konji ginu.[2]

---

[1] Tu pěsmu pěvaju i u Pandrofu. Na koncu ima ova kitica:

Je li junak ali vdovac,
N'édan mene ne će;
Prez goluba golubica
Ostat moram sama.
Parta svîtlost pogubila,
Kruna povenula.

[2] Po drugom rukopisu to se pěva o Belom Selu, nu zadnje dvě vrste ovako slovu:

Al kad dojde tvrdna zima,
Onda mila čižam nîma.

3.

V *Proderštofi* Bulka teče
Polig sela mimo,
Voda 'e mutna, a još pasko
Kiselo je vino.
Onde kruha nî zadosti,
Zato zovu redke gosti.

4.

V *Cogerštofi* blata dosti,
Kamogod pogledaš,
A v *Cindrofi* vse veselo
Ča na placu gleda:
Ali v hiži tuga i žalost,
Kâ odnimlje srdcu radost.

5.

V *Klimpohi* su guste loze,
Trava zelenica,
Na vrtih je sáda dosti
Po gustih gredicah;
Bistra voda, kamen jaki,
Nad kim se podpikne vsaki.

6.

Rasporak je va dolini,
Diči se od zelja,
A pri mesi malo kada
Imaju veselja.
Dîvojčice oholû se,
Nad gospodu štimaju se.

7.

V *Otavi* je vrlih ljudij,
Nîmac i Hrvatov,
Ako hoćeš dalje iskat,
Najti ćeš i Švabov.
Dobro znaju gornju lozu,
Kî v Železno drva vozu.

8.

V *Cilindrofi* je bogatsvo
S daskami tržiti,
A pri ovom tužno blago
Malo krat zasiti.
Daskari v krčmi drvarû,
Dokljen blago vse pokvarû.

9.

V *Štikaproni* voda smrdi,
Kê se vsaki straši,
Kî neg k selu blizu dojde,
On se vàs uzplaši.
Ljudstvo onde oholi se,
B belih haljah hvalu išće.

10.

V *Vorištani* jedni tržû,
Kî se jako dičû;
Kad neg jednuć, dva krat 'zgubû,
Tužno si zajavču.
Metle onde ljude hranû,
Šiblja v lozi dost dostanu.

11.

Novoselci i *Raušerci*
Sis kozlî drvarû,
Kad im polje ne obrodi,
Onda tuje kvarû.
Voda 'e onde dosta draga,
Kâ zlato i srebro vaga.

12.

Pandrofu se podgor smîje,
Da on s culom trži[1]

[1] S culom tržiti hausiren. Prodavaju, kako i Slovenski čipkari, po kućah rubce, uzice, čipke itd. —

Ono već pîneza nosi,
Neg kî sîdi v hiži.
Pandrof s tržtvom se pomaže,
Težkim culom mošnja važe.

13.

Belo selo lîpo ime,
Da b' takovo bilo,
Črnih onde dost je ljudij,
S vlasî kot škropilo.
Konji ničt veći od mačke,
Još se dičû, kad im skače.

14.

Jandrofa se dobro čuvaj,
Takajše i *Gece*,
Da te sbog strašnih škufijov[1]
Nikdor ne ureče.
Poznat je 'z dalekâ sela
Sbog duhe lana i ulja.

15.

Čunova je jur zabljena
Sbog Dunajske vode,
Ničtar manje, kad je rožic,
Još oholo hode.[2]
Od Rosvara reci ča ćeš:
Vsega spola ljudij najdeš.[3]

16.

Jur sam zabil na *Ugrsku*
I *Hrvatsku Kemlju.*
Onde najdeš pol Hrvatsku
Pol Ugrsku nošnju.
Govorit se starci ućû[4]
Kîm srdca va grli tuču.

17.

V *Cundravu* me srdce pelja,
Ar je kamenita,
Va vzmožnosti i va ljudih
Lîpo 'e plemenita:
Kamik daje srebro, zlato,
Zato 'e ondi živit lagko.[5] —

559.

Raušeri.

Vi pijanci, dobroznanci,
Dobro vino pijete.
Ča zapîte, to platite,
Nîkogar s' ne bojite.
S punum glavum, praznum mošnjum
Težji račun davate.—

560.

?

Da bi mi dali, ča b' ja rad,
Ja bi si kupil vinograd.
Ja ću ga kopat, mila plît,
Pak ćemo skupa vino pit.

561.

Kolnof.

Jednu su zubi bolili,
Kafice su joj privili.
Od kafe niš nî hasnilo,
Žgano joj vse zacelilo. —

562.

Bandol.

Lîpa li je pod Bandolom trava,
Još su lîpše Bandolske dîvojke.

---

[1] Vlasi govore poculici: la scuffia. — [2] Tamo je nĕki promet s ružami. — [3] Mnogo Židovinstva. — [4] Magjarski? — [5] Ovu sam zadnju kiticu uzeo iz rukopisa Jandrofskoga.

Ča imaju, vse za češlje daju,
Još se hvalû, da se dobro hranû,
Gladne sîdû ter va tance gledû. —

563.

Kolnof.

Žena 'e muža za buču prodala,
Druga 'e došla, ter ju ukarala:
„Zač si muža za buču prodala?
Ja b' ti bila tri za njega dala.“
Išla 'e v Šapron po pol lakta platna,
Ušila mu 'e gaće do prdanjka,
A košulju do maloga šklanjka.
Poslala ga 'e med ulice tancat,
On je došal k vragu med koprive,
Tam se 'e upekal, ter nekud protekal.

564.

Vulka-Proderštof.

Na travniki trava ponarasla,
Na njemu je roža pozaspala.
Rožica se jako nazimila,
I veljek se majki potužila.
Ležala je roža va nemoći,
Dvoril sam ju klinčac čtiri noći.
Zaprosila me je za jabuku,
Ja sam ju dal s mojû desnû rukû,
Da bi s manum išla na poruku.—

565.

Incéd.

Mila moja dobra gazdarica:
Krave bi dojila,
Trave ne b' nosila.
Mila moja dobra gazdarica:
Svinje bi krmila,
Mušljik[1] ne b' topila. —

566.

Bandol.

Svekar sis svekrvum ljuto se karali:
„Stara (da t' ne rečem) a ne žena moja!
Kakovu to snahu si ti meni dala!
Kad u hižu došla, prelac[2] zagledala:
„Ah moj mili bože! kakvo kolotalo.
Kakvo kolotalo va toj hiži našoj!“
Kad na vežu došla, metlu zagledala:
„Ah moj bože dragi! kakvo šebrkalo,
Kakvo šebrkalo va toj hiži našoj!“

---

[1] Napoj? — [2] Kolovrat, das Spinnrad.

567.

Čatar.

Moj dragi me 'zbavil dîvojačkog' venca,
Za to me dobavil šušnjevoga lista.
Moj dragi me 'zbavil srebrnâ prstenka,
Za to me dobavil tužnu olovnoga.

568.

Čunovo.

Pandrofske dîvojke su debele, kratke,
Lîpe, bele, gladke od vina kot lutke.
Po cele taedne v Beči prebivaju,
Za domaće delo ničtar ne hajaju.
Jedna drugoj magne, da si staklo nagne,
Ako je prem kot vuk[1], proškulji se krez gut.

V *Novom Seli* Krajnske, v *Raušer* na pol Nîmčke,
Rosvarske i *Gečke* jednake dîvojke,
One s hajdum tržû ino s zeljem teču,
Va kasarnu v Požon mi s veseljem hodû.

Lajta, Belo Selo pak *Jandrof Hrvatski*
Imaju dîvičic, kot ćeš, vsakorjačkih.
S jajî, s múkum tržu, va luge se šečû,
Letošnjega vina one piti ne ćû.

V *Bezonju* kad dojdeš, merkaj da ne zajdeš,
Da kû lîpu rožu ti onde ne najdeš.
Dîvojke si zibrat moreš kot neg hoćeš,
Ar se prodavaju kot v staredi[2] pratež.
Redko mi govorû, leno mi tancaju,
Ne ću žene 'z onud, bar mi ju s silum daju.

Ča ću reć od *Kemlje Hrvatske* i *Ugrske*?
Kakove su onde te drage dîvojke?
Dunajska vodica njim je mîsto vinca,
Zato nîma n'édna rumenoga lica.
Ne znaš su Nîmice ali su Ugrice,
Kad jim od zad visû do riti kosice.

---

[1] Oporo? jako? — [2] Die Rumpelkammer, der Tandelmarkt.

Skoro sam ostavil, *Čunovo* pozabil,
Ali tim je Dunaj lîpotu oplavil.
Kot na vodi guske su onde dîvojke,
Cel dan dojit krave hodiju va luge.

A ča ću s *Ivancî* pri smîšanom tanci?
Ne znaš, su Hrvati, Ugri ali Krajnci.
Jedna rîč Ugrska a druga Hrvatska,
Pol presna i pečena vsaka je dîvojka.
Vsaki dan *kermene*[1] umazane nosû,
A v crikvu pak gredu: čižme pod pazuhû,
Dehogy ali bizom to 'e njim rîč najdražja,
Daj pit: ćeš bit pretelj, to je ljubav, bratja.

Podgorske dîvojke su tanke visoke,
A svîtle žužnjice, maljahne čižmice.
Glavu gorî nosû, črni trak za kosû,
Oš junake šalû[2], mužake batruju.

A ča su *Puljanke*, to mi je dosta vganjke:
Držû se dîvojke kot lilije poljske.

Trajištof, Cilindrof, Klimpoh ino *Cindrof,*
Cimof i *Rasporak* i lipa *Cundrava*
Imaju dîvojčic kot na polji rožic,
Ali vse posahnu prvo neg prestarnu.
Jedna vzpored druge napravlja si kuke,
Junakom blazine, s kimi je prehine.
Za prateži svîtle tê dat hiže, lapte,
Kâ se već opravlja, ta već glada straja.

Ako si obašal vsa Hrvatska sela,
I dobro pregledal, kako vsaka dela:
Lene nit gizdave niti pol-Nîmice
Neka si vzet žene nit zle gazdarice.
Ar lîpota mine a mudrost ostane,
Mudrost gradi hiže, povekšava stanje.

---

[1] Magjarska nošnja? — [2] Täuschen, zum Besten haben.

569.

Filež.

Ona. Himbenost junačka kruto velika je,
Kad dîvojka ne zna, ne veruje, ča je. —
On. Bog ti ju daj, mila, neg jednuč spoznati,
Ćeš se znat drugi put junakov čuvati.

570.

Filež.

On. Godina 'e curila i drobne ribice,
Još ga nî na svîtu kot su dîvičice. —
Ona. Godina 'e curila i drobni vrebčaki,
Ničt dražjeg na svîtu neg su mi dîtčaki.

571.

Filež.

Kudaj sam hodila, boga sam molila,
Da b' mi bog dal muža, koga bi ljubila.
Prosila, molila, vse je zahman bilo,
Dal mi je bog muža: bije me vsaki dan.

572.

Filež.

Da bi se ja zvala roža sis dukatî:
Ne bi se karala, klinčac, tvoja mati,
Neg ča se ja zovem roža prez tolara,
Zato mi se, klinčac, tvoja mati kara.

573.

Frakanava.

Nî na svîtu ptice, kâ b' me prehinila,
Još manje junaka, kom' bi se molila.
Čuda 'e v lozi drîvlja, kô cvast ne prestane,
Još će bit junakov, kî tê marit za me.
Žabljak niti kačljak ne će 'zprogovorit,
A ja ti se roža ne ću već ničt molit.
Ar ča b' se molila jednomu klinčacu,

Kada mi ih cvate va vsakom vrtlacu.
V Frakanavskom seli vrtlac ograjeni,
Va kom je klinčacov lîpo zasajenih.
Va ot lîpi vrtlac ću se prošetati,
Va njem ću si roža srdcu dragog najti.
Lîpe jesu duhe klinčaci zibrani,
Prelîpim rumencem kako upisani.

574.

Frakanava.

I vi Borištofci, vi b' mi se vidili,
Da mi neg s piplićî vi ne bi tržili.
Pod oblokî viču, s korbačî obtiču:
„Teta! nîmate jaj?“ vse ovako kričû.

575.

Hrvatske Šice.

Štimaš, mili, štimaš, da si mi na tugu.
Nit si mi na tugu, nit si mi na žalost,
Neg si mi rožici za veliku radost.[1]
'Zbiraj, mili, 'zbiraj druge vuzke staze,
Druge vuzke staze, druge mile drage.

576.

Hrvatske Sice.

Gizdavke gizdavke, vrle se štimate,
Vrle se štimate, kruha peć ne znate.
Kruha peć ne znate, tancat mi vi znate.
Junaki junaki, vrli se štimate,
Vrli se štimate, kosit mi ne znate,
Kosit mi ne znate, vino pit mi znate.

577.

Katalena.

Dugi su mi danki, danki o Petrovi,
Mili s milóm žanje belicu pšenicu,

[1] Ovdě: za šalu, pod směh.

Još se mili ne će s milom pominati:
„Ti moji su bratci ljudski pastirići,[1]
Moje su sestrice ljudske ribarice.“[2]

578.

Kolnof.

Ča ti hasni mila pred zrcalom stati,
Kad nimaš klinčaca za tobum gledati!

579.

Kolnof.

Bila jesi roža s žutimi dukatî,
Još se nîsi mogla v Kolnofu udati.
Pak si s' i udala tja s' on kraj Šaprona:
Na kraj četrnajst dan rada s' bila doma.

580.

Kolnof.

Ne pristojû ti se črljeni splitači,
Manje da bi li se tvoji rudi vlasi.
Težko je ruditi, kî se sami ne tê,
Kot ona dîvojka, kê junaki ne tê.

581.

Marof.

Nikdor drugi krivac neg va veži kutljac,
Da sam ja 'zgubila moj zeleni venac.
Moj zeleni venac po Dunaji plava,
A srebrni prsten po dnu se utaplja.

582.

Marof.

V Marofu je crikva, crikva iz kamena,
U njoj sîdi fratar, kî, kad izpovîda,
Mlade prvlje šćipa, neg je za grîh pita.
„Povîj meni duša, čto si zagrîšila?“

---

[2] Duhovnici. — [3] Koludrice.

„„Odbila sam čuda popov od oltara,
Čuda mladih popov i dva mlada djaka.““

583.

Mala Narda.

Ako sam neka sam ubogoga otca,
Još se ufam dostat takovoga norca.

584.

Novo Selo.

Kad sam se poručal, devet svîć gorilo,
Dokle sam preštimal, osam ugasilo.
Ta deveta svîća škuro dogarala,
Ona 'e, bože mili, moju misal znala.
Ča ti hasni, svîća, škuro dogarati,
Kad nîmam rožice, kû b' moral imati.

585.

Stinjaki.

Mili milu prosi, za njom toljar nosi.
„Vzami, mila, toljar, ako ćeš moja biti.“
„„Ne ću toljar vzeti nit ću tvoja biti.““
„Mila moja mila, zač si mi takova?“
„Za 'no sam 'vakova, ča se mužev bojim.
Kad na krčmu hodi, druge s sobum vabi,
Kad na krčmu dojde, vse druge napaja,
Kada 'z krčme ide, vse druge sprohaja.
Kada domom ide, pod oblokî stoji:
Obloki su utli, mile su unutri,
Oko stola sîdû, dobro vino piju.““

586.

Veliki Borištof.

(Hrvatski školniki.)

Ur jesam ja dosta potipanja 'zkusil,
Da me 'e bog nazadnje školnikom odsudil.
Zato kad sam takov, hoću naprv dati,
Hrvatske školnike mrvu ukarati.

Uzlopski je dosta potipanja 'zkusil,
Da je 'z Borištofa tužni v Uzlop dospîl.
Va razumi hoću njega pohvaliti,
Ar bi se on vtegnul na me razsrditi.
Trajštovski gizdavi hodi kot i pavi,
I on tužnjak živi neg ob vinskoj slavi.
Da bi ga sis užem na sajam odpeljal,
S bogom ter s Marium nazad bi ga dognal.
Proderštofski Mate on je sis njim jednak,
S jednum rîčjum velik velim da je bedak.
A *Otavski* lîpi mili dragi File
Va vsem telu nîma on spametne žile.
Pop mu se nagraža, da će s múkum tržit,
Zač se nî htîl bolje va mladosti učit.
Hrvatski će zábit polag rîči Nîmčke,
Nazadnje još će se poprijet i Švabske.
Cilindrofski Pave vina s' zagovara,
Vîndar se vnogo krat pri mezanki kara.
Štikapronski Gašpar v Cilindrof ću ga vzet,
I on siromašac ima snažan pogled.
Va tužnu mezanku čuda putij kuka,
Zato mu od pila nî trîba nauka.
Vorештanski črni nerad sîdi v krčmi,
Nu kad je za gmajnsko,[1] ono mu se vidi.
Da ni mastnih rîčij va sebi neb' imal,
Kajla[2] svrhu kajlov sdavnâ bi bil postal.
Cindrofski debeli malo krat ča veli,
Ar to sam spoznava, da je vol v svôm teli.
Od *Cogerštofskog* ne ću čuda govoriti
Nego *Klimpaškomu* ću ga pridružiti.
Bolje bi njim bilo svinjarom postati,
Nego . . . . načinjati.
Razporski zvonari, rad rože zaliva,
Zato mu je 'z možgjan 'zrasla nora gliva.
A *Pamgartski* Mate s guslami obtiče,

---

[1] Auf Gemeindekosten. — [2] Magjarsko volujsko ime.

Na Pamgartskoj krčmi vse za groše viče.
Baron Meško onde blizu oslic ima,
Zato se on s njimi premudro spomina.
Kolnofski s *Filežkim* oni su si brati,
Od njih hištoriu ću vam povîdati.
Obadva rengaju,[1] to vi mislim znate,
Va jaram bi oni lîpo se sklopili,
Po volovsku skupa oni bi vozili.
Menihovski Jakov mi ga 'e jako milo
Ča mu se ne rači to blaženo pilo.
Ča mu 'e malo dobra još va čeli bilo,
To mu je kroz vince opet vse 'zkipilo.
Kot gol va koprive se 'e tužnjak utekal,
Kad je iz Uzlopa v Menihov protekal.
Gerištovski Vide kovač je izučen,
Zato je mnogo krat ostal s batom tučen.
Sada polag škole vîdrice nabija,
Nî li oto nora od školnika psija?
Ali more pojîst na jednuč pol hlîba,
A pak vino srka kot najveća riba.
V *Malom Borištofi* ću Gusića poslat,
Da bi v Frakanavi mogal svidrić dostat,
S kim bi si zavrtal dva bivolska roga,
Ar va čeli nîma ni babke[2] dobroga.
V *Veliki Borištof* sad v krčmu putujem,
Ar Babića nutri v kelneraju čujem.
I njemu tužnjaku uvîk mu je hladno,
Dokljen ne pogleda va mezanku na dno.
V *Frakanavi* takaj, Svidrić mu je ime,
I kî ga 'e napravil, bil je vražje sîme.
Dižvice nabija Pircel v *Dolnjoj Pulji*,
Ter vsaki dan mlîko kiselo upulji.
Zato on po žepih s pînezi škrebeće,
Ali v tužno čelo ničt mu nutar ne će.
Undanski rjavi[3] on se s Ugrî sdravi,
Listor da se pila tužnoga dobavi.

---

[1] Nîmci Baburski vele: ratschen. — [2] Něki novac. — [3] Ridje kose.

Zato se za boga nikdor s njim ne vadi,
Ako ne ćeš sîdit sis kozlom va kladi.
Židanjski Galović vstrîljen je va uho,
Zato mu je čelo od nauka gluho.

587.

Velika Narda.

Doklî sam junak bil, tri peri sam nosil,
Kad sam se oženil, žena mi je vzela.
„Žena moja žena, kamo s' perje dîla?"
„„Trim mladim junakom sam je podîlila.""

588.

Velika Narda.

Rada v crikvu hodim, nerad' boga molim:
Moja misal ide po crikvenih podih,
Po mladih junakih, po vrlih težakih.

589.

Incéd.

„Podaj podaj, Kate, zelenu kiticu."
„„Ja bi vam ju dala, mati mi ju krati""
„Podaj podaj, Kate, črljenu jabuku"
„„Ja bi vam ju dala, mati mi ju krati""
„'Z vani je črljena z nutr je črviva."

590.

Vulka-Proderštof.

Marica 'z Cundrave beli kruh prodaje,
Miško si ga 'e kupil za tri polturake.

591.

Vulka-Proderštof.

Ako nisam vrla, ali sam bogata,
Sedam funat imam kod mojega brata,
Četire sam dužna a tri nisu moji,
Kako ne ću roža ja vesela biti?

592.

Vulka-Proderštof.

Ako nîsam vrla, oholo hodit znam,
Vse mlade junake za norca držat znam.

593.

(Prelic počtenje.)

Sada sam zamišljen, ča bi neg povîdal,
Od ženskoga prela ča bi vse napisal.
Da se ženski šereg na me ne b' razsrdil,
Od njih jednu jačku veljek bi zajačil.
Trîbi je spočtuvat starih otac rîči,
Va nedîlju svetu da nî slobod presti,
A v pondîljak još nî dobro ni motati,
Ar onakva preja ne će se sbîliti.
V vtorak se i sredu preslice poišću;
V petak na kudilje kê neg pogledaju:
Ruke, noge onim rado se smakneju.
V sobotu prelice preslice shranjaju.
Zato, dobre žene, v četrtak predite,
A šest dni v taedni vi lîpo svetite.
Za predivo vaše preveć ne marite,
A kudilje samo na kraj ostavite.
Vrag je va človiku, kdo vretena spravlja,
'Z jala bi vam skratil prelîpoga sdravlja.
Pred ljudî nî vrîdan grahovoga zrnca,
Zato se napijte črljenoga vinca.

594.

(Opet prelice.)

Susedova *Reza* nî si mogla spresti,
Ar su joj kudilje vse poscali miši.
Jur je peti mîsec, kudilj nî vidila,
Kot je krčmarici sama povîdala.
Liza k vragu misli, a *Kate* je lena,
Rozala 'e zaspana, *Eva* je pijana,
Anki 'e do norije, a *Jaga* bi pila,

A med vsimi nî je, kâ bi dobro prela.
Ti drîmulja *Jele*, ča žmiriš kot jazlac?
Bolje će ti biti, da obraćaš prelac.
Ali nî ti ni mat za preju marila,
Va snu je na klupi dušicu 'zpustila.
Šola si na hrbat devet kudilj vrže,
Da je proda vreda, ide k sajmu brže.

XI.

Pěsme na směh.

595—619.

595.

Katalena.

Sova prosi iglicu.
Ča će joj iglica?
Torbu bi šivala.
Ča će joj torbica?
Želud bi sbirala.
A ča će joj želud?
Prasca bi pitala.
A ča će joj prasac?
Prasca bi zaklala.
Zač će ga sova klat?
Salo bi rîzala.
A ča će joj salo?
Kola bi mazala.
Ča će sova s kolî?
Ciglu bi vozila.
A ča će s ciglami?
Crikvu bi zidala.
Ča će sova s crikvom?
K maši bi hodila.

596.

Kolnof.

Miš bîži po brvi,
S pluntrami na grli,
S sîkiricum v riti,
S kûm će ljude sîći.
Ljudi ga s' ne bojû,
Ljudi tê ga biti
Vse po goloj riti. —

597.

Cikljin.

(Jačka od dîvojak Petrovičkih, Kuketskih, Harastinskih, Nadaljskih.)

Na notu: »Hodi brate va nebo«

(21. juli 1780.)

Jeste čule dîvojke,
Na vojsku se spravljajte;
Petrovičke, Kuketske,
Harastinske, Nadaljske,
Stare babe, mlade snahe
Haló friško na konje,
Haló friško na konje.
Ana bude kapitan,
Vsemu puku dobro znan.
Jela mora hadnadj[1] bit,
Ar zna vitežki hodit.
Konja mi zna ofrkivat,
Za junakî poskakivat,
Ona mora friška bit,

[1] Podkapetan? ili čto nižjega (Magj. rěč.)

*

Ona mora friška bit.
Kata bude zastavnik,
Vrlo seguran človîk,
Ka mi nosi zastavu,
S omelom ovitlanu.
Ona mora najprv stat,
Zastavu dobro držat,
Nikogar se ne bojat,
Nikogar se ne bojat.
Dora bude kapural,
Na kreljuti[1] bude stal.
Eva mora biti gmajn,
Da ne jî kruha zahmajn.
Bazgovica nje puškica,
Vrbovica nje sabljica,
I svilna kriljačica,
I svilna kriljačica.
Žuža hoće bit fulir,
Njoj pristoji lîp mundir.
Cila 'e vice-kapural,
Ar se ekscercirat zna
S zeljem, s mesom, s rîzancî,
Mastnimi salnicami,
Ino s kobasicami,
Ino s kobasicami.
Šola hoće bit profoz,
Ar mi ima dobar nos,
Kâ zadahne novinu,
Kâ se stane v vrîmenu
Kod marketanke Marinke,
Kod slivove palenke
V tabori, v šatori,
V tabori, v šatori.
Bara bude trumbitaš,
Magda bude šipoš naš,
Kê nam budu igrale,
Kad se budemo klale
S raznjî, s noži, s grebljicami
I s dugimi preslicami,
I s dugimi preslicami.
Julo tamo naprv poj,
Ter mi udri v bubanj tvoj.
Petrovičke hitro s njom,
A Kulketske vi za njom.
Harastinske, Nadaljske,
Šetujte naglo za njom,
I vi druge ostalne,
Kê popisane niste,
'Z koga sela vi jeste:
Luca, *Jaga*, *Reza*, *Erža*,
Katalenka i ti moja,
I ti moja *Rozinka*,
I ti moja *Rozinka*.
A vi male dîvojčice
Berite si torbice,
Da si va nje shranite,
Ča mi ga vi pojite.
Dostanete rjavih buh
Ino jedrnih vuščic,
Pak i vonjavih stenic.
Merkaj kapural, kî ne bude
Kî ne bude dobro stal:
Vzami vreda palicu,
Ter mi udri evicu[2]
Jednuč, dva krat i tri krat,
Ako nî dost, i već krat.[3]

---

[1] Na krilu. — [2] Zadnjicu (mandicu). — [3] Otu sam pěsmu i u Filežu, ne znam već ni sám, ili čuo ili prepisao, ter je ovako glasila:

Jeste čule, dîvojke,
Minihofske, *Filežke*,
Borištofske, *Šuševske*,
Stare babe, mlade snahe,

598.

Gerištof.

1.

Do sih dob nečujenu
Vam povîdam novinu:
Kako 'e težak s fratrom hodil,
Kada ga 'e po svîtu vozil.
Začel mu se 'e tužiti,
Da mora vnogo trpiti.

2.

Eberhard fratru veli:
„Kad ti sîdiš va hiži,
Onda ja moram orati,
V vinogradi kopati,
Da pot curi po meni,
V leti i po jeseni“

3.

„„Moram i ja orati,
S perom v hiži kopati:
Ar je pisanje: oranje,
Nauk prodika: kopanje.
Težja 'e jedna prodika,
Neg težačka motika.““

4.

Eberhard ne veruje
S fratrom se dišputuje:
„Kako b', veli, moglo biti,
Da b' ti moral već trpiti,
S spovîdjum i s prodikum,
Neg ja s plugom i s motikum.“

5.

„„Ti si grubno budalo (sic)
Vsemu svîtu zrcalo.
Ne znaš li da prodikači
Božjih rîčij su sîjači?
'Zpovîdniki su žnjači,
Ratalji i kopači.““

6.

„Rad bi to ur viditi,
Kako b' moglo to biti,
Da bi se fratri potili,
Već neg težaki trpili,
To ne morem veruvat,
Moraš svîtlo pokazat.“

7.

„Ja ću pokazat tebi,
Ar si plitve pameti:

Alo friško na konje!
Vsaka sobom vzamite
Dvi ali tri paličke,
S čim se bile budete.
Jaga bude general,
Kî je vragu 'z torbe 'zpal.
A ta *Judka* komisar,
A *Magda* je nje husar;
Liza oberlajtenant,
Kâ je bude redila,
Va polji, va kvartiri,
Ča bude kâ činila.
A ta *Mara* je profoz,
Ona ima dobar nos,
Ona zadahne novinu,
Ča se stane v vrîmenu.
Ali se biju ali strîljû
Ali s sabljami sîčû:
Lî je *Kata* zastavnik,
Ona 'e siguran človîk:
Ona nosi zastavu
Pred vojskami i za vojskami
Omelom zavitlanu.
A ta *Šola* je fulir,
Na njoj stoji lîp mundir;
Kad se kade vojuju,
Ona skoči pod duhnju.

Kada razum razmišljava,
Onda se krv vsa vzburkava,
Kâ čini pot curiti
I pamet mu vznoriti

8.

Uči se neg leto dan
Ali jedan taedan,
Hoćeš spoznat, da je nauk
Sto krat težji nego tvoj plug:
Ar nauk glavu trapi
Već neg motika, krampi.““

9.

„Žitak vîndar težački
Težji je neg fraterski,
Ar težak mora mlatiti,
Da mu curi izpod riti;
Mlati pri suhom kruhi,
Da mu se trbuh čudi.“

10.

„„Težak! prosim te, muči,
Ar ti govorim vzoči:
Kad se težak v krčmi klati,
Onda frater s ustî mlati,
I po hrbti dostane
Tužnjak na telu rane““

11.

„Lagko zaceli rana,
Kad je neg dobra hrana.
Dosta imaš jisti, piti,
More ti vse lagko biti,
Ča ti 'zcuri krez ranu,
Nazad dojde kroz hranu.“

12.

„„Oh vkanjuješ se jako,
Kî veliš, da je lagko
Fratrom va kloštri sîditi,
Zimu ino pot trpiti.
Ne znaš si razmisliti,
Ča moraju trpiti.““

13.

„Da nebi ničt trpili,
Ne b' kruha zaslužili.
Kad se mi tužni tužnjaki
Mučimo kot pri na tlaki,
Vi se prošećkivate,
Va mîru počivate.“

14.

„„Svoj trh nosi vsaki dan,
V noći, va dne, celi dan,
Ako se molit ne vstanem:
Jîsti piti ne dostanem.
. . . .
. . . .““

15.

„Voda je naše pilo,
Suh kruh je naše jîlo
Još bi se to vse trpilo,
Da drugoga ne bi bilo:
Dugi ino rovaši.
Su nepr'ételji naši.“

16.

„„Ako dug i rovaši
Su nepr'ételji vaši:
Već ja tužni jesam dužan
Guardianu krez leto dan,
Neg je drîvlja va lozi,
Za to mi se on grozi.

17.

Ča na rovaš ne narîže,
To mi pak 'z kože 'zrîže.
Pred kim klečim vàs turoban:
Plati, veli, ča si dužan.
Ako ne moreš s mošnjum,
Tako plati sis kožum.““

18.
„Znam, frater. da se šališ,
Tvoje vuhlenje[1] hvališ.
Ti neg tvoje prude[2] platiš,
Moje nevolje ne vidiš,
Kade me postol tišći,
I nevolja van pišći.“

19.
„„Halabura, ne paši!
Ar me jur bolû uši.
Ako tebe postol tišći
I nevolja ti van pišći:
Vîndar postol drîveni
Veća je muka meni.

20.
Ali ti ne veruješ,
Zato se meni smîješ.
Ti štimaš, kad moraš orat,
Ali v vinogradi kopat:
Da ćeš se razkinuti,
Od dela poginuti.““

21.
„Vsakdar je težje orat,
Pot i zimu uživat,
Neg va toploj hiži sîdit;
I polig peći se teplit.
A v zimsko vrîme šubice,
Koluti i haljice.“ [3]

599.

Hrvatske Šice.

Buha buha, mali vrag,
Ča neg ti za kljun imaš,
Da je tebi vsaki drag,
Kad va riti ničt nimaš?
Ne miluješ gospodina,
Ravno tak' kot ni kucina.
Oj ti črni mali pozoj,
Od se dobe daj mi pokoj.
Va naboru počiva,
Kad je do volje sita.
Neg ča vzopet kljun riva,
Ter me žere brez reda?
Kad se krvi dost nažere,
Onda i kupac nasere.
Zatracena[4] felčarica,[5]
Ljuta 'e tvoja sîkirica.
Dost ima nog, još ne hodi,
Neg kot vražić ona skoći.
Skokom rebra vsa prohodi,
Dok je gladna, ne odhodi.
A da b' podkove imala,
Bi mi rebra polamala.
Ali ću ju ja podkovat,
Kad mi neg dojde pod nohat.

600.

Parapatićev brîg.

Uj uj ne dajte me za Juru,
Jure ima hižicu,
Šikom fikom[6] pletenu,
I dva miša pečena,
Jednu žabu kuhanu,
I racu podkovanu,
I gusku nahamanu.

---

[1] Hypocrisis; Scheinheiligkeit. — [2] Emolumentum; Vortheil. — [3] Ova pěsma, bez ikakve sumnje, kao da ju nětko preveo iz jezika Němačkoga. Ima takvih i više, a i nîsam vsaki put čitavca na to upametio.— [4] U Slovakov: prokleta, ili pobližje: pogubljena, straćena. I ova je pěsma preuzeta te zato vrste nepravitnije.— [5] Još su i našemu narodu na pameti někadanji *felčari* u carevoj vojsci, koji su bili i brivci i strižci (Feldscherer) i vidari.— [6] U šali město: šibljem i vibljem.

601.

Veliki Borištof.

Ča se 'e stalo ne davno
S mojom milom na rano?
Išla mi je peć kurit,
Spalila si je celu rit.
Ona plače, narika,
Da je škoda velika.
„Ne plači se, ti mila,
Tvoja rit će bit cela.
Kupim koru dubovu,
Načinim ti rit novu.“

602.

Petrovo Selo.

Babe su se vozale
voz voz voz vozale,
Va pletenih košićkih
koš koš koš košićkih.
Jedna 'e drugu pitala
pit pit pit pitala:
Kamo 'e baba zub dîla
zub zub zub zub dîla?
Sinak joj ga iztukal
tuk tuk tuk iztukal,
Sis širokom sîkirom
sîk sîk sîk sîkirom. —

603.

Čemba.

(Jačka od žnjačev.)

Kdo bi rekal, kî ne 'zkusi,
Kakov žitak je va pusti,
. . . .
. . . .
Ar ni krčme nit je crikve,
Niti druge nî prilike,
Da b' se razveselit mogal,
Iz nevolje van pomogal.
Ruke njega jako bolû,
A noge hodit ne morû,
Va vsih kotrigih mu tuca,
A va križih jako puca.
Za vrat mu godina curi,
Ter si smišljuje va tugi.[1]
Dok pod kladnjicom[2] vzdihuje,
Gazda mu se podsmîhuje.
„Dobro da sam te ja dostal!
Zač ti nisi frater postal?
Oj zač te ja ne bi trapil,
Kad sam te k sebi dovabil.“
„„Oh neverna ti pustina,
Va tebi je vsa težina:
Sdravlje človîku odnameš,
I veselje srdcu vzameš.
Žnjaču 'e žetva težka dana,
I mrzla mlahava rana,
Ne more se nahraniti,
Niti telo okrîpiti.
Mrzal obed vsakdar ima,
Za večeru nikdar ne zna,
Žanje gladan v jutro rano,
Ar mu 'e to zapovîdano.““
To se je gazdi sgrustilo,
Tih rîčij mu je žal bilo,
Počne si gazda misliti,
Čim hoće žnjače posîći.[3]
„Ćeš mi požerat vse hlîbe,
I va kamri spraznit kute;

[1] Er geht seinen trüben Gedanken nach, melancholisirt. — [2] Križevi ili razstave žetelačke (20 snopov).— [3] Confutare; wiederlegen.

Ar te ja moram hraniti,
Za jîlo ti se skrbiti."
Ča će tužni žnjač početi,
Na to ne smî ničtar reći.
Da je on mučenik celi,
Isti gazda tako veli.
A još bi se vse trpilo,
Da komarov nebi bilo.
Va dne njega sunce pali,
V noći grizu ga komari itd.[1]

604.

Filež.

Ja sam junak jako tužan,
Krčmaru sam čuda dužan.
Čekaj krčmar, ću ti platit,
Kad ja počnem v škadnji mlatit.
Jur sam mlatil i pomlatil,
Još krčmaru nisam platil.
Čekaj, krčmar, ću ti platit:
Najprv ću te dobro 'zmlatit,
Kad te 'zmlatim, ću ti platit.

605.

Frakanava.

Uči s' žena svôga muža
P o č t o v a t i, p o č t o v a t i,
I njegovoj zapovîdi
U g o d i t i, u g o d i t i.
Ako te kara, z a m u č i,
Ako te bije, n e k r i č i
Ti njemu, ti njemu.
Dobru juhu ter pečenju
M u ž u d î l i, m u ž u d î l i,
Kukuricu, kiselicu,
S e b i d r ž i, s e b i d r ž i.
Kad ti muž iz krčme dojde,
Da mu šuba 'z h r b t a d o j d e
To včini, to včini.
Zla 'e žena šršava mačka,
Kôj od srda šrši dlaka,
Š r š i d l a k a, š r š i d l a k a;
Tako zlim ženam haubice,
Kose, vlasi, obrvice
Š r š i d u, š r š i d u.
Ako ti ženi ča falí,
Da joj vračtvo ne pofali,
N e p o f a l i, n e p o f a l i;
Ako li va čem zakrivi:
Vzami drîvo ter ju brizni
P o h r b t i, p o r i t i,
Šest putij po hrbti,
Šestdeset po riti,
Brizni ju, brizni ju.[2]

---

[1] Ova pěsma kao da je prevedena. Ima je još několiko kitic još slabljih i od ovih, a nisam ni za ove jamac, da su pravim redom nanizane, er mi je dopao rukû dosta bědan rukopis. Město *gazda* kděkoji vele *paor*, ako je žetelac u Němačkoga seljaka žeo.

[2] Ovu pěsmu pěvaju pijanice, grozeći se svojim ženam i uz pěvanje na vsaku se ruku pregibljući i vrpoljeći. Jedan zavodi, a lik pijane ili bar natrušene čeljadi odgovara. Te odgovore štampao sam razstavljenî slovî, a one rěči, čto ih vsi ukup pěvaju, krupnijimi.

606.

Gerištof.

Muž.

Poslušajte žene, muži,
Kak se muž na ženu tuži;
Kako ga je pogubila,
Kad mu je vse razprudila,

Žena.

Ne verujte muži, žene,
Ča govori on od mene.
Rad bi slîpit, ar je slîpac,
Vsemu tomu sám je krivac.

Muž.

Muči muči, jalna ptica,
Povîdala su mi dîtca,
Da su te dost krat vidila,
Kad si 'z loncev vino pila.

Žena.

Od pila smîš odprît usta!
Kiselica ti nî grustna,
Vino, pivo ino žgano:
Nikdar t' nî bilo prerano.

Muž.

Kad sam te za ženu vzimal,
Vsega sam ja dosta imal;
Potlje te imam va stanu,
Ne znam si pomoć za hranu.

Žena.

Nesrîća me 'e zapeljala,
Da sam ti se vkanit dala.
Proklet neka bude on dan,
Kad sam došla ja va tvoj stan.

Muž.

Ča ti je onda falilo,
Kad je vsega dosta bilo?
Konj i volov, krav i ovac
I srebrnih, zlatih novac.

Žena.

Jur ti se sad vàs stan ruši,
Dosta imaš buh i vuši',
Ar od glada jur crkivaš,
Pestčice múke već nîmaš.

Muž.

Moje gospodarstvo vrlo
Tebi je prošlo krez grlo.
Blago si mi pomorila,
Pratež židom založila.

Žena.

Muči muči, stari lokoš,
Zažeral si zadnju kokoš,
Sadar to vrîme dohaja,
Da ćeš kazat gola jaja.

Muž.

Ne ćeš mučat, stara mora,
Hitit ću te van iz dvora;
Od srama bit će mi umrît,
Ar mi pokažeš ur .....

Žena.

Dopeljala sam tri krave
Tuste, stelne, lîpe, sdrave,
Donesla kvočku s piplićî,
Hajde i leće va vrîći.

Muž.

Načinil sam nova jasla,
Još nî putra nit nî masla,
Dost kupujem zobi, jarca,
Još nisam pojîl ni jajca.

Žena.

Prazna stojû nova jasla,
Zato nî putra ni masla,
Krčmar je krave odpeljal,
A kokoši glad razpujal.

Muž.
Sada muči, ženski trubac,
Hitit ću te v svinjski hlivac:
Ar nit kruha nit nî múke,
Vse ti je prošlo krez ruke.[1]

607.
Hrvatske Sice.

Imala je žena muža
Maljahnoga kot i puža.
Rekla mu je juhu skuhat,
Počela ga sukom buhat;
Rekla mu je hižu mesti,
Počela ga šibom plesti.
Żena meso požerala,
A mužu je kostje dala,
Popala ga za vraticu,
Hitila ga pod klupčicu:
Leži leži, moj nebore,
Doklen tebi bog pomore,

608.
Hrvatske Šice.

Vnogo 'e putij jedan prdac
Već vrîdan neg pečen vrebac.
Prem da nîkda suho dojde,
'Z škulje vîndar žitko projde
Razsîkanja, grmljavinu
Čini prdac prtljavina.
Na škuljicu kumaj kukne,
Veljek strela va dno pukne.

609.
Kolnof.

Mišak bîži po polici,
Buču nosi na glavici,
Mišak padne, buča pukne: crć!

210.
Nova Gora.

Lîpa moja Nova Gora,
Kadi mi se komar ženi;
Muha mu je zaručnica,
Osa mu je posnašica.
Bčela mu je kuharica,
Malo skuhà, sladko bîše,
Ter mi svati vse pojîše.
Pita muha starešinu:
„Oj ti stari starešina!
Kadi ć' komar s muhom spati?"
„„Na steljici, na polici,
Na polici, va tikvici.""
„Oj ti stari starešina!
Komar ne će s mirom spati."
„„A ti muha, luda glava,
Za 'no je komar mužka glava.""[2]

---

[1] Ova pěsma simo zamakla, kako još někoje, a idu pod X. čislo.

[2] Ota se pěsma i po Hrvatih pěva. Med Ugrî slušao sam ju i u Incédu, nu je u njoj na tom piru drugi kuhar *sinica*, očevidno nezakonit, koji ne bi smio variti nego na piru ptičjem. Poju tamo:

Sinica je sokačica,
Čto mi goder ona skuha,
Ono svati sladko jîdu,
Za njim dobro vino piju.

A na koncu govori oženja mladoj zaručnici:

Ti si mogla dobro znati,
Da ti nisam otac, mati;
Da ti ne ću mirovati,
Neg ćemo se kuševati,
Milo drago obimati,
Okolo guta držati.

611.

Petrovo Selo

Išal se je vrebac ženit,
Pozval je vse ptice na pir:
Sovu prvu, gospu novu.
Došla 'e sova prva na pir:
Sela 'e sova nasrîd stola;
Prošla 'e sova v prvi tanac:
Potrla na nogi palac.[1]

612.

Prisîka.

(Od Cujde Šuševskoga:)

1.

Sam dost 'zkusil zla i dobra
Ja vsakorjačkoga,
Vred po žetvi sam se napil
Dost vina dobroga,
Ali tamo kašnje mrvu
Od glada me vuši žeru.

2.

To vam hoće posvîdočit
Moja prazna štiba[2],
Da mi moj tužni želudac
Jur od glada diba;[3]
Nî va njem pšenice, hrži,
Zato Cujda s loncî trži.

3.

Ej hoće dojt vreda žetva,
Da ću imat stroška,
Gvišno ne će pred manum stat
Već prazna mezanka;
Onda hoću pînez imat,
Kad začnem pšenicu vijat.

4.

Fanjak[4] će mi žena napeć
Petnajst ali dvajset,
Deset ću ih vrći va drob,
Onda ću pit počet;
Žena mora vino snašat,
Dokljen more ča va čmar[5] stat.

5.

Emerikuša pak v krčmu
Zovem ino Franca,
Ar Franc, ak' mu neg miš fućka,
Velje s norom tanca[6]
Kad akov 'zpijemo vina,
Po me dojde srdeć žena.

6.

Kutya lánczos teremtette
Začne me špotati,

---

[1] Iz ove pěsme se ne doznaje za vrebčevu zaručnicu. A čto se pěva u někoj drugoj pěsmi, tobož o vrebčevoj svatbi:

Vuščica mu zaručnica
Gnjidica mu dosnašica
Buhica mu posnahulja;
A komar je drva nosil
'Zpala mu je cîpalinka,
Potrla mu je kolenčac itd.

to su něčiji drugi svatovi, a ne mogu bit vrebčevi, er kdě je prilika, da ptica ide na pirovanje med gamad?

[2] Mučnjak. — [3] Niše se. — [4] Gumbovac, valjuška. — [5] Crevo. — [6] Avoir la tarantelle; proigrati kao běsan.

Užeranac, domom hodi,
Vse ćeš zažerati;
Znaš, da nimaš škadnja,[1] parme,[2]
Nit kruha za dîtcu, za me.

7.

Ogládit ću s dîtcum doma,
Još ti ništ ne mariš,
Tako dugo žereš, piješ,
Dok vse ne zaločeš:
Drugi nam sîtve požanje,
Ruši nam se stanje.

8.

S rovašî krčmar vsaki dan
Pred hižom škrebeće,
Veli: hoće dat sekverat[3]
Kîgod platit ne će;
A rihtar porciju[4] prosi,
Duhnju,[5] vankuš[6] nosi.

9.

Malo prateži jur imaš,
Vse si poprodaval,
I za tvoje vražje pilo
Krčmarom ju sdaval;
Vidiš, kî pijan pohaja,
Kaže, kot ti, gola jaja.

10.

Ja ne znam, ča ću ja tužna
Jur s tobum početi,
Vina se ne ćeš ostavit
Ti lokuš prokleti!
Bog ti daj uz lagav umrît
Onda ću ti zabit čep .... itd.

613.

Nova Gora.

Zaspala je dîvojčica
Na lukovoj gredi,
Dohodil je mladi janak,
On ju tiho budi.
Dohodila stara mati,
Ona s prutom: udri!
Ne bijte ga, stara mati,
Srce mi ga ljubi.
Zakoljte mu onog' prasca,
Kî pred vratî trubi;
Zakoljte mu onog pîvca,
Kî nas rano budi:
Zakoljte mu onu kokoš,
Kâ nam jajca sgubi. —

614.

Plajgor.

Dobro jutro kobasica,
I kî ste ju nadîli!
Dobar večer pletenica,
I kî ste me pozvali!
Ako mi date i mesa:
Bog će vam dat nebesa.
Neg me lačnoga hranite,
Žajnoga napojite!
Kobasica, pletenica:
To mi je radovanje;
Dobroga vina holbica:
To mi je gostovanje.
Dražja mi je neg sestrica,
Neg žena i dîtčica,
Volim jîsti, vino piti
Neg se s dîtcum skrbiti.

---

[1] Hambara. — [2] Plĕvnice. — [3] Exequi.— [4] Porez. — [5] Blazinu. — [6] Podglavak.

S jîlom pilom bradu mažem,
Zato 'e ona črljena;
Ja ju gojim i pomažem,
Ako 'e prem pasja žena.
Nad manum špota i grmi
Kako črn oblak šumi,
Strele sîmo tamo skaču,
Dîtca za hrbtom plaču.
Ali ča mi je po ženi,
I po mojoj dîtčici?
Ako neg gre dobro meni
Pri vini i kobasici.
Dobro vino i kobasicu
Volim neg ženu i dîtcu:
Ar vino i kobasica
Već mi hasnû neg dîtca.
Telo moje lîpo mažu,
Njemu sladko godidu;
Gladan želudac pomažu,
Kada njega pohodû.
Meni v jutro kobasica
A v večer pletenica
Vsakdar srîćnu uru klica,
Ako 'e pri tom holbica. —

615.

Kovači.

Ča je po tih trih kovačih
Na zimu, na zimu, na zimu?
Prvi kuje (vranca konja
Veselo veselo veselo);
A on drugi on zagleda
Gazdinjku gazdinjku gazdinjku;
Treti obhaja okol ognja
Taj sdvojnjak, taj sdvojnjak, taj sdvojnjak;
Rad bi ukral kus železa
Na svornjak, na svornjak, na svornjak. —

616.

Frakanava.

Kad mi Cingo Cango zažmivaše,
Vsimi zvonî njemu zazvoniše;
Na oči mu krajcare metaše,
Mekinjami uši zasipaše;
A za vrat mu ponjavu metnuše,
A va trbuh ražanj zabodoše;
Na pupak mu pšenice nasuše,
A va pančić igle zadenuše;
Na nosilo slame nametnuše,
Ter iz blata križ mu načiniše.
Šestero dîtčice on imaše,
Cing-Cangica ljuto se plakaše;
Kdo će sada tugu preboliti,
Kdo će sada dîtčicu hraniti itd.[1]

617.

Frakanava.

Rad bi nîčto povîdati novoga novoga,
Posluhni me, bratac dragi, neg sada,
Ja ti hoću dat lîpoga nauka.

---

[1] Iza vsakih dviu vrstiu pěva se (pravo li sam napisao i pravo li narod tamo taj pripěv u dolnjih stranah na uho primio):
Aj dživor džavorčica .... lele le!

Ako hoćeš v vsaku dobu vrli bit vrli bit
Ne krati se ti dobroga vina pit
N'édan krčmar na te s' ne će potužit.

Ar dobro vino ne kvari človika človika
Samo da 'e od njega tašća mošnjica,
Ali pak načinja rume na lica.

Sčim se budeš već na krčmu zahajal zahajal
Krčmar bude tebi stakalce 'zplavljal,
Pri njem budeš vsakdar počtenje imal.

Nikdar tvôga mesta ne će ti kratit ti kratit
Vsakdar tvoj stolac će jur pripravan bit,
Veruj, da se ne će na te on tužit.

Kada dojdeš ti va krčmu: Seitel Wein, Seitel Wein!
Za šest grošij pečenice, Frühstück mein!
Za pîneze to krčmar dá vsaki dan.

Kad ti bude jur brez broja pun rovaš pun rovaš,
Onda reci ti krčmaru! csinálmas!
Ako prem da morbit doma ničt nimaš.

Kad si vzameš nakanenje v krčmu pojt v krčmu pojt,
Prez truda si tri dni neka domom projt,
Onda se ne boj sekvestra, ne će dojt.

Ako za vino ostaneš dužan ča, dužan ča,
Skrbi da s pšenicum platiš ti vreda,
Sis njum moreš ti odpravit sekvestra.

Ako s pšenicum ne moreš platiti platiti
Sînokošu ali lapat prodaj ti,
A vinograda se neka 'zbaviti.

Morbit ćeš mi na to sad odgovorit govorit,
Da on, kî ima, more lagko platit?
Ja sám velim, još ću ti po svîdočit. —

618.

Čatar.

Davali su babi kvočku i pipliće,
A baba ju ne će, neg se vse odmiče;
Davali su babi gusku i guščiće,
A baba ju ne će, neg se vse odmiče;
Davali su babi svinju i praščiće,
A baba ju ne će, neg se vse odmiče;
Davali su babi kravu i teliće,
A baba ju ne će, neg se vse odmiče;
Davali su babi mladoga junaka,
Toga baba hoće s obima rukama.

619.

Hrvatske Šice.

Naša stara mati kupila je mačku:
Miše polovila, tri lonce razbila.
Mati čriplje brala: nogu je slomila.
Dîda majku išće: ubilo ga sleme.
Ni majke ni dide: ljubimo se mi dva.
Zakoljimo kokoš, kâ nam jajca gubi;
Zakoljimo prasca, kî na pragu krulji;
Zakoljimo bika, kî po selu bludi ;
Donesmo si vina, kô nam srdce ljubi;
Lezmo na steljicu, pokrijmo se duhnjû.

XII.

Pěsme o svetinji i dobroti.

620 — 646.

620.

Sabara.

1.
Hodi, dušica,
Grîšnik, grîšnica!
Posluhni denas
Ov veseli glas,
Kôga nam pošilja
I med nas razdîlja
Mati Maria.

2.
S ovimi rîčî
Milo k nam kriči:
„Šetujte k meni,
Sinki ljubljeni!
Ja ću vas prijeti,
I za sluge vzeti
Med sbroj vsih svetih.

3.
Kot mati draga
Ona b' nas rada
Prijeti v diku,
Svoju dîtčicu.
Zato nas poziva,
S milošćum zakriva,
Pred vragom skriva.

4.
Na svojih rukah
Kaže nam sinka,
Kôga 'e rodila,
Za nas gojila,
Agnjaca božjega,
Jezuša dragoga,
Milostivoga.

5.
Za nas se moli
V našoj nevolji,
Nas preporuča,
Bogu izruča;
Kada grîšnik bludi
Va toj grîha tugi:
Milost mu 'zhodi.

6.
Kad bude pojti,
Iz svîta projti,
Neće zakratit
Milošće skratit;
Će bit pomoćnica
I zagovornica
Mati dîvica.

7.
Zato tecimo,
Majki recimo:
„Ne ostavi nas
V on poslîdnji čas:
Kad budemo stali,
Pred sinkom drhtali,
Račun davali.

8.
Da pak po smrti
Sis vsimi svetî
Sinka tvojega,
Boga dragoga,
Budemo hvalili,
Va nebi dičili,
Vsakdar veseli. —

621.

Pulja.

Poslušajte, dušice,
Od Marie dîvice,
Kako 'e sinka zibala,
Ter mu 'e sladko spîvala.
Zaspi zaspi, sinak moj,
Ter utiši taj plač tvoj.
Vidiš, kako te volak
Počtuje te i oslak.
Angeli vsi, letite,
Lîpe jačke jačite,
Neka brže sinak moj
Sladko prîme pokoj svoj.
I vi drobne ptičice,
Moje drage sestrice,
Spîvajte, da sinak moj
Sladko prîme pokoj svoj.
Nunaj nuni nuninaj,
Dragi sinak, ne plakaj!
Ja te hoću čuvati,
Tebe milo zibati.
I vi drage dušice,
Môga sinka ovčice,
Sada sîmo prîdite,
Ter mi sinka uspite.
Dika budi dîvici,
Toj nebeskoj kraljici,
Kâ je boga nam dala,
Dîvica je ostala.

622.

Stînjaki.

1.

V strašno vrîme živimo,
Dobro kad pomislimo,
Ah joj meni, ča ćemo?

2.

Bogat uživa svoje,
Siromahu 'e vse gorje,
Uzrok tomu oh kdo je?

3.

Imamo prelîp orsag,
Vsim susedom jako drag,
Neg jedan je zal oblak.

4.

'Z koga tuču nanosi,
Škodu veliku nosi,
Gospodine, pomozi!

5.

Mrzla 'e ljubav bližnjega,
Ne ljubi svoj svojega,
Nî već srdca vrućega.

6.

Čista ljubav 'zmanjkuje,
Nečistoća kraljuje,
Joj, pravica stuguje.

7.

Oh neverna krivica,
Sad moguća kraljica,
Tvoja cvatu kak lica!

8.

Bogat maže ter vozi,
Ubogim bog pomozi,
Tuži nad 'vim kar kdo si.

9.

Nîma mesta već krîpost,
Razprašila 'e vse gizdost,
Va nebo kričuća psost.

10.

Zakon, nošnja nî naša,[1]
Kâ pogibelj donaša,
Nenavidnost prinaša.

[1] U rukopisu stoji: *nî naša.* Vsakako je pěsnik mislio na Němce, er se pěsma bez ikakve sumnje pod Josipom II. izpěvala.

11.
Plemenito kraljestvo,
Kdî je staro blaženstvo?
Tužeć pita sad ljudstvo.

12.
Pînez jur već ne zvoni,
Ako mozbit pri onih,
Kî se zovu gosponi.

13.
Ako ćemo živiti,
Konji moramo biti,
Ovak' tužu sad kmeti.

14.
Ar zaisto neg oni
Jesu svîta nasloni,
Konji, voli nevoljni.

15.
Ljuti kalež mora pit,
Kî bi rad povoljan bit,
Svîtu, sebi ugodit.

16.
Kî ne more pomaknut,
Ali srebrom potaknut,
Onog' staleš sad je ljut.

17.
Ar sad gučû i oni,
Da su kmeti hudobni,
Kî zakrivat su dužni.

18.
Nî već tako nikogar
Miloval kî bi te bar
Joj ti siromah vbogar!

19.
Tako čini sada svît,
Ne misli, da će umrît,
Ljudske muke kî je sit.

20.
Jedan drugoga smîje,
Mrîže pod noge sîje,
I brez britve podbrije.

21.
Je li tako kadi kdo,
Kî b' ovo ljudstvo hudobno
Zatiral va morja dno?

22.
Da b' prestala krivica,
Presvîtila pravica,
Za kû kriču i dîtca.

23.
Nagni, bože, uši k nam,
Pomoć ne suskrati nam,
Prîmi nemir 'z svîta van.

24.
Svîta kralje pogodi,
Siromaštvu ugodi,
Na pomoć nam sad hodi. —

623.
Kolnof.
(Kad se ide na božji put.)

Spravljajte se kršćeniki,
Kî ste Marie putniki,
Spravljajte se mladi, stari,
Družina i gospodari.
Hodte simo, sestre, brati,
Siromahi i bogati,
Potrudite se nas sprohodit,
Naš dalek put nam slahkotit,
A mi smo se odpravili
Pred našu mat čudnu v Celji.
Jezuš mili, ti nas peljaj,
K majki tvojoj nas zapeljaj.
Daj nam putnika angela

Rafaela arkangela,
Kot si ga dal Tobiašu
Za putnika v starom času:
Kî je njega srîćno peljal,
Doklen ga 'e domom zapeljal.
Peljaj i nas, ar si čuvar
Od boga postavan vsakdar.
Zato hodmo, ne štentajmo,
K Marii Celjskoj šetujmo.
Ne bojmo se puta težin
Nit trîska, vrîmen ni godin.
Vse će Maria slahkotit,
Vse trude naše naplatit.
Marie ljubav i sinka
Peljaj vsakoga putnika.
I da bi nam bilo umrît,
Oh srîćan Marie putnik!
Put će nam mati pokazat,
I k Jezušu nas zapeljat.
S bogom ada jur vsa braća
Ostanite vi domaća!
S kratkum molitvum 'zručamo,
I ljubežljivo prosimo,
Oglejte se zadnjič simo.
Ako se još kî srdite,
Poglejte Marie dîte.
Ča 'e ono za nas trpilo,
Kad je na križu visilo!
Jezuš, velim, otca prosi,
Da nepr'ételjem oprosti:
Oprostite i vi vsi nam,
Ali s' pr'ételj nepr'ételj k nam.
S bogom ada, vsa rodbina,
Dîtca i druga tujina.
Naše delo i skrb će bit
Vas vse Marii izručit.
Da svojega sinka prosi,
Kôga va naručju nosi:
Da se zlo od nas odvrne,
K nam svoje lice obrne;
Kuge, glada, vojske brani,
Kâ nas plaši iz vsih strani.
Hodmo s bogom, čas se krati,
Bog će nam blagoslov dati.

624.

Petrovo Selo

(Popîvka od smrti.)

Oh smrt strašna, oh smrt huda,
Kulika li činiš čuda!
Spominanje žuhko tvoje
Rani jako srdce moje.
Kîgoder tvoj čemer kuša,
'Z njega pojti mora duša.
Koga strîla tvoja rani,
Purpur njega ne obrani.
Zahman su mu patekari,
Zahman fini i doktori.
Nî mu trîba pojti v Padvu,
Nit v nijednu apateku.
Zahman su mu hamajlije,
Zahman vražje vse coprije.
Na stran mora deti listje,
Na stran flaštre i korenje.
Nit napitak alkermoša,
Niti bratja 'z Beč-varoša
Ne mogu ga občuvati,
Da bi ne bil sužanj smrti:
Ar 'z kojega žitak 'zvlači,
Žmehkum nogum njega tlači.
Nit staroga ne miluje,
A mladoga pošlapuje.
Ne straši se srditoga,
Ne plaši se hrabrenoga.

Kde je Samson, vitez jaki,
Kde Herkules on veliki?
Aleksander kde je vzmožnik,
Vsemu svîtu zapovîdnik?
Kômu 'e sužanj bil Dariuš,
Persianci i Egiptuš.
Kde 'e Juliuš, cesar prvi,
Kî se vozil s oroslanî?
Kî je vmoril Pompeuša
I gospodstvo vzel varoša.[1]
Kde cesari vnogi drugi,
Vu junačtvu osebujni?
Vse su druge obladali,
Tebe jednu nîsu mogli.
Vsim si vzela ti korune,
Vsim oružje, brze konje,
Da ti ne mogu uteći,
Neg je vsakom' va grob leći.
Kam bogatci s svojem srebrom,
Kamo skupci s žutim zlatom?
Kam njihovi beli gradi,
Lîpi dvori, vinogradi?
Kam varoši s zidmi jaki,
Kam orsagi preveliki?
Kamo konji nezjahani,
Kamo kinči nebrojeni?
Kam trnaci, kam marofi,
Kam dîtčica, mladi grofi?
Kam dîvojke, lîpi cvetki,
I majkini dragi sinki?
Kamo gospe i kraljice.
Kamo vzmožne cesarice?
Vse je prošlo, vsi su vmrli,
V črnoj zemlji vsi pognjili.
Oh smrt strašna i nemila,
Kaj si toga jur popila!
Kaj ću veće povîdati?
Plač mi ne da govoriti.
Nit se rodil, nit se ne će,
Koji smrti vujti hoće.

625.

Petrovo Selo.

(Opet popîvka od smrti.)[2]

Plačnu pisem, bratja, pojmo,
I vu boga mi verujmo;
Na smrt britku pomislimo,
Ter se grîhov spokorimo.
Pogledajmo na to telo,
Kô je prvo živo bilo,
A nut sada na kaj dojdè,
Vsa lîpota vrîda projdè,
Oči njegve su zaprte,
Koje svîtu već ne odpre;
Ruke bîle očrnehu,
Noge brze okrepehu,[2]
Lica su se premînila,
Vusta rumena povehla;
Nit ne vidi, nit ne čuje.
A govori jošće manje.
Ar kad duša pride 'z tela,
Vse je mrtvo, ničt' ne dela,
Neg ostane gluho, slîpo,
Kô je prvo bilo lîpo.
Zakopa se, prah postane,
Vonju i smrad 'z sebe da'ne.
Onde bude njegvo stanje,
Onde njegvo vse imanje.

---

[1] Rima. — [2] Lasno da su ove dvě pěsme o smrti već i štampane, vsakako nisu nikle med onim narodom, kojega pěsme u svět iznosim, nu nekdě ovkraj Drav e, pak ih ondanji puk primio. — [3] Odrvenile se.

Lîs: palača, grob: otčinstvo,
Svît pak drugi: bû gospodstvo.
Žabe, kače: sluge verni,
Vonj'vi črvi: prijatelji;
Opravu mu budu tkali
Plesnivoća i vsi moli.
Tam brat brata ne odkupi,
Nit dîtčicu majka 'zkupi:
Ar smrt nima va tom reda,
Neg jednako zapoveda,
Je li mladi, je li stari,
S slugum kralja skupa spravi.
K čemu ada svît ljubimo,
Kî se trsi, da 'zginemo.

Jošće mrtvac 'vako tuži:
Poslušajte žene, muži,
Draga bratja, družba mila!
Kâ si s manum vsakdar bila.
S večera kot lîpa roža
Sada jesam črna koža.
Skončana je moja mladost,
Ne bû veće vu nje radost;
Dokončani dnevi žitka,
Dokončana dika svîtska.
Kî sam s vami živil sdravo,
V grobu moram sgnjiti ovo.
Ne ćete me već viditi,
Nit već s manum govoriti.
Ovde hoću prebivati,
K pitanomu dnevu vstati.
Naj bog dušu k sebi vzame,
Ne gledajuć grehe moje.
Na vas ada pomislite,
Ter se s grihov spokorite.
I vi ćete vsi pomrîti,
I hoćete k meni prîti.
Ne ufaj se nîčtar v blago,
Nek si spravil dobro vnogo;
Ne ufaj se v jakost tvoju,
Ar smrt vlada vsikdar v boju.
Smrt je jača od vsih ljudij,
Slomi kosti i vse udi.
Nit se rodil, nit se hoće,
Smrt zatući kôga ne će.
S vsemi vlada i vse vzimlje,
Ar nikoga ne miluje.
To vam budi pred očima:
Smrtna sila vsud dopira.
Misli, človîk sad živeći,
Ter pogledaj v grob smrdeći:
Kam ja idem, tam ti dojdeš,
Odkuda se ne povrneš.
Ovde bude tvoje stanje,
Ovde s manum vse imanje.
V zemlju mene položite,
I za dušu vsi molite!
Bog vam plati vaše trude,
Da i vami milost bude.
On vam budi vaša plaća,
Kî dobrote s dobrim vraća.
Hvala budi nebeskomu
Bogu vsakdar vekvečnomu.

626.

Unda.

Premisli si vsaki na to:
Betežnoga pohoditi
A uznika odkupiti
A putnika nastaniti
A mrtvoga sprohoditi
A gologa opraviti
A žajnoga napojiti
A gladnoga nahraniti:

Ar se mora tako mučit,
Kot se ptica po kitjici,
A bčelica po cvîtjici.

627.

Unda.

Kî se kani oženiti,
Čuda mora premisliti:
Vîk s hrdjavom žlicom jîsti,
A nikdar se ne najîsti,

628.

Frakanava

('Zgubljeno dîvojačtvo.)

1.

Lîpe rumene rožice,
Pomilujte me, sestrice,
Poglejte gorke suzice,
Kê namaču moje lice.

2.

Žalostni glas vam ja nosim,
Zato vas za ljubav prosim,
Povîdano vam budi vsim,
Ča srdcem velim žalostnim.

3.

Od moje male mladosti
Odrasla sam va radosti,
Nîsam znala za žalosti
Nit za junačke jalnosti.[1]

4.

Živila sam kot grlica,
Procvala sam kot rožica,
Onda me jedna sestrica
Kruto vkanila, slîpica.

5.

Ali oh tuga, oh žalost!
Nač nas pelja krhka mladost?
Grîšna nesrîćna nasladnost,
Z kê žalost 'zvira, jad, starost.

6.

Stipala sam se s njom v noći,
Začetak vrgla k nesrîći,
Zato se, sinki i dćeri,
Toga čuvajte i dîtići.

7.

Zlih tovarušev se čuvat,
Njih tovaruštvo ugibat
V pameti morate imat:
Po kvari se 'e kasno kajat.

8.

Miho 'e prvi dragi bival,
Ča krat s manum je obašal!
Lîpe rože je odkidal,
Tako mu je danak prošal.

9.

Prîde za tim Ivan, Mata,
Odprla sam vsakom' vrata.
Dobro ti se s njimi sklata,
Prebivaju l' okol vrata.

10.

Bar sam se s njim' veselila,
Ali još sam se strašila,
Kad sam rîči premislila,
Kê mi 'e mat već krat dîlila:

11.

Da se čuvam zle prilike,
Ogibljem jalne[2] dîtiće.
Ar ne će obajt nesrîće,
Kâ se ne čuva prilike.

12.

Noći su nam kratke bile;
Da b' se bile tri složile,
Još nam nebi odurile,[3]
Bar[4] su mi vse dobro vzele.

---

[1] i [2] Falschheit i falsch. V. Rad Jugoslov. akad. knj. XV. članak *Brojanica* V. Vuhliti. — [3] Dosadile, dotužile. — [4] Prem da.

13.
Hižtvo[1] su mi obîtali,
Ali vrlo me popali,[2]
Od počtenja odpitali,[3]
S tim su mene darovali.

14.
A sada nikdir nî krivca,
Podsmîju mi se va lica,
'Zdîvaju mi: ti gnjusnica!
Samoj meni ja krivica.

15.
Ča su prvo govorili,
Ono su pogovorili.
Još su mi se nagrozili,
Srîća da me nisu 'zbili.

16.
Nesrîćna je ona ura,
Kâ se meni sad odura.
Kako si me pomutila!
Oh da b' v broju jur ne bila.

17.
Da b' se zemlja otvorila,
Mene tužnicu pokrila,
Moju gnjusobu zakrila,
Da se nikdar ne b' zvîdila.[4]

18.
Suze po lici curite,
Gorke curke[5] mi 'zdîlite,
Eve vnukicam povîjte:
Zla se čuvaj vsako dîte!

19.
O vi lîpe dîvičice,
Pomilujte me, rožice!
Peldu[6] si vzamte, sestrice,
Zla se čuvajte dćerčice!

20.
Sad 'ztugujem kot grlica,
Nîsam ja nit dîvičica,
Nit žena nit udovica,
Vsak mi veli: ti mraznica!

21.
Nikdor me jur ne miluje,
Vsaki se neg posmîhuje,
Gladnu mene nadîljuje,
Još me mila mati psuje.

22.
Oh da se vsaki kot sraba
Vse grîšne prilike haba,
Kâ k nesrîći napeljiva,
I nje stalno se ogiba.

23.
Oh kako je lîpa krîpost:
Dîvojačka neskrunjenost!
Kruto 'e lîpa séda starost,
Još je lîpša čista mladost.

24.
Ovu od srdca ljubite,
V njoj se stalno veselite,
Da počtenje obdržite,
Kî va svîtu neg živite.

25.
Ar prez počtenja živiti
Mora nam se oduriti.
Bolje 'e v mladosti umrîti,
Neg prez počtenja séditi.—

629.

Frakanava.

1.
Bože otac kralj nebeski,
Milo te zazivamo,

[1] Ženitbu. — [2] Od foppen, ludibrio habere. — [3] Razstavili. — [4] Doznala.— [5] Potoke. — [6] Priliku, priměr (Bild).

Naše prošnje ne zavrzi,
Usliši, kâ prosimo.
2.
Vidiš da nas od vsih strani
Francozi proganjaju,
I cesara stolac stalni
Po volji uživaju.
3.
Ne prepusti nepr'etelju
Orsagov razsipovat,
Daj jakost našemu kralju,
Da bude mogal vladat.
4.
Francoze božanskum silum
'Z orsaga svôg prognati,
Prevelikum tvûm pomoćjum
Va miru kraljevati.
5.
I ti, mati milostivna,
Srdu otca utîši,
Mati ljubljenoga sina,
Nas njemu preporuči:
6.
Da nam ne naškodi ruka
Nepr'ételjska prosimo,
I da nam pomore muka
Sina, v kog se ufamo.
7.
Ti s' Maria vsakdar bila,
Budi vsega orsaga
Patrona i mati mila
Zibrana Ugrskoga.
8.
Zato k tebi tužni sini
Milo vsi vzdihavamo,
Va 'voj našoj potrîbčini
Patronu zazivamo.
9.
I vi angeli nebeski
Na pomoć nam šetujte
Premiloga kralja vojski
Segurnosti darujte.
10.
Mihovila arkangela,
Kî 'e slomil Lucifersku,
Vzamte njega generala:
On će i moć Francozku.
11.
Svetci božji, daj sad i vi
Boga za nas molite,
Prosimo vas žalostni mi
Pomoći ne skratite.
12.
Da pošalje na strahotu
S neba dva apoštole,
Kî prestrašu nepr'ételjsku,
Kot su vojsku Atile.
13.
Oh neobladana Judit,
Svetica jur ne štentuj,
Ne daj našoj vojski bludit,
Sablju k sebi pripasuj.
14.
Presîci moći nepr'ételjske,
Kot si Holofernuša,
Brani vse strani cesarske,
Zaručnica Jezuša.
15.
Da nam bog da zadobiti,
Kâ mi jačeć prosimo,
Šetujmo se pokajati
Za vse grîhe svršeno;
16.
Svîtu, mesu odpovîdat,
Samo bogu služiti,

I vsakoga grîha čuvat:
Ćemo ta vsa dobiti. —

630.

Raušeri.

Neba i zemlje stvoritelj,
Premožni svîta ravnitelj,
Bog šeregov nebeskih,
I šeregov zemaljskih!
Poglej kako krivoverstvo
Straši plaši tvoje ljudstvo.
Oh ne daj krivoj sili
Nas pobit, bože mili!
Oružje se vsakdar lîska,
Nepr'ételj s njim vsakdar trîska;
Jur bi nas rad skončati,
S zemljum našum vladati.
Bože! na pomoć nam stani,
Nepr'ételjskih ruk nas brani:
Ar se va te ufamo,
Kot otca zazivamo.
Obrni k nam tvoje lice,
Pomiluj naše dušice,
Iz nebeske višine
Poglej na tvoje sine.
Ti si obramba vsih ljudij,
Da nas nepr'ételj ne sbludi;
Daj dar tvoje pomoći
Va dnevi i po noći.
Kuga, glad i vojevanje
Jesu kaštige zlamenje:
Ar jesmo zagrîšili,
Meč vojske zaslužili.
Ali jur suze točimo,
I lica plačuć močimo:
Lîstor nam se sad smiluj,
Grîšnike nas pomiluj.
Gospon si gospodujući,
Prevzmožni kralj kraljujući:
Zatari krivoverstvo,
Vzviši Rimsko cesarstvo.
Rimsku crikvu čuvaj, vladaj,
Nje nepr'ételje obladaj,
Daj mir kraljem, cesarom,
Kršćanskim poglavarom.
Jačaj našega cesara,
Ferdinanda imenovanâ,
Kot si Davida krîpil,
I Goliata pobil.
Batri viteze Ugrske,
Kot si batril Israelske;
Poglej na tvoje sine,
Da ljudstvo ne pogine.
Ravnaj, vladaj vse kršćanstvo,
Brani Ugrsko kraljestvo;
Sveti blagoslov nam daj,
Va nebo nas zapeljaj.
Da te s angelî hvalimo,
I s vsimi svetcî dičimo,
Otca i sina boga,
I duha presvetoga. —

632.

Bezonja.

Šal sam, bože, junak po zločestih putih,
Po zločestih putih, po grîšničkoj cesti.
Pred mene su došli tri zli tovaruši,
Ti tri tovaruši bili razbojniki,

Onì su mi rekli, da bi ja šal s njimi,
Da bi ja šal s njimi svete crikve robit.
Privolil sam junak, da ću ja pojt s njimi,
Ter sam prošal tužan s zlimi tovarušî.
Veljen kad smo došli k atoj prvoj crikvi,
Oni tri su prošli ter su ju robili,
A mene junaka na stražu su dali.
Kad smo porobili pet prelîpih crikav,
Onda smo mi došli k onoj šestoj crikvi.
Kad smo pak jur došli k atoj šestoj crikvi,
Opet me junaka na stražu su dali;
Oni tri su prošli ter su ju robili,
A mene junaka onde ostavili.
'Z varoša vojšćani van mi jesu došli,
Ter su me junaka tužnoga dostali,
Mene su dostali, oni tri su ušli.
Potom me vojšćani v varoš su peljali,
Ter va sudske hiže mene 'nutar dali.
Onda me junaka lîpo upitali,
Da bi ja povîdal, ča smo vse robili.
Počel sam im junak crikve pobrojivat.
Najprv smo 'zrobili crikvu Lovretansku,
Drugu smo 'zrobili crikvu Železansku.
A ta treta 'e bila ta crikva Selčanska[1]
A četvrta 'e bila svete . . . . .[2]
A peta je bila svetoga Štefana,
A šesta je bila najlîpša Celjanska.
Onda me junaka v uzu odpeljali,
Treti dan tužnoga 'z uze van 'zpeljali,
Opet me junaka lîpo upitali:
Ako im ne morem ča već povîdati?
Ako im povîdam: tê me van pušćati.
Tada sam im junak redom pobrojival,
Ne samo 'ne crikve, kê jesmo 'zrobili,
Nego i varoše koje smo znobili.

[1] Sedlec, u Českoj, kdě su bili Cisterciti? — [2] Ne mogu pisma si pročtit, olovom pisanâ od tolikih godin.

Tad su me va uzu opet povrnuli,
Nu treti dan za me galge načinjali,
A osmi dan potom k galgam pripeljali.
S onim malim zvonom jesu zazvonili,
Te lîpe dupljire jesu mi nažgali.
Moj otac duhovni pri meni su stali,
Za manum junakom žalostno plakali.
Vse mlade dîvojke pri meni su stale,
Ter mene junaka nujno narikale.
Kad me obesili na visoke galge,
Kad su obesili na visoke galge
Onda mi doleti taj beli golubak,
Ter mi onda sedne na to desno rame.
Doletila mu je bela golubica,
Bela golubica, njegova družica.
Tri dana sam visil pod božjim sunačcem,
Vse lîpe dîvojke k meni su hodile,
Za manum junakom žalostno plakale,
A četrti danak 'z galag doli 'znele,
Med lîpe rožice mene pokopale.
'Z mojega je grobka tulipan uzrasal,
A ziz glave moje bela aleluja.[1]

633.

Cilindol.

Nagnul se je junak na črnu zemljicu,
Suzami zaliva zelenu travicu.
Tužil se je junak zelenomu boru,
Da nîma batrenja već srdačcu svômu:
Nis imal mladenac danka veseloga,
Pokle sam pogubil tovaruša môga.

634.

Frakanava.

V Ugrskoj krajini je još jedna mati,
Kâ mi sina hrani, oženit ga kani.

[1] I ova mi pěsma zamakla, kdé ne treba da bude. Ili je pěsma propustila spomenut junakovo pokajanje?

Ona ga ne hrani s vrhnjom nit s vrtanjî,
Nego mi ga hrani s mudrimi rîčami.

635.

Frakanava.

(Od hižtva.)

Ljubljeni kršćani, kî ste ovdî spravni,
Sada posluhnîte, budite pripravni.
Od svetoga hižtva hoće govor biti,
Va kô mlad i mlada danas tê stupiti.
Hižno tovaruštvo sam bog je odredil,
Kad je na početku on Adama stvoril,
Kôga je va rajski lîpi vrt postavil,
I njemu na pomoć ženu prispodobil.
I mudri Salamon v svetom pismi veli:
Nî dobro človiku živiti na sami.
Ar nut nevoljnoga kdo će podvoriti,
Kdo će mu se pomoć, kad upade, vstati?
Potom Jezuš Kristuš v novom testamenti
Hižtvo je postavil v svetom sakramenti,
I rekal, da tê bit va njem blagoslovni,
Kî se skupa sdružû va lîpoj ljubavi.
Ali vînder vnogi bolje bi učinili,
Da b' se va dibokom morji zatopili,
Neg kad prez ljubavi pred oltar stupiju,
Pak v nesrîćnom hîžtvu pakal si dobiju.
Sakramenat hižtva šipku je spodoban,
Kî je s rožicami i s trnjem obložan:[1]
Ar kada v jeseni odcvatu rožice,
Na šipku ničt drugo neg trnje ostane.
Hižtva sakramenat kî va njega stupi,
Onoga odlag smrti nikdor ne razluči.
Zato lîpo mirno vi skupa živite,
Da vas blagoslovi, od boga 'zprosite.
Sada već nî dalek, jur će vreda prîti

[1] Obložen; tako se i govori; kako smo imali *spravan* mêsto *spravljen* itd.

Hipac, va kom ćete k oltaru stupiti.
Onde hoćete si ruke skupa dati,
Stalnu čer do smrti ljubav obećati.
Zato srdca oči gori podignite,
K Jezušu, Marii ovako vzdahnite:
„Prîdi, o Jezuše, prîdi neg sada k nam,
Budi nam va ovom hipcu milostivan.“
Na zlom i na dobrom bogu zahvalite,
V njega se ufajte, njemu se 'zručite.
Do sede starosti lîpo se ljubite,
Da već na 'vom svîtu blagoslov dobite.
Ako vi budete to vsakdar činili,
Srîćni ćete biti vi pak i po smrti.
Ako po zlih delih budete bludili,
Joj vam na 'vom svîti i po vašoj smrti.[1]

636.

Katalena.

Ivanova mati na grobu klečala,
Na grobu klečala, jako se plakala.
'Z groba mi govori Ive sinak dragi,
Ive mladi junak svojoj staroj majki:
„Recite mi, majko, vsim mladim junakom,
Da mi ne govorû na mlade dîvojke:
Dîvojačke suze ravno k bogu teču.
Recite mi, majko, vsim mladim dîvojkam,
Da mi ne govoru na mlade junake,
Ar junačke rîči ravno k bogu kričû.“

---

[1] Iza „razluči“ ima rukopis još četiri vrste, koje ili su něčiji umetak, ili ako su piščeve, pěsmi baš na ruku nisu:

Zato preljubljeni! i lîpo veselje
Hižnoga zakona neg jako kratko je.
'Zpunit hoćete ga, to 'e istina prava,
Ali kdo zna kudaj vaša srîća plava?

t. j. moglo bi vaše hižtvo i po zlu se dati. Čto pop i **trnje** hižtva pri toj prilici napominje, ne škodi. Nu pri věnčanju gatat nesrîću, to može samo zavidljivi laži-svetac, koji uvěk od vsega zazire (?) čto je god pûtno, bud i sveto i věnčano bilo.

637.

Katalena.

(Od Štefana Kralja.)

Oh kadi si Ugrska lîpa svîtla zvezda,
Kâ s' bila va našem orsagu vesela?
Kadi si Štefan kralj, glej Ugar te želji,
Turoban va srdcu sad pred tobum stoji.
S tebe se spomina, toči suze nujno,
Vsa Ugrska zemlja spomina te željno,
Cvatuće prelîpo tvoje svete ruke,
S kîmi jesi branil nas turobne Ugre.
Prelîpi vrtalj bil glasna Panonia,
Njega 'e polivala dîvica Maria.
Nut kršćanska vera onda 'e lîpo cvala,
Ali sad škurina jur na nju napala.
Oh kdi si Štefan kralj ti va lîpom vrtlu?
Nut veselo 'e živil človik v tvojem žitku,[1]
Veselo je živil vás lîp Ugrski svît,
Ali sad je nastal jedan turoban hip.
Čuda se premina, vsakojačke fele,
Vsporilo se je med nas kruto krive vere,
Rožica rumena, lîpa Panonia,
Budi nam na pomoć Štefan i Maria.
Tebi se tužimo mi sad tvoja dîtca,
Obrni se ti k nam, pokaž tvoj'ga lica.
Oglej se Štefan kralj na 't Ugrski orsag,
Nut milo se moli i tebi 'zruča sad.
Ufanje nas batri va te i Mariu,
Kot va našu mater vsakda najverniju:
Ar si nas Marii v tvojem žitku prîk dal,
Ziz svetum korunum njoj si nas daroval.
Hvala otcu bogu, sinu presvetomu,
Takajše i duhu, svetomu Štefanu;
Komu budi hvala od vsih nestanoma,
Sada ino vsakdar na vse vîk' vekoma.[2]

---

[1] Dok si ti živio. — [2] Ovu sam pěsmu prěpisao iz rukopisa, ako se ne varam in folio. Bila su ga, dok je bio cěl, 4. děla, za vsako godište. Bile

638.

Mali Borištof.

Svît ću sad ostavit, Marii se 'zručit,
Kâ me hoće svômu sinku preporučit.
Ar niš nî na svîtu neg sama grîhota,
Kâ već sina boga neg Židovi špota.
Kî bi radi znati, kamo ću se dati,
Hotê 'z mojih rîčij na vredi spoznati.
Za tu lîpu pratež vsakorjačke fele
Biti će mi sura veliko veselje.
Za tu lîpu halju[1] suru oštru kutu,
Va koj hoću trpit zimu i vrućinu;
A za lîpe čižme drîvene postole,
Va kih hoću nosit v zimi noge gole.
Bolje da mi oštra kuta telo rîže,
Neg da b' mi vrag dostal dušu v svoje mrîže.
Zač ja ne bi hotil va drîvi hoditi,
Kad je Kristuš hotil na drîvu umrîti?
Mladenci, mladenci, vi rumeni venci:
Nekajte venuti vse po vražjih tancih.
K Marii dîvici kričite do trona,
Ar ona 'e pri sinku najbolja patrona.
Ako ste prem s grîhî smradni kot je blato,
Kad vas ona prîme, čisti ste kot zlato.

639.

Mali Borištof.

(Kolera.)

Bože milostivi, poglej s neba na nas,
Prosimo, posluhni sirotic tvojih glas,
Kê va tugi k tebi ovdi 'zdihavamo,
I našu nevolju plačući tužimo.

---

su u njem vse jačke za čitavu godinu crkovnu; nu pěšice putujuć nisam mogao ni onoliko toga u torbu spravit, čto još od njega ostalo, nu odparav několiko arkov, na opomenu viteza Frana Miklošiča, komu to pokazivah, poklonio sam ih carskoj knjižnici.

[1] Nosit ću. —

Nu odvrni od nas kaštigu med nami,
Kâ vlada v orsagu gorko na vse strani.
Znamo, da smo s grihî tebe razsrdili,
Ali oprosti nam, o Jezuš premili!
Vidiš, kako vnogo ljudstvo suze toči,
Tebe v križnom kipu, Jezuš, molû 'zoči.[1]
K nebu sirotice ruke 'zdižu k tebi,
Kê su jur 'zgubile otca, majku sebi.[2]
Ako i nîsmo vrîdni tebe mi zazivat,
Nit kot otca svôga tužni imenovat:
Tako vîndar k tebi grîšni potičemo,
I s gorućim srdcem lîpo te prosimo:
Odvrni kaštigu, kâ je ljuta dosti,
I naš orsag tužni na vse strane pústi.[3]
Nesbrojne sirote ovde onde tužû,
Ter s plačućim srdcem tebi, bože, služû.
Oglej se iz neba, Jezuš, na nas milo,
Ter nas primi v tvoje milostivno krilo.
A k tebi, oh majka, prečista dîvica,
Kričû v poniznosti tvoja tužna dîtca.
Ruke vzdigni k sinku, moli milo njega,
Da nas čuva odsle zlih nevolj betega.
Sveti Sebastian, i ti neka prestat,
Nas va 'vih nevoljah lîpo zagovarat.
Ti s' mučan smrti strel na drîvu pretrpil,
Zato s' kuge patron od boga se 'zvišil.
Rokuš sveti, i ti patrona Rozala,
Kâ si vnogo vrîme bila tvrda skala,[4]
Bogu služeć dan i noć s njim si prebivala,
I zato sprot kugi patrona postala:
I k tebi mi tužni sad vzdižemo ruke,
Moli boga za nas, da nas brani kuge.
Daj nam tužni žitak ovde dokonjati,
A po smrti v nebi s tobom s' veseliti.

[1] Praesentem. Prispodobi *nazočan*, *nazočnost* (m. nauzočan, ili nadočan, po Hrvatih i Slovencih.— [2] Mêsto *svôga.*— [3] Devastare; *pustošiti.*— [4] Pećina; rupes.

640.

Petrovo Selo

Lîpo sam ti, mili, ja ur govorila,
Da mi ti ne hodiš va tu krčmu piti.
Krčma ur junake vnoge je vkanila,
I vojšćanski klobuk na glavu im vrgla:
Kruto ih vkanila, sablju pripasala,
Sablju pripasala škuru pušku dala.

641.

Pulja.

Kade si pravica pravoga imena?
Kade si pravica staroga vrîmena?
Kude s' poginula *Hrvatska* pravica?
Hrvatsko koleno jako si nevoljno,
Nîmaš jur pravice, zato si turobno.
Tebe milujući kričim sada k tebi:
Pomozi mi tužnoj,[1] hodi, bîži k meni!
Ja[2] sam se pripravil sis mojim jezikom
Tebi[3] se potužit pred visokim nebom.
Ar si prvo rasla kot i klinčac cvala,
(Vsakomu, ča ga gre, ono si mu dala.)
Prvo te je bilo lîpo pogledati,
A v sadašnje vrîme moraš na zad prijti.
Krikni tužno s manum, Hrvatska pravica:
(Kâ si vsih nas bila visoka kraljica)
Vsaki me zatira, vsaki na ničt spravlja,
Vsaki me s oštrinom od tebe odbavlja.
Kade jeste danki, kade jeste noći,
Kê jesam ja imal v tvojem prvom časi?
Kade ti je ljubav, kamo su radosti,
Kê su prebivale v tvojih prvih otcih?
Oh da bi se mogli oni seda vstati
Ne bi se dost mogli oni naplakati.
Kad bi te vidili krivicu trpiti,
Ne bi se dost željno mogli natužiti.

[1] Domovini. — [2] Domorod? — [3] Pravici.

Vîndar jesam svîdok, kot su rîči moje,
Da će mi obatrit nebo srdce moje.

642.

Raušeri.

Slušajte, kršćani, žalostne novine,
Kâ se sada sgoda va Ugrskoj zemlji.
Kroz falešnih ljudij naš orsag pogiba,
Ar pr'etelj pr'etelju ničtar ne frguna.[1]
Kakov plač jaukanje sada nas nahodi
Va našem orsagi, bog naš milostivni!
Na vse kraje jur sad tužba na nas hodi,
Ar ubogi ljudi jesu zapušćeni.
Pravica 'e odišla, uboge 'e zavrgla,
Zato sada tuži Ugrska krajina.
Jako se 'e spústila Ugrska zemljica,
Od zalih Kalvinov kruto 'e zapúšćena.
Nit va te, Maria, majko, ne veruju,
Neg tebe špotaju, 'z orsaga tîraju.
Kako je ti trpiš va orsagu stati,
Kî tebe špotaju, vnogi Luterani?

643.

Incéd.

Tuži, roža, tuži vnoge one danke,
Kê si sprohajala s mladimi junakî,
S mladimi junaki po zločestih putih,
Po zločestih putih i po škurih kutih.

644.

Inced.

Hižtveni je zakon šipku prepodoban,
Kî je kiticami i trnjem obložan.
Kada je k jeseni, odcvatu kitice,
Na šipku ostane ničt' drugo neg trnje.

---

[1] Vergönnen.

*

645.

Vulka-Proderštof.

Srdce moje srdce, ne hodi na sunce,
Ar ćeš se osušit kot va lozi drîvce.

646.

(?)

Adamova dîtca, dobro premislite,
Iz ove prigode priliku si vzamte,
Da ćemo vsi projti, kî smo se rodili,
I kî smo človîka za starje imali.
Vsaki zato človik lîpo boga služi,
Da te pak po smrti on v nebo pridruži.
Ar ti ne znaš hipa ni ure ni vrîmena,
Kad ti bog pozove dušicu iz tela.
Vzamite priliku s mene mladenkinje,
Va najlîpšoj dobi se 'e prekinul čas moj,
Stoprv sam počela najlîpše živiti,
Moju lîpu mladost v svetu uživati,
Da ću moju mladost va lîpoj čistoći
V još i veću radost preobrnut moći:
Ali gospodin bog drugač je obrnul,
Sirotu dušicu tam k sebi povrnul.

XIII.

Pěsme starodobne i starotajne.

647—659.

647.

Geca.

Hoja djundja hoja
A ča vi to delate? —
Hoja djundja hoja
Mi si moste gradimo. —
Iz česa si je gradite? —
Iz dragoga kamika. —
Kade ste ga nabrale? —
U sudca na dvori. —
Pušćajte nas krez at most. —
A ča nam za to date? —
S črnim okom dîvojku. —
Je li dobre majke dći? —
Ona 'e bolja neg ste vi.

648.

Hrvatska Čenča.

Dobar večer gospodar!
Vrzte na se modar plašć,
Prošećte se na dvor vaš.
Na dvoru je zelen bor,
Pod borom je vrani konj.
Na njem sîdi sinak vaš,
Ter sulicum sfrkuje.
Na boru golubica,
Koja guče i poje,
Dobro leto vam zove,
Da bi žito rodilo,
Žito i bela pšenica.
Va 'voj hiži 'e dîvojka,
Zaručnjaka b' dobila,
Da b' ga ona prosila.
Daj nam, Mare, jabuku,
Vsim nam va jednu ruku:
Ar mi ćemo putovat,
Svîću bogu darovat;
Ćemo svîću kupiti,
Kâ nam bude gorila,
Od Celja[1] pak do Rima. —

[1] Od Marie Celjanske u gornjem Štirsku. Takvu koledu slušao sam i u Hrvatskih Šicah. Ovako ju pěvaju:

Vzstante gori gospodar,
Odprte nam vrata!
Poda dnom su zlata
V obrhu krutovna.
V vašem dvori božja mat
Posrîd dvora zelen bor
Pod borom črven konjic,
Na konjicu sinak moj
Na sinku je klobučac
Na klobučcu jabuka
Na jabuki ptičica
Kâ će lîpo popîvat itd.

649.

Petrovo Selo.

Tri ribari ribe lovû,
Ulovili vizu ribu,
U 'noj ribi zlat prstenak,
On prstenak s trimi okî:
V jednom oku guslar gusla,
V drugom oku dudaš duda,
V trećem oku bubanj bije.
Va kôm oku guslar gusla:
Onde ćaćko sina ženi.
Va kôm oku dudaš duda:
Onde mati dćer udaje.
Va kôm oku bubanj bije:
Onde cesar vojsku spravlja.

650.

Veliki Borištof.

Ti jabuka pisanika
Odaklek si donešena?
Od dalek sam donešena,
Uz Dunaj sam posajena.
Pod jabukom trava raste,
Onde Mare pave pase:
Jedan pav je za žut dukat,
Ničtar laglje od žut dukat;
A pavkica 'e za četiri,
Ničtar laglje od četiri. —

651.

Veliki Borištof.

Prostrla se zlata žica
Od stola do vrat;
Po njoj teče kaplja krvi,
Vino črljeno.
Vsa rodbina 'e oko stola
Ter se veseli;
Moga bratca gospodina[1]
Nikdir vidit nî.[2] —

652.

Incéd.

Precvala 'e hruška zelena,
Pod njom je voda ledvena,
Htil se je junak napiti,
Ni mogal leda prebiti.
Čekal je junak do noći,
Al' je čekal prez pomoći. —

653.[3]

Incéd.

Zora je zora, beli dan,
Peljaj mi, sinko, konja van. —
Ur sam ga majko izpeljal. —
Si li ga, sinko, nakrmil? —
Ur sam ga, majko, nakrmil. —
Si li ga, sinko, napojil? —
Ur sam ga, majko, napojil. —
Si li ga, sinko, osedlal? —
Ur sam ga, majko, osedlal. —
Si li mi, sinko, ča vidil? —
Tri ognja, majko, sam vidil,
Kod njega stale tri vile. —
Sî li mi, sinko, kû poznal? —
Prva si bila, majko, ti,
Druga je bila sestrica,
Treća je bila nevîsta. —
Ča su ti, sinko, delale? —
Srdce su mi iznimale. —
Kâ ti ga 'e, sinko, 'znimala? —

---

[1] Popa.— [2] Ova ide medju svatbene.— [3] Ovu su mi pěsmu i na Undi kazivali. Bila je kraća, nu sam ipak iz nje mnogo izpravit mogao, te još i zadnje dvě vrste iz nje nadodat.

Ti si ga, mati, 'znimala,
Ti si ga sestri dodala,
Sestra ga je odhitila,
Nevîsta ga je pobrala,
Nevîsta mene branila. —
Ti ćeš mi, sinko, sad umrît,
Ća ćeš mi, sinko, ostavit? —
Tebi ću, majko, tri ognja,
Na kih te budu ucvrli.
Ča misliš sestri ostavit? —
Sestri ostavljam konjski rep,
Na kom ju budu trzali. —
Nevesti ča ćeš ostavit? —
Ostavit ću joj beli grad,
Na kom se bude šetala,
Miloga sinka nihala,
Na me junaka mislila.

654.

Inced.

Zelena lipa gorila,
Pod njom je mila sîdila,
Iskre su na nju padale,
Da su vse ptice plakale.
Kad su se po nju vozili,
Zuz put su tunje sadili;
Kad su se nazad vozili,
Zrele su tunje trgali.
Vsakomu svatu po tunju,
A mladoženji zaručnju.
Nevîsta se je plakala
A zalva ju je tolila;[1]
Ne plači se ti, nevîsta,
Tri krat sam dalje peljana,
Još se nis' tako plakala. —

655.

Čunovo.

Kad je bilo, bože, o božići,
O božići, u pravoj polnoći,
Vse ptičice visoko letile,
Neg tri su mi od jata ostale.
Jedna leti va to ravno polje,
Ona nosi tri klase pšenice,
Da b' pšenica rodno obrodila,
Da b' dal snopak po kabal pšenice,
A kladnica[1] po tri po četiri.
Druga leti va te vinske gore,
Da bi gore s vinom obrodile,
Da b' dal trsak po vîdarce vina,
A putnica[2] po tri po četiri.
Treta leti va to naše selo,
Da bi sdravo i veselo bilo:
Da bi s' mladi nikdar ne starali,
A ti stari da b' se omladili.

656.

Katalena.

Izletile tri drobne ptičice
Prva nosi črljenoga vinca,
Nosi, bože, va to naše trsje,
Da bi trsje rodno urodilo:
Vsaki trsak po vîdricu vina,
Grebenica po tri po četiri.
Druga nosi bîlicu pšenicu
Nosi, bože, tovar v naše polje,
Da b' nam polje dobro urodilo:
Vsaki snopak po kablić pšenice,
A križićak po tri po četiri.
Treća nosi sdravlje i veselje,
Nosi, bože, tovar v naše selo:
Da bi stari vsi mladi postali,
A mladi se nikdar ne starali.

---

[1] Těšila. U Slovenac *tolažba* solatium.— [2] Zastava, križić, po onih stranah 20 snopov.— [3] Grebenica (ili puštenica?).

657.

Sentalek.

Sinko Janko: kadî s' konje pasal?—
Mila majko! za lugom zelenim. —
Sinko Janko! jesi l' koga vidil? —
Mila majko! jes' tri bîle žene.—
Sinko Janko! ča su ti činile? —
Prva mi je srdačce vadila,
Druga mi je tanjirac držala,
Treta mi je na kraju plakala. —
Jesi li mi, sinko, kû poznaval? —
Prva si ti, moja majka, bila,
Druga mi je moja teta bila,
Treta 'e bila premila sestrica. —
Sinko Janko, ča im ti naručaš? —
Mojoj majki tri prežarke ognje:
Da bi va njih živa izgorila;
Mojoj teti njoj tri konjske repe:
Da bi mi se na njih raztrzala;
Sestri miloj njoj tri bele grade:
Da bi mi se po njih sprehajala.

658.

Gerištof.

'Z čijega mi dvora pavenke van 'zliću?
'Z Marinoga dvora pavenke van 'zliću.
Čije mi je polje pšenicom sijano?
Marino je polje pšenicom sijano.
Čija mi je gora s vinom obsajena?
Marina je gora s vinom obsajena.
Pred čijom je hižom trnja do kolena?
Pred Marinom hižom trnja do kolena,
Kî trnje pregazi, on Maru dostane.
Jure ga pregazil i on Maru dostal,
On je Maru dostal i pan mi je postal.

659.

Katalena.

Procvale su rože va tom dolnjem polju,
Tamo smo mi došli vsi mladi junaki
Vsi mladi junaki i mlade dîvojke,
Ja si nîsam vidil moje mile drage.
Kada su se brîgi s dragami sravnali,
Onda sam si vidil moju milu dragu:
„Oj mila predraga, kadî si mi bila?"
„„Oj mladi junače, va tom dolnjem vrtu,
Va tom dolnjem vrtu rozmarin sam plîla,
Rozmarin zeleni a klinčac črljeni.""

XIV.

Koječega: vino, vojnik itd.

660 — 701.

660.

Veliki Borištof.

Sabljica brušena
To je moja žena,
Ona mi pomore,
Kadi mi neg more.

661.

Vulka-Proderštof.

Blagoslov napijam
Svetoga Ivana.
Kamo se ganete,
Ali obrnete:
Vse pred vami cvalo,
Za vami rodilo.
Ivan vas sprovajal
I s vami putoval
I pri nas vsih ostal.[1] —

662.

Pinkovac.

Pijmo, bratci, vinačce
Kô nam ljubi srdačce ;
Sutra ćemo vodicu,
Kâ je vse neg na suncu.
Krčmari vino kvarû,
Za nikogar ne marû,
Da im neg pîneze da,
Ako je prem vse voda.
Za sdravlje vam ja pijem,
Ako prem i ne sijem.
Sad ću ovo vince 'zpit,
Krčmaru ću zaplatit,
Pak ću pojti po placi
Ravno k mojoj rožici.
Moje ime 'e Matiaš.
Ako pînez ča imaš
*Ta*ko holbu daj zatočit.
Pak ću veselo jačit. —

---

[1] Uprav tako se pěva ta pěsma i u Kolnofu, nu čim je pěsnik uzeo drugu měru, to mu je pěsma ovako izpala:

Svetoga vam Ivana
Blagoslov napijam ja:
Kamogod se ganete
Ali i obrnete
Naj bi pred vami cvalo
Za vami vse rodilo!
Ivan s vami putoval,
I pri vsih nas on ostal?

663.

Čunovo.

Ne znam, ča ću učiniti,
Ću l' se vdovac oženiti,
Ću l' uzeti udovicu,
Ali mlaju, al stariju,
Ali ću ja tako biti?
Ženit bi se lagko bilo,
Kad sirotic ne bi bilo.
Lîpe moje sirotice,
Kê plačete kot grlice.
Vzamem mladu, nerazumnu:
'Zpudi dîtcu va tujinu.
Va tujini dîtca plaču,
Milu majku 'z groba javču:
Otvori se črna zemlja,
Ter mi poglej svîta tužnâ;
Kako smo mi zapušćani,
Tujoj majki v ruke dani!

663.

Filež.

Nevesta 'e konoplje prala,
Žabica joj v žep skočila:
Treti dan je lan smakala,
Žaba 'z žepa van skočila.

664.

Hrvatske Šice.

Bil sam junak kot i gora
A sada sam neg siromah;
Nosil čižme s ostrugami,
Sad sam željan s podkovami.
Nosil sam hlače s kopčami,
Sad sam željan s vrvčicami.

665.

Hrvatske Sice.

Siromahi k maši idu,
A bogati v krčmi sîdû.
Čekte čekte, vi bogati.
Mesto će vam bit za vratî.

666.

Hrvatske Šice.

Mene prosu prîk jezera
Prîk jezera va Šuševo,
Kadi šiju lîpe čižme,
Lîpe čižme kordovanjske;
Jedan šiva drugi para,
Treći s' s milom razgovara.

667.

Petrovo Selo.

Ves'lâ srdca mora biti,
Kî će med nas[1] pristupiti.
Podaj ruku kapitanu,
Da te vzame za katanu,
Kî će jahat preda nami,
Kot danica pred zorami,
Kot danica pred zorami
I kot mîsec pred zvîzdami.
Onde te nam podîliti
Lîpe hlače s žnoricami,
Lîpe čižme korduvanjske
S srebrnimi ostrugami;
S kimi budem poštrancival,
Druge drage podražival.

668.

Plajgor.

Za moje k roži šetanje
Dali su meni plundrice;
A za čižme kordovanjske

[1] Med husare.

Dali su mi te topanke.
Čižme si morem neg obut,
Topanke moram zažužnjat.
Za moju s perjem škrljaču
Dali su mi tu šnjapicu,
Za šnjapicum ničter perja,
Kô bi nosil od veselja.

669.

Unda.

Kada nosim zelen klobuk,
Onda jesam kot i jelen.
Kada nosim svîtlu sablju,
S njom ću pojti po vsem svîtu.
Kada ja cesara služim,
Ne bojim se ni težaka,
Ni kakvoga gospodara.

670.

Incéd.

Oj Mantova, oj Mantova!
Konje, vole si pojîla,
S kolî oganj naložila.
Dok je bilo češnja, octa:
Konjsko meso vse trpilo;
Kad je toga ponestalo,
Konjsko meso se 'zvonjalo.

671.

Židanj.

V Židanji sam se narodil,
Pod Šopronsku varmeju sam.
Va Šopron me v školu slali,
Profesoru v ruke dali.
Moj otac mu je naručil,
Da on mene dobro uči.

672.

(?)

Pijte, bratci, pijte vino,
Neka voda teče mimo;
Iz vode se umijemo,
A vina se napijemo.
Od davnâ su ljudi bili,
Kî su rado vino pili;
I za nami će ih biti,
Kî ga ne tê pokvariti. —

673.

Sveti Mihalj.

Iztekla je bistra voda,
Njoj je ime Drava;
Po njoj pluje škatuljica
Srebrom okovana;
U njoj sîdi dîvojčica
Z Nîmčkoga orsaga.
Nîsam nîsam dîvojčica
Z Nîmčkoga orsaga,
Nego jesam dîvojčica
Trih sinov majka:
Prvi sinak u Čakovcu
Liste razpisuje;
Drugi sinak v Českoj zemlji
Cehu odgovara;
Treti sinak va Budini,
Vsom Budinom vlada. —

674.

Plajgor.

Šetali se tri mladi Turčini.
Prvi veli: „biži v goru, Janko“
Drugi veli: „predaj mi se Janko“
Treti veli: „skoči v vodu Janko,“

„„Nîsam jelen, da bi v goru bîžal,
Nîsam baba, da bi se predaval,
Nit sam riba, da bi v vodu skakal.““

675.
Stînjaki.

Aj vinko vinko vinko črljeno
Kdo te hoće vinko piti,
Kad mi bude v zemlji gnjiti?
Aj děvče děvče děvče ljubljeno,
Kdo te bude děvče ljubil,
Kad ja budem Francoze bil?
Aj lula lula lula pînena
Kdo će, lula, tvoj gazda bit,
Kad ja budem moral umrît?
Aj dude dude dudice moje
Kdo će, dude, dudaš biti
Kada mene smrt uhiti?
Aj gusle gusle drîvce veselo,
Kdo će, gusle, igrat svami,
Kad ja budem gnjit va jami?
Vinko, děvče, lula
Gusle ter dude
Obatriju vsakdar
Turobne ljude:
Vinko sladko gut namaže,
Děvče lîpo ljubav kaže,
Lula vrîme nam odbavlja,
Dudaš, igrač na skok spravlja.[1]

676.
Čemba.

Bîlograd, Bîlograd, Bîlogradska placa!
Po koj mi se šeće lîp šereg junakov,
Nîmčkih i Vugrskih, najlîpših Hrvatskih.
Bîlograd, Bîlograd, Bîlogradska vrata,
Kâ su mi zidana ziz srebra ter zlata.
Bîlograd, Bîlograd, Bîlogradski mosti,
Kî su mi zidani vse ’z junačke kosti.
Čudo ih tam pojde, malo nazaj dojde.

677.
Filež.

Moj mili je kanil dvi rože ljubiti,
Dvi rože ljubiti: nî mu moglo biti.
Ako si ti kanil tako učiniti,
To bi mi bil moral povîdati,
Da bi se ja bila s kim drugim sdružila,
A tebe miloga laglje pozabila.

---

[1] Pěvajuć vsaka se vrstica ponavlja. I ota se je pěsma priklatila od Slovakov.

678.

Filež.

Kad si me rožicu va tanci ostavil,
Štimaš, mili, štimaš, da si mi naparil.
Nit si mi jedini, nit si najvrliji,
Još imam druge tri vrlije neg si ti.

679.

Filež.

Široka je cesta od Jure do Rima,[1]
Kade su odvezle vnoge majke sina,
Vnoge majke sina i sestrice bratca.
Sestre se smijale, mile se plakale.

680.

Geca.

Sunce mi zahaja, škura noć dohaja,
Skoro ću viditi mojega šuhaja,
Kad se bude vozil na tih čtirih volih,
Na tih čtirih volih na tih rihtarovih.
Rihtarovi voli zlatne roge 'maju,
Zlatne roge 'maju a srebrne zvonce,
A srebrne zvonce, šuhaj drago srdce.

681.

Hrvatske Šice.

Jedna jesen prošla a druga je došla
Još mi nî miloga 'z tujega orsaga.
Vîk mi je govoril, da će me on vzeti,
Ter da me on ne će nikdar ostaviti.
Proklet vsaki mili, kî veru podava,
Kî veru podava a ljubav ostavlja.
Usahlo mu srdce kot makovo zrnce,

[1] Iz naših stran domaćih u široki i daleki svět. t. j. u vojnike i u duhovnike, er se u Gjuru i Šopronu junaci prikupljaju za vojsku, a u Rim se ih někad veće odpremalo nego danas u popovstvo.

Vehnula mu glava kot va leti trava,
Kû v jutro pokosû a va večer vozu.

682.

Hrvatske Šice.

Bukova su kola a brîzove osi,
Vrag mu je v materi, kî mi milu prosi,
Kî mi milu prosi, za njom toljar nosi,
Mila mu ga ne će, nazaj mu ga meće.

683.

Katalena.

Oj konjic moj konjic, lîpo dobro moje,
Posluhni ti mene, a ja ću pak tebe.
Vzami ravno polje na dvi na tri skoke,
A tu črnu goru na tri na četiri,
Ter mi ju projaš k Turačkomu boju,
Kadi se proliva lîpa krv junačka,
Lîpa krv junačka za veru kršćansku.

684.

Kolnof.

Strela mu v materi našemu frajaru
Ča nam je udelal, prošal je k taboru.
V tabor izigruje na vranom konjići,
A ja moram robit doma pri materi.
Bog mu ne daj dobra nit prîd crikvum groba,
Nit va lozi drîva, s kog' bi škrinja bila;
Neg da b' ga ubili ali zavisili,
Da bi ga gavrani po gorah nosili!

685.

Kolnof.

Čekaj, mila, čekaj, ćeš na vredi čuti,
Da će mladi študent črnu kutu vzeti.
Ali još se ne ću s tebe, roža, zabit.
Dojdi, mila, dojdi do svete Lovrete,

Onde ću mlad študent mladu mašu čtati.
Ali ne dohajaj ni blizo navzoči,
Da ja budem mogal pravo mašu čtati,
I za te, rožica, bogu aldovati,
Da ti bog pomore i Maria mati
Tvoje dîvojačtvo čisto zadržati,
Tvoj venac zeleni bogu darovati.

687.

Mala Narda.

Ne vojuj, junače, doma mi poteži,
Tvojoj staroj majki srdačce obatri.
Tvoja ti je mati starom ostarala,
Tvoja ti je ljubav grubom ogrubila,
Tvoji su mi gradi pustom opústili.
Tvoje vrane konje drugi prejahuju,
Iz tvojega grada robje prepeljuju.

688.

Marof.

Rihtari, purgari, vrazi vam v materi!
Kî ste siromaške sine polovili.
Siromaški sini po vojni vojuju,
A bogati sini po krčmah tancaju.
Svoje ste bogate sine zatajili,
Siromaške sine jeste pohitali.
Siromaški sini s glavami plaćaju,
A bogati sini s tvrdimi toljarî.

689.

Novo Selo.

Milosti, radosti, kad se dva raduju,
Tuge i žalosti, kad se razlučuju.
Kad se razlučeval jedan mladi junak
Od rožice svoje, s kôm je imal žitak,
Mila je miloga za boga prosila,
Da bi se oženil, da služit ne b' smîla:
„Jur sam se najîla kruha službenoga,

Još se nis napila vinca črljenoga.
Vinačce vinačce veseli srdačce,
Vesela je duša, kad ga mrvu kuša.“

690.

Petrovo Selo.

Nanica rožica ne budi kamenna,
Nosi mi sarčugu i tu moju kosu,
S kôm ja idem kosit travu dîtelinu.

691.

Petrovo Selo.

Protužil je junak va utlih štalicah,
Sedlo krpajući, konja sedlajući:
„Konju moj, konju moj, drago dobro moje!
Posluhni ti mene a ja hoću tebe.
Vzimlji ravno polje na dva na tri skoka,
A tu črnu goru na tri na četiri,
Da ja junak dospîm k tom' Turačkom' boju,
K tom Turačkom boju, junačkom veselju.
Onde ću prolijat lîpu krv junačku,
Lîpu krv junačku za veru kršćansku,
Jolčenu košulju jako pošprihati,
Kû mi nî spravljala majka ni sestrica,
Neg ju je spravljala preverna ljubavca,
Tri lîti spravljala, četvrto šivala,
Vse na lîpe rože lîstor da ne cvatu,
Vse na lîpe ptice, lîstor da ne poju,
Vse na lîpo zvîrje, lîstor da ne drči.“

692.

Pulja.

Pucajte skaline i tvrdo kamenje,
Kad budeš ostavljal, gusti klinčac, mene.
Jur sam si mislila, da te ne ću ljubit,
Ali moje srdce ne će te odurit.
Klinčac, telo tvoje jesam odurila,
Ali 'z moga srdca nisam te 'zpustila.

Klinčac, rîči tvoje vse na srdci nosim,
Kad na nje pomislim, to suzice točim.
Suze sam točila, nikddor ni htîl[1] znati,
Neg moja družica htîla 'e za nje znati.
Ta moja družica ona me 'e batrila
Da se nis' za tobum, klinčac, turobila.
Klinčac moj klinčac moj, ti si ljubav prava,
S tobom mi se bludi va dne v noći glava.
Klinčac moj klinčac moj s črnimi očima,
A ja bi za tobum va Dunaj skočila.
Va Dunaj skočila, va sredinu morja,
To bi učinila verna ljubav tvoja.
Jur sam si mislila široko daleko,
Va čem sam ti se ja zamîrila tako.
Sam li tî rožica tela maljahnoga,
Ali sam ti otca ja preubogoga.
Ako sam ti roža otca ubogoga:
Ziber si rožicu, kâ je bogatoga.
Ako li ča štimaš, ča sam ja sirota,
Da te ja nis' vrîdna sbog tvôga bogatstva:
Strat ću ja povîdat vsakoj sirotici,
Da se čuva ljubit klinčacov bogatih.
Ako ćeš k nam hodit, *ta*ko mi hodi neg sám,
Ćuda tovarušev ne peljaj si već k nam.
Neka vsaki klinčac ljubi svoju milu,
A ja nis' rožica za vsu kumpaniju.

693.

Pulja.

Spravišće je bilo va lîpom Požoni,
Onde jesu bili Ugrski baroni.
Onde mi je bil i Mikloš Eszterházi,
Kî se 'e najveć vzimal za vàs puk kršćanski.
I se je obećal k gornjoj zemlji slati,
Da će on za pravu veru vojevati.

[1] Solebat.

694.

Pulja.

Okolu velike ali male maše
Ću vam dojt obatrit tužno srdce vaše.
Ću vam povîdati vsu istinu pravu,
Da si ne budete vi trapili glavu.
Nis' htîl postat frater va tih nujnih kloštrih,
Moga žitka trapit va pokorah oštrih.
Bolje se 'e vojšćanu po polji šetati,
Neg ča mi je fratru po vàs dan klečati.
Doklje mi taj fratar svoj brevir izmoli,
*Ta*ko se vojšćan s ljubî našeće po polji.
Vojšćani mi ljubû snahe i dîvojke
A popi moraju gledat prez obloke.

695.

Stînjaki.

Dunaju Dunaju, tiha hladna vodo,
Tiho li ti curiš, da se ne pomutiš:
Čim mi tihlje curiš, tim mi s' jače mutiš.

696.

Sveti Mihalj.

Hodi, Mare, hodi v naše selo stati,
Va našem ti seli tri sunačca griju,
Tri sunačca griju, tri potočki curû.
Prvi mi ga curi s tim prebelim mlîkom,
Drugi mi ga curi s tom sladkom mednicom,
Treti mi ga curi tim črljenim vincem.

697.

Ševo.

Spravmo se junaki dolî va Banatsko,
Onde su neljude Kalvine potukli.
Onde tê nam dati dost vina i žita,
Lapat i sînokoš i kaštelov lîpih.
S bogom mi ostani vse staro i mlado,
S bogom mi ostani o selo Šuševsko

A ja ću si pojti va Banatsko selo. —
To Banatsko selo ono je veselo,
Kad mi va nje dojdeš, vse je raztrzano.
Kîgoder va žepi dosta pînez ima,
On neka mi dojde va taj Banat doli.
Ostružice moje ziz srebra i zlata,
Ne budete gazit Banatskoga blata.
S pînezî ja morem i doma ostati,
Ča bi ja nje išal tamo potrošiti?

698.

Šuševo.

Snoćka su mi, mila, gorki glasi došli,
Da si moram junak sablju pripasati
Da si moram junak doli v dolnju zemlju
Doli v dolnju zemlju, na tu Tursku meju,
Onde ću se biti za veru krstjanku
Za veru krstjansku, za diku junačku. —
Mili moj mili moj, i ja idem s tobom. —
Daleki su puti, pak bi zabludila,
Još mi reci, mila, ča bi tam delala? —
Mili moj mili moj, rano se vstajala,
Rosicu bi brala, bele rubce prala. —
Mila moja mila, kde bi je sušila? —
V cesarovom dvori, na bumbačkoj žnori. —
Mila moja mila, kde bi je ruljala? —
V cesarovoj hiži, na tom belom stoli.

699.

Incéd.

Udrli su bubnji va srîd našeg sela:
S bogom vi ostante premlade rožice,
Sada moram pojti cesara služiti.
Pukšica za rame, to je mila moja,
Sabljica uza me, to je roža moja.
Klobučac na glavi: to je streha moja,
Vran konjic pod manum: to je stelja moja.

*

700.

Zajčje Selo.

Tiha golubica na Bîlgrad sîdala,
Onde mi je ona perje prebirala,
Ča ga je prebrala, 'krvljum ga zaljala.
Leti, ptica, leti prîko črne gore,
Prîko črne gore, prîk visokih brîgov,
Prîk visokih brîgov, širokih potokov.
(Ter mi itd.)[1]
Da bi se toj gori brki[2] polamali
A visoki brîgi s dragom poravnali,
Široki potoki do dna presušili
Da bi si ja vid'la k mojemu milomu.
Ne bi mi tih brîgov ptica preletila,
Oš bi ih ja tužna tiho prehodila.
Nebi tih potokov ni riba preplula,
Oš bi ih ja tužna tiho pregazila,
Da bi si neg vidla mojega miloga,
Kde mi on preliva lîpu krv junačku
Lîpu krv junačku za veru kršćansku.[3]

[1] Tuj mi čeljade ně umělo reći, čto ptica da izruči. — [2] Grane. — [3] Ta pěsma ne ima pravoga jedinstva te je na očivest složena iz razlikih kusov.

XV.

Pěsni Hrastjanske (kod Karlovca).

1—12.

1.

Tancaj tancaj črni kos! —
Kak ću tancat, kad sam bos?
Naj tancaju ženke
Kê su obuvenke. —
Kde su tvoje čizmice? —
V hrženoj su slamici. —
A kde ti je slamica? —
Volki su ju pojili. —
A kde su ti volki? —
Tamo su mi v štalici. —
A kade ti je štalica? —
Zarasla ju travica. —
A kde je ta travica? —
Pokosila ju kosica. —
A kde ti je kosica? —
Tam mi je pri kovaču.
Kuj, kuj, kuj, ti moj kovač,
Ću ti dati sto pogač,
I još jednu izviše,
Da ti duša izdiše.[1]

2.

Čuo jesam devojko,
Da te kara majka.
Ak' te bude, devojko,
Već karala majka:
Prehiti se, devojko,
Ribicom u vodi;
A ja ću se devojko
Ribićem za tobom.
Još sam čul devojko

---

[1] Ima pěsmi toj nalična, nu joj ne znam početka. I u njoj ima vrsta: „A kdě su ti volki“ nu se odgovara:

Kamenje mi vozidu.

Pak iza toga:

A kaj će ti kamenje? —
Cirkvu ću si zidati —
A kaj će ti cirkva? —
K meši ću si hoditi.
Vuk će mešu služiti,
Lisica ga dvoriti,
A zajc boga moliti.

Da te kara majka.
Ak te bude, devojko,
Več karala majka:
Prehiti se, devojko,
Jelenom u gori;
A ja ću se, devojko,
Polovcem za tobom.
Čul sam još, devojko,
Da te kara majka.
Ak te bude, devojko,
Več karala majka:
Prehiti se, devojko,
Ptičicom u lugu;
A ja ću se, devojko,
Kobačem za tobom.

3.

Izrasla je roža rozmarin
Lepa ona roža rozmarin,
Još je lepši Marijin sin.
Došli su plîvači pred zorom:
Opleli su rožu rozmarin,
Lepu itd.
Došli su mi kosci pred zorom:
Pokosili rožu rozmarin,
Lepu itd.
Došli su orači pred zorom:
Preorali rožu rozmarin,
Lepu itd.
Došli su spravljači pred zorom:
Posušili rožu rozmarin,
Lepu itd.
Došli su mi vozci pred zorom:
Odvozili rožu rozmarin
Lepu onu rožu rozmarin,
Još je lepši Marijin sin.

4.

Mačak hodi po peći
Gusle nosi na plećih.
Kaj ćedu ti gusle?
Budem ženke vabil.
Kaj ćedu ti ženke?
Detcu mi rajale.
Kaj ćedu ti detca?
Budu svinje pasla.
Kaj ćedu ti svinje?
Budem salo pukal.

5.

Oj jesenske duge noći, ku!
Oj jesenske duge noći, ku!
Oj jesenske duge noći,
Kukurikuku![1]
Rekal dragi da će dojti,
Da će dojti do polnoći.
Jal mu dojti jal ne dojti,
Čekat ću ga do polnoći,
Zaspalė su črne oči.
Došal dragi po polnoći,
Za vratima plakajući,
I na vrata trkajući.
„Otvaraj mi, dušo, vrata."
„„Da si došal, kad si rekal,
Sama bi se otvorila.""
„Reci, kdi je postelj moja?"
„„Da si došal, kad si rekal,
Tad bi ti i postelj našal.""

[1] Tako se ponavlja vsaka vrsta tri put. Prvi i drugi put se na koncu pridaje: *ku,* a treći put: *kukurikuku!*

6.

Oj jabuka zelenika
Ne narasla prevelika,
Neg mi rasla rodovita,
Na kitici do jabuka,
Na vrhuncu po četiri.
Na četrtoj sokol sîdi,
Sokol sidi, doli gleda,
Kdi gospoda obedvuju.
Uzda pukne, konj se cukne.
„Drž de mi ga, devojčica,
Hoćeš biti neva moja.“
„„Kak ću biti neva tvoja
Kad ne poznam brata tvôga.““
„Môga je brata lagko poznat,
On u vojski cara služi.
U njega je lepi klobuk,
Na klobuku troje perje:
Jedno pero žarko sunce,
Drugo pero jasni mesec,
Treto pero oblačina.
Oblačina 'e za godinu,
Godina je za pšenicu,
Pšenica je za pogaču,
Pogače su za devojke,
Devojke su za junake,
Junaki su za vojnike,
Vojniki su za gospodu,
Gospoda su za pravicu,
Više putij za krivicu.

7.

Dober dan moj gospodine
Gospodine kapetane! —
Bog daj bog daj lipa Mare!
Čto bi rada, krčmarico? —
Došla sam ti tužbu predat.
Tri delije vince pili,
Vince pili, ničt platili.
Kad se jesu ponapili,
Peharce su porazbili,
Pak ni za to ničt platili. —
Je l' ih poznaš, lîpa Mare?
Ne poznam ih po obrazu
Neg ih poznam po opravi.
Jedan nosi skornje čižme,
Drugi nosi kunju kapu,
Treti nosi svilen menten. —
Koji nosi skornje čižme,
Ono tebi diver bude;
Koji nosi kunju kapu,
Ono tebi svekar bude:
Koji nosi svilen menten,
Ono tebi dragi bude
Dragi bude dobar bude. —
Da sam tužna bila znala,
Da mi ono dragi bude,
Ne bi bila tužbu dala
Neg veselo pregorila
Ono vino, kô popili,
Vse peharce, kê razbili.

8.

Mali je vrtak ograjen,
Pun mi je rožic nasajen.
Po njem se šeće devojka,
Za njom se vije rožica.
„Kaj mi se viješ, rožica?
Nîmam te komu trgati.
Otac i mati prestari,
Bratac i sestra premladi,
Moj mi je dragi daleko:
Čez tri vode gliboke,
Čez tri gore visoke,

Čez tri luge zelene.
Iza njih je beli grad,
I u gradu zlati stol,
Za stolom je dragi moj,
Na prstu mu prsten moj,
Da se pozna, da je moj;
Na glavi mu venčac moj,
Da se pozna, da je moj.
U žepu mu rubac moj,
Da se pozna, da je moj."

9.

Jezuš je sadil vinograd.
S kim ga je Jezuš nasadil?
S blaženom divom Mariom.
Jezuš je kopal vinograd itd.
Jezuš je prašil vinograd itd.
Jezuš je kolil vinograd itd.
Jezuš je vezal vinograd itd.
Jezuš je rîzal vinograd itd.
Jezuš je trgal vinograd itd.
Jezuš je spravljal vinograd itd.
Jezuš je žmikal vinograd itd.
Jezuš je popil vinograd itd.
S kîm ga je Jezuš popil?
S blaženom divom Mariom,
I s celim rodom kršćanskim.

10.

Sestra brata na večeru zvala:
„Hodi brate k meni na večeru,
Ne zovem te samo na večeru,
Neg te zovem na malo divana.
Dočula sam, da se ženit misliš,
I da ideš u grad po dîvojku.
Gradske jesu gingave dîvojke:
Vetar puhne, mentena im trîba.
V našem selu tri mlade dîvojke:
Jedna ti je roda velikoga.
Druga ti je ruha bogatoga,
Treta ti je rasta visokoga,
Tuj bi mogla za te bit dîvojka."

11.

Duga njiva vuz luge zelene,
Na njih žela ljuba Ivanova.
Mimo pala mala vuzka steza,
Po njoj šeće Ivan iz vojnice.
„Kaj mi jesi nujna i žalostna?
„„Čemu ću se veseliti jadna?
Već su drugi obed obedvali,
Ja nis jadna ručka ručevala.""
S tim proteče k svojoj staroj majki:
„Čujte, majka, kaj ljuba govori:
Da su drugi obed obedvali,
Da nî ona ručka ručevala."
„„Ne veruj joj, milo dete moje.
S tarim svekrom ručak ručevala,
A s deverkom obed obedvala;
Neg je ona nujna i žalostna,
Kajti 'e ona sina zanosila.""
S tim on šeće k vernoj ljubi svojoj:
„Čuješ ljubo, kaj majka govori:
Da ti jesi obed obedvala
Ne da nebi ručak ručevala,
Neg da si mi nujna i žalostna,
Kaj mi jesi sinka zanosila.
Ako si mi sinka zanosila,
Ti mi ne buš po suncu hodila,
Nit mi budeš hladne vode pila;
Neg mi budeš v palači sedila,
Ter mi budeš pogačice jîla,
Vuz pogače rujno vince pila."

12.

Žarki oganj gori va 'noj črnoj gori,
Mimo njega jaše trideset vojakov,
Trideset vojakov, na izbor junakov.
Med njimi je jedan, težko mi je ranjen,
Težko junak ranjen, ter ih lîpo prosi:
„Izpeljajte mene u polje božansko,
Kopajte mi jamu pri svetom Ivanu
Po koplje dugačku, po sablju široku
Po sablju široku, po pušku gliboku.
Pod mene pogrnte moju kabanicu,
A na nju polezte moje grîšno telo.
Vrzte blizu mene Isusovu ogled,
Da me dojde gledat vàs ot široki svet.
Moju desnu ruku vani ostavite,
Pak privežte za nju moga vranca konja,
Nek me konjac žali, kad me ljuba ne će.
Od doma mojega moste postavljajte,
Pri glavi mi mojoj zdenac izkopajte,
Oko groba môga klupi postavljajte,
A pred noge moje rože zasadite.
Koji k meni dojde da po suhu dojde,
Koji žedan dojde, da mi se napije,
Koji trudan dojde, da mi se počine;
Koji gizdav dojde, da rožu odkıne.

Imena onim selom

u kojih se ove pěsme ili napisale ili prepisale, ter uz vsako selo čislo pěsam, koje su odonud.

---

[1] Prispodobi imena Němačka u Češkoj: Postrum, Westrum, Mustrum itd.

* Znam, da bi mnogomu bolje ugodio, da sam stavio ili prvu vrstu vsake pěsme ili nje ime, kako se prozvala. Nu te prve vrste, u tako kratkih pěsmic, koje se promiču kroz tolika usta, malo su kad u vsakoga pěvača te iste. Pak mnogo i mnogo, čto sam ja ovdě štampao kao osobitu pěsmu, samo je kitica ili cvětak kakve poveće pěsme, koja se danas ili već ne pěva, ili joj slěda došao nîsam. A čto je imen pěsmam, to ih samo něke pěsme imaju, i to nisu prostoga naroda pěsme. Nu čim bi tko pěsmu pod nje imenom poiskati mogao, to ja redomice izvedu one pěsme, u kojih imena jest

Možebit da još koja pěsma ima svoje ime, nu ja toga upametio nisam; a ja sám opet pěsmam nîsam htio imen izděvat, već s toga razloga, čto ne znam, je li vsaka eěla, ili nije li pod jednu snešeno, čto su kusi razlikih pěsam. Kritika mi u tom nije vsaki put pomoći mogla.

Ukazivalo.